Filip Florian • Matei Florian

Băiuțeii

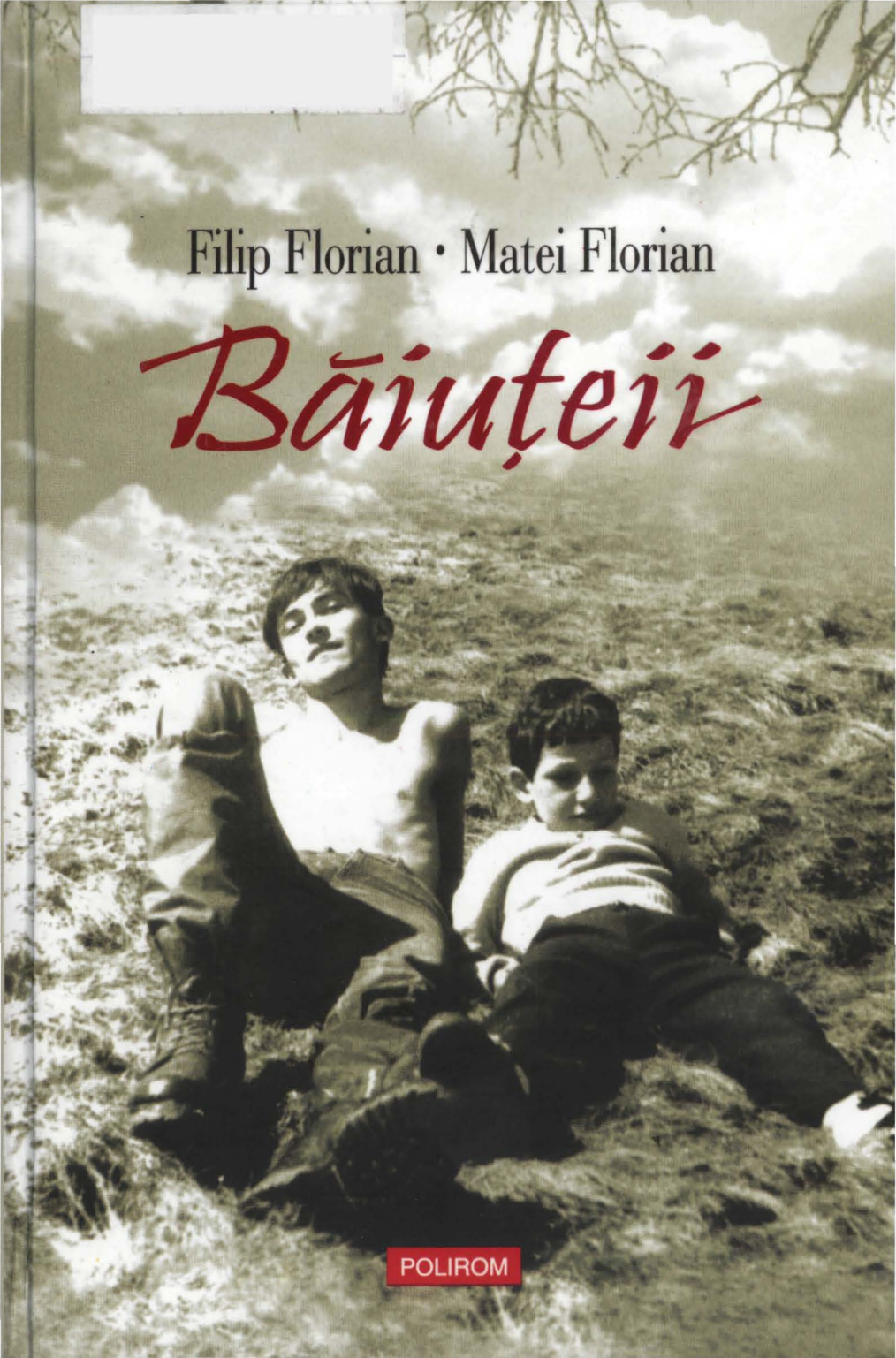

POLIROM

Colecția „Ego. Proză" este coordonată de Lucian Dan Teodorovici.

Filip Florian s-a născut la 16 mai 1968, în București. Între 1990 și 1999, a fost redactor la *Cuvîntul*, apoi corespondent al posturilor de radio Europa Liberă și Deutsche Welle. Primul său roman, *Degete mici* (Polirom, 2005), a fost recompensat cu Premiul pentru debut al *României literare* și al Fundației Anonimul, cu Premiul de excelență pentru debut în literatură al U.N.P.R. și cu Premiul pentru cel mai bun debut în proză al Uniunii Scriitorilor din România.

Matei Florian s-a născut la 8 ianuarie 1979, în București. A debutat cu poezie în revista *Cuvîntul*, în 1997. Începînd cu 1998, este reporter și, ulterior, titular de rubrică la *Dilema* (*Dilema Veche*). A colaborat cu reportaje, cronică literară și teatru scurt la diferite publicații culturale și la radio. Romanul *Băiuțeii* reprezintă debutul editorial al autorului.

© 2006, 2007 by Editura **POLIROM**

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

FLORIAN, FILIP

Băiuțeii / Filip Florian, Matei Florian; ed. a II-a; pref. de Radu Cosașu. – *Iași: Polirom, 2007*

ISBN : (10) 973-46-0580-1; (13) 978-973-46-0580-4

I. Florian, Matei
II. Cosașu, Radu (pref.)

821.135.1-1

Printed in ROMANIA

Filip Florian • **Matei Florian**

Băiuțeii

Roman

Ediția a II-a

Cuvînt înainte de Radu **Cosașu**
Prefață la ediția a doua de **Simona Sora**

POLIROM
2007

Ei au făcut totul!

Ca tînăr dinozaur aflat în 2006 între cele două glaciaţiuni de dreapta şi de stînga,

ţin să salut şi la fel de voios să denunţ (căci aici am ajuns în teroarea semantică şi panica morală)

sfidătoarea incorectitudine politică făptuită de fraţii Florian, aşa-numiţii băiuţei din localitatea bucureşteană Drumul Taberei.

Deşi, la noi, scriitori de vîrsta lor, la fel de talentaţi, şi-au descris pe larg, minuţios şi sagace, copilăria, pubertatea şi adolescenţa sub Ăla şi sub Aia, parcă nici unul nu a ajuns la inconştienţa lor, dacă mă pot exprima astfel, şi nu văd de ce nu.

Băiuţeii nu mai demască trecutul, sistemul, structurile şi conceptele celei mai recente, crude şi nedrepte orînduiri. Ignorînd teze şi antiteze de la Paris şi Bucureşti, ei scriu de la bun început şi fără teamă: „ideea cu trecutul priveşte alte lucruri, cele care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful de ele, li s-a pus cruce, gata... Ele nu trebuie desconsiderate, prea uităm lucrurile mişto, lucrurile importante".

Ca tînăr dinozaur, aflat şi într-o avarie care îmi blochează chiar acum apa caldă din calorifere, mă simt alt om – cu sînge cald şi cord inteligent – în faţa dezinvolturii cu care cei doi numesc *lucruri importante* obiectele şi

fiinţele laolaltă, tot ce mişcă şi nu mişcă, mamele, taţii, bunicii, frăţiorii, bicicletele, funigeii, profesoarele şi fotbalul minut cu minut, duminică de duminică, vedeniile, fandacsiile şi miracolele pînă la acel strigăt magic de pe stradă: „tiche goae, ooooo!".

Ei fac din fleacuri – precum săpunul Fa sau tenişii Drăgăşani – idei decisive.

Ei fac din nimicuri, din bomboanele cubaneze, din şosetele flauşate, din chipiul unui maior, dintr-un chiştoc de ţigară, o politică a sentimentelor şi o imagine a Patriei.

Ei fac din „praful care s-a ales..." o cometă care le luminează „pătuţul cît un Titanic" şi „bucătăriile cu care Dumnezeu a început lumea".

Ei fac cultul unor personalităţi numite Gioe Limonadă, Giani Morandi, Rome Ochelaru, Rahan, Brusli, Oneaţă, prinse cu toatele, ca în finalurile dansante ale lui Fellini, în filmele văzute cu tata pe Bulevardul Filmului.

Nonconformişti de mici, în timpul ritualurilor pioniereşti întrebările fundamentale sînt de ce nu a jucat Dobrin în Mexic, cum se intră la „Favorit" fără bilet, de ce e fonfăit Dan Spătaru.

Ei numerotează miracolele A, B, C, D, E, F fiind noaptea aceea în care, aşteptînd să înceapă semifinala Dinamo-Liverpool, băiuţelul butonează pe programul 2 şi dă peste Zboară cocorii, montînd vrăjit meciul cu filmul.

Ei nu-s idilici – toate cruzimile şi căcănăriile le stau deja în fire –, ei sînt feerici, conform cîntecului la zi: „teleferic, ce feeric!".

Ei nu-s inocenţi din p.d.v. politic, ei se joacă „de-a Nicolae şi Elena", adorm cu Neculai C. Munteanu în gînd, ştiu că fata „cu muci" de la etajul 2 e fiica securistului şi nu ezită să denunţe drept „o mîrşăvie", singura mîrşăvie a cărţii!, zilele cînd Filip, dinamovist inflexibil, s-a dus să se antreneze cu Steaua, pe Ghencea.

Ei – dacă mi se permite această ipoteză de tînăr dinozaur – sînt cei mai perfizi scriitori anticeaușiști. Farmecul, hazul lor nebun, grav și tandru provin din inconștiența, da, *inconștiența* cu care au realizat terorizanta chemare a odiosului. Ei chiar au făcut din aleea Băiuț totul!

...Dar nu e gata. Mai rămîne – o știu din proprie experiență – ca, după lectură, prea corecții de dreapta și de stînga – vietăți și mai eterne... – să se scandalizeze și să le strige că recuperînd „lucrurile mișto" și dîndu-le maximă importanță ei bagatelizează comunismul! Nu e caz de panică. Va fi suficient să li se citească fraza aceea despre diminețile duminicale „în care coboram din patul meu, lipăiam pe culoar, mă băgam sub pătură lîngă tata, mă lipeam de el și ascultam împreună teatru radiofonic pentru copii. Voi ați ascultat *Emil și detectivii*? Sau *Aventurile lui Tom Sawyer*? Sau *Comoara din insulă*? Dacă nu, vai de capul vostru!".

Cu un asemenea scîncet de milă puerilă față de speță, nimeni dintre noi – după știința mea – nu a ieșit la lumină din acea dură orînduire.

Radu Cosașu

Băieţeii din aleea Băiuţ

Mai degrabă decît cărţile cu mai mulţi autori, unde accentul cade pe subiectul comun, pe generaţii apropiate, pe „afinităţi efective", cărţile scrise în doi sînt obligatoriu dialogice. Dubla comunicare – o dată cu celălalt autor, apoi cu cititorul – este pariul lor prim. Tipologic, genul acesta de cărţi-limită, ce repun de fiecare dată în discuţie tot ce ştim sau ne imaginăm despre „travaliul creator", sînt scrieri ale dublului limbaj şi ale lumilor duale, fie că vorbim despre clasici ai genului cu miza pe perspectiva unitară şi povestirea la persoana a treia (Borges şi Bioy Casares, Arkadi şi Boris Strugaţki, Ilf şi Petrov), fie, cu voia dumneavoastră, de ultimii intraţi în scenă: fraţii Filip şi Matei Florian.

Filip Florian nu mai are nevoie de prezentări. Romanul său, *Degete mici*, a reuşit performanţa de a reuni, ca prin farmec, tabere literare antagonice, tradiţionalişti şi post-modernişti, *freelanceri* şi instituţii gomoase. De unde se vede treaba că, totuşi, ceva ne uneşte. Matei Florian, vechi reporter realist-magic la vechea *Dilema* şi titularul rubricii de muzică în *Dilema Veche*, debutează acum. Un debut pe cît de curajos, pe atît de norocos. Căci cine s-ar hazarda să intre în dialog prozastic cu propriul frate, hiperpremiat, mult elogiat şi tocmai propus pentru traducere în străinătate pe o listă cu doar 20 de scriitori

români din toate timpurile? Ei bine, Matei Florian o face în stilul său fantastic-farmaceutic, ironic şi tăios din reportaje. Căci *Băiuţeii* nu e doar un dialog programatic despre copilăria (parţial) comună a doi tineri prozatori, nu e doar reconstituirea semnificativă a (pre)istoriei lor de familie şi implicit a formării lor, a eliberării din cocon. Cartea e, înainte de toate, o înfruntare de stiluri, de mize prozastice şi de raportări diferite la cititor.

În acest roman „la două capete", Filip Florian este edificatul, memoria, comunicatorul, iar Matei Florian este martorul creditabil, nuanţatorul, scepticul. Fratele mai mare este *raisonneur*-ul prim cu ochiul la cititor. Fratele cel mic este, la o distanţă de 11 ani, *raisonneur*-ul secund, cu grijă pentru învăluirea ironică a cititorului şi pentru punerea lui pe piste încrucişate. Ei pot scrie împreună un roman-dialog în ciuda diferenţelor de recuzită imaginară (spiriduşi, obiecte magice, miracole) şi a raportului de forţe. Bref 1: „• fraţii mici sînt invidioşi pe cei mari; • fraţii mici şi cei mari nu pot fi niciodată egali; • toate acestea au legătură cu Ştim şi Ştam" (Matei Florian). Bref 2: „• fraţii pot scrie împreună o carte, dar nu pot întîlni deodată aceiaşi îngeri şi spiriduşi; • chiar şi cînd devin mari, fraţii mici rămîn mai mici decît fraţii mari; • fraţii mici nu uită şuturile în fund încasate de la fraţii mari" (Filip Florian).

Tehnic, amintirile fraţilor Florian întind trei cercuri ale povestirii. Cei doi sînt atît fii risipitori ai primului cerc restrîns (familial), cît şi fraţii acestora, preocupaţi (în spaţiul cărţii) de conservarea simbolică a familiei, a spaţiului prim care se va schimba odată cu mutarea în alt loc şi cu mutaţia în altă vîrstă. Deşi comun şi el, cel de-al doilea cerc nu mai uneşte cele două personaje ale romanului: pentru fratele cel mare acest spaţiu e dominat de figura paternă a unui bunic fabulos, pentru fratele cel mic

de o mătuşă, Uca, care „fără Matei ar fi murit şi n-ar fi ştiut ce e iubirea", cum rezumă una dintre frazele-refren care ritmează nu atît reconstituirea trecutului, cît liniile lui de forţă afectivă. Cel de-al treilea cerc – pur, dur şi războinic, al băieţilor din „localitatea Drumul Taberei" – este zona perfect etanşă a fiecăruia (de un umor demenţial), de intrare în coliziune cu gaşca, cu şcoala, cu autoritatea unei lumi de-a gata, cu ierarhii şi compartimente stricte, cu convingeri barbare şi bovarisme inconştiente.

Trebuie spus, chiar dacă sună patetic, că despre iubire e vorba în această carte băieţească, blindată, îmbinînd fronda cu edificarea. Nu timpul pierdut e căutat şi nici comunismul pierdut, căci, o spune Filip Florian, „ideea cu trecutul priveşte alte lucruri, cele care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful din ele, li s-a pus cruce, gata". Copilăria – perioadă între două mutări/mutaţii – merită să fie povestită doar dacă în spaţiul ei real a existat un motor suficient de puternic încît să te scoată din ea. Poţi să povesteşti bine despre copilărie atunci cînd nu mai eşti blocat în ritualurile ei liniştitor-fantasmatice. Cînd iubirea care te-a împins afară, maturizîndu-te, te face să te întorci liniştit înăuntru, uneori amuzat, alteori sfîşiat, luîndu-ţi, în fine, „la scor" revanşa.

Despre genul acesta de iubire necondiţionată e vorba în *Băiuţeii* şi la ea se raportează toate povestirile spuse cu vocea copilului, cu tonul nostalgic al scriitorului, cu autoironia personajelor care le combină pe primele două. Cartea îi este dedicată unei mame iubite „care n-a copt în viaţa ei o plăcintă, dar care ne-a făcut fericiţi", însă şi unui tată mai mult absent, dar nu mai puţin iubit, evocat indirect prin obiecte-fetiş (şosete portocalii şi ciocate negre) sau întîmplări irepetabile. Cei doi părinţi sînt – în fond – jaloanele tuturor celorlalte iubiri sau uri împăcate. Iată o frază cît un roman de dragoste – raportată indirect

la figura tatălui –, despre moartea bunicului, alpinist și scriitor, cel care avea să netezească prin „harul omonimiei" intrarea în familie a mezinului, fiul unui alt tată: „Mama a plecat pe la trei să-l alăpteze pe noul Mircea, unchiul meu Ionică, doctorul, a spus că lipsește cam un ceas jumate, poate două, ca să se odihnească și să aducă altă sondă urinară, bunica mea Veronica se închisese în camera ei ca un altar și se ruga neîntrerupt, unchiul meu Didi, al cărui nume e încrustat pe cantul unei mese de la cabana Omu (alături de-al fratelui lui și de un an, 1935), plîngea stins în bucătărie lîngă o sticlă cu palincă, Matei era mic și era la Uca, iar eu, abia apărut de la liceu, de data asta nu ca un fulger globular învelit în uniformă, ci ca un cîine bătut, l-am tot mîngîiat pe frunte pe vechiul și pe iubitul meu Mircea, i-am sărutat mîinile și i-am promis că o să urcăm în curînd la Cruce, pe Caraiman, mă poticneam în lacrimi și-n nodurile din gît, iar el, Mircea Chiril, despre care toți ziceau că e într-o comă profundă, a ridicat un deget și mi-a făcut semn că nu, apoi a respirat rar, tot mai rar, pînă n-a mai respirat deloc".

Ascunsul, războinicul, ironicul frate mai mic, topit după Rahan și profesînd pentru o scurtă perioadă „meseria de legendă vie", află printr-o revoluție personală „ce este patria" – un borș cu știr, tovarășa Stănescu, stema de pe chipiul unui nene care devine printr-un miracol nedorit tatăl prin alianță, o autoritate afectivă derizorie, eliminată prin obnubilare lingvistică și refuz clar al substituirii figurii paterne: „Fratele meu Mircea, chiar așa bebeluș cum era, l-a justificat de-a binelea pe nenea ăla. Dacă pînă atunci nu se învrednicise deloc să-mi demonstreze că are vreun rost în apartamentul nostru patruzeci cu patru camere de la etajul patru, dintr-odată a devenit un personaj cu puteri depline. Era Tatăl fratelui meu (...). De suferit însă cel mai mult a suferit Patria. Patria, care a încetat să mai fie patrie

în sine şi, printr-un miracol al dedublării, al suprapunerii sau mai ştiu eu prin ce proces ştiinţific, a devenit un fel de extensie a lui nenea ăla. Prelungirea lui pînă în cuier".

Băiuţeii este extraordinara poveste – pe două voci extrem de diferite, dar care comunică perfect, cu largi fandări şi minuţioase contraziceri, cu refrene cît o succesiune de istorii paralele şi cu multă dragoste – a unei familii fabuloase dintr-un loc în care nimic nu e întîmplător. Chiar dacă Drumul Taberei nu e (şi nici n-a fost) Macondo, chiar dacă lui Cristi-Cristos nu i-au crescut aripi atît de lungi ca domnului bătrîn din Márquez şi chiar dacă Sîrmoasa n-a levitat vreodată pe deasupra bălţilor unde şi-au întins cîndva corturile pandurii lui Tudor Vladimirescu.

Simona Sora

Pentru mama,
care n-a copt în viața ei o plăcintă,
dar ne-a făcut fericiți

1

Cîte ceva despre Cristos

Coşuţă mi-a spus întotdeauna să nu-l pocnesc pe Cristos.

Stăteam în troleibuz agăţat de bară (într-unul din momentele alea tembele în care nu poţi să spui altceva despre tine decît că stai în troleibuz agăţat de bară), cînd, dintr-odată, zbang, l-am văzut pe Coşuţă. L-am văzut oprit în mijlocul străzii, tîrşîindu-şi piciorul drept prin praf, pînă cînd praful s-a dat la o parte şi n-a mai rămas decît asfaltul, cu privirea aia puţin şaşie a lui fixată pe vîrful adidasului, încremenit parcă în acea lungă zi în care împlinisem cinci ani şi jumătate. L-am auzit apoi – ca şi cum troleul în care mă aflam acum n-ar fi fost decît un colţ din aleea Parva, iar lui i-ar fi fost perfect egal dacă îşi tîrşîia piciorul prin praf sau mergea cu troleul nouăşpe ani mai tîrziu – cum, fără să-şi ridice privirea de pe vîrful adidasului drept, îmi repetă profeţia aia înfricoşătoare: „Eu ţi-am zis, ţi-am zis mereu, şi tu nimic. Acuma o să vezi, lasă".

Am rămas agăţaţi de bară, eu şi Coşuţă, şi a fost de ajuns să mă uit la privirile celorlalţi oameni ca să-mi

dau seama că nici unul din ei nu bănuieşte nimic, că habar n-au de ce mi-a spus Coşuţă vorbele alea şi că – să fim serioşi, pînă la Universitate nu mai era mult – nici n-aveau cum să le audă. Apoi am coborît şi, evident, am uitat.

Acum încerc să-mi amintesc tot, să-l iau pe Coşuţă cu binişorul, numai că el, ca un făcut, a început să zboare dintr-un colţ într-altul, să-mi scoată limba, să ţipe şi să scuipe. Iar asta, la drept vorbind, nu-i face cinste, cum, la fel de bine, în anii în care l-am cunoscut, nu-i stătea în obicei. Nu ştiu cine e prieten astăzi cu Coşuţă, însă nu pot să-mi închipui că între timp băiatul ăla timid şi mai degrabă tăcut s-a schimbat într-atît, încît să facă figurile astea. Astîmpără-te odată!

Ştia foarte bine de ce îmi zice asta. Ştia pentru că, într-o înserare din aceea cu felinare pîlpîind, l-a văzut pe Cristos urcat pe bloc, gata să-şi ia zborul. Coşuţă jură că aşa a fost. N-avea aripi şi nici paraşută, era doar el, împreună cu gaşca lui fioroasă. În blocurile din faţă se aprinseseră luminile şi la fiecare geam şi balcon apăruse cîte un tată, cîte o mamă sau un bunic, care zbierau laolaltă către Cristos şi ăia să nu facă vreo prostie şi să sară, că ei nu cred în miracole, că nimeni n-are aripi şi aşa şi pe dincolo, aiureli, zicea Coşuţă. Şi Cristos i-a ascultat şi nu a sărit în seara aceea, numai că lui Coşuţă i-a spus verişorul lui, iar verişorul lui nu minte, că, dacă Cristos şi gaşca n-au sărit de pe bloc atunci, e doar pentru că ei o

făcuseră altă dată şi că deja erau prea plictisiţi ca să mai enerveze proştii. Se aruncau toţi deodată, cădeau liber vreo două etaje, după care, aşa, pur şi simplu, în loc de mîini le apăreau aripi, din care începeau să fîlfîie încet, apoi mai tare, şi toţi ăia începeau să răcnească şi să chiuie, mişcau din aripile lor, cică, pînă cînd o luau uşurel mai sus şi mai sus şi nu-i mai vedea nimeni, nici măcar verişorul lui Coşuţă, şi numai de pe undeva de prin cer le mai auzeai strigătele şi cum îi înjurau pe dinamovişti. Că îi înjurau pe toţi dinamoviştii, n-aveam nici o îndoială. Era un lucru la mintea cocoşului că cine stă pe Băiuţ, adică în Drumul Taberei, ţine cu Steaua. În afară de Filip şi de mine, n-am mai auzit de nimeni – şi mai erau şi boşorogii, şi mai era şi Şchiopu Bărbosu – care să nu aibă ceva de împărţit cu Dinamo. Aşa că, în afară de partea cu zborul, povestea lui Coşuţă cu îngerii ăia sau ce naiba erau, care ridicau psalmi pentru moartea lui Dinamo, nu putea decît să mă înverşuneze şi mai tare, să mă facă să-mi doresc nimicirea lui Cristos cu palme, pumni şi picioare la prima ocazie pe care aş fi avut-o. Nu-i spuneam însă nimic din toate astea lui Coşuţă, iar el continua, uitînd definitiv de verişorul lui, să-mi povestească cum l-a văzut pe Cristos la telejurnal prin R.F.G. zburînd şi omorînd nazişti, cum a aterizat pe urmă pe cel mai înalt vîrf din lume, unul de 12.826 de metri, cum s-a întîlnit cu Lăcătuş şi i-a cerut un autograf, cum l-a rugat Ceauşescu să-l ia şi pe el sus, acolo, şi Cristos n-a vrut şi atunci Elena a chemat toată armata care a tras cu agheele şi bazucile,

cu tunul și cu tancul și nu s-a întîmplat nimic, pentru că pe ăsta nu-l putea omorî decît cuțitul lui Rahan, care a stat două zile și două nopți într-un pahar cu sînge de antilopă amestecat cu venin de viperă. Asta îmi spunea Coșuță și, sincer, din toată povestea lui nu mă interesa decît partea cu gașca.

Nu, nu mă întrebați de serile cînd îmi luam inima-n dinți, îmi înghițeam uimirea și spaima și deznădejdea că totul s-a terminat și mama nu va mai veni niciodată să se așeze pe o băncuță de unde să-mi urmărească jocul stingher de copil care nu a împlinit trei ani, de copil care nu știe că strada e un loc plin de ființe ciudate care se aleargă, se împușcă și joacă fotbal, ființe ca și tine și tocmai de-asta atît de vrăjitorești și de misterioase (ca și cum ai crede despre ceilalți că sînt un fel de oglindă a ta și dintr-odată descoperi că nu e cîtuși de puțin așa, pentru că unul e Migu și altul e Pipiță, mai e și Doru, și mai ales Cristos, iar toți ăștia sînt ei și nimic mai mult, fiecare cu o altă mamă și cu o altă casă, fiecare gata să sară la bătaie din nimic, doar pentru a-și demonstra existența lor unică pe acea stradă și pe acest pămînt).

Și nimic nu-mi va scoate din minte ziua cînd timpul a rămas definitiv suspendat odată cu închiderea unei uși – apartament 40, fam. Florian – și soarele s-a furișat în scară printre ghivecele de flori atîrnate-n geamuri și a rămas așa, luminînd o balustradă verde, o balustradă verde ca o șopîrlă verde, singura ființă care mi se părea că ar mai fi avut viață în toată

încremenirea lucie care mă aştepta să fac vreo mişcare şi apoi să mă înghită cu totul, o dată şi pentru totdeauna.

Ei bine, atunci am înţeles ce înseamnă Bau-Bau şi că Bau-Bau nu-ţi apare în viaţă decît în momentele alea puţine şi hotărîtoare şi că doar atunci trebuie să fii cu adevărat puternic şi că doar atunci lumea se urneşte din datul ei într-atît, încît să o vezi altfel şi, pentru o clipă, atît cît îi trebuie unei şopîrle să redevină balustradă, să ai străluminarea că nu mai eşti cel de dinainte, ci că ai devenit mai mare. (Se pare că, în afara momentelor ăstora, ne însoţeşte o inerţie uriaşă, iar dacă ea dispare vreodată, atunci apare şi Bau-Bau. Şi aş putea să bag mîna în foc că el locuieşte bine mersi în inerţia asta şi doar cînd îi zgîndăre cineva culcuşul catadicseşte să-şi arate chipul.) Mama a rămas în spatele uşii, mă aşteptau nişte scări, iar dincolo de ele, strada. Am ieşit.

Mi-a luat multă frică şi mult timp ca să învăţ regulile jocului. Primul lucru cu care a trebuit să mă obişnuiesc a fost Cristos. El şi sora lui mai mare au fost cei cărora le-a fost lăsat să-mi strunească frica, s-o mutileze şi s-o facă să crească pînă cînd ea, pur şi simplu, s-a stins de la sine. M-au simţit şi au rîs.

Fără doar şi poate, Cristos a fost răzbunarea lui Bau-Bau pentru că l-am înfrînt în după-amiaza aceea. N-am cum să-mi explic altfel apariţiile lui de nebun spre înserare, îmbrăcat într-un veşnic tricou albastru, cu un taur fioros desenat pe piept. (Ştiu că există nişte cuvinte care, folosite brambura, au rostul să

îndepărteze orice om de fraza pe care-o citește. Spre exemplu: „a fi menit". N-am încotro și-mi cer iertare.) Cristos mi-era menit mie, nu pentru că doar eu eram ținta atacurilor lui fără motiv, ci pentru că nici unul din ceilalți copii de pe stradă nu părea să-și dea seama ce se întîmplă cu adevărat. Era de parcă fuga lui spre mine cu taurul pe piept, răcnetele, urletele, spaima și plînsul meu se desprindeau de strada cu oameni, de înserare și de astelalte, ca să ajungă într-un loc special construit înainte, ferit de privirile muritorilor, în care Cristos și cu mine ne împărțeam pumni. Mint cu nerușinare. În vremurile alea, poate pentru că, după cum v-am spus, Cristos era locul de unde urla Bau-Bau, sufeream de aceeași încremenire neputincioasă care-mi paraliza pînă și respirația (este deci o dovadă de impostură să pretind că și eu puteam să lovesc cu pumnul). Singura persoană care-mi dădea de știre rînjind că știe ce se întîmplă între mine și Cristos era sora lui îmbrăcată-n roșu, Luminița. Ea avea rolul de martor, pentru că în chestiile astea trebuie să existe și un martor, altfel riști să devii nebun. În plus, Luminița se posta pe gardul de la scara ei și urmărea jocul celorlalți copii pînă cînd se lăsa seara. Atunci dispărea pentru o clipă și se întorcea cu Cristos. Arăta cu ochii spre mine și

strada se pierdea ușurel într-o hărmălaie din ce în ce mai îndepărtată
se mai auzeau niște cîini lătrînd
luminile felinarelor începeau să pîlpîie și să se rotească cu Cristos cu tot

vedeam geamul nostru de la patru luminat
strigam ma și Fi simțeam o primă bușitură
fugeam cu pumni în cap sunetele îmi dispăreau
mă trezeam în patul meu transpirat și cu lumina stinsă
tovarășa de la grădiniță mă punea să spun prima poveste.

Vă văd pe toți așa: așezați pe scăunele într-un semicerc (cum o să știu să-i spun mai tîrziu). Doar eu în fața voastră mai aud vrăbiile din curte, pentru că voi așteptați să vă spun povestea. Sînteți așa de tîmpiți cînd așteptați: cu mîinile la spate, cum v-a spus tovarășa, tăcuți, mă priviți pe mine, care nu știu să spun povești. Care n-am spus o poveste în viața mea. Sînt prea mic, trebuie să înțelegeți, și chiar dacă aș fi mare, tot n-aș reuși să scot vreun cuvînt din cauză că ați tăcut și mă priviți. Uite: tu, Paule, despre care am scris în liceu o poezie cu liță („hă, hă, lița e o rîmă", spunea Paul și moaca i se lungea pînă la pămînt), ție ți-a rămas gura întredeschisă, iar pe la colțul buzelor ți-au apărut mici bule de scuipat, care se sparg ca să apară altele, tu, Ana-Maria, ai închis ochii, vrei să dormi sau poate așa te-a obișnuit mama ta să-ți spună povești, doar cînd închizi ochii, Mariane, îți jur că nu știam atunci cînd am spus povestea asta prima oară că vei muri alergînd după o minge, pentru că, dacă aș fi știut, crede-mă că am fi vorbit numai noi, ți-aș fi înșirat toate poveștile din lume și, mai ales, ți-aș fi dat, naibii, porcăria aia de mașinuță de fier neagră și

din Germania pe care mi-ai cerut-o doar un pic, mai ţii minte?, şi eu n-am vrut să ţi-o împrumut fiindcă se strică şi tu m-ai făcut calic şi-ai murit mai tîrziu, iar eu pe atunci habar n-aveam ce înseamnă „calic", darămite c-o să mori şi, vezi, ăsta e ultimul lucru pe care ţi l-aş mai fi zis: ai grijă să nu fugi după nici o minge, pentru că pentru tine o băltoacă va fi un nenorocit de canal deschis şi plin de apă şi degeaba mai spun toate astea o dată, tu rîzi acum şi crezi că-i o poveste din alea ca ale lui Coşuţă, fără început şi fără sfîrşit, în care lumea se plictiseşte şi face gălăgie, iar tovarăşa îl trimite marş la loc Coşuţă!, şi Coşuţă se duce cu capul plecat – ca la începutul romanului – pînă la scăunel (te rog, Coşuţă, rămîi aşa pînă am să mă întorc la tine), şi e prea de tot, sînteţi chiar toţi aici, Angelica mucioasa, da, te văd mozolind acelaşi colţ de pîine şi-ţi văd şi scîrboşeniile alea verzi care picură veşnic ca un robinet stricat, Cornel şi Diana, cum vă ţineţi de mînuţe şi d-aia nu mai pot eu, Rox... – băieţică, povestea! – asta a fost o tovarăşă care nu mă cunoaşte (de parcă poţi să cunoşti un pişpirică de trei ani) şi da, ăăă, a fost odată un fel de întuneric mare ca o pădure şi în el erau un băieţel un vînător un taur şi o vulpeee. Aşa. Şi o vulpeee. Şi vulpea mergea pe-acolo şi era ca un căţel pentru că îl iubea pe băieţelu ăla şi dădea din coadă şi mînca numai flori şi cînd a venit noaptea tauru s-a ascuns într-o scorbură şi l-a aşteptat pe vînător şi vînătoru s-a apropiat de scorbură şi nu ştia de nici un taur că el credea că e singur în toată pădurea unde stătea aşa şi

pîș-pîș tauru a ieșit și pînă să vadă vînătoru și să scoată pușca tauru ăla l-a luat pe vînător cu coarnele și l-a băgat la scorbură și a pus acolo un bolovan ca să nu mai iasă niciodată și să rămînă singur în pădure ca să facă gunoi și să dea foc la tot da tauru l-a pus pe vînător și nu mai știa că acolo mai e și vulpea și un băiețel și a început să facă numai rele și i-a zis la vînător c-o să moară că în pădurea lui nu vine făt-frumos și el era un fel de zmeu singur și puternic. Și cînd s-a lăsat noaptea tauru a făcut numai gunoi și s-a culcat cu sora lui mai mare Luminița că credea c-au rămas ei singuri da băiețelu l-a auzit pe vînător și cu vulpea a împins bolovanu de la scorbură și l-a scos cînd s-a făcut de dimineață pe vînător d-acolo care era obosit și-l ciupiseră furnicile și vulpea i-a dat apă de la robinet pînă cînd s-a făcut bine și s-a dus la taur. Tauru a crezut că doar visează știți de ce? A crezut că doar visează că el credea că e doar cu Luminița și așa în fața lui i-a apărut și vînătoru din scorbura de unde-l pusese tot mereu și o vulpe care era cu flori și un băiețel. El a încercat să fugă și să facă gunoi da nu a reușit. Totu era de-adevăratelea. Atunci a fugit cu Luminița pînă la o stradă și s-a pitit. Vînătoru s-a îmbolnăvit de la furnici și-a murit dup-aia. Și băiețelu cu vulpea l-a îngropat da pe urmă pe mormîntu lui s-a făcut numai gunoi. Așa. Cine știe cine a pus gunoiu?

Vulpea, mi-au spus cu toții. De ce, pentru că e hoață, ea a pus gunoiul, pentru că așa s-au obișnuit, ca ea să rupă coada ursului, să-și bată joc de berze

sau să facă pe moarta. Pentru că în orice povestire cu animale, știe oricine, există o vulpe care e veșnic vinovată. Pentru că nici măcar n-au ascultat povestea, pentru că nici măcar nu l-au băgat în seamă pe taur și pentru că un taur se întîlnește foarte rar în povești, iar atunci cînd totuși asta se întîmplă, el nu e vinovat cu absolut nimic. Pentru toate astea, taurul trebuia să dispară.

Trebuie să închizi ochii. Așa. Să lași vîntul să înceapă. Să-l auzi cum învie și dă roată străzii și scărilor de bloc și doar așa, cu ochii strînși, să simți bucuria lui șuierată de-a ieși la plimbare prin pungi și de a trînti geamuri și de a înnegri cerul. Numai în felul ăsta poți face niște lucruri să dispară sau îl poți trimite pe Cristos la țară pentru o primăvară întreagă.

Într-un fel sau altul, trebuie să rămîi mult timp așa (să ștergi cu răbdare pînă și amintirea blocului din față, a caietului și a pixului cu care se vor scrie toate astea acum), ca să-ți apară din nou Coșuță. Doar cu ochii închiși îl poți vedea pe el din nou, nu pe scăunelul unde l-a trimis tovarășa, ci cocoțat pe ceea ce noi numeam atunci cazemată (un garaj de beton, lăsat de izbeliște), bălăngănindu-și picioarele în gol și privindu-mă mustrător pentru prima oară.

Nu, nu ai dreptul să dai în Cristos.

El nu știa nimic pe-atunci de zborurile lui din înserare, nu știa nici măcar de Bau-Bau sau de Luminița și, mai ales, nu avea nici o idee cum că un taur care stă la țară prea mult se poate întoarce pe aleea Băiuț

un băiat ca oricare altul. Ceea ce simțea Coșuță era, cred, un fel de gelozie surdă că eu învățasem să fluier și el nu, iar lucrul ăsta e unul din puținele cărora nu mai ai ce le face. Era clar și, cu cît îi era mai clar, cu atît trebuia să-l doară mai tare, că în clipa aceea lui nu-i mai rămînea nimic de făcut decît să mă asculte și să mă respecte. Știa că era de-ajuns un singur brînci de-al meu ca el să se rostogolească la pămînt de pe cazemata noastră și ca, odată cu bufnetul și plînsul lui, totul să se schimbe între noi pentru totdeauna.

Abia cînd a căzut de pe cazemată, Coșuță mi-a răcnit printre sughițuri că o să văd eu ce-o să mi se întîmple, că vărul lui, că știe el, că eu mă cac în pantaloni de frică; dacă îl ating pe Cristos ăla, o să văd eu pe dracu.

Ceva îmi spunea că ușurința cu care Coșuță cade la pămînt trebuie să fie cumva egală cu cea a lui Cristos făcînd același lucru. Închideam ochii atunci și vedeam asta mai bine ca niciodată: Cristos era totuna cu Coșuță, iar Coșuță era un prost. Ceva trebuie să fi simțit și Coșuță. Știa că pe undeva ultima lui salvare, dacă tot nu știa să fluiere, era ca necunoscutul de pe aleea Băiuț – Cristos Salvatorul – să nu ia bătaie.

O să-l bat, îi spuneam eu. Nu, n-ai voie, îmi spunea el. Și a trebuit să merg cu troleibuzul pînă spre Universitate ca să-mi aduc aminte de ziua în care împlinisem cinci ani și jumătate.

Cristos se întorsese de la țară Cristi. Era un țăran prost care nu-și mai amintea nimic (ca și cum înserările

acelea erau doar niște vise de-ale mele, o poezie halucinantă de copil fricos, încremenit cu ochii închiși, refuzînd strada).

A încercat să mă dribleze, să-mi strecoare mingea printre picioare. Era o fentă previzibilă, mingea a sărit din piciorul meu, aut. Pui la cap, la cap, striga Cristos, se agita, mișca brațele. A fost apoi henț, Migu a aruncat prea sus, Cristos și-a întins mîinile. Am bătut repede, a tras Pipiță, 2-0. Se repetă. Nu se repetă nimic. Migu și Pipiță au început să se îmbrîncească, se vedea oftica. Portarul a aruncat mingea greșit, pînă la mine, eram singur, la pomană, 3-0. Portarul și-a pus mîinile-n cap, mingea se pitise sub Wartburg-ul lui Florea de la parter. Acum du-te după ea, a urlat Migu, se vedea oftica. Cristos a încercat din nou să-mi treacă mingea printre picioare, de data asta n-a mai fost aut, pasă la Bebe, 4-0, mingea sub Wartburg. Migu îi trage un șut în fund, portarul plînge și nu mai vrea să apere. Pauză.

Intră din nou în poartă, cu mănuși. Cristos mă driblează, trece de mine, apoi cade grămadă. Rămîne la pămînt. Cartonaș roșu, urlă Migu, dar eu n-am nimic cu el. Cristos se ridică, vine spre mine, cade din nou. Se ridică, se prăbușește, îl lovesc cu picioarele-n față, îi sparg nasul. S-au oprit toți și mă privesc. Cristos icnește, sîngerează, nu se mai poate ridica. Așa pățesc toți ăștia care se cred Lăcătuș, îi spun. Mă întorc cu spatele. E încă o dată în picioare. 6, are o cărămidă, zice Pipiță. Nu mă nimerește, iar acum m-a supărat rău. Fuge spre casă, urlă mama și Luminița. Îl ajung,

îl lovesc, intră în scară şi închide uşa. Se dădea prea şmecher, le spun, să jucăm pac-pac, v-am bătut cu 4-0. Au apărut Luminiţa şi mă-sa, mă caută. Le scot limba şi dispar după bloc. N-au cum să mă mai găsească, am cinci ani jumătate.

Pe Parva stă Coşuţă. Singur, în mijlocul străzii, tîrşîindu-şi piciorul drept prin praf pînă ce praful se dă la o parte şi rămîne doar asfaltul, cu privirea aia puţin şaşie a lui fixată pe vîrful adidasului, de parcă n-ar mai avea nimic de făcut în viaţă decît să stea acolo şi să mă aştepte ca să stăm de vorbă. L-am caftit, i-am dat borşu'. Coşuţă stă cu ochii în pămînt, îşi priveşte vîrful adidasului drept. „Eu ţi-am zis, ţi-am zis mereu, şi tu nimic. Acuma o să vezi, lasă." N-ai o bîtă? O laie, bîtă, n-am. Coşuţă n-avea bîtă şi începea să mi se facă frică. Nu de Cristos, lui îi curge sînge şi nu poate să mă bată nici cu cărămida, ci de mă-sa şi de Luminiţa. Poate mă aşteaptă pînă noaptea în faţa scării, ce dracu mă fac. Poate s-au ascuns chiar acum prin tufele astea din spatele lui Coşuţă şi-o să mă înhaţe. Unde naiba să mai fug? Uite-l p-ăsta cum rînjeşte. Ce zici să fac? Să te duci dracu, asta.

M-am furişat pe după maşini pînă spre Băiuţ. Am luat-o prin spatele blocului, prin grădina întunecoasă de acolo. Ceva îmi bubuia înăuntru şi făcea ca trenul. Dacă ar fi Migu sau Pipiţă să-i întreb unde-s alea două. Nu era nimeni. Eu doar – şi mă tîram pe burtă peste pămînt şi frunze de la un copac la altul. Ca un indian. (Oricine m-ar fi văzut s-ar fi crucit: un copil singur, tîrîndu-se pe burtă de la un copac la altul.)

Am găsit rîme și furnici. Am găsit o bomboană cubaneză roșie. Încă una. Un fraier le pierduse. Înaintam tîrîș cu două bomboane cubaneze roșii în gură. Uite-i. Mă așteaptă. Nici pomeneală de Luminița și de mama ei grasă. Renunțaseră de mult, n-aveau răbdare. În schimb, cu o bîtă, patrula Cristos. Era fioros, cu un leucoplast pe nas, înjura și dădea directive. Se vede că nu s-ar fi mișcat de la colțul străzii nici 1.000 de ani. Mai erau Cosmin din D 14, Nicu din C 38, unul pe care nu-l știam și Stafie dintr-a treia pe care-l vedeam doar în curtea școlii jucînd bambilici. Toți aveau bîte și toți mă așteptau pe mine. Simțeam clar că erau ultimele bomboane cubaneze pe care le mîncam în viață. Am rămas lipit de pămînt și priveam. Nu vroiau să se miște și în felul ăsta se însera. M-am răsucit pe spate și vedeam foarte bine lucrul ăsta. Cerul părea că se împuținează, arăta ca o apă cu valuri ușoare, rămînea suspendat acolo, își schimba culoarea, apoi un avion îi lăsa o dîră lungă și albă, iar dîra se înroșea de la soare și se decolora încet, aproape că dispăruse, iar avionul încă se mai auzea sau mi se părea mie și erau autobuzele de la Valea Argeșului, se întuneca și vedeam pești cînd s-au prins că sînt acolo. Am lăsat cerul baltă și am început să fug. Ei scoteau niște chiote groaznice și-și roteau bîtele-n aer, Cristos era în fruntea lor, îi simțeam răsuflarea în spate, aerul pe care-l tăia cu bîta. Am făcut un tur de bloc, nu obosisem și nici ei. Am mai făcut unul. Pe la începutul celui de-al treilea, l-am văzut pe Filip cu geanta pe umăr. Totul se

terminase. Stafie a fost primul care și-a aruncat bîta și a dispărut.

Felinarele se aprindeau unul cîte unul. Era pe la ora cînd, după cum zicea Coșuță, Cristos începea să zboare. În loc de asta, în fața mea stătea Cristi și-și cerea iertare. Dîra aia de la avion dispăruse și ea de mult. Nici umbră de pești pe cer.

2

Pantofi ciocați și șosete flaușate

Acum, ce să zic, mare lucru nu-mi amintesc. De fapt, nu-mi amintesc o iotă. La urma urmei, de cîte ori nu m-am întors eu de la școală tocmai cînd se însera și de cîte ori n-or fi trecut avioane cu reacție pe cer și nu s-or fi auzit autobuzele de la cap de linie uruind, bufnind ca tusea măgărească, claxonînd sau ambalînd motoarele înainte de-a pleca în cursă. Ce-ar fi fost să le țin minte pe toate? Șahist nu sînt, nici elefant, nici vreo arătare cu memorie hipertrofiată. Dacă el spune că-n ziua aia l-am salvat de cinci pușți care vroiau să-l snopească, că am fost scăparea lui, atunci așa trebuie să fie. Credeți-l! După cum sună toată tărășenia, e clar că a avut motive să n-o uite. E o treabă, nu?, să-i simți pe unii cum îți răsuflă în ceafă, agită bîte prin aer și jură c-o să te facă bucăți. Așa ceva nu se uită în veci. Deși, mă rog... Am și rețineri cînd vă îndemn să luați de bună povestea lui. Nu de alta, dar sînt unele lucruri pe care le-a înflorit cam tare, chiar tare de tot. De exemplu, chestia cu meciul, cînd a cîștigat cu 6 la 0 sau așa ceva și l-a

bătut măr pe figurantul ăla, Cristos (ăla care se întorsese din vacanţă un ţăran prost, Cristi), cînd i-a tras un şut în bot de i-a provocat ditamai epistaxisul (adică i-a dat borşu'). E adevărat, juca bine fotbal de mic, cam pomanagiu, nu prea punea pase (nici din alea scurte, simple, darmite pase luminoase, cum văd comentatorii prin derbiuri sau prin partidele de importanţă capitală), dar juca bine, ce mai, de-aia şi cred că echipa lui a dat şase goluri sau aşa ceva, dintre care el vreo patru. Mi se pare însă trasă de păr partea cu pedepsirea gîndacului ăluia zburător, care se-arunca de pe blocuri după asfinţit împreună cu gaşca lui. Nu contest că băieţilor le creşteau aripi şi zburau în voie, tot ce se poate, în Drumul Taberei s-au văzut multe (aţi auzit cred de Oltcitul roşu abandonat ani întregi prin faţă pe la Materna, din volanul căruia s-a născut o minune de fetiţă, Mara parcă, după ce volanul a purtat o sarcină în toată regula, crescînd şi crescînd vreme de nouă luni, nu dintr-odată, ca airbagurile de astăzi, umflîndu-se ca un pîntece de femeie, doar că-n loc de buric avea la mijloc claxonul; cunoaşteţi precis şi istoria cu apartamentul acela de la etajul patru, s-a petrecut într-unul din D-uri, în care întreaga sufragerie, pereţi, pardoseală şi tavan, s-a umplut de ciuperci din cauza caloriferelor reci şi a aburilor de la aragaz, pînă cînd proprietăreasa, o literată am impresia, culmea!, după ce a tot gătit ciulama, tocăniţă, şnitele, drob, plăcinte, doar dulceaţă de ciuperci n-a făcut, a înţeles ce noroc a picat pe capul ei, a demisionat dintr-un teatru, unde era

secretar literar, și s-a îmbogățit în Piața Moghioroș, vînzînd la tarabă pînă să intervină miliția). Revenind la discuția dinaintea parantezei, am să mărturisesc că versiunea mea e alta: de caftit, frati-miu a caftit insecta aia cu față de copil, Cristos, Cristi, cum vreți să-i spuneți, numai că eu știu că-n altă împrejurare, nu ca un indian apaș pe șeful de trib, în prerie, ca să-i ia locul, ci în scara blocului, odată cînd eu eram cam nervos și-l țineam cu mîinile la spate pe pușți, unul gras și blonzișor, ca să-i tragă el una. S-ar putea totuși să confund, nu zic nu, și una să fi fost șutul de pe stradă, pe Băiuț, normal, și alta pumnul din scara blocului, cînd s-a lăsat tot cu hemoragie nazală și cu smiorcăieli. Oricum, băiețelul din scară, asta reținn, nu s-a șters, n-o striga cînd plîngea nici pe maică-sa, nici pe vreo soră Luminița, mîrțîia întruna: Mamaieee! Mamaieee! Ah, și ar mai fi ceva care-mi trezește suspiciuni... Dac-ar fi găsit o singură bomboană cubaneză cînd se tîra de la un pom la altul, roșie, galbenă, culoarea nu contează, aș crede totul cu ochii închiși, dar așa, cînd a găsit două bomboane, de ce nu mi-a păstrat și mie una? Nu e ciudat?

Ca să fie limpede cum stau lucrurile, eu sînt Filip, adică tipul cu geanta pe umăr, despre care frati-miu susține c-aș fi fost singurul din cartier, în afara lui, auzi!, care ținea cu Dinamo (de ce l-o fi amestecat și pe Șchiopu Bărbosu în treaba asta, habar n-am, mai ales că omul era sensibil, îl văzusem cu ochii mei la Muzeul Național de Artă cînd ne duseseră cu clasa, printr-a cincea, privea nemișcat un peisaj cu căpițe,

parcă-l ameţise mirosul fînului şi adormise în picioare ca un cal). Vorbesc (scriu) la timpul trecut nu pentru că înainte ţineam cu Dinamo şi acum n-aş mai ţine, ei bine, ţin!, ar fi şi culmea să nu mai ţin cu căţeii lu' tata, să nu-i mai iubesc, cînd li se întîmplă atîtea pocinoage şi-i muşcă atîţia de fund; ideea cu trecutul priveşte alte lucruri, cele care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful de ele, li s-a pus cruce, gata. Bunăoară, unul din lucrurile care intră în categoria asta ar fi părul meu, pe el chiar că l-a mîncat gaia, din bretonul care-mi atingea sprîncenele prin clasele primare (aşa cum era el, lins şi stupid, moale şi bleg), din chica strînsă la spate în coadă de rîndunică, răsfrîntă peste gulerul cămăşii, din perciunii lungi care-mi mai mascau urechile clăpăuge, dar îmi ascuţeau şi mai rău bărbia, în fine, din toate podoabele astea capilare care în fond nu erau cine ştie ce, dar erau, a răsărit o chelie pe cinste, nu genul O. Paler, dar nici departe. O să vă întrebaţi cum naiba de-aveam aşa plete cînd toţi elevii erau tunşi chilug, cel puţin între Valea Ialomiţei şi Rîul Doamnei, poate şi prin alte locuri, nu ştiu, asta ştiţi unii dintre voi, eu nu mă bag unde nu mă pricep. Ei bine, scăpam de frizer datorită tovarăşei Cîsu, învăţătoarea care-o înlocuise pe prima învăţătoare, tovarăşa Ulărescu (trebuie să aflaţi că tovarăşa Cîsu, alături de care am şi poze 9/12 pe treptele şcolii, ce e drept, poze de grup, cu încă treizeci şi unu de pionieri minusculi cu tricolor, alb-negru, era o zînă, un pic zaharisită, fără baghetă, cu ochelari, înaltă, uscăţivă,

ar fi făcut sigur carieră în baschet dacă nu s-ar fi dedicat celor mici, în timp ce tovarășa Ulărescu, cu care n-am nici o fotografie, slavă Domnului!, fusese o harpie, bănuiesc neagră în cerul gurii, dar nu pot să certific cîtă vreme mi-a lipsit ocazia s-o pun să scoată limba, să zică aaaaaaa și să-i cercetez gîtul îndeaproape). Tovarășa Cîsu nu îngăduia oricui părul mare, era un privilegiu de care-am început să mă bucur în clasa a III-a, parcă în trimestrul II, după ce pălăvrăgise cu o colegă care-l cunoștea pe unchiul meu, pe Didi (cineast, pot să înșirui la orice oră din zi și din noapte titlurile peliculelor la care a semnat scenariul, sînt dispus să le-arăt scepticilor legitimația lui de membru ACIN), și-i intrase ei în cap, ca un șurub pe care nu-l mai scoți cu una, cu două, că urmează să joc și eu într-un film. Șurubul acela cred că i-a stîrnit imaginația pentru o perioadă îndelungată, în care a tot așteptat să se vadă în întunericul unei săli de cinema (nu la „Favorit"), frumos îmbrăcată și aranjată (așa cum se cuvine la o ieșire din Drumul Taberei în centru), cu razele aparatului de proiecție mîngîindu-i cocul, încît spectatorii de pe rîndurile din spate să admire sticlirile buclelor date cu fixativ, rezemată de umărul soțului, cu ochii umeziți de aparițiile pe ecran ale micuțului ochelarist, căutînd și descoperind în gesturile lui ceva din străduința ei de dascăl, șoptindu-i lui Cîsu, nu de la bun început, abia către final, uite, dragă, copilașu' ăsta e elevul meu. În închipuirea ei se adăugau probabil și trăiri din cancelarie, unde cîteva vezici biliare ale cadrelor didactice ar fi suferit amarnic după premieră,

chiar dacă limbile aceloraşi persoane ar fi găsit resurse s-o felicite. Oricum, visul nu i s-a împlinit, unchiul meu (mare iubitor de cockeri) negîndindu-se nici măcar o clipă să mă lanseze în cariera cinematografică. Pe la sfîrşitul clasei a IV-a, într-un moment de oboseală, de proastă dispoziţie sau mai ştiu eu de care, în fond menopauza creează atîtea probleme, m-a scos la tablă să rezolv un exerciţiu, m-a lăsat să scriu o mulţime de cifre şi de semne aritmetice şi aşa, deodată, cînd eu manevram creta şi aveam mintea plină de înmulţiri şi împărţiri, mi-a zis auzi, Florian, ce-i cu laţele astea? ia să mi te tunzi frumuşel! scurt, scurt de tot, da?! şi pînă mîine c-o-ncurci! Printre buzele ei cu ruj carmin s-a strecurat apoi un sunet asemănător cu un behăit, din care lipsea însă consoana B, iar încărcătura emoţională nu inspira nimic ovin, ci o sfîntă indignare. Mă rog, ce-a fost a fost, sper din toată inima că tovarăşa învăţătoare Cîsu a biruit menopauza şi a redevenit o zînă, cît priveşte lucrurile care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful de ele, li s-a pus cruce ş.a.m.d., căci despre ele e vorba în fond, sînt de părere că nu merită desconsiderate. Ciocaţii negri, care erau altceva decît ciocatele (întrucît erau pantofi, şi nu cizme, pentru că au fost ai mei, şi nu ai altuia, fiindcă mi-e tare dor de ei, şi nu-mi sînt indiferenţi), putrezesc cine ştie pe unde, în straturile adînci ale unei gropi de gunoi, pe vreun maidan desfundat, pe fundul unui lac (de-ar fi Cişmigiul!), la rădăcinile unui tei plantat de liceeni, în podul sau prin şopronul uneia

din fostele femei de servici(u) ale blocului. Nu vă e milă? Mie îmi e. Mi-i cumpărase tata de pe Lipscani într-o duminică dimineața, atunci cînd magazinele păreau a fi deschise anume pentru șantieriști, ca să poată și ei să fie folositori familiilor, măcar arătîndu-se drăguți și cu bani dacă tot lipseau întreaga săptămînă de-acasă. Au costat 330 de lei, vă spun precis, iar tata n-a avut rețineri din cauza prețului, ci din pricina liniei lor impetuoase, de șalupă aflată în marș, mi-a pus palma pe frunte să verifice dacă nu cumva am febră, m-a întrebat de patru ori, ca și cum nu-mi auzea răspunsul și rugămințile, dacă sînt sigur că nu-mi place alt model, era mirat în orice caz, foarte mirat, încerca să-mi explice că sînt încălțări de papițoi, înțelegea încet, încet cum e cu trecerea din copilărie în adolescență, dar nu bănuia nimic despre succesul la gagici al lui Dan Anghel de la scara C care purta exact pantofi ca ăia și nici nu-și imagina ce însemnau ciocații pentru Nicoleta. Erau impecabili, cu vîrful ascuțit, cu toc gros și foarte înalt, cu o baretă transversală prelingîndu-se dintr-o parte în alta. Ce e drept, nu s-au dovedit prea comozi, parcă umblam pe picioroange, bocăneau cam tare și alunecau la multe din driblinguri sau din cursele pe extremă, la șuturile cu șpițul n-aveau însă egal, mingea pornea cu precizie și lua o viteză aiuritoare, ca și buzele Nicoletei cînd o conduceai acasă după ore și, fără să aprinzi lumina la subsolul scării, intrai cu ea de mînă pe culoarul boxelor, unde mirosea a gogonele și a cartofi umezi. Ciocații mei negri o făceau să rîdă strepezit pe Alexandra

Ștefănescu, o ființă cu ochi puțin strabici, care-a izbutit să nu fie poreclită Sîrmoasa, deși dinții ei, ca să nu crească strîmbi, au fost protejați lung timp de-o întăritură metalică, tipa cu care cot la cot îmi spărgeam ochelarii izbindu-i de tablă de la mare distanță, în ovațiile colegilor cu vederea bună și spre supărarea maică-mii, care nu mai înceta să mă plimbe pe la oculiști și să-mi monteze lentile noi. Se chema gelozie, zic eu cu mintea de acum, dar atunci glumele ei acre purtau alt nume și aveau altă greutate, fiindcă, trebuie să vă mărturisesc, eu pe ea o iubeam, și nu pe Nicoleta Neagoe, care săruta focos în aroma murăturilor și a celorlalte rezerve pentru iarnă. De altfel, Nicoleta s-a ridicat odată la ora de română, nu în epoca de strălucire a pantofilor ciocați, mai tîrziu, și a rugat-o pe Marineasca, profesoară în pragul pensiei, îndrumătoarea cenaclului literar, să-i explice cuvîntul labagiu, pe care băieții îl pronunțau mereu cînd se certau sau cînd se încăierau și pe care bunica ei nu fusese în stare să i-l descifreze. În clasă au răsunat chicoteli, și ce chicoteli!, privirile noastre (inclusiv ochii puțin strabici) au învelit-o ca firele de mătase pe bietul cocon, iar Marineasca i-a răspuns sever stai jos, dragă, io nu ofer definiții pentru măscări. Nicoleta se înroșise ca un gogoșar, ochii puțin strabici licăreau triumfător și căutau ochii mei prezbiți, comparația cu gogoșarul ducea vrînd-nevrînd cu gîndul la murături, murăturile inspirau un subsol de bloc, întunericul de-acolo avea gustul unui sărut, iar sărutul acela, oricît de dulce fusese la vremea lui, căpătase un gust

amar din pricina insistenței ochilor strabici. Dar înainte ca gloria ciocaților să fi apus, se petrecuseră fapte mai importante. EPISODUL 1: cu toate că nu ne mai spărseserăm ochelarii împreună de vreo lună jumate, Alexandra Ștefănescu m-a invitat pe la începutul lui decembrie la ziua ei și, așa, ca un hatîr, mi-a zis că pot să-l iau cu mine și pe Cezărică, noul meu prieten, un tip venit la noi în școală din Galați, pe care nu-l înghițea și-l trata de tolomac; la petrecere, unde mai erau cîteva colege și o verișoară nesuferită care vorbea fonfăit și ne bătea la cap cu bicicleta ei cehoslovacă, am mîncat fursecuri și bezele, am băut cico și-am jucat fațea (în traducere, *de-a v-ați ascunselea*) pînă ne-a ieșit pe nas sau cel puțin pînă mi-a ieșit mie pe nas în clipa-n care am deschis ușa șifonierului din dormitorul soților Ștefănescu și i-am găsit înăuntru, îmbrățișați, pe ea și pe Cezărică; m-am comportat rezonabil, nu vă îngrijorați, am alergat și i-am scuipat pe peretele din stînga bucătăriei, pti-un-doi-trei Alexandra, pti-un-doi-trei Cezărică, doar nu era să fi rămas stană de piatră și să-i las să iasă dintre rochiile, fustele și pardesiele alea și să mă scuipe ei pe mine; pe Cezărică l-am scuipat ultimul, ca să se pună, iar eu să-ncerc s-o conving să intre și cu mine-n șifonier și să mă țină strîns, strîns, pînă să-mi stea respirația; mi-a arătat cotul, era micuț, ascuțit și roz, mi-a scos limba; tortul o fi fost de fructe? de ciocolată? asta nu-mi aduc aminte. EPISODUL 2: ne aflăm în plină pauză mare, afară e frig, pe coridoare e frig, sîntem în sala noastră de clasă de la etajul unu, cu becurile aprinse pentru

că afară nu e doar frig, ci și înnorat, facem și noi ce putem fiecare pe limba lui, încît toți să producem larma recreațiilor, Alexandra Ștefănescu stă în banca ei la propriu, nu la figurat, fiindcă la figurat nu stă deloc, gura nu-i mai tace, deși bag mîna în foc că nu e bolnăvioară, tot trăncăne ceva cu nasul în vînt, în ciuda faptului că, mă repet, e frig, dar vîntul chiar că nu bate, observă deodată șosetele mele flaușate portocalii (noi-nouțe, trăsnet, în dimineața aia le furasem din dulapul lui tata și, știți, șosetele flaușate nu sînt pe numere, urma călcîiului se formează abia după purtare), începe să arate cu degetul către vestimentația mea rupătoare, ciocați negri dați cu cremă și lustruiți, ciorapi portocalii, în sus uniforma de elev, mă rog, banală, rîde prefăcut, hi-hi-hi, cu capul într-o parte, strigă-ntruna ce țăran! ce țăran! eu văd roșu în fața ochilor, asta e, sînt născut în zodia taurului, mă reped spre ea s-o potolesc, s-o oblig să tacă, țin între degete un creion chinezesc a-ntîia tocmai scos din ascuțitoare, ea se zbate fiindcă nu-i o făptură supusă (v-am spus, a reușit să nu fie poreclită Sîrmoasa, deși dinții ei sînt prinși în sîrme), vîrful creionului se înfige din greșeală în dosul palmei mici și roz, apare o pată de sînge cît un bănuț, bombată ca un clăbuc de săpun, ea țipă scurt, sar destui să mă prindă și să se-arate cocoși, umflatul de Andi se umflă și mai tare în pene, el e sanitarul clasei și are pretenția ca victima să fie proprietatea lui, cercetează rana cu aere de chirurg, nu pierde ocazia s-o prindă de talie și să-i maseze spatele, fuge la cutia albă cu cruce roșie pe

capac, vine înapoi cu o sticluță nedestupată de rivanol și c-o pungă cu vată, toarnă lichid pînă cînd mînuța roz și manșeta albastră a cămășii devin galbene, apasă cu un tampon uriaș și bandajează, în tot timpul ăsta o atinge, o mîngîie, îi șoptește la ureche niște chestii pe care nimeni nu le-aude, o ajută să se scoale, o sprijină, aproape c-o duce el pe sus către cabinetul medical, din ușă ne dă verdictul nouă tuturor, dar mai ales mie, tetanos, ce groaznic, nu!?, sună mai rău ca holera, îmi tremură genunchii și aștept să fiu pus în lanțuri din clipă-n clipă. EPISODUL 3: e strîns legat de episodul precedent; diagnosticul lui Andi nu s-a confirmat; pe drumul către cabinetul medical, Alexandra i-a ars o palmă de-a văzut stele verzi; la-ntoarcerea în clasă, le-a poruncit tuturor să mă lase-n pace și mi-a propus să ne bușim ochelarii de tablă; i-am scos limba; nu i-am arătat cotul, fiindcă ar fi fost prea complicat să-mi suflec una dintre mîneci. EPISODUL 4: culmea, tocul ciocatului stîng n-a cedat nici la fotbal, nici la vreo alergare, atunci probabil doar a obosit, iar de rupt s-a rupt la o simplă coborîre de pe trotuar, la traversarea aleii Parva într-o după-amiază de mai cu pufi de plop, cînd tocmai ieșisem de la școală și mă îndreptam domol spre casă; în asemenea situații nu ești niciodată singur, ba chiar ești însoțit sau înconjurat de-o mulțime de indivizi antipatici, nu se-ntîmplă nicidecum nenorocirea într-un loc retras, ci fix în mijlocul străzii, una peste alta te simți brusc în fundul gol în fața unor tembeli; intuiți, nu-i așa?, că orele de curs nu se încheiaseră doar

pentru mine şi că pe poarta şcolii, ca şi cum s-ar fi ridicat un zăgaz, începuse să curgă un pîrîu tumultuos de elevi, un pîrîu care după aceea îşi mai pierdea din puteri şi se rupea în pîrîiaşe funcţie de geografia cartierului şi de locurile de vărsare ale fiecărei particule, prin urmare, căderea tocului s-a bucurat de-o asistenţă numeroasă, pestriţă şi gălăgioasă, iar eu n-am avut inspiraţia să mă descalţ şi să umblu-n ciorapi (unii gri, renunţasem definitiv la şosetele flauşate portocalii), am cercetat talpa pantofului stîng din care ieşeau patru cuie zdravene (piroane, ce mai) şi am mers şontîcăind mai departe, cu tocul în mînă, la vedere, cu o senzaţie ciudată că nu ating pămîntul cu piciorul stîng şi că păşesc în gol, cuiele rămase-n pingea scîrţîiau cînd loveau asfaltul, se îndoiseră care-ncotro, am avut parte pînă peste cap de hohote, strîmbături, fluierături şi poante fisîite, din fericire n-am zărit ochii strabici prin jur, mulţumesc lui Dumnezeu, fiindcă, vă zic eu sigur, mare lucru n-aş fi făcut, dar tot aş fi strigat ce vrei, bă Sîrmoaso?! SFÎRŞIT(ul serialului)

N-ar strica acum puţină istorie şi contabilitate. Cînd presupusul meu debut cinematografic îi părea iminent tovarăşei învăţătoare Cîsu, deci cît timp (şi ce de timp!) n-am călcat pe la frizer, Matei (frati-miu, coautorul, v-aţi dat seama, nu?) nici nu se născuse. Ce trist! Să mă fi văzut şi el măcar o dată-n viaţă cu părul mare... Pe urmă, după ce se consumase crepusculul şcolii primare şi bîntuiam prin zorii gimnaziului (orbit de strălucirea ciocaţilor negri), frati-miu exista, sugea la sîn şi din biberon, morfolea suzetele între gingii

pînă le făcea bucățele, scîncea, plîngea de-a binelea, făcea caca și pipi pe el, adică-n scutece, nu în pempărși, trecuse deja de operația de stenoză de pilor (dacă v-ar arăta burta lui, deși mă îndoiesc c-o să fie de acord, i-ați zări cicatricea datînd de la vîrsta de trei săptămîni), gîngurea baritonal și molcom, încît bunicul nostru o consola pe mama lasă, tu, p-ăsta-l facem popă, rîdea cu incuri și fără dinți, plescăia-n somn, își lărgea încet, încet alimentația, mai o brînză dulce făcută-n casă, mai o supă pasată de morcovi și pui, mere rase cu biscuiți, înțelegeți, cîte-un ou fiert pe săptămînă, ușor, cîte puțin din toate, ca să-i rămînă obrăjorii bucălați, să fie zdrumpeș cînd îl hîțînam seara și să vă scrie vouă acum povești frumoase, care să vă placă. S-a născut în aceeași zi cu Adi Mutu (detaliu pe care atunci noi, familia, n-aveam cum să-l fi cunoscut), iar acele cîntarului de la maternitate, cînd s-a pus problema primelor referințe despre el, au indicat 4,300 kg, ceea ce nu-i de colea. Astăzi, cînd datorită minuțiozității *Gazetei Sporturilor* dețin o informație-cheie referitoare la fratele meu, pot să vă destăinui, să vă jur că măcar în perioada prenatală, ca făt, Matei a fost un fotbalist net superior Briliantului (trebuie să acceptați gradul de comparație, fiind vorba de un comentariu sportiv). Nu sînt în măsură să mă pronunț asupra felului în care trata dl Mutu, profesor de matematică (cel care, mai tîrziu, trebuie să-i fi insuflat băiatului patima pentru poezie și filosofie), mișcările copilului din burta dnei Mutu (cea care-a uluit Londra cu preparatele ei culinare, apoi cenușiul

oraș Torino), dar știu precis cum tratam eu mișcările copilului din burta maică-mii, fiindcă, cu rușine vă spun, dormeam cu ea încă, profitînd de faptul că tata tot lucra pe șantiere și dădea din an în paște pe-acasă. Ei bine, nu chiar la fiecare izbitură, dar la cele mai multe dintre ele, ziceam e Dudu, e Dudu Georgescu, pentru că eram convins că lovește cu capul. După aceea, mai exact după ce el a ieșit din burta uriașă în care se foise atîta vreme și a sosit pe aleea Băiuț, mititel, înfășețel, în scutec de bumbăcel și învelit într-o plapumă groasă de lînă, doar eram în ianuarie, eu am încetat să dorm cu mama și am trecut în patul meu, acolo unde mai ajunsesem și pînă atunci, rar, cînd eram pedepsit sau cînd tata era reținut de serviciu în București. De fapt, a fost o perioadă plină de noutăți: am gustat din laptele pe care mama îl strîngea uneori într-o sticluță care avea la gură o pară țuguiată de cauciuc cu o găurică în vîrf și am rămas cu impresia că bebelușii au niște gusturi dubioase de vreme ce se dau în vînt după un lichid așa amar; am descoperit ceva mai spurcat decît un baubau, care te făcea să plîngi de-o mulțime de ori pe zi și pe noapte (nu pe mine, ci pe el) și care avea un nume asemănător cu rasa cățelușei Lassie, nu collie, ci colici; a trebuit să mă ocup mai abitir ca înainte de cumpărături și treburi casnice, chestie cam nasoală; era grozav să-mi plimb frățiorul cu căruciorul și toate fetele să se topească, să-i facă ghidi-ghidi-ghidi ăluia mic și să mă roage să le las și pe ele să vină cu noi. Din punct de vedere lingvistic, cînd a rostit primele

cuvinte și apoi cînd le-a legat între ele și a format propoziții, frati-miu a avut două fixații, ambele sub forma unor chestionări: întrebarea *unde?* (se ținea după tine prin casă, c-o figură hîtră și te-nnebunea cu problema asta a lui, unde? unde?, unde ce sau unde cine era neclar, atît, unde? unde?) și întrebarea *apa asta te ia?* (pusă oricui și oriunde de cîte ori vedea apă, fie că era jetul de la robinet, un pahar plin, cada de baie umplută, o băltoacă pe stradă, clipocitul unei țevi sparte, stropi pe linoleum, un izvor, un rîu, un iaz ori ploaia lovind în geamuri). Din punct de vedere motric, a fost ceva mai leneș, ca toți băieții, iar prima lui incursiune pe propriile picioare, nu sprijinindu-se de obiecte, ci mergînd liber, s-a produs exact în ziua în care-a împlinit un an, înainte să sosească musafirii. Eram de față cu toții, eu, mama și tata, în camera lui taică-miu, cînd și-a luat mîinile de pe-un raft al bibliotecii și a pornit temerar în traversarea încăperii cu palmele întinse în față, s-a descurcat binișor la-nceput, noi eram muți de emoție și de încîntare (și de iubire, să fie limpede!), pe urmă s-a precipitat să ajungă mai iute la destinație și a nimerit cu fruntea în alt raft al bibliotecii, o scîndură cu muchii tăioase vopsită-n galben, care i-a spart capul, încît la tăierea moțului și la alegerea celor trei lucruri de pe tăviță a purtat deasupra unui ochi o uriașă gîlmă sîngerie (această cicatrice, vrea, nu vrea, n-are cum s-o ascundă dacă doriți s-o priviți). Cît privește premonițiile mele, cînd îl alintam Dudu, Dudu Georgescu, își probaseră clarviziunea. Lovea tare cu capul.

Pînă să se apropie clipa „cînd timpul a rămas definitiv suspendat odată cu închiderea unei uşi – apartament 40, fam. Florian – şi soarele s-a furişat în scară printre ghivecele de flori atîrnate în geamuri şi a rămas aşa, luminînd o balustradă verde, o balustradă verde ca o şopîrlă verde", adică pînă să fie lăsat afară de unul singur, luînd contact cu strada, cu aleea Băiuţ, normal, şi cu copiii de-acolo, Migu, Pipiţă, Doru şi mai ales Cristos (cum îi înşiruie el), s-au mai înregistrat destule poveşti care, cu el în prim-plan, s-au strecurat în fondul de aur al familiei (iar familia noastră deţine un asemenea fond, aşa cum Radiodifuziunea se făleşte cu fonoteca ei de aur). Înainte de-a vă divulga cîteva dintre ele, sînt însă nevoit să fac o corecţie, o rectificare, altminteri ar însemna că v-am mînţit cînd am promis că mă voi ocupa de puţină istorie. Pe uşa apartamentului nostru n-au fost trecute nici numărul şi nici numele şi vă garantez că mama n-ar accepta niciodată împopoţonarea cu aşa înscrisuri a unui obiect menit să te ferească mai mult de curent şi de vecini decît de hoţi. Altfel, Matei s-a căptuşit la un moment dat cu o infecţie urinară, care, din pricina laturii ei olfactive, i-a atras vremelnic porecla Sconcsul Puturel şi i-a transformat popoul într-un ciur ca urmare a injecţiilor. Apoi, fapt neegalat de vreun predecesor ori de un membru mai tînăr al familiei, a spart trei oglinzi, toate veneţiene, în decurs de nici jumătate de an. A nimerit cu o bilă mică, neagră şi grea de la un joc de popice oglinda unui dulap care aparţinuse cîndva străbunicii mamei, pe

urmă a ţintit cu un biet hopa-Mitică oglinda unei mese de toaletă cu blat de marmură, în final i-au căzut pradă (lui sau soldăţelului de plumb cu care-a aruncat) geamul protector şi oglinda unei vitrine din lemn de trandafir. Este interesant că bine cunoscuta oglindă de baie a blocurilor din Drumul Taberei, care costa 11 lei la orice geamgerie, nu l-a atras. Cît despre personajele fictive care-i însoţeau jocurile solitare, ele se chemau setiţa (a se citi, cu ochi de adult, fetiţa) Kindo, precum şi cuplul Tim şi Ştam.

3

Incredibilele aventuri ale lui Ştim şi Ştam

Ştim şi Ştam au apărut într-un borcan de muştar, în prima dimineaţă după ce am visat serpentine şi draci. Dacă trebuia inventat un tărîm din care ei să se arate – nişte mogîldeţe serioase, străvezii, fără chip şi fără vîrstă, fără altă însuşire deosebită decît aceea că existau –, atunci borcanul acela pe care mama îl spăla bine odată ce muştarul se termina ca să-l transforme apoi într-un pahar gros, urît şi rezistent, borcanul de care îmi agăţasem privirea buimacă de la somn şi vis era, de departe, cel mai potrivit.

Am învăţat însă (fără să fie nevoie de vreo carte, ci doar de puţină atenţie) că atunci cînd au loc miracolele, fie şi unul mic ca acesta, nu e de ajuns să iei în considerare doar o singură chestie. Ca să vedeţi că nu fac pe nebunul sau, mai ştiu eu, că vă duc de nas sau vă torn gogoşi numai pentru plăcerea pe care o are aproape orice nene în momentul în care scrie, ţin să vă precizez că îmi dau foarte bine seama cît de neverosimilă poate să arate apariţia asta – hocus-pocus – a unor

personaje dintr-un borcan de muștar. E drept, ar fi mult mai simplu să se întîmple așa, dar m-aș simți cumva stînjenit 1. pentru că aș arunca cu adevărul pe geam și 2. pentru că nu v-aș mai putea privi în ochi niciodată (ce să mai spun despre Filip care, sigur, nici n-ar mai vrea să audă de mine?). Așa că, măcar pentru el, dacă nu pentru voi și, în cele din urmă, pentru mine, am să încerc să clarific, cu toată delicatețea pe care o cer miracolele povestite, zămislirea aceea, într-o dimineață posomorîtă, probabil de octombrie, la ora 8, duminică, a lui Știm și Știam într-un borcan de muștar.

Așadar, Știm și Știam s-au ivit pe lume într-o dimineață posomorîtă, a doua zi după noaptea în care am avut visul cu serpentine și draci ce m-a urmărit (aproape vrăjitorește) pînă acum. Visul ăsta, pe care l-am scris într-o poezie mai demult, arăta cam așa:

sau atunci ca printr-un tobogan de lemn
o alunecare încetinită visată ca printr-o
cochilie căptușită de întuneric luminată de
neoane coboram serpentinele spre
înserarea întoarsă
(nu știu de ce mi se părea ca o) membrană (în fine)
prin care pulsa respirația unei ființe
uriașe și ascunse de dincolo de marginile
prăpastiei de unde mai fumega încă
cenușa unui foc Ioan (Ioan era un fel de sfînt
căruia îi scriam eu poeziile) de unde
limbile dracilor încolăciți continuau să lumineze.

Aveți tot dreptul să nu vă placă, în definitiv nici mie nu prea îmi mai place, dar eram mult mai mic

cînd am scris-o (asta ar fi o scuză), iar poezia era, în capul meu atunci, ceva mai pretenţioasă decît proza (acum îmi pare doar mincinoasă: de exemplu, de ce naiba n-am adăugat că neoanele alea pîlpîiau stins, ca în baie, în aşa fel încît simţeam cum se naşte spaima ca o ameninţare difuză şi greoaie? Şi de ce am spus „dincolo de marginile prăpastiei" cînd în vis era vorba clar de o poieniţă cu iarbă sfrijită la marginea prăpastiei?). Oricum, nu cred că mai are sens să mă învîrt prea mult în jurul acelui vis. Ştiu doar că m-am trezit buimac (asta v-am spus), cu pîlpîirile alea de neoane şi draci încolăciţi în minte, am luat o carte cu poze şi text puţin, *Albă-ca-Zăpada*, şi am intrat în bucătărie. Mama prăjea pîine pe plită, iar mirosul acela şi becul aprins (era tare mohorît afară) făceau, nu ştiu cum să zic, ca bucătăria să pară primul şi ultimul loc de pe pămînt, singurul de a cărui existenţă nu te puteai îndoi, ca şi cum Dumnezeu crease, mai întîi de toate, nu lumina, apele sau uscatul, ci bucătăria asta a noastră din Drumul Taberei şi pe mama înăuntru prăjind pîine, ca apoi să mă cheme şi pe mine din somn cu o carte de poveşti în mînă. Nu ştiu ce rost avea cartea acolo, nu i-am aruncat nici o privire, o ştiam pe dinafară, dar, mă simt nevoit să repet, cînd ai de-a face cu un miracol, chiar şi amănuntele lipsite de importanţă îşi au sensul lor. Filip nu era, poate nu era nici duminică, dar în privinţa borcanului de muştar (în care privirea mea a intrat fără ca eu să percep nici cea mai mică nelinişte), a dimineţii şi a mirosului de pîine prăjită nu trebuie să aveţi vreun dubiu. Aş mai

putea să mă prefac că auzeam, subțiat de geam, tropăitul cailor pe asfalt de la o căruță de țigani și pe țigani strigînd „tiche goae, ooo!", dar ceva îmi spune că suprapun imaginile și lucrul ăsta, imaginile suprapuse, e ultimul de care am nevoie acum.

Nu așteptam nimic, visul își încetinise pulsațiile – aici poezia nu minte deloc (exista o ființă uriașă căreia îi mai simțeam încă respirația pulsînd) –, stăteam pe scaun, la masă, cu privirea în gol, pînă ce golul ăsta m-a absorbit cu totul, cît să realizez că ceea ce priveam era mușțarul dintr-un borcan. Nu știu dacă ați avut vreodată curiozitatea să observați ce se petrece într-un borcan de felul ăsta, dar vă spun că, pentru început, nu veți da cu ochii decît de ceva ce s-ar putea numi galben. Dacă mușțarul e început, e mult mai bine: linguriță sapă în el galerii, potecă, drumuri. De aici înainte e foarte ușor să te pierzi în ele, chiar așa, îngălbenite și umede, cum îți apar. Și cum un miracol (din păcate sau din fericire) se poate explica mai întotdeauna și logic, nu cred să-i fie prea greu cuiva să-și pună întrebarea „la ce bun atîtea tunele și răspîntii și cărări dacă nu e nimeni să locuiască înăuntru?". Cred că asta m-am întrebat și eu. Și așa, ca o împletire firească între un răspuns la o întrebare logică și un miracol cu miros de pîine prăjită, fără ca mama, întoarsă cu spatele, să bănuiască măcar ce se întîmplă în bucătăria apartamentului 40, au apărut pe lume cei doi prieteni nedespărțiți, tovarășii de nădejde ai copilăriei mele, Știm și Știam. Nu am chiuit de bucurie și nu am chiuit nici de

groază, becul nu a pîlpîit ca neonul din baie, fereastra nu s-a dat în lături deschisă de vreo rafală de vînt, iar cîinii de pe stradă nu au scos nici măcar un scîncet cînd, de acolo, dinăuntrul borcanului de muştar a răsunat pentru prima oară în cartierul Drumul Taberei şi poate şi în tot universul (n-am de unde să ştiu) această discuţie:

– Ce faci Ştime?

– Bine Ştame.

– Da' Ştima ce face?

– Bine. Da' Ştama?

– Bine. Pa Ştime.

– Pa Ştame.

Vă rog să mă credeţi că nici măcar nu am clipit cînd i-am auzit vorbind. Era o chestie pe care o învăţasem nu cu mult timp în urmă: te obişnuieşti repede cu miracolele. Mai ales la vîrsta aia.

Problema este întotdeauna cu fraţii mai mari. Nu că ei ar avea ceva cu minunile noastre, le-ar privi cîş sau mai ştiu eu ce, ci, pur şi simplu, le vine mai greu să înţeleagă. Iar dacă au cu 11 ani mai mult, atunci chiar că trebuie să te opreşti, să le explici totul frumos şi clar, astfel încît, pe viitor, să eviţi orice surpriză. Aşadar, fie ce-o fi, trebuie să fac o pauză. Un ocol. O digresiune, o divagaţie, o deviere de la subiect. Chestia aia pe care ne-am obişnuit s-o numim paranteză. În fine, iată nişte puncte (7):

- fraţii mici au realitatea lor distinctă şi inviolabilă;
- dincolo de meritul indiscutabil de a fi privit burta mamei crescînd (cu tine înăuntru), de a te fi

plimbat cu căruciorul, de a te fi ascultat gîngurind ca un popă ș.a.m.d. (înșiruirea poate să continue pe mai multe pagini), frații mari nu au dreptul să insinueze că amintirile tale (puține, vagi, cum or fi) sînt, de fapt, false;

• atunci cînd se petrece totuși acest lucru, el trebuie asumat cu toată convingerea pentru a se înlătura orice urmă de suspiciune. Drept urmare, o ambiguitate de tipul: „mare lucru nu-mi amintesc" (*vezi capitolul 2, „Pantofi ciocați și șosete flaușate"*, rîndul 1) nu-și va mai avea locul pe pagină cu o certitudine evidentă (rîndurile 18-19): „le-a înflorit cam tare, chiar tare de tot";

• obiecțiile, rezervele și reținerile ar fi mult mai ușor de acceptat dacă, doar și pentru o clipă, ni s-ar oferi și nouă, ăstora mici, dreptul de a decide ce e adevărat sau fals în privința unor întîmplări din viața de copii a ălora mari (exemplu: Filip + Alexandra Ștefănescu; Filip + tovarășa Ulărescu).

În concluzie:

• frații mici sînt invidioși pe cei mari;

• frații mici și cei mari nu pot fi niciodată egali;

• toate astea au legătură cu Știm și Știam.

Și cum naiba să nu aibă? Ce garanție am eu, ca frate mai mic, că Filip n-o să amestece iarăși lucrurile cum, de altfel, a și făcut-o (un 4-0 clar ca lumina zilei cu un 6-0 îndoielnic, sper că vă aduceți aminte) cînd, chiar înainte de acest capitol 3, el uită cu totul de ș mare și-l transformă pe dragul meu Știm într-un englez sau american sau australian banal, născut dintr-o

mamă și dintr-un tată și botezat Tim, ca alte milioane de Tim, într-o biserică cu nași și tot dichisul. Cum am să mă apăr cînd el va spune (și, la o adică, o va chema pe mama drept martor) că nu ei, Știm și Știam, erau cei care se auzeau vorbind, ci mai degrabă eu? Ce-o să mă fac atunci cînd *mai degrabă* o să devină *cu siguranță*? Am să repet: cu miracolele te obișnuiești repede. Și, ca să vedeți că nu zic asta de chichi-de michi-de trei lei ridichi, am să vă povestesc cum s-a născut convingerea asta:

a fost de-ajuns să se lase noaptea, acolo, printre blocuri, printre copacii desfrunziți și cîini ca toți cîinii, cîțiva, rătăciți de pe cîmpul unde erau odată case, poate încă mai sînt – lucrurile astea contează prea puțin aici și acum – rătăciți pe una dintre aleile Băiuț și lătrînd la un fum înecăcios cum numai un cauciuc de tractor stropit cu benzină putea să împrăștie, lătrînd la noi, Migu, Pipiță, eu și Doru, adunați în fața focului, transpirați de bucurie, la flăcările enorme care ne luminau fețele, la cîte chestii nu latră cîinii cînd vine noaptea?, bunăoară luna, în fine: a fost de-ajuns să se lase noaptea și să apară luna ca să ni se facă, în sfîrșit, frică. Focul arată altfel în întuneric, capătă viață și-și bate joc de tine, dacă ar fi fost și Radu cu noi, ar fi spus „drace, vîlvătaia asta va cuprinde întreaga prerie", dar nu era, eram doar noi și un foc care amenința să îmbrățișeze niște copaci desfrunziți, apoi, vedea el mai încolo – preria, blocurile, strada –, un foc pe care nu-l mai puteai stinge nici cu patru puțe căznindu-se să facă pipi, darămite cu scuipat sau cu

pietre, un foc despre care am aflat atunci că-i place de minune să i se facă vînt cu cartoanele, că nici prin cap nu-i trece să moară, ci că, ba din contră, se umflă şi mai tare, ca un Bau-Bau grăsun, şi îi scoate pe toţi taţii din jur, din case, din papuci, din pepeni. Cam atunci e timpul s-o întinzi unde vezi cu ochii: numai un prost şi un sisi poate să creadă că ăştia care ies noaptea din apartamente, mînaţi de neveste spre un cauciuc de tractor, au gînduri paşnice sau gospodăreşti. Toţi copiii din lume care au strigat măcar o dată „nu mă doare c-am mîncat fasole tare" ştiu că ei sînt cei căutaţi, de parcă în minţile bărbaţilor ar exista o legătură magică între cauză şi efect sau, mai bine zis, un gest ritualic care permite anihilarea efectului (stingerea focului fără apă) prin maltratarea cauzei (şuturile-n fund, palmele peste faţă, trasul de păr, de ureche, de nas, castanele şi pumnii). Or fi avînd şi ei minunile lor, dar, sincer să fiu, pe asta n-am văzut-o să se împlinească vreodată. Alergam de două ori mai tare, eu şi Pipiţă, aşa ne nimeriserăm, spre cîmp: dacă nu ne omorau oamenii, aşa cum promiteau, amestecînd crima cu Dumnezeii, iar Dumnezeii cu mamele noastre, ne-ar fi sfîşiat cîinii; poate asta a fost scăparea noastră, în afara scării de bloc unde ne-am ascuns.

Lăsaţi-ne un pic ascunşi acolo, ne e bine, sîntem în siguranţă, pentru că am ceva să vă spun cu vocea mea de om mare: minunile se lasă descoperite din cochilia lor aparentă (pe lîngă care ai trecut şi peste care ai călcat de mii de ori) doar în momentele

ciudate, atunci cînd cerul se înnegurează a ploaie şi reverberează în tine cu praf, vînt şi caiete dictando plutind, cînd îţi bate inima (cu Pipiţă) într-o scară de bloc de zece etaje, după ce ai visat serpentine şi draci şi ţi-ai uitat privirea într-un borcan de muştar. Se prea poate ca în acele clipe să se rupă ceva din normalitatea cu care te-ai deprins să priveşti, să se nască o breşă, o fisură prin care poţi vedea (simţi, înţelege) şi alte chestii. Sau aceleaşi chestii devin dintr-odată altele. D-asta e mult mai simplu cînd eşti copil: obişnuinţa de a percepe lucrurile într-un singur fel e mai mică, despre inerţie n-ai ajuns să înveţi ceva, aşa că nu e nimic mai firesc decît să ieşi afară dintr-o scară de bloc (m-am întors, să ştiţi) în care ai stat ascuns o veşnicie de cîteva minute cu inima bubuind pînă şi în degetele de la picioare şi să-i zici lui Pipiţă „băi, luna s-a ţinut după noi ca un cîine, ce ne facem, o să ne dea de gol". Nu, nu intrase cu noi în scara aia, nici nu ar fi încăput de altfel, am căzut noi de acord, dar ne aştepta cuminte afară, deşi eram la vreo trei sute de metri depărtare de locul unde apăruse prima oară ca să vadă focul. Existau două explicaţii pentru asta: 1. ştia că Pipiţă adusese benzina şi că eu am aprins chibritul, iar acum ţinea musai să fim pedepsiţi, 2. se plictisea de moarte acolo în cer, iar noi i-am fost simpatici cu cauciucul nostru şi vrea doar să ne împrietenim. E o căcată, a spus Pipiţă, el era convins, mai curînd, de prima variantă. E un cîine rotund, am spus şi eu, de unde se poate vedea că înclinam mai mult spre cea de-a doua. Aşa că am supus-o la nişte

teste ca să ne dăm seama, atunci ori niciodată, cine are dreptate: am fugit în zigzag, apoi invers, ne-am tîrît pe burtă, am mers în patru labe, ne-am pitit și i-am zis uș: nimic, orice am fi făcut, ne urma peste tot. Avea și viteză. Era un cîine rotund. Pipiță însă avea și el dreptate: era totuși o lună, mai întîi că știa el și știam și eu, știam amîndoi, că nu e tot timpul așa, ca o minge cu pete, că se ciuntește, dispare, se face covrig și toate astea, după asta, mai spunea el, un cîine ar fi intrat în scară dacă-l chemai, nu?, și, mai ales, ultima: nu dădea din coadă. Era sigur o lună. O lună prietenoasă care fuge după tine orice ai face. Era, deși habar n-aveam ce-i aia, un miracol. Primul.

Vă spun vouă (profetică urmare) că lumea e plină de Știmi și Știami gata să fie descoperiți. De căcate, de cîini rotunzi, de luni care să se țină după voi. De Cristoși care zboară. De Setițe Kindo care se desprind de pe tricoul pe care au fost imprimate. De etaje patru pline de fantome, care te urmăresc pe stradă, ziua în amiaza mare, pe tine și pe Bebe, care te lovesc peste față și te proiectează pe asfalt spre uimirea tuturor acelor gură-cască ce nu stau la patru și, prin urmare, nu au cum să vadă ceva și, cu atît mai puțin, să priceapă că doar o mînă pusă pe fier te ajută să scapi în situațiile astea. De cruci săpate în lemn în grădinile din spatele blocurilor care se înroșesc pe scoarța copacului ori de cîte ori se ivește un pericol cum ar fi Șchiopu Bărbosu gata să te prigonească cu găleți cu apă rece pentru îndrăzneala de a căuta

melci sub fereastra balconului lui. De astfel de miracole care te anunță ceva ce nu poți să eviți. De vise în care o vezi pe mama alunecînd cu capul în jos de-a lungul culoarului, pe lîngă dulăpioare și uși, venind, și de tovarășe de grădiniță care spun „doarme ca un înger, să nu-l trezim", iar mamele pleacă, noi ne trezim, iar visul se confundă cu realitatea dacă cineva nu ar spune că așa ceva e imposibil atît timp cît tovarășele au zis ce-au zis, mamele au plecat, iar oamenii nu pot merge răsturnați. De scorburi pe care furnicile le caută toată viața pentru ca, ajunse acolo, să capete aripi și să zboare. De măști africane sub care găsești dulciuri, fotografii, mașinuțe. De copii care se fac mari și uită tot. De copii care se fac mari și nu uită chiar tot, dar nu vor să mai știe de nimic, găsesc explicații, luna e un satelit, fantome nu există, spiridușii nici atîta, era doar o mînă de om, a mamei, a lui Filip, care punea surprizele acolo, ce, parcă nu știm noi cum stă treaba.

Părerea mea sinceră e să nu-i bagi pe ăștia de la urmă în seamă (sînt niște clevetitori, niște fricoși). Cel mai bine e să te oprești puțin, să tragi aer în piept, puțină apă rece pe față poate să facă minuni, iar în felul ăsta, dacă ți-a dispărut bîzdîcul, s-ar putea ca unele lucruri să se milostivească de tine și să se întoarcă așa cum le-ai lăsat altădată. Și s-ar mai putea să te obișnuiești atît de bine cu ele, încît nici să nu le mai numești miracole sau minuni. Luna se ține după tine. Punct. Dacă nu sînteți convinși, asta e, îmi pare rău.

Sau : Ştim şi Ştam vorbesc. Oriunde, oricît, oricum. Oricum, nu. Spuneţi-le proşti, tăntălăi, duşi, dar mai mult decît ce faci Ştime, bine Ştame şi restul de veşti, mereu aceleaşi, despre familia fiecăruia, ei n-au îndrăznit (sau li s-a părut inutil) să mai rostească. La ce vă aşteptaţi de la nişte fiinţe fără chip apărute aşa, pe nepusă masă, dintr-un borcan de muştar? Pentru mine era plăcut doar să-i simt acolo. Şi cred că şi ei încercau pe pielea lor imaterială aceleaşi sentimente. Gîndiţi-vă cum e să stai atît timp conservat într-un borcan de muştar, ca un gin într-o lampă să zicem, şi într-o bună zi să vină un puşti din Drumul Taberei care să te cheme lîngă el. Ce să-i spui? Că lumea lui e extraordinară şi că-ţi place şi ţie la grădiniţă? Hai, scoate-ne şi pe noi la fotbal? Aiurea. Ce vă face să credeţi că nişte duhuri d-astea au venit la noi ca să descopere fotbalul sau cît de uluitor e gustul unei bomboane cubaneze? Dacă aş fi avut, măcar o singură dată, pretenţia ca ei să mă însoţească peste tot unde m-aş fi dus, ca nişte vasali sau posesii sigure, probabil că şi-ar fi văzut de treabă şi n-ar mai fi catadicsit să se desprindă de lumea lor, din cînd în cînd, pentru o vizită. Dacă au venit de acolo, nu ţin să mă dau mare, dar aşa e, era doar pentru că le-am fost simpatic. Nu eram dumnezeul, inventatorul sau stăpînul lor. Eram, cel mult, descoperitorul (dar şi asta e greşit, pentru că, de fapt, ei s-au lăsat descoperiţi), eram, ce să mai, pur şi simplu prietenul lor om. Vi se pare puţin? Să fim serioşi ; nu vă cer invidia sau acceptarea, dar n-am auzit pe mulţi să se laude

cu o prietenie de felul ăsta. Și trebuie să vă mai spun că erau flegmatici și bonomi, familiști într-un anume sens, plicticoși cu bun-gust, pentru că, între noi fie vorba, cînd te-ai născut într-o lume a certitudinilor, nici n-ai cum să fii altcumva. Apăreau cînd îi chemam, rareori s-a întîmplat să fie reținuți cu vreo treabă dincolo, își cereau întotdeauna scuze dacă întîrziau, erau bine crescuți, politicoși, de mirare pentru cineva care are o părere proastă despre mușter, nu-și luau nevestele cu ei, dar vorbeau despre ele, ele făceau bine, ați aflat, și ei făceau bine, cel mai mult le plăcea să vină cînd făceam baie, vorbeau la telefon, îl confundau tot timpul cu dușul, nu i-am întrebat niciodată, dar se pare că telefonul era atracția lor principală aici, pe pămînt, de unde se poate trage concluzia că în anumite lumi așa ceva nu există, nici la desenele animate nu spuneau nu, o iubeau pe Viorica Bucur, stăteau lîngă mine cînd făceam curat în cameră, îmi țineau de urît, și ce poate fi mai urît decît să faci curat în cameră, în fine, aveau o relație cordială și cu mama, și cu Filip, fără „săru' mîna tanti" și „cum a fost la școală", dar se simțeau bine în preajma lor, nu i-am auzit vreodată plîngîndu-se. Cît despre chestia cu vorbitul, nimic nu e mai simplu: da, eu vorbeam pentru ei, dar cum naiba să nu fac asta cînd erau atît de căpoși sau discreți, cum vreți să le ziceți, și nu doreau să iște vreo debandadă cu lingviști care apar la ușă ca să cerceteze fenomenul, glasuri fără chip, pițigăiate sau grave, care se plimbă dintr-o cameră în alta fără să poți atinge locul din care se aud. Aveau

fobie la miracole, nu puteau pricepe cum un lucru atît de normal ca prezența lor aici, printre noi, trebuie privit cu atîta curiozitate, frică sau neîncredere. Cred că ăsta a fost și motivul pentru care i-au plăcut atît de mult pe Filip și pe mama, ei nu puneau nici o întrebare, acceptau sau se prefăceau că acceptă existența lor ca pe ceva firesc, de la sine înțeles. Nici eu nu țineam prea tare să-i provoc să vorbească. Nu intra în codul relației noastre, plus că nu mi-a luat mai mult de două secunde pînă să înțeleg ce vrea să însemne telepatia (așa comunicau ei). Ca să fiu mai clar, eu eram un fel de unealtă care capta întrebarea unuia, un fel de gînd, să-i spunem, iar apoi, asta ne era înțelegerea, o rosteam împreună cu răspunsul celuilalt (ce faci Știme bine Ștame). Cînd te afli într-un loc, pe pămînt în cazul acesta, ești nevoit să respecți niște reguli. Dacă regulile astea spun că pentru a vorbi trebuie să folosești cuvinte și dacă te numești Știm și Ștam și n-ai chef, dispoziție și timp să înveți așa ceva, cel mai bine e să ai un Matei care să-ți înlesnească trecerea de bariere, să-ți ușureze drumul, să traducă, să facă legătura, contactul, să fie călăuza ta între niște granițe ale unor lumi aflate, pare-se, în război. Nu-mi era deloc greu și o făceam cu plăcere, n-aveam sentimentul de pionierat, de explorator, de mă-sa pe gheață, vă repet: nu-mi puneam nici o întrebare, totul era perfect. Abia mai tîrziu, cred că ne mutaserăm deja în Dristor, ori pentru că nu le plăcea cartierul – prăfos, murdar, nou –, ori pentru că mi-a trecut prin cap o teorie bălmăjită care se sfîrșea cu de

ce?, n-au mai trecut să mă vadă și s-au pitit probabil prin borcanele de muștar ale altor țări, continente sau lumi. Așa trebuia să fie, n-am ce să explic mai mult. Oriunde s-ar afla acum, sînt convins că și ei, și nevestele lor fac bine. Și nu știu voi ce ziceți, dar gîndul ăsta mie îmi e de-ajuns. Pa Știme. Pa Știame.

4

Cîteva miracole din biografia fraților mari

Așa, chiar la sfîrșitul capitolului 2, înainte de punct, am scris Tim în loc de Știm. Și mărturisesc că n-a fost o greșeală de dactilografiere. Pur și simplu, litera aia nesuferită, un *ș*, un *ș* mare, trebuie să fi dat din codiță atît de iute, încît a sărit din memoria mea cum sare un peștișor din apă, să zicem un oblete. Ea a făcut bîldîbîc, țușt sau pleoșc, iar eu am stîlcit numele unui spiriduș cumsecade și l-am întristat pe Matei. Îmi pare nespus de rău, mai ales că frati-miu, cu zulufii lui, cu obrăjorii preșcolari rotunjori, cu semnul de pe frunte din ziua în care a împlinit un an și cu vocea care-i inspira bunicului un viitor seminarist, îi tot plimba pe prietenii lui cu bărcuța prin cada de baie, arbitra partidele lor de polo jucate cu mingile mele de ping-pong, se scufunda cu nasul strîns între degete pentru a-i înveseli și a le da prilejul să cronometreze cît își va ține respirația, le înlesnea prin intermediul dușului orice legătură telefonică, îi implica în lupte deloc sîngeroase între soldăței de plastic, se folosea

de aptitudinile lor de mecanici auto la demontarea mașinuțelor de fier, îi lăsa să asculte discurile cu povești puse la pick-up-ul lui tata (cred că se înnebuneau după *Făt-Frumos, fiul iepei*, prea chirăiau toți trei cînd zmeul hohotea și striga V-aam priiins, frumoaaaseloor!). Partea proastă este că eu nu i-am văzut niciodată pe Știm și Știam, poate fiindcă sînt ochelarist, poate din alte motive. Îl auzeam pe Matei vorbind prin casă și, de ce să vă păcălesc, credeam că vorbește singur. Cînd se întîmplau atîtea pe aleea Băiuț, în subsolurile și în scările blocurilor, pe Parva, în curtea, în clasele și pe coridoarele școlii, n-am avut inspirația să spionez în apartamentul nostru (nr. 40) și să descopăr două ființe pitice, cu voci identice cu a lui. Ca să fiu sincer pînă la capăt, miracolul prezenței lui Știm și Știam a trecut pentru mine neobservat, cum intră și iese pe fereastră cîte-o muscă în timp ce dormi. E rușinos să se petreacă un miracol chiar sub nasul tău și tu să nu bagi de seamă, e jalnic, ce mai, dar asta s-a întîmplat. Spiridușii ne-au fentat pe mine și pe mama, deși frati-miu susține că se simțeau bine în preajma noastră, l-au fentat și pe tata în scurtele, rarele și somnoroasele lui apariții de pe șantiere și, ce e mai curios, l-au păcălit pe Stoicescu, administratorul blocului (o față de șopîrlă, securist, căpitan), care nu i-a trecut la plata întreținerii. Iar dacă tot am pocit numele bonomului Știm, dincolo de remușcări și de ciudă, sper ca măcar voi să fiți cu ochii-n patru, să nu vă încredeți în *ș* și *ț*, fiindcă cu codițele lor vă pot băga în bucluc. Cît despre teoria

enunțată de Matei în capitolul precedent („Problema este întotdeauna cu frații mai mari"), părerea mea e exact pe dos. Și, ca să arăt că problema este întotdeauna cu frații mai mici, înșirui și eu niște puncte (tot 7):

- o vreme, frații mici sînt convinși că realitatea e una singură, doar frații fiind de două feluri, mici și mari;
- frații mici nu bănuiesc că frații mari au făcut în trecut tot felul de lucruri cot la cot cu îngerii și spiriduși lor;
- ceasornicele ticăie independent de voința fraților;
- fiecare vîrstă are miracolele ei, fiecare miracol are martorul lui, fiecare martor are un frate (sau a fost pe cale de-a avea).

Prin urmare:

- frații pot scrie împreună o carte, dar nu pot întîlni deodată aceiași îngeri și spiriduși;
- chiar și cînd devin mari, frații mici rămîn mai mici decît frații mari;
- frații mici nu uită șuturile în fund încasate de la frații mari.

Pe urmă, există acea parte din biografia fraților mari la care frații mici au acces doar prin intermediul poveștilor. E o felie de copilărie, dar pare o felie de tort și frații mici și-o închipuie însiropată, cu glazură de ciocolată, plină de nuci și stafide. Sînt frații mari privilegiați? Hm! Ei știu ce știu despre partea neștiută a biografiei lor și mai știu ce știu despre toate părțile știute ale biografiei fraților mici. Pentru că au asistat

la întreaga copilărie a fraților mici, bucățică cu bucățică, frații mari nu-și pot imagina nici una dintre bucățele măcar ca pe-o brioșă sau ca pe-o merdenea. Iar dacă se încumetă să aibă amintiri, fie ele imprecise (confundînd un 4-0 cu un 6-0, fără a pune însă în discuție numele cîștigătorilor ori superioritatea lor de pe teren, adică de pe Băiuț), ați văzut cum pătimesc. Sînt tratați ca niște moșuleți toropiți, plecați cu sorcova. În cap. 3, „Incredibilele aventuri ale lui Știm și Știam", stă scris negru pe alb că lor, fraților mai mari, „le vine greu să înțeleagă", „iar dacă au cu 11 ani mai mult, atunci chiar că trebuie să te oprești, să le explici totul frumos și clar, astfel încît, pe viitor, să eviți orice surpriză". Ce mi-ar mai rămîne de făcut, mie, Filip, ascuns pînă acum sub masca *frații mari*? Să mă gîndesc cu nostalgie cum le trăgeam șuturi în fund *fraților mici*, să mă scufund printre miracolele mele și să înot pe-acolo liniștit, printre peștișori cu codițe mai puțin viclene decît litera *ș*.

Miracolul A. a: în adîncuri nu sînt răcușori cu clești și mustăți sau caracude în toate culorile curcubeului, nu sînt alge unduitoare, nici sirene, nici comori risipite pe nisip, fundul e mîlos și vrea să-mi înghită picioarele, apa e ca noroiul sau ca pămîntul galben și e peste tot, în stînga, în dreapta, deasupra, o apă care mă strînge, mă ține, îmi apasă obrajii umflați, îmi înmoaie brațele, îmi împinge în jos capul care se zbate să ajungă sus. Și mă sufoc și cred că țip, dar nu țip, pentru că am gura închisă sau am avut-o închisă mai demult, cînd încă dădeam din mîini și din picioare

și cînd nu era atît de multă apă și parcă nici nu era așa de neagră, ca smoala, era pare-mi-se ca noroiul sau ca pămîntul galben, dacă nu cumva era roșie. Apoi am drept în față un nor mic, pufos, ca un măgăruș de pluș (și tusea mea seamănă cu tusea măgărească), sînt întins pe iarbă, tata stă în genunchi lîngă mine, e alb ca norișorul, ce ciudat!, are hainele uscate și ochii uzi, are buzele verzi-albastre și între buze o țigară stinsă, un chiștoc. Lîngă tata e Nicu, băiatul care ne vinde rîme și mai pescuiește cîteodată cu noi, are hainele ude fleașcă și ochii uscați, el m-a scos la suprafață, nu dintre miracolele mele (unde mi-am propus acum, scriind capitolul acesta, să înot liniștit), ci dintr-o groapă a Dunării în care am căzut la patru ani, cînd mă bălăceam pe lîngă mal și m-au păcălit valurile unui vapor.

Miracolul A. b: eu știu precis, am ieșit din casa în care m-am născut (și care, fiind casă, nu e în Drumul Taberei), plecam pe întuneric dintr-o vizită la vărul meu Struți, trebuie să fi fost foarte tîrziu fiindcă mama mă ținea în brațe (și mama mă ținea în brațe doar cînd picam de somn, iar eu picam de somn doar cînd era foarte tîrziu), eram singuri în curte, chiar la poartă, am văzut deodată luna peste fațade, calcane și felinare, peste copaci și acoperișuri, o lună uriașă, plină, în mijlocul căreia o altă mamă ținea în brațe un alt copil, de fapt, îl ținea în poală și-l legăna încet, un bebeluș adormit. Erau Maica Domnului și Pruncul, înțelegeți!? Ne priveau de pe cer cu așa prietenie, iar eu și mama i-am privit și noi, mult, mult, mult, pînă

cînd am adormit și eu. Mama a zis mereu că am visat și zice și acum, cînd am chelie și nu mai am cinci ani, iar ea privește orice lună plină cu bucuria orbului care vede lumina. Se poate să fi visat, dar eu știu precis ce-am văzut.

Miracolul A. c (compus din submiracolele a', b', c', d', e', f', g' și h', toate din Turnu-Severin, unde a fost repartizat după facultate tata, unde și-a găsit post și mama, unde ne-am antrenat 29 de luni în cartierul Crihala pentru viața din Drumul Taberei):

a'. împreună cu spiriduşul meu (al cărui nume nu-l divulg, nu fiindcă a fost unul și n-au fost doi, ca Știm și Știam, ci pentru că prea seamănă cu marca unui suc din zilele noastre) și urmărit din umbră de îngerul meu păzitor (al cărui nume nu vi-l spun pentru că eu însumi nu l-am aflat niciodată), am încins un foc în camera mare, pe-un preș de iută, la care am folosit un teanc de ziare, două cărți cu povești urîte și un sul de hîrtie igienică. Din fericire, n-am intenționat nici o clipă să fie un foc de tabără, cu vîlvătăi, scăpărător, ci, tocmai, unul mititel, ca-n prerie, să nu mă încolțească fețele palide ori triburile dușmane după dîra de fum. Resturile covorașului le-am înghesuit la sfîrșit în coșul cu rufe murdare, iar cenușa și scrumul le-am împins cu mătura sub patul meu din camera mică. Mama n-a vorbit cu mine cinci zile, nici un cuvințel, cinci zile!

b'. în duminica aia am descoperit ce greșeală uriașă este ca, locuind în H 3, să te plimbi pe Valea Cernei cînd bîzîie bondarii, cînd razele soarelui se

strecoară prin frunzișul arinilor și umplu cu punctulețe lucitoare rîul, cînd treci printr-o herghelie și inima îți bate fericit-speriată de parcă fiecare cal ar fi și prinț, și balaur, cînd mama și tata se pupă, cînd zgîndări cu un băț mușuroaiele de furnici, cînd clefăi gumă de mestecat sîrbească, roz, care imită țigaretele cu filtru, cînd intri desculț în apa rece ca gheața și ieși cît ai clipi, uimit și îngrozit, auzind rîsul părinților. Ei bine, după toate astea, cînd ajungi acasă (aici se vede greșeala), găsești o mare de caca și pipi în întregul apartament, pînă puțin mai jos de genunchi, o inundație ca la carte datorată înfundării coloanei de scurgere la etajul unu (cum explică oamenii mari), o situație pe care tu o numești infundație și, datorită bucuriei lingvistice a mamei, o transformi iarăși în rîs.

c'. cînd grădinița era închisă și cînd Ramona era și ea în vacanță, cu alte cuvinte atunci cînd nu ne țineam de mînă și nu coboram pe grămada de cărbuni din curte aplaudați și ovaționați de toți ceilalți, jucîndu-ne și noi, sub zîmbetele educatoarelor, de-a Nicolae și Elena Ceaușescu coborînd din avionul prezidențial, mă încuiau (după cum v-am mai spus) în casă. Într-o zi, să zicem joi, atunci cînd nu sînt trei ceasuri rele și nici nu se postește, tata s-a întors de la fabrică să ia un dosar uitat și m-a găsit în fața blocului. Nu spărsesem yala, nici n-o descuiasem cu un șperaclu. Pur și simplu ieșisem pe fereastra de la bucătărie, bucătăria noastră mică, cu butelie, de la etajul doi. N-a fost ideea mea, recunosc, mă învățase Cerasela să leg două cearceafuri și mă așteptase pe copertina de la

intrarea în bloc (a fost, în fond, primul rapel din viața mea, unul premonitoriu, fiindcă aveam să fac armata la vînători de munte). Trecusem după aceea de pe copertină în casa scării, tot pe-o fereastră, și ajunsesem afară, de unde, ce-i drept, nu mă mai puteam întoarce sus. Noroc cu tata, care, în afară de faptul că mi-a tras niște palme cît opt injecții cu moldamin, avea cheile de la ușă în buzunar.

d'. vara e așa o căldură în Severin, o cloceală, că încerci să te ascunzi la umbră pe unde nimerești. Noi ne-am ascuns între niște tufe din cimitir, ne-am întins păturica pe-o piatră mare de tot (pe care cineva cioplise niște litere și niște numere), ne-am aranjat lucrurile prin casă și ne-am apucat să gătim într-o cutie de conserve ruginită (în care cineva aprinsese niște lumînări), eu am adus patru rîme, le-am rupt bucățele și le-am lăsat să fiarbă în tocăniță, fetele au mărunțit petale de trandafiri, boboci de crăițe, frunze de stînjenei, au presărat pietriș și praf, au amestecat bine în oală, să nu se prindă de fund, și, cînd a fost gata, au pus mîncarea în farfurii (niște bucăți de ziar rupte cît mai rotund). Dup-aia, dacă tot ne jucam de-a mama și de-a tata, a trebuit să ne dezbrăcăm în pielea goală și să stăm și noi prin casă, să ne uităm la televizor, ne-am agățat hainele în cuier, o cruce de lemn (pe care cineva cioplise niște litere și niște numere), dar tot nu era bine, fiindcă mama și copilul n-aveau puțe, așa că am căutat două bețe mici și le-am potrivit cum trebuie, ca să aibă și Cerasela și Lori cîte-o puță, ca toți oamenii.

e'. ne-am mutat din H 3 în H 4 seara, ca să nu se uite la catrafusele noastre toți vecinii, căram boccele și pachete mai puțin de-o sută de metri (doar nu era să fi luat un camion), pe urmă iară și iară, coboram de la doi, mergeam pe pămîntul ca o bătătură, urcam la trei, într-un apartament identic (dar cu ferestrele spre sud și-n care nu se petreceau infundații), blocurile fuseseră lăsate la cărămidă și balcoanele fără balustradă, o femeie scutura niște trențe la etajul patru și rîdea la glumele unor bărbați de jos, parc-ar fi gîdilat-o (asta s-a întîmplat la al șaptelea nostru drum ori poate la al nouălea), a alunecat apoi la drumul opt sau poate la zece, prea se hăhăia cu ăia și nu era atentă, a țipat groaznic, nici n-a încercat să dea din brațe, cine știe, poate ar fi reușit să zboare, a aterizat foarte aproape de mine și de tata, direct în șpagat, cu un urlet care sigur nu era al victoriei. Fac această comparație pentru că mai tîrziu, în Drumul Taberei, de cîte ori o vedeam pe Nadia aterizînd, iar Țopescu urla ca scos din minți, mă gîndeam la femeia aia, la șpagatul ei și la urlet.

f'. fondul însorit din H 4 nu mi-a priit, nu-mi făceau bine nici altitudinea (era totuși un etaj în plus) și nici noul peisaj din fața geamurilor (care conținea o Pobeda bej, parcată de-a latul). Chiar dacă noua cameră mare era la fel ca vechea cameră mare, nu mi-a mai ars de jocuri de-a indienii, de rapeluri sau de altceva. Cînd mă încuiau în casă (după cum v-am mai spus), mă lipeam pur și simplu de un scaun și nu mă clinteam. Mi-era atît de frică de duhurile rele, cu

ochii lor bulbucați, cu ghearele, cu schimonoselile și cu boturile lor rînjite, încît așteptam ore în șir să vină hoții. Fiindcă hoții te scapă de duhuri. Hoții n-au venit niciodată, iar eu, care nu mă mișcam din loc, care priveam ușa de la baie ca pe cel mai îndepărtat și mai înspăimîntător loc din lume, am făcut de cîteva ori pipi pe perete, doar nu era să fac pe mine.

g'. Pobeda bej pleca pe pămîntul ca o bătătură și ridica nori de praf, pleca prin băltoace și arunca stropi ca o șalupă, pleca prin zăpadă și lăsa în urma ei șanțuri, dar se întorcea uruind în același loc, ca s-o văd eu pe fereastră parcată de-a latul. Mai era și treaba cu Fane din a șasea, care de obicei îmi trăgea palme peste ceafă și zicea că am capul ca o lubeniță, care după fiecare etapă ori meci din cupă mă alerga, mă prindea, îmi sucea mîinile la spate și-mi dădea bobîrnace în urechi (și ce urechi clăpăuge!) pînă cînd mă ustura așa de tare, că începeam să plîng și, cînd plîngeam, lui i se părea că accept și recunosc că Nelu Oblemenco e mai bun ca Lucescu, Lucescu care în vremea aia nu era nea Mircea, era și el o extremă dreapta cu centrări covrig, un tătic grijuliu care precis îi aducea lui Răzvănel munți întregi de gumă sîrbească, roz, ca țigaretele cu filtru. Și într-o miercuri, cînd campionatul era întrerupt, iar în Severin nu-și mai amintea nimeni de cupă, fiindcă Rapidu bătuse Știința în finală și patruzeci de zile nu e bine să-i tulburi pe morți, Fane mi-a împrumutat praștia lui. Și a zis că nu pot să nimeresc Pobeda. Și Pobeda nu mai stătea de-a latul, pentru că eu nu eram sus, în camera

mare sau în camera mică, ci eram jos, pe pămîntul ca o bătătură, într-un loc din care Pobeda se vedea parcată de-a lungul. Și normal c-am nimerit, am nimerit din prima, i-am făcut parbrizul pulbere, am umplut capota de cioburi mici și albăstrii (ca solzii de plătică), iar Fane m-a alergat, m-a prins și mi-a sucit mîinile la spate pînă au venit plutonierul și nevastă-sa (asistenta care îmi făcuse odată moldamin, cînd eram răcit), țipau roșii ca racii fierți, el în pijama, ea în capot, au venit pe urmă toți și Fane le-a zis că țin cu Dinamo. Mai tîrziu a venit și tata (care ținea cu Steagu), pe urmă a plecat, nu chiar imediat, peste vreo două zile, a plecat la București să cumpere un parbriz de Pobeda cu banii lui de concediu pregătiți să mergem la Sarmizegetusa.

b'. H 3 și H 4.

Pauză de miracole (piua): ca să am răgazul să repet că miracolul A, cu stufoasele lui puncte și subpuncte, s-a petrecut înainte de viața în Drumul Taberei, a fost practic un miracol pregătitor.

Miracolul B: Harun Al Rașid era de ceva timp la război, își iubea țara și vroia s-o apere. Dar își iubea și soția, așa că, după ce c-o păzeau eunucii de oamenii răi, Harun Al Rașid, fără știrea ei, mai aranjase s-o păzească și djinii lui credincioși, ca să nu se întîmple cine știe ce. Și știți ce s-a întîmplat? Eunucii ăia nu erau eunuci, se prefăceau că sînt eunuci, dar de fapt puteau să facă tot felul de lucruri și, cum și femeii îi era dor de ce-i făcea Harun Al Rașid cînd era pace, ea s-a înțeles cu eunucii să-i facă ei lucrurile alea sau, în fine, să le facă împreună. Noroc cu djinii. S-au înfuriat

groaznic de ce-au văzut prin iatacuri şi s-au băgat sub palat (pe la fundaţii, cred) şi-au început să-l zgîlţîie cu toată forţa lor, tare, tare de tot, ca s-o pedepsească pe soţia lui Harun Al Raşid şi pe eunucii care minţiseră că sînt eunuci. Şi atunci, cînd citeam în *O mie şi una de nopţi* cum se zgîlţîia palatul şi ce supăraţi erau djinii, chiar a început să se zgîlţîie tot, deşi blocul din aleea Băiuţ nu era un palat. Pereţii şi mobilele trosneau, lampa se balansa de parcă m-aş fi suit pe-un scaun şi i-aş fi dat vînt cu mîna, jucăriile, caietele, cărţile, creioanele tropăiau pe rafturi, pe policioare şi pe masă, veioza sălta pe noptieră, chiar şi eu, oricît m-aş fi străduit să stau locului, alunecam către marginea patului, dar cel mai cumplit era zgomotul, clănţănitul geamurilor în cercevele, bîţîitul uşilor, nişte bufnituri, apoi o bufnitură mare, un vacarm care răzbătea din altă parte, obiectele care se săturaseră să tropăie şi cădeau pe podea, djinii ăia erau apucaţi de streche, oricît de credincioşi i-ar fi fost lui Harun Al Raşid prea semănau cu duhurile rele din Crihala şi năvăliseră în Drumul Taberei, nu pricepeam cu ce-am greşit eu, un copil de nouă ani (mai inofensiv ca eunucii), şi am aruncat pătura şi am sărit în picioare şi pe culoar m-am întîlnit cu tata, care venea pe trei cărări, sculat din somn, în chiloţi, fără ochelari pe nas, şi a apărut şi mama, a ieşit din baie, udă, doar cu un prosop în jurul corpului. Eu încercam să le spun despre djini (ca să înţeleagă), bolboroseam, tremuram şi mă încurcam în cuvinte, ne clătinam toţi trei ca pe-o corabie în furtună, mama

mă strîngea la piept, mă mîngîia pe păr, a înțeles deodată ce era cu djinii și mi-a zis că e cutremur. Era cutremur, știți, un mare cutremur și, cînd am aflat asta, m-am liniștit. Tata se trezise de-a binelea, ne-a tras sub tocul unei uși (tata se pricepea foarte bine la ce trebuie făcut cînd e cîte-un cutremur), ne sprijinea cu brațele și am stat acolo lipiți unul de altul, mult, mult de tot, pînă cînd obiectele s-au potolit, trosniturile, tropăiala, clănțănitul, bîțîitul și bufniturile au încetat, lumina electrică s-a oprit, a rămas doar lumina lunii (o lună mare și roșiatică) și au început să tropăie oamenii, să iasă din blocuri ca furnicile din mușuroaie, să țipe și să fugă, cred că lor nu le spusese nimeni că a fost cutremur și n-a fost furia djinilor abătută peste Drumul Taberei. Pe urmă am dibuit cu lumînări ce fusese bufnitura mare dintre bufniturile mici, fusese televizorul, căruia îi plesnise ecranul ca un parbriz de Pobeda țintit cu praștia. Înainte de-a adormi, mama mi-a povestit cum dintr-o ciupercă cu picățele albe ieșeau o groază de pitici, care fugeau printre floricele și printre firele de iarbă din poieniță și țipau fericiți, la fel ca oamenii de afară.

Miracolul C: mă așezam pe sanie, țineam bine de lesă și doar șopteam hai, Kita, hai! și se opintea din trupușorul ei lunguieț, puțin mai închis la culoare ca mierea, pînă urnea sania din loc, asta era mai greu, după aia alerga ca o nebună, cu gura deschisă și cu limba atîrnînd într-o parte, în vînt, auzeam cum ne bat inimile, cum ticăie ca două ceasuri de bucătărie, cum își potrivesc încet, încet cadențele pînă se aude

un singur ticăit, cine mai avea de la Valea Ialomiţei pînă la Valea Argeşului aşa un cîine?, nimeni, vă zic precis, nimeni.

Miracolul D: D 13, cu patru scări, cu patru etaje, cu patruzeci de apartamente şi noi la ultima scară, la ultimul etaj, ultimul apartament, la nord.

Miracolul E: profesoara de spaniolă stătea picior peste picior, fusta profesoarei de spaniolă stătea răsfrîntă într-o parte şi-n alta, eu stăteam în picioare lîngă catedră şi urmăream cum profesoara de spaniolă îmi corecta cu cerneală roşie o compunere, pulpa stîngă a profesoarei de spaniolă era dezgolită, ziua era însorită, pantoful cu toc al profesoarei de spaniolă se bîţîia uşor, pe compunerea mea cu cerneală albastră pulsau tot felul de semne roşii, pulpa stîngă a profesoarei de spaniolă se colora în cafeniu cînd vreun norişor aducea un pic de umbră, aş fi vrut să fi scris o compunere lungă, lungă, cu destule greşeli, fiindcă pulpa stîngă a profesoarei de spaniolă aţipise, sigur aţipise, se vedea după cum respiră şi nu merita trezită pentru nimic în lume.

Pauză de miracole (iară piua): ca să-mi trag şi eu sufletul şi să precizez că toate miracolele astea şi-au găsit loc în calendare înainte de ziua, ora, minutul şi clipa naşterii lui Matei; ca să mă gîndesc dacă e bine să continui.

Miracolul F: băieţii pe Anfield Road, Dumnezeule, şi inima mea ţîţîind încă de dimineaţă, mai întîi o inimă cît un triunghi de brînză topită, cît o prună după orele de chimie şi geografie, cît o ridiche după

toate orele, la prînz ca o cireașă, după-amiaza cît un cățel de usturoi, seara, lîngă un dinamovist (Matei) prea mic ca să tremure în așteptarea unui meci așa de mare, o inimă ca o boabă de piper. Pe urmă seara s-a făcut noapte, mama și Matei s-au culcat, în apartamentul 40 s-a întins liniștea țiuitoare dinaintea bătăliei și inima mea s-a făcut cît un purice fiindcă trupele (ambele sub steaguri alb-roșii) nu aveau să se înfrunte în zori, cum se obișnuise secole de-a rîndul, ci peste o jumătate de ceas, la fluierul unui tip în șort și tricou negru, nu la semnalul trompeților și gorniștilor. Și cum să nu fi țiuit liniștea în momentele alea, cum să nu fi bîzîit ca un transformator electric cînd mustața lui Ian Rush tocmai se zburlea într-un vestiar, cînd pupilele lui Kenny Dalglish prindeau să sfîrîie și să scapere ca jarul, cînd Whelan fornăia ușor, iar palmele lui Țețe Moraru, în celălalt vestiar, creșteau văzînd cu ochii, împreună cu chica Țîțarului și cu pofta de samba a lui Gigi Mulțescu. Secundele se leneviseră, treceau șontîc, șontîc, rămîneau întruna mai mult de o mie, am renunțat să le mai țin socoteala și am dat pe programul doi. Acolo, o fată cu părul negru legat în coadă și un tînăr blonziu se iubeau grozav și s-au logodit și a început războiul și cele două echipe trebuie să fi ieșit la încălzire și el a trebuit să plece pe front pentru măicuța Rusie și ea era așa de frumoasă și de tulburată și el i-a dăruit un coșuleț cu alune pentru că ea era veverițușca lui și la fundul coșulețului, sub alune, era ascunsă o scrisoare de dragoste, dar ea n-a știut și a alergat după camionul cu care el,

în uniformă, pierdut într-un şuvoi de uniforme, pleca pe front şi imnul „You'll Never Walk Alone", intonat de zeci de mii de glasuri, trebuie să fi vuit dincolo de danele portului, pînă deasupra mării, şi el avea un frate pianist care o curta la rîndul lui pe fata cu părul negru legat în coadă, un frate care nu fusese chemat sub arme pentru că armata roşie avea şi ea nevoie de puţină muzică (nu numai cormoranii) şi nişte conţopişti vlăguiţi de atîtea retrageri din faţa nemţilor şi de atîtea pierderi de vieţi omeneşti le-au trimis o misivă oficială, ei şi fratelui pianist, anunţîndu-i că el a murit şi ea a plîns, a plîns, a plîns pînă s-a măritat cu pianistul şi cine ştie cum ataca F.C. Liverpool şi ea a rămas însărcinată şi pianistul a început să bea şi s-o lovească şi, într-o bună zi, fata a găsit scrisoarea de dragoste ascunsă în coşuleţul cu alune, a citit-o şi a plîns, a plîns, a plîns, mai ales că a mai primit o scrisoare, tot de la el, care de fapt nu murise şi lupta cu bravură şi cine ştie cum rezista apărarea lui Dinamo şi pianistul se purta ca o cizmă şi ea a născut un băieţel şi el, aflînd pe front ce s-a întîmplat acasă, s-a aruncat în calea gloanţelor inamice într-o misiune nobilă, şi-a salvat camarazii şi s-a stins şi cine ştie cum s-ar fi clădit istoria dacă smocul acela de iarbă (blestemat) n-ar fi schimbat traiectoria şutului cînd Oneaţă Augustin a pornit singur de la mijlocul terenului, a trecut ca un bolid pe lîngă fundaşii insulari, l-a păcălit pe Grobbelaar şi mingea a muşcat bara şi el, înainte de a-şi da duhul, a văzut o lumină blajină risipindu-se prin frunzişul mestecenilor, o lumină din

ce în ce mai intensă, reveria propriei lui nunți cu fata cu părul negru legat în coadă, așa de frumoși unul lîngă altul, el în frac, ea într-o rochie ca spuma laptelui, radiind amîndoi sub cîntări pravoslavnice și cine știe cum ar fi fost dacă n-ar fi fost golul insipid al lui Souness și pianistul băutor, brutal, curvar și cartofor a primit din partea sorții ce merita și, cînd s-a proclamat pacea, deodată cu încheierea meciului, fata a plecat să-și aștepte iubitul într-o revărsare de soldați fericiți, într-o gară, neștiind că el ajunsese în armata îngerilor (conțopiștii n-o mai înștiințaseră a doua oară asupra decesului sau pianistul tăinuise vestea, nu-mi mai amintesc) și un vlăjgan de la infanterie i-a smuls copilul din brațe, l-a ridicat către cer și a rostit niște vorbe memorabile despre viitor și după aceea a scris pe ecran koneț filma, în alfabetul slav, și eu, ca dinamovist aprig, cu lacrimi în ochi, am aflat că văzusem *Zboară cocorii*, și nu semifinala Cupei Campionilor Europeni. Ratarea lui Oneață Augustin și golul nesărat al lui Souness mă urmăresc datorită reluărilor televiziunii, iar scîncetul pe care mi s-a părut că-l aud în noaptea aia, spre sfîrșitul filmului, se explică abia acum. Erau Știm și Știam, care probabil plîngeau împreună cu mine.

5

Frații pot scrie împreună un roman

Destinatar: Matei Florian, aleea Băiuț, numărul 1, bloc D 13, scara D, etaj 4, apartament 40, sector 6, București.

Expeditor: Matei Florian, etaj 1, sector 5.

Iubitul meu Matei,
cîteva lucruri trebuie lăsate deoparte – eu care
devin tu atunci cînd scriu, tu
care o să devii eu peste 20 de ani, timpul
ăsta stupid: atunci sau cîndva, cel mai bine
e acum: dormi, Matei, mama
a lăsat veioza cu lumina verde aprinsă, Bau-
Bau te-a pîndit ce te-a pîndit de acolo, după
colțul umbros al camerei lui tata (veșnic așa,
întunecos, de acum pînă pururea și-n vecii vecilor
amin) n-are
nimic a face dacă tata va
mai veni vreodată va aprinde lumina va cere sen-
vișuri va citi va pleca
iarăși, pentru totdeauna altundeva, ce

contează e aici și acum cum
el așteaptă să-ți țiuie urechile **de atîta întuneric și**
mai ales tăcere ca
să se desprindă de unde e ascuns, un
om cu ochi fosforescenți care plutește într-un sac
negru, invizibil, o
bucată de întuneric mișcătoare, cel
mai bine e să-i ardem una peste bot, Bau-
Bau tîmpit, marș din scrisoarea asta
în care Matei doarme
în care cocorii încă mai zboară prin sufragerie
în care Oneață Augustin nimerește bara fără să-l
observe cineva
în care Anglia e atît de departe printre cețuri și
lumini de reflectoare, nu
se poate altfel, nu putem începe altcumva, e
clar că
numai de moaca lui rînjită n-avem noi chef acum, să
intre să ne deranjeze să ne încremenească, ușcheala
jigodie, e
destul c-am apărut eu pe aici nebărbierit
cu pixul în mînă în capitolul cinci, gata
să te trezesc, Matei, sau mai rău, să te sperii, **tu,**
Bau-Baule,
unde crezi că mai încapi, fă pași, lasă-ne **singuri, e**
musai să fac asta, să iau pacostea de
pe capul nostru, să rămînem singuri
unul cu altul, eu
aici și tu acolo, împreună
de parcă așa ar fi de cînd lumea,

de parcă ăsta ar fi cel mai normal lucru cu putință
(un Matei mic și un Matei mare
sporovăind fără vorbe
într-o carte în care e tîrziu, e noapte)
așa, pur și simplu, fără ca eu să
fiu vrăjitor și nici măcar altă bazaconie **charvă-**
zătoare, fără să
fie nevoie de altcineva decît
de Filip și de „scîncetul pe care mi s-a părut că-l aud în noaptea aia,
spre sfîrșitul filmului", de scîncetul ăsta care mi se pare mie că are nevoie de explicații, de Știm
și Știam care poate că plîngeau (deși eu
nu mi-i amintesc să fi plîns vreodată) și de nevoia asta, poate
ridicolă,
de a da naibii timpul trecut,
de a abandona pentru cîteva pagini povestea,
de a intra în timpul prezent ca într-o piua unde totul se liniștește unde
îmi pot aminti că cea mai frumoasă căsuță din lume e sub plapumă unde
mai pot asculta cu mîinile la urechi cum trece trenul pe dinăuntru ca pe un pod care zăngăne ușor spre coșul pieptului și chestia aia pe care mama o numește stomac unde
în sfîrșit îți pot scrie îl
pot afurisi pe Bau-Bau îți pot explica unele chestii despre
literele astea șmechere,

singurele care ne
pot apropia unul de altul mai
mult decît orice fotografie şi orice **amin**tire, e
de ajuns să crezi, să
nu le batjocoreşti să nu le **preacurveşti să** nu le iei
cuvintele
în deşert, literele astea care
trebuie să sufere un
ocol cumplit, să bîntuie **coclauri să**
se furişeze pînă la tine, pe
care nu le poţi citi decît
aşa,
în vis, de
care trebuie să
mă împiedic şi să **dau socoteală, în**
care trebuie să
mă regăsesc pe mine în tine, **afurisită treabă să**
apari tiptil ca un
hoţoman cumsecade ca un
tîlhar drăgăstos care
face plecăciuni care
spune bună seara care
se goleşte pe sine ca să se umple de tine care
dă iama peste tine se cuibăreşte în tine care
te fură cu totul care
are nemaipomenitul tupeu, nemaiauzita îngîmfare să
se pretindă tu, auzi tu, ca să
se îndepărteze apoi, cu
nesfîrşită dragoste, cu cea mai parşivă umilinţă,
aici într-o carte capitolul cinci, unde

eu redevine *tu*, iar eu nu mă mai bag unde nu-mi fierbe oala şi
toate astea
ca să te pipăi şi să urlu : ai fost !, moaşă-sa
pe gheaţă, cumva trebuie să mă ierţi, să
mă strîngi în braţe şi să-mi zici noi, măcar pentru ca lumea să
ofteze să aplaude şi să strige
bis mai vrem, vai ce frumos, măcar pentru
fratele nostru mai mare,
Filip, pentru
tristeţea care trebuie să-l fi cuprins la
moartea lui Kita, cîinele
ăla pe care noi n-am apucat să-l mîngîiem
niciodată, care nu
înseamnă pentru noi nimic altceva decît
o fotografie alb-negru, atît, şi poate
literele alea mari, de cariocă verde pe
care mama ni le-a citit demult
„astăzi a murit Kita", apoi
ziua şi luna şi anul cu altele ceva mai mici, la
fel de verzi, sau poate pentru
vrăjitoriile lui,
vrute : el care le transforma pe fete în băieţi cu un simplu băţ care nici măcar nu era magic,
şi nevrute : el care a adus pe lume un cutremur grozav doar pentru că l-a citit într-o carte,
ca şi cum
Uca ţi-ar spune o poveste despre păsări şi ele ar
începe,

dintr-odată să
zboare ca nebunele prin tot apartamentul 40 să
se izbească de geamuri și pereți să
găsească într-un tîrziu fereastra și să
se ascundă, poate
în plopii din curtea școlii, printre
vrăbiile și guguștiucii ăștia din Drumul Taberei,
ca și cum
ar fi noapte într-o carte și noi
chiar am sta de vorbă într-un vis de-al tău
un vis de-al tău cu un Matei mare care
boscorodește ceva despre
o scrisoare, un roman, despre iertare și alte
bazaconii, lucruri d-astea pe
care trebuie să fii nebun să le visezi atîta
timp cît o ai pe Setița Kindo și mai știu eu ce
alte labirinturi cu pești prin
care, mă rog, voi ăștia
mici găsiți întotdeauna ceva de făcut, o
scoateți la capăt într-un fel sau altul, iar
dimineața mergeți la grădiniță și așa
și pe dincolo, chestii importante nu
baliverne mizilicuri mustrări de conștiință mai
mult sau mai puțin improbabile care
n-au ce
căuta în visele unui om întreg la cap, și cu
atît mai puțin
în cele ale unui copil, vezi, pentru
toate astea trebuie să mă ierți, sînt
mincinosul care roade osul sînt

Ioan nebunul care trage cu tunul sînt
un nene care latră și mușcă sînt
gata să fiu băgat în cușcă,
îți inventez vise pe
care nu le-ai visat niciodată, te
iau de unde ești și te
aduc altundeva, aici, îmi
zic că atît
timp cît poveștile tale mai mișună prin mine în-
seamnă că
nu sînt un bulangiu așa de mare, că
mai am șanse de scăpare mai pot fi salvat te
mai pot afla pitulat prin mine mai putem sta de
vorbă, fără
să-mi dau seama că
nu am nici un merit că
nu ți-am cerut voie că
doar tu îmi îngădui să
te găsesc să te îngrădesc în povești sau scrisori, ce să
zic: mersi
nenicule că m-am trezit și eu acuma să
fac pe politicosul – domnule Matei Mic...,
îi dați voie lu' Matei Mare să se joace un pic cu
dumneavoastră?,
ieșiți nițel afară?,
vă mai uitați la returul Dinamo-Liverpool cum
alunecă bou' de Al. Nicolae și
mustăciosu' de Rush îi
dă gol lu' Moraru, pe urmă rîde și aleargă, iar
ecranul se împarte în

patru la reluare, atît cît
să simțiți că-i prea mult,
că nu se mai poate, că
asta trebuie să însemne tristețea **deznădejdea nefe-**
ricirea trădarea, atît cît
să vă închideți în baie și să
vă bușească plînsul, ca să
scriu și eu, dacă nu vă supărați **prea tare, toate**
astea și să
duc povestea mai departe?,
îmi mai împrumutați niște simțiri
speciale ca să par și eu mai șmecher?,
îmi spuneți ce veți face mîine, ce-ați
făcut ieri și așa
mai departe ca să
nu mă mai contrazică fratele meu
care e și al dumneavoastră?,
vă mai lăsați folosit un pic, doar atît cît
să nu m-apuce durerea de cap că
v-am spus *eu* dumneavoastră?,
asta e, Matei, pe bune, dacă
ar fi după mine, mi-ar
fi de ajuns să te știu acolo,
bine, sănătos și înconjurat de soldăței cu
care porți bătălii nemaivăzute, te-aș
lăsa să mă cotropești fără nici o remușcare, m-ar
durea în cot de
toți și de toate, numai că e
bine să știi că
oamenii mari au un Bau-Bau invizibil care

îi ține în lesă, pe
unii mai mult pe alții mai puțin, o
dihanie d-asta parșivă care nici măcar n-are
curaj să ți se arate, barem să știi cu cine lupți,
da, cre'
că tre' să fie neapărat un schepsis și
în treaba asta, prea uităm mulți lucrurile
mișto, lucrurile importante, prea ne
dăm de ceasul morții cînd
nu vă mai găsim, prea ne
bușește starea asta că trebuie
să vă cerem iertare, prea vrem
ca soldățeii noștri
să cucerească alte lumi în
care să
ne simțim mai bine, să
fim singuri, fără
Bau-Bau prin preajmă sau alte sperietori de oameni
mari (noi și cu
toți Mateii noștri
mici și mari
de la început pînă la sfîrșit,
bine mersi și fără nici o treabă
într-o poveste care nici nu mai trebuie scrisă,
tihnită și atît), mă înțelegi, pînă una
alta, dacă jigodia nu dispare, ar
putea să meargă și așa cu
povești și cu scrisori care
să ne aducă mai aproape, eu și tu și
Filip și toată lumea, dormi Matei, cred că

fratele nostru tocmai o
să stingă televizorul, cred că
e sfîrșitul filmului ăluia și s-a
făcut tîrziu.
Și chiar nu are nici un rost să **scînceşti acum, Matei.**

6

Mărunțișuri, vechituri, oameni și omuleți

Tare trebuie să se mai bucure Mateiul mic!

Cred că mușcă dintr-o plăcintă cu mere, bea sirop, citește și recitește scrisoarea primită de la Mateiul mare, mănîncă pufarin cu pumnul, ronțăie o pastilă de mentosan, suge un drops și se gîndește la lucrurile înșirate așa curios pe hîrtie, cum n-a mai pomenit prin cărticelele lui. Nu mă îndoiesc că destinatarul cu zulufi se află în posesia textului pe care tocmai l-am parcurs împreună (eu în calitate de frate al Mateilor, voi în calitate de cititori), doar într-o chestiune atît de personală, de intimă, erorile funcționărești nu s-ar fi putut strecura, fiindcă epistola n-a urmat traseul obișnuit, n-a avut nevoie de plic, de timbru, de ștampile. Precis nu un poștaș, ci un altfel de mesager a dus-o acolo unde era hărăzit să ajungă, printre soldăței și mașinuțe ori deasupra revistelor cu Rahan. Și ce grozav ar fi ca Mateiul mic, după ce se va lămuri cum arată viața și lumea douăzeci de ani mai tîrziu, să-i răspundă Mateiului mare! Adică să sosească deodată

niște foi (dictando, veline ori în pătrățele), cu litere mari și stîngace, cu desene pastelate (căsuțe, brazi sau omuleți), care să probeze că *unul* și *altul* sînt (și nu sînt) același, că *atunci* comunică (și uneori chiar se contopește) cu *acum*, că timpul e ca apa unui rîu, curge într-un singur sens, dar poate fi străbătut înainte și înapoi. Poate nu degeaba Mateiul mic a spart oglinzile familiei cu o bilă mică și neagră de popice. Cu obrajii lui rontunjori, a intuit probabil că sticlele argintate, în ciuda semeției și licăririlor venețiene, ignoră trecutul și nu descifrează viitorul. E de bănuit că s-a întristat. S-a temut că oglinzile îl vor lega de prezent, de prezentul cel mai acut, de fiecare oră, minut și secundă și-l vor împiedica să comunice cu Mateiul altor vîrste. Și le-a făcut țăndări. Adormit înaintea meciului acela care a înfierbîntat blocurile (gata să le pună în pericol structura de rezistență) și a filmului care a mîngîiat cartierul ca un vînticel blajin (răcorindu-l), s-a foit în așternuturi, a fornăit și a respirat mai mult pe gură (din cauza polipilor), a visat, ce-o fi visat?, eu presupun că îngeri alb-roșii, fiindcă Dinamo juca semifinala Cupei Campionilor Europeni chiar în bîrlogul lui F.C. Liverpool, iar zborul cocorilor, invocat de titlul peliculei, s-a dovedit a fi doar o metaforă, un truc menit să înșele cenzura moscovită, fiind vorba în realitate de un fîlfîit de aripi mai fragil, mai tandru și mai stins decît al păsărilor călătoare, ivit mai întîi în camera mare a apartamentului 40 (din D 13), revărsat apoi prin fereastra deschisă peste Drumul Taberei. Dacă ar fi să vină

scrisoarea de la Mateiul mic, dacă o să apară într-o bună zi pe masa, sub perna sau printre tricourile Mateiului mare, sper să cuprindă şi povestea mică, foarte mică, a acelui vis.

Mi-e aşa de dor de băieţelul care se dezvelea în somn! Ştiţi, era frăţiorul meu...

*

În ceea ce mă priveşte, eu nu mă încumet să-i trimit o epistolă Filipului mic. Mi-e frică să nu-l dezamăgesc, să nu-l tulbur. Puştiul care-mi purta numele, cu bărbia lui nemaipomenit de ascuţită, cu părul lins şi bleg, dar cu păr, înţelegeţi?, va fi nedumerit să se vadă azi cu barbă şi chelie. Oricît ar încerca să se liniştească şi să se împace cu gîndul că două decenii şi jumătate (socotite de cînd Matei a ieşit de patru kilograme trei sute din burta mamei) provoacă o mulţime de schimbări, tot nu-şi va reprima uluirea şi nu se va mulţumi să recunoască în noua fizionomie (a mea, dar într-un fel şi a lui) doar urechile clăpăuge şi ochelarii de pe nas. Pe urmă, în seara în care mama prăjea cartofi şi nu bănuia că o barză îşi va face cuib în burta ei şi-l va cloci pe Matei, Filipul mic a scris pe-un şervet, în bucătărie, că vrea să ajungă argitect şi gebul. Or, ce s-a ales? Argitect în nici un caz, asta e clar, în familia noastră doar o mătuşă s-a aplecat deasupra planşetei, cu pasiune, după ce toată copilăria, ca elevă într-o şcoală de muzică, stătuse aplecată deasupra harpei. Ar fi uşor, în schimb, să vă duc de nas şi să vă spun că eu, Filipul mare, am îndeplinit

cealaltă jumătate de dorință. Nimeni nu va ghici ce-i aia *gebul*, așa că m-aș putea lăuda în liniște cu o asemenea ocupație. Citind biletul sub sfîrîitul cartofilor din tigaie, bilet care e posibil să fi supraviețuit într-unul din sertarele ei pline de hîrtii și hîrtiuțe, nici mama n-a înțeles despre ce îndeletnicire era vorba. Și m-a rugat să traduc. De fapt, l-a rugat pe Filipul mic, aflat pe atunci în plin proces de îmblînzire a literelor (sau de alfabetizare). Vedeți însă cum se întîmplă, cam nedrept, amintirile lui sînt întotdeauna și ale mele, nu și invers, idealurile lui sînt de obicei eșecurile mele, iar gîndurile mele lui nici prin cap nu i-au dat. Înzestrați cu un certificat de naștere comun, cu același ADN și cu un singur înger păzitor, numai noi cunoaștem semnificația unui cuvînt necuprins în dicționare ori în nomenclatorul meseriilor. N-o să mă joc, n-o să vă mint și o să vă destăinui și vouă, așa cum el a mărturisit în bucătărie pentru mama, că *gebul* vroia să însemne *handbalist*. La capătul micului puseu de schizofrenie (convins că dedublarea seamănă cu o mașină de spălat – curăță omul, dar îl stoarce ca pe-o cîrpă, pînă la ultima picătură), recunosc că eu, Filipul unic, n-am avut și nici nu am de-a face cu ocupația asta.

Eu am fost portar de fotbal. La Steaua. La pitici. O treabă încurcată, fiindcă într-a cincea, cînd galeriile nu se înnebuneau după sex oral și nici după amorul cu mame (de arbitri, de jucători, de antrenori, de impresari, de funcționari federali etc. etc.), cînd se răgușea (și răgușeam) cîntînd „Trăiască România/

Trăiască tricolorul/ Trăiască și steliștii/ La fel ca Aldo Moro" și „Vine, vine primăvara/ Se dărîmă clubul Steaua/ Iordănescu prin copaci/ Joacă fotbal cu gîndaci", m-am găsit să mă duc în oborul din Ghencea, printre dobitoacele care pășteau pe-acolo și dădeau cu copita în minge. Deși în sîngele meu colcăiau microbi alb-roșii (bine asortați cu leucocitele și hematiile), am intrat de bunăvoie și nesilit de nimeni în mediul puturos de la capătul tramvaiului 41, un loc învecinat cu atîtea cimitire, năpădit de terenuri de antrenament cu iarbă și zgură, infestat cu viruși, bacili și streptococi gheboși, toți roș-albaștri. Adevărul gol-goluț e următorul: mi-am pus plonjoanele, reflexele, degajările, plasamentul, detenta, genunchii juliți și coatele vinete în slujba dușmanului. A fost groaznic. Sufletul meu se perpelea ca pe jar și, vă jur, la culcare parcă mirosea în cameră a inimă de cîine roșu arsă. Mă apăsa ceva pe piept, nu era pătura, nu era nici Fifi, pisica, dar atîrna greu, cam oprea respirația, trebuie să fi fost privirile mustrătoare ale băieților ațintite asupra mea prin întuneric, de pe perete, din afișul în care stăteau aliniați frumos pe trei rînduri, pe gazonul proaspăt tuns din Groapă, într-o zi însorită, cu nea Angelo Niculescu în mijloc, cu Lucescu pe vine, sprijinit cu palma dreaptă de pămînt ca să fie limpede cine poartă pe braț banderola de căpitan, cu Dinu privind în zare, către Spitalul de urgență sau către războaiele marcomanice, cu Dudu Georgescu undeva în margine, înalt, blond, cu plete ca o perucă. Am tot felul de scuze, de justificări, pot să explic cum s-a petrecut

totul, cum un dinamovist **convins** a putut **păcătui aşa** cumplit:

A. Problema prieteniei şi a singurătăţii

a) într-a cincea, fiecare zi măsura 24 de ore; *b)* din 24 de ore, cam un sfert se topeau cu miuţe, pereţelu, la mălai, tenis cu piciorul, băruţa, măgăruşu, douăşuna, obligata, respinsa, centrata, cubaneza ş.a.m.d.; *c)* miuţele, pereţelu, băruţa ş.a.m.d. ş.a.m.d se jucau în faţa blocului şi-n curtea şcolii; *d)* în faţa blocului şi-n curtea şcolii roia de prieteni şi amici; *e)* prietenii şi amicii, în Drumul Taberei, erau în majoritatea lor zdrobitoare stelişti; *f)* steliştii, cum îi ţineau picioarele să meargă un sfert de oră pe jos, se duceau la Steaua; *g)* ca dinamovist topit după fotbal şi prieteni, ca să nu fiu singur, m-am dus şi eu la Steaua.

B. Problema transportului în comun, a banilor şi a timpului

a) de pe aleea Băiuţ pînă pe Ştefan cel Mare era cale lungă, se schimbau două autobuze şi-un tramvai; *b)* în autobuze şi-n tramvai mirosea a transpiraţie şi a pîrţuri; *c)* mirosul de transpiraţie şi de pîrţuri dura o oră la dus şi o oră la întors; *d)* o oră la dus + o oră la întors = două ore; *e)* două ore + ora din staţiile I.T.B. (unde ţi se lungeau urechile aşteptînd patru autobuze şi două tramvaie) = trei ore; *f)* trei ore de drum pentru un singur antrenament la piticii lui Dinamo era timp, nu glumă; *g)* timpul era puţin într-a cincea, fiindcă intram la şcoală la prînz, iar dimineaţa era scurtă; *h)* dimineaţa, nu ştiu de ce, urechelile controlorilor I.T.B. usturau cel mai tare; *i)* ca să nu fiu

urecheat, trebuia să iau bilet; *j)* un bilet I.T.B. era ieftin, șase erau scumpe; *k)* ce era scump însemna bani; *l)* n-aveam bani; *m)* n-aveam nici voie, ca băiețel într-a cincea, să merg zilnic în oraș; *n)* zilnic se făceau antrenamente și la piticii de la Steaua, în cartier; *o)* ca puști topit după Dinamo, ca să joc fotbal, m-am dus la Steaua.

C. Problema fratelui mai mic

a) într-a cincea, în vacanța de iarnă, s-a născut Matei; *b)* Matei era un bebeluș; *c)* cînd într-un apartament din Drumul Taberei apărea un bebeluș, apăreau și sute de treburi; *d)* cu treburile se ocupau, de obicei, mamele, tații și bunicile; *e)* tata era plecat pe șantiere, pe-o bunică nici n-o cunoșteam, cealaltă ne vizita o dată pe an, cînd aducea cremșnituri de la „Leonida" și cruciulițe de alamă; *f)* cremșniturile erau gustoase, cruciulițele simpatice, iar treburile îmi reveneau mie, singur cu mama pe-acasă; *g)* dacă ieșeam la miuțe, perețelu, băruța ș.a.m.d. ș.a.m.d., se chema că mă jucam; *h)* nu puteam să mă tot joc cînd mama era frîntă de oboseală și erau atîtea de făcut; *i)* dacă mergeam la antrenamente, se chema că am o ocupație serioasă, iar treburile puteau să aștepte; *j)* ca puști topit după mama și Matei, ca să mai scap de treburi și să-mi mai văd de copilărie, m-am dus la Steaua.

Astea ar fi împrejurările în care s-a comis mîrșăvia. Disprețuiți-mă, huliți-mă, luați-mă în tărbacă, în derîdere sau în balon, batjocoriți-mă, uitați-vă chiorîș, în fine, simțiți-vă bine. Tot ce vă rog e să priviți faptele cu detașare, doar a trecut atîta vreme. De trădat, am

trădat, dar la urma urmei eram un puşti, m-am dus şi eu la Steaua, nu m-am înscris în P.S.D. De altfel, cariera mea în Ghencea a fost scurtă şi anostă. Antrenorul mă alerga de-mi săreau fulgii, cîte zece tururi de stadion, nici măcar în jurul terenului de joc, ci prin afara tribunelor, ca să fie mai lung. Dacă pentru atacanţi, mijlocaşi sau fundaşi lucrurile aveau o brumă de logică, pentru un portar mi se părea o tîmpenie. Nu venisem acolo ca maratonist, dar tipul, cu ochi de şpriţar şi creier micuţ, nu stătea la discuţii cu mine. Îi plăcea să mă vadă stacojiu la faţă, leoarcă de transpiraţie, sufocat ca-n pragul crizelor de astm, cu picioarele împleticite şi cu sufletul pilaf. Parc-ar fi ghicit că ţin cu Dinamo. Pe urmă, după ce ne încălzea bine, ne împărţea în două, în trei sau în patru echipe, ne arunca nişte mingi tocite, cu şiret, şi ne lăsa să jucăm. Era ca la ping-pong, învingătorii rămîneau la masă, învinşii treceau în spatele unei porţi şi-şi aşteptau iarăşi rîndul. El stătea pe margine şi mînca seminţe, uneori, rar, îl mai înjura pe cîte unul sau îi trăgea o palmă după ceafă. Nu ştiai dacă-i convine ce faci şi, oricît m-am tăvălit între bare, oricîte şuturi şi centrări am respins, oricîte ghionturi, pumni şi bocanci am încasat, nu m-a băgat niciodată în meciuri din campionat. Dacă tata l-ar fi vizitat ca alţi taţi, cu damigene şi sacoşe, cu plicuri, cu canistre de benzină, cu sticle şi lădiţe, poate aş fi apărat şi eu în partidele oficiale. Dar tata n-o lăsa deloc mai moale cu şantierele lui, mai ales că se născuse Matei şi Matei era bebeluş şi, odată cu bebeluşii, apăreau în casă o mulţime de

treburi. După vreo trei luni, nu l-am mai vizitat nici eu pe antrenorul ăla, deşi visam să-i scriu pe capota maşinii, cu o şurubelniţă, „Huo Steaua".

*

E nevoie acum de clarificări, de precizări, altminteri povestirea devine înşelătoare. Există în textul acesta lucruri mici, spuse sau subînţelese, par mărunţişuri, dar nu sînt aşa, fără lămurirea lor întregul n-o să fie întreg. Bunăoară, plăcinta cu mere din care mușca Mateiul mic nu era doar o plăcintă pătrată, acoperită cu zahăr pudră. Era un simbol. Mai întîi, pentru că mama n-a făcut în viaţa ei plăcinte, iar de cîte ori am rugat-o să facă, ne-a dat bani să mergem la cofetărie. Pe urmă, fiindcă plăcinta cu mere despre care e vorba, una grozavă, era specialitatea lui tanti Lucica. Or, tanti Lucica, sora unei mătuşi prin alianţă, e una şi aceeaşi persoană cu Uca. Iar Uca a fost pentru Matei mai mult decît două bunici, mai mult decît şapte, a fost un înger păzitor pămîntean. Boieroaică, frumoasă (semăna într-o poză din tinereţe cu Liz Taylor, iar cînd i-am spus asta în garsoniera ei de la Frigocom, s-a îmbujorat şi m-a pupat), a avut o căsătorie beteagă după ce soţul ei, avocat, a suferit la cîţiva ani după nuntă un accident de călărie. Lui i-au decupat o bucată din calota craniană şi i-au pus în loc o placă de platină, ea l-a îngrijit ca o infirmieră şi a suportat o lungă văduvie. Comuniştii i-au luat tot, au redus-o la rolul de arhivar într-un subsol de minister, umed, neîncălzit, unde, printre pînze de păianjen,

căcăreze de şoarece, gîndaci şi limacşi, apăreau sub dosare şi şobolani striviţi. Îşi ajuta şi-şi împrumuta surorile chiar dacă avea o pensie mică şi nu căpăta nimic înapoi, îi plăcea să meargă la cinematograf, la teatru, să călătorească cu autocarul. Cînd mama a trebuit să se întoarcă la serviciu după concediul postnatal, s-a înduplecat să-l îngrijească vremelnic pe Matei, mai mult din compasiune şi ca să-şi umple timpul decît pentru banii pe care-i primea. Apoi, înainte ca mama să găsească o bonă adevărată, aşa cum fusese înţelegerea, s-a produs un scurtcircuit. Inima ei a înflorit (ca liliacul toamna, cum ar zice un gazetar mustăcios de la *România liberă*, altfel ziarul ei favorit, în special pentru rubrica de decese). N-a mai vrut să plece, cu vremea n-a mai acceptat nici să fie plătită, o certa pe mama că nu-i găteşte cum trebuie copilului, că nu-i calcă şi nu-i coase, s-a ofuscat cînd un băieţel mai mare, în parc, nu i-a dat lui Puşiţa o sabie, iar mai tîrziu s-a făcut foc şi pară cînd un băieţel mai mic, tot în parc, i-a cerut lui Puşiţa un camionaş. Puşiţa era Matei, aţi înţeles, iar băieţeii din parc erau răi şi prost crescuţi. Uca a cerut o pungă cu *bisicuţi* în alimentara de la Valea Ialomiţei, croşeta veste, căciuliţe şi botoşei (mie mi-a croşetat un fular alb-roşu, lung, îl înfăşuram de două ori în jurul gîtului şi tot îmi ajungea pînă la brîu), se trezea cu noaptea-n cap, stătea la coadă în piaţă şi ne aducea primele căpşuni din fiecare an, după zacusca ei te lingeai pe degete, a plîns cînd am pus la pick-up un disc cu Jean Moscopol, după mine nu se topea, dar îi

eram drag. Într-o zi, vorbind cu mama (era precis o zi fără ploaie sau ceață), tanti Lucica a spus că, fără Matei, ar fi murit și n-ar fi știut ce e iubirea. Și i-a mulțumit. Și avea șaptezeci de ani. Pe la optzeci, cînd nu mai locuiam în Drumul Taberei și Pușița era la liceu, am văzut-o pe Uca aplecîndu-se și legîndu-i șireturile. Dumnezeu s-o ierte!

Stă scris apoi, tot pe la începutul capitolului, că epistola Mateiului mare către Mateiul mic trebuie să fi ajuns printre soldăței și mașinuțe ori deasupra revistelor cu Rahan. Nu e o informație de duzină, întrucît fratele meu, pe atunci preșcolar, mucos, pici, țîcă, pruncotean, codănel, cum vreți să-i ziceți, se refugia ore întregi în camera lui și desfășura ample mișcări de trupe, conducea războaie imaginare vorbind de unul singur, te privea mirat cînd deschideai ușa și te ruga fistîcit s-o închizi la loc. Mașinuțele erau piese auxiliare, nu prea contau în atacurile de pe șesurile covorului, în retragerile precipitate sub pătură (unde cutele și pliurile formau peșteri și tuneluri) ori în regrupările din înălțimile bibliotecii. Rolul principal îl jucau soldățeii. Și nu pentru că așa e-n bătălii, ci pentru că Matei le împărțea suflete mititele, cîte unul pentru fiecare, iar apoi îi trata ca pe camarazii lui, omuleți cu firi, cu reacții, cu sentimente diferite. În privința revistelor cu Rahan, cum n-avea habar de orientarea socialistă a editorului, frati-miu era căzut în cap după ele. Îl adula pe sălbaticul blond, care nu prididea să fie curajos, justițiar, viteaz, proaspăt bărbierit, agil, iscusit în mînuirea armelor și curtenitor

cu femeile de grotă. A suferit nespus cînd acel homo sapiens exemplar, revoltat de apucăturile exploatatorilor rupeștri, a fost atins de-o săgeată otrăvită și s-a prăbușit fără suflare la marginea unei mlaștini. Atunci am văzut cu ochii mei că o săptămînă poate fi plumburie chiar și pentru un puști de grădiniță. Noroc că-n epoca de piatră ploua cîteodată torențial, stropii erau atît de deși, de mari și de pătrunzători, încît au fost în stare să spele veninul din rană și să alunge bacteriile care plănuiau o infecție. Rahan s-a făcut bine, îngrijit de-o brunetă amețitoare care nu se sinchisea că umbrela și pelerina nu fuseseră inventate; fata, în costumul ei de baie din blăniță de leopard, a aprins și a întreținut un foc, a pregătit leacuri și fierturi din plante, s-a mișcat unduios și tămăduitor printre stalactite și stalagmite; Matei s-a înveselit; viața a mers înainte.

Un alt pasaj incomplet este cel care-o privește pe mătușa arhitect. În ciuda episoadelor cu harpa și planșeta, ea n-a avut și n-a dobîndit vocația de-a sta aplecată în fața oamenilor; au împiedicat-o caracterul, principiile și durerile de spate. Ca fetiță, arunca cîte-o păpușă pe podea, țipa dăăă-mi-o! și zgîlțîia patul pînă-i era dată, zădăra cu bețe cîinii de prin curți, nu lingușea pe nimeni, își reclama drepturile în fața adulților de cîte ori se simțea păcălită sau ignorată. A emigrat în Germania în 1978, iar cînd a venit în prima vizită (împreună cu fostul soț și cu iubita lui nemțoaică), a produs o mică furtună. Pe aleea Băiuț, printre Dacii 1100 și 1300, Skodițe, Trabanturi, Fiaturi 650

şi 800, Moskviciuri, Wartburguri şi Pobede, a parcat un BMW uriaş, cărămiziu, cu număr de Frankfurt. Timp de cîteva zile am fost celebru, doar exista o legătură directă între mine şi limuzina aia care avea ceva din sfintele moaşte, prea se perindau toţi s-o vadă şi s-o pipăie. Şi am mestecat gumă Doublemint pînă am obosit.

După aceea se pune o problemă antropologică, într-un fel şi etică : cum să fi trăit steliştii la fel ca Aldo Moro? Tipul, născut la 23 septembrie 1916 în Maglie, în sud-estul regiunii Puglia, jurist, membru în '46 al comisiei care elabora prima constituţie postbelică a Italiei, ministru al Afacerilor Externe şi al Instrucţiei Publice în '55, uns secretar al creştin-democraţilor patru ani mai tîrziu şi preşedinte al partidului ceva mai încolo, de cinci ori prim-ministru, om cu familie şi responsabilităţi, adept al colaborării cu porcii de socialişti în cabinetele pe care le-a condus, răpit de Brigăzile Roşii la începutul lui '78 şi, după eşecul tuturor negocierilor, asasinat la 9 mai acelaşi an, în fine, el, strălucit legist şi om de stat, ucis ca un cocoşel care urmează să devină supă, ce legătură ar fi putut să aibă cu năpîrliţii din Ghencea? Zău, ca dinamovist, sînt de părere că-i mai bine „muie, Steaua" decît „trăiască şi steliştii la fel ca Aldo Moro".

Descriind perpelelile mele nocturne (cînd în cameră parcă mirosea a inimă de cîine roşu arsă), apare în treacăt şi un nume: Fifi. E urmat de-o precizare: pisica. Or, nu-i posibil ca lucrurile să rămînă aşa. Despre Fifi, draga de Fifi, sînt atîtea de spus! Era

maidaneză, n-ar fi avut cum să se cuibărească pe pieptul meu într-a cincea, pentru că se adîncise printr-a treia în viața monahală, era cam schiloadă oricît ar fi mîncat, n-a prins timpurile cu Whiskas, Kitekat și nisip absorbant, dormea pe unde apuca (mai ales pe pernele noastre), făcea pipi și caca la baie, la sifonul din pardoseală, alerga ca o zăludă, n-a ținut nasul pe sus (ca domnișorică de apartament) și s-a aruncat în vîlvătaia amorului împreună cu motanul ăla de tomberon (care, pentru ea, a umplut de sînge alți motani de tomberon), după zile și nopți petrecute prin boxe și-n tufe s-a întors la etajul patru flămîndă, rebegită, jumulită, smotocită și cu burta gata să se umfle. Vara am plecat la munte, eu, ea și mama, în mașina unui unchi cu suflet de contabil, era cald, foarte cald, mie ca de obicei mi-era greață, ne-am oprit la mînăstirea Țigănești să întrerupem un pic transa mistică a străbunicii, unchiul și-a amintit din senin că fusese ofițer de intendență, că ținuse socoteala gamelelor, bocancilor, bonetelor, petlițelor și lopeților Linemann, a avut revelația că în stufosul inventar cazon nu figura nici o pisică și a luat hotărîrea s-o lăsăm acolo cu străbunica, s-o călugărim. Am protestat, am bocit, am zis tot ce mi-a venit la gură, n-am vrut să mă urc înapoi în mașină, m-au luat pe sus, în gît îmi apăruse un guguloi acru, care creștea, creștea, fiindcă mama n-a smuls valiza din portbagaj și nu le-a zis pa, nu i-a ocărît și nu i-a zgîriat cu unghiile pe față. Fifi a rămas în iarbă tărcată și speriată, eu mi-am turtit nasul de geamul portierei, l-am mînjit cu lacrimi și muci, pe

urmă, tot ce-am mai putut să fac, am vărsat pe ceafa şi pe haina unchiului o vomă plină de jale şi ură. Mama tăcea.

Ar fi cazul, pe urmă, ca prietenii şi amicii din Drumul Taberei, amintiţi în treacăt la punctul *A* (*Problema prieteniei şi a singurătăţii*), subpunctele *d* şi *e*, să se transforme şi ei din noţiuni în personaje, să prindă chip. Măcar unii. Cum s-a întîmplat deja cu Luigi, mai întîi în '90, într-o proză scurtă a unui Filip foarte, foarte tînăr, cu destul păr, tipărită într-o gazetă literară. Cine ştie de ce, Filip scria pe-atunci la persoana a III-a, iar însuşiri şi fapte de-ale lui erau împrumutate unui personaj imprecis conturat, Andrei M. O să vă las să citiţi, ca să aflaţi cîte ceva despre Luigi:

Rahatul

Sau atunci cînd plecase cu un prieten din blocul de alături, într-o după-amiază, n-avea nici zece ani, se plictisea, strada era pustie, se duseseră la grădiniţă, unde fratele ăluia onora grupa mare. Mîncau biscuiţi ca să-şi găsească o ocupaţie, asta pînă au traversat curtea şcolii, cînd s-au săturat de gustul ăla făinos şi fără nici un Dumnezeu şi s-au gîndit să-i arunce. Erau pe maidanul plin de buruieni de sub ferestrele laboratorului de biologie, ocoleau bălţile fără să le prea ia în seamă, discutau despre un film de război care rulase la cinematograful din piaţă. În rahatul de cîine călcase amicul lui, Luigi îl chema, nu era ţigan, mai curînd mă-sa fusese amorezată de vreun cîntăreţ italian în timpul sarcinii sau cînd îl botezase. Îl fleoşcăise zdravăn, se murdărise şi pe

tenişi, avea cultul tenişilor altminteri băiatul ăla, bă, zicea, ca să simţi mingea ca lumea pe picior, trebe neapărat să joci în tenişi, în fine, înjura şi el cum se pricepea mai bine dihania cît viţelul care abandonase pleaşca pe lume. Pe atunci erau prea puştani ca să se suporte rîzînd unul de altul, aşa că au aruncat cu pietre în ochiurile de apă, s-au stropit de sus pînă jos, arătau ca porcii. Ideea i-a venit lui, personajului principal, Andrei M., care, aşa cum am mai spus, era copil în vremurile acelea. Adică ce-ar fi, mă nene, să mînjim noi biscuiţii cu porcăria asta, să facem un fel de senvişuri. În curtea şcolii ieşiseră copiii de la semiinternat, băieţii alergau după o minge spartă, fetele jucau „ţară-ţară, vrem ostaşi", profesoarele nu se zăreau, dar era imposibil să nu fie şi ele pe undeva, într-un loc mai însorit, croşetînd şi trecînd în revistă meniurile casnice ale săptămînii. Ştia foarte bine toate astea, avea semiinternatul în sînge, nici nu era nevoie să se uite în spate, înspre şcoală, după strigăte şi chiriituri putea să descrie tot ce se întîmpla. Era ora la care începeau să apară părinţii, şi el aştepta mai mereu pînă la cinci-şase, ziua aia fusese o excepţie, scăpase maică-sa mai devreme de la serviciu şi-l luase acasă. Îi cunoştea pe toţi, erau camarazii lui, oameni serioşi cu care catapulta bucăţi de pîine la masa de prînz şi cu care slăbea şuruburile de la paturile pliante ale fetelor atunci cînd pedagogul ieşea pe culoar să fumeze. Ungea biscuiţii tacticos, fără grabă, parcă-l gîdila ceva pe dinăuntru, lua cu un băţ din resturile digestiei cîinelui şi întindea cu grijă, puţin cîte puţin, pînă

arăta totul aidoma cremei de la eugenii. Țipase o femeie care trecea pe poteca dintre bălți, ce-i tîmpenia aia pe care-o fac?, se dăduse la ei chiar, o gospodină pursînge, mare, grasă, cu sacoșe în mîini. Nu izbutise să-i prindă, își obosise degeaba varicele, o auzeau drăcuind undeva în urmă, la mai bine de o sută de metri. Erau pe terenul de fotbal deja, ronțăiau biscuiții păstrați curați, pe ceilalți îi ofereau cu larghețe în stînga și-n dreapta, ca pe cea mai firească faptă din lume, mai trăncăneau cu unul și cu altul, aiureli. Doar doi băieți au poftit, oricum gustarea se împărțise cu un sfert de oră înainte, foamea nu era prea mare, totuși ce însemna și gustarea cînd era vorba de stomacuri sănătoase? Unul mai durduliu a hăpăit și a tulit-o după mingea care tocmai trecea prin dreptul lor, n-a comentat, nici n-avea timp s-o facă, mișca din fund ca o văduvă și tot încerca să tragă la poartă. Celălalt, un tip oarecare, cu cele mai mari strădanii și nu-și putea aminti decît o figură turtită, nu juca fotbal, comenta, dădea sfaturi, așa că și-a îngăduit să se așeze lîngă ei și să înghită trei biscuiți cu cremă. Le-a și lăudat gustul, dar asta scurt, pînă s-au auzit iarăși zbieretele femeii, ce faci nenorocitule? aruncă-i imediat! Doamne, ce se întîmplă și pe lumea asta, grasa care-i fugărise în timpul preparativelor era chiar mă-sa, iar ei au sărit ca iepurii peste gardul care împrejmuia terenurile. Adevărul e că omul împrumută diverse trăsături de la animalele din fauna patriei, fie ele sălbatice, fie domestice, băiatul cu figură turtită, spre exemplu, fusese hărăzit cu însușiri de catîr. A venit la gard,

le-a cerşit alţi biscuiţi, ei i-au dat, ce puteau să facă?, să-l refuze?, îi înghiţea aproape pe nemestecate în timp ce maică-sa căuta disperată să pună mîna pe el, urla aruncă-i, boule, că au căcat pe ei!, aruncă-i cînd îţi zic, dobitocule, idiotule, 'tu-ţi crucea mă-tii de copil!, aruncă-i că te omor!, el clefăia de zor, le zîmbea complice, ei stăteau cu degetele agăţate de plasa gardului, priveau, meciul de fotbal se oprise, femeia gîfîia, era mai roşie decît un gogoşar, off, uuu... 'tu-ţi copilu' mă-tii, pun eu mîna pe tine, scuipă, mă boule, nu-nghiţi! Pedagogul apăruse şi el, venea agale, se scărpina după ureche şi pufăia ţigara din colţul buzelor, una dintre profesoare lăsase croşetatul, se înţepenise în picioare, cu mîinile în şolduri, privea de la depărtare, ce pricepea şi ce nu era treaba ei, celelalte lucrau în continuare, două ochiuri pe faţă, două pe dos, două pe faţă, două pe dos.

Luigi a dispărut apoi din povestiri, s-a odihnit cam un deceniu şi jumătate între copertele unui dosar şi în memoria mea, a ieşit de-acolo acum vreo doi ani, cînd a redevenit personaj principal într-un alt textuleţ, semnat de-un Filip chel, pe care au început să-l roadă reumatismele, tusea tabagică, gastrita şi nostalgiile. E nostim şi plăcut să te autocitezi, e ca şi cum ai îmbrăca o cămaşă pe care ai spălat-o şi ai apretat-o singur, căreia i-ai cusut cîţiva nasturi cu mîna ta. Iată textuleţul:

Eu şi Pătraşcu Luigi, pionieri

Aş putea să vă spun că razele soarelui, subţiri ca nişte tăieţei, se strecurau prin frunzişul plopilor din curte, se prelingeau pe zidurile şcolii, pe tencuiala gri, zgrunţuroasă (despre care Pătraşcu Luigi ştia bine că nu e calcio-vecchio, ci un strop dat cu măturica), pe urmă intrau în clasă pe ferestrele deschise şi, fiindcă tot semănau cu tăieţeii, iar din tăieţei picură supă călduţă, împrăştiau bobiţe de transpiraţie pe frunţile elevilor, la subraţele tovarăşei învăţătoare Ulărescu şi poate pe spatele ei, jos, unde bluza făcea pliuri şi se petrecea cu fusta. În legătură cu muştele, cu zumzetul şi cu acrobaţiile lor aeriene pe deasupra catedrei şi a pupitrelor, mi-ar fi iarăşi la îndemînă să vă zic cîteva lucruri. Faptul că bîzîiau şi se izbeau de geamuri nu era ieşit din comun, dar întreceau măsura, o făceau într-un chip necuviincios şi în momente nepotrivite, bunăoară cînd una dintre vocile acelea de clopoţel, în rochiţă albastră şi cu funde albe, recita ceva din manualul de citire, aduse cînd laolaltă trandafirii, hărnicia, gărgăriţele (cu accent pe *i*), lanurile de grîu, partidul şi cununile de pini de pe creste. S-a întîmplat apoi ca un muscoi negru-albăstrui să pice ameţit în decolteul tovarăşei învăţătoare şi să zboare pe-acolo, pe dedesubt, ameţind, cred eu, şi mai tare, pentru că razele soarelui, vă amintesc, păreau să fie tăieţei, iar ceea ce se scurgea din ele părea să fie supă. Ce m-am mai bucurat! Ulăreasca n-a ţipat, dar buzele ei (cu rujul ca tomata) scoteau un şuierat greu de imitat şi, vă daţi seama, cu atît mai greu de reprodus în scris, un şuierat recunoscut oricînd

în gramatică drept interjecție. Și tot ea, Ulăreasca, sărise de pe scaun în fața tablei, unde scutura din tot trupul pe fundalul unor adunări și scăderi rînduite cu creta, pînă și-a tras bluza din betelia fustei și a vînturat-o de cîteva ori, încît să iasă bărzăunele la aer și să mă conving și eu, văzînd culoarea, că Pătrașcu Luigi știa el ce știa cînd vorbea de sutienul mov al tovarășei.

Mai tîrziu, ca și cum razele soarelui, muștele și sutienul n-ar fi fost de-ajuns într-o singură dimineață, peste noi toți, a II-a D, s-a abătut o emoție mare, mare de tot, un fel de vînticel nesuferit care, în loc să răcorească, dădea fierbințeli. Tovarășa învățătoare Ulărescu se reașezase la catedră, liniștită, trăsăturile ei se legau din nou în alcătuirea de cucuvea sau de bufniță împăiată, ne striga unul cîte unul și ne asculta făcînd propuneri pentru cele zece locuri din prima serie de pionieri. Cînd mi-a venit rîndul, pe la sfîrșit (doar stăteam în banca a patra, pe rîndul de la perete), am rostit numele lui Pătrașcu Luigi, fiindcă, după părerea mea, deși silabisea împiedicat, mînca litere și încă socotea pe degete, lui i se cuvenea înaintea tuturor să-i cînte trompetele și să-i fluture drapelul alături. Tovarășa mi-a cerut să enumăr o parte dintre calitățile și meritele colegului meu de bancă, să-i descriu însușirile și, ce e drept, am tăcut un timp, m-am mișcat de pe-un picior pe altul (mamă, ce tenișI Drăgășani aveam!), ea s-a răstit „ce te bîțîi atîta?!", iar eu am izbutit să bolborosesc „e un elev silitor". Doar nu era să-i explic cîte știa Pătrașcu Luigi! A consimțit, „mda, mda, poate fi un imbold...", însă puțin după aceea, cînd s-a ridicat și el, și-a tras

nasul şi m-a recomandat pe mine, ochii învăţătoarei n-au licărit cu blîndeţea căprioarei, cum aşternuse pe hîrtie un poet, ci s-au bulbucat, v-am mai spus, ca la cucuvea sau la bufniţă. Palma ei a căzut pe catalog cu un plescăit, mustrătoare, convinsă că ne înţeleseserăm între noi (palma, da, nu tovarăşa învăţătoare Ulărescu), cît să ajungem amîndoi pe lista ei. Şi m-a respins.

La Academia Militară a fost o festivitate a-ntîia. Ce de cămăşi albe pe esplanada din faţa statuii! Ce de cravate purpurii cu tivul tricolor! Cîte centuri cu cataramă de-aia mare, cu stema republicii! Noi, mulţi, foarte mulţi, cei care nu aveam privilegiul să fim făcuţi pionieri în prima serie, veniţi nu dintr-o singură clasă ori dintr-o singură şcoală, ci din zeci de clase din vreo şase şcoli, priveam la ei, la fruntaşi, ne uitam cu ochii căscaţi şi la eroii din piatră şi la veteranii de război, nu prea ziceai că au dat aceleaşi lupte, noi, cei aflaţi mai jos la învăţătură, dar şi acolo, pe platoul terasat din faţa Academiei Militare, cîntam din tot sufletul „Ta-ra-ta-ta, goarneleee au sunaaat", iar ei ne răspundeau de sus „Fluturăăă în gîîînd/ Zălooog de legămîîînt/ Întîiul meu cuvîîînt/ De piiiooonier". Pătraşcu Luigi era pierdut printre ei, nu-l recunoşteam dintre atîţia, ştiam că ştie cum e lenjeria intimă a corpului didactic, de ce n-a jucat Dobrin în Mexic, cum se intră la filmele de la „Favorit" fără bilet, cînd sare Dudu la cap şi cînd scoate Manix revolverul, de ce e fonfăit Dan Spătaru.

În ceea ce mă priveşte, am devenit pionier în seria a doua, la noi în clasă, cînd muştele bîzîiau ca

de obicei și se izbeau de geamuri. A fost frumos. Cred c-ar fi fost și mai frumos dacă tovarășa învățătoare Ulărescu ar fi dat și ea puțin, pe steag, cu fierul de călcat.

După ce-am scuturat de praf două texte vechi și le-am reprodus aici, constat cu uimire, recitind, că portretul lui Luigi e neterminat. Lipsesc cîteva treburi – era crăcănat, fura mere de la aprozar și de pe tarabele din piață cu îndemînare de șuț, cocea semințe și împărțea la toată strada, încerca să imite driblingurile lui Gigi Mulțescu (fără sclipirile jupînului), nu-l ura pe antrenorul cu ochi de șprițar și creier micuț, murea după filmele cu nemți și după Roșu Daniela, avea o casă fără tablouri, unde mirosea ușor a usturoi și a murături.

Ca să apară Cubanezu, a fost nevoie să se construiască C 37, un bloc cît un sat, cu 10 etaje, 6 scări și 264 de apartamente. În timpul șantierului, s-au dat lupte grele între armatele din D-uri, pentru cucerirea fundațiilor. Ne făceam redute din bolovani și bulgări de pămînt, ne înarmam cu bîte, praștii, țevi cu cornete, buzdugane, sulițe, scuturi și scări de asalt. Ne băteam ca chiorii. Seara, cînd părăseam groapa plină de cofraje și mustăți de fier-beton, echipe de cercetași se strecurau în spatele liniilor inamice și distrugeau cazematele la adăpostul întunericului. Diminețile, la școală, funcționa un fel de armistițiu, după aia redeveneam dușmani și-o luam de la capăt. Într-un asediu prelungit, căruia i-am rezistat cu chiu, cu vai, capul

lui Guță Bogdan s-a spart, adică i-a apărut o găurică în frunte, din care sîngele țîșnea ca un izvor mititel. Guță, cu supranumele Puță, a căzut în genunchi, a căscat ochii mari și a leșinat. Găurica din frunte s-a făcut imediat cît o prună, cineva (nu eu) și-a sfîșiat tricoul și l-a bandajat, altcineva (nu eu) a arborat steagul alb. Propriu-zis n-a fost o capitulare, ci mai degrabă o încetare forțată a ostilităților, de-a lungul căreia agresorii s-au albit la față și-au tremurat ca frunzele. Cînd a sosit, în pijama și pantofi, dl Guță i-a ars o scatoalcă fiului, de încălzire, pe urmă a pus mîna pe doi băieți, primii pe care i-a prins (culmea e că unul era din trupele noastre) și i-a snopit în bătaie. Mai tîrziu, a avut loc și-un proces. Iar dl Guță a plătit două mii de lei pentru dintele pe care i-l scosese lui Gigi Maimuță. În fine, Gigi Maimuță și-a cumpărat din banii ăia niște blugi Lee, o minge de piele „Flacăra Roșie" și-un radio, încît ne-am dorit cu toții, o vreme, să luăm un pumn în gură de la dl Guță. C 37 n-a fost însă un bloc obișnuit. De la bun început. Macaralele, buldozerele, betonierele și muncitorii au uruit, au boncăluit și au înjurat la înălțarea lui mai tare ca-n alte părți. Sîngele care i-a picurat la temelie, din rănile și juliturile noastre (căpătate în luptele fratricide dintre D-uri), n-a fost un sacrificiu mulțumitor pentru trăinicia zidurilor. A fost nevoie de mai mult. Într-o zi, cînd mama întindea rufe pe balcon, a trecut hurducăindu-se un camion, camionul era plin cu panouri, panourile au început să alunece și să zboare, unul a lovit în zbor o femeie, a strivit-o de trotuar și i-a

retezat carotida, era tînără, țipa cumplit, a murit înainte să vină Salvarea. De fapt, C 37 nu e un bloc obișnuit nici astăzi. Există, se pare, o legătură între blocul ăsta și Al-Qaeda, iar firul pleacă de pe aleea Parva, chiar din dreptul Școlii generale nr. 57, traversează țara și continentul, trece Atlanticul, se întinde, atinge țărmul nord-american, ocolește Long Islands și Statuia Libertății, cotește pe străzi și bulevarde, se strecoară prin obositorul trafic newyorkez și ajunge la Turnurile Gemene. A scris în ziare, s-a dat și la televizor. L-am văzut cu ochii mei pe tatăl lui Troc, la știri, pe mai multe posturi, explicînd tot felul de chestii despre un arab care a închiriat un apartament la prima scară, s-a prefăcut că-i plac fetele tinere, mercedesurile în vîrstă și micile afaceri, dar a șters-o cînd Sereiul a prins de veste că se ocupă cu mari mîrșăvii și că e omul lui Bin Laden. Prezentat la televizor ca administrator de bloc și cu numele întreg, Agop Chircorian, tatăl lui Troc arăta bătrîn, cumsecade, emoționat și puțin culpabil. Nici n-ai fi zis că fusese un ofițer bățos, cu ochelari, care-i interzicea fiului să se țină de fotbal (deși juca fantastic și-l cucerise pe antrenorul cu ochi de șprițar și creier micuț) și care-l obliga să stea cu burta pe carte (unde, mă rog, nu dribla și nu trăgea prea grozav). Într-a cincea, cînd el era maior și sever, noi îi ziceam Agop, iar lui Troc, pe care-l chema Silviu, îi mai spuneam Oagăru. Troc locuia la scara A, la etajul unu, și învăța la I. Tot în C 37, tot pe scara A, dar la trei, locuia Cubanezu. Băiatul ăsta (și el tot la I, tot cu tată ofițer,

dar comandant de unitate, locotenent-colonel) umbla în trening de opzeşpatru şi-n cizme de cauciuc de douăşunu, se ştergea la nas cu mîneca sau cu dosul palmei, dădea craci cui vroia dacă avea o minge, se ocupa cu capra, leapşa, lapte-gros, frunza, capace, bambilici, cartonaşe şi multe, multe altele, nu se prea lipea de fete şi se scula cu noaptea-n cap ca să ajungă la antrenamentele piticilor de la Steaua. Cînd suna la uşa noastră, dacă eu lipseam, mama avea grijă să i-l dea la plimbare pe Matei, cu căruţul. Cubanezu era convins că frati-miu e foarte deştept, fiindcă îşi arăta fruntea cu degetul şi ştia cum face vaca. [În acest punct al naraţiunii, Matei, în calitate de coautor, m-a rugat să consemnez următoarele: „Mă întreb cum ar putea ele, amintirile, să lumineze aşa, tam-nesam, vreun colţişor din tine încît să te vezi dintr-odată bebeluş în căruciorul tău zîmbind blocurilor, autobuzelor şi mai ales unei scăfîrlii blonde care îngînă la nesfîrşit deasupra ta vorbele (cel puţin ciudate, dacă nu magice) a basa basa basa, a riki tiki tiki tomba, a la-lue ba-lue ba-lue? tare aş vrea să ştiu pentru că, vedeţi, mă roade al naibii ideea că n-am fost un bebeluş ca toţi bebeluşii şi totuşi, oricît m-aş chinui, aşa cum îmi apar lucrurile, n-am nici cea mai măruntă dovadă că tot ce mi s-a povestit a fost şi adevărat".]

Ping-pong-ul era trăsnet pe masa din sufrageria Cubanezului, mai ales cînd afară ploua şi alegeam cărţi din B.P.T. pentru fileu ; într-o după-amiază, mi-a pierit cheful după vreo zece seturi (cred că pierdeam)

și am vrut să plec acasă, mi-a ascuns ghetele cînd eram gata să ies pe ușă, a rîs cît le-am căutat, abia cînd am găsit încălțările în cămară, în spatele unui săculeț cu morcovi, s-a potolit și m-a rugat să mai stau; a scos dintr-un sertar niște reviste mototolite, nu cu poze, ci cu desene cu gagici goale în tot felul de poziții, am rămas să mă uit, cum să pierd așa ceva, mă îngrozea ideea că din lada recamierului, de pe balcon sau dintr-un dulap ar putea să apară maică-sa (șefă de tură la Nufărul), frati-su (student politehnist, fost jocheu, stăpînul revistelor) ori taică-su (burtosul locotenent-colonel).

Deodată e iarnă și sînt aprinse cîteva felinare, curtea școlii e albă și pustie, adie un vînticel înghețat, fulguie, fotbalul se poate juca și în doi din moment ce Cubanezu trage de oriunde, cu latul, cu șiretul, cu șpițul, cu exteriorul, și eu apăr tot, mă tăvălesc prin zăpadă, sar la rădăcina barelor, plutesc sub transversală, boxez, scot de la păianjen, urlu, țip, îmi frec colțurile gurii cu mănușile fleașcă, îmi tot ridic pantalonii care sînt grei de apă și m-au lăsat cu burta goală, resping orice minge și el plesnește, urlă, țipă (nu ca mine, de fericire, ci de neputință), șutează tot mai furios, pînă la urmă mă păcălește și-mi dă gol, urlăm, țipăm (acum el de bucurie, eu de deznădejde), ar fi frumos să spun că unul dintre noi scoate din buzunar o napolitană și-o împărțim, aș minți, am plecat din curtea școlii ținîndu-ne de gît, vorbind despre o tipă de la J care umbla cu un negru.

Apoi, tabăra de la Breaza a avut cam tot ce-ar fi putut avea o tabără din vacanța de primăvară: ciripit

de păsărele, fustiţele fetelor, macaroane, marmeladă şi mîncărică de cartofi, colţul crud al ierbii, meditaţii la matematică cu Stăneasca, diriga mea (la D) şi profa lui (la I), pasta de dinţi de pe clanţe, o excursie la crucea de pe deal în care ne tot îmbrînceam cît să nimerim cu palmele în ţîţicile fetelor, o baie în Prahova care-a lipit tricourile ude de ţîţici, balegi de vacă, cîini pribegi, meri înfloriţi, bătăi cu perne în dormitoare, discotecă de la şapte la nouă, jocuri, ţară, ţară, vrem ostaşi! (pe cineeee? pe Nicoleetaaa!), uliul şi porumbeii, baba-oarba şi mai ştiu eu cîte şi, în plus, poate bijuteria acelei tabere, o terasă lungă la parter unde săream seara pe fereastră (fără să miroasă nimic Stănească), o terasă pe care-am aranjat primul sărut din viaţa Cubanezului, convingînd-o pe Nicoleta să pună puţin suflet sau măcar să-i arate ce ştie.

P.S. 1: am uitat o scandare dintr-a cincea, „Steaua, sînteţi buni/ La lopată şi cărbuni".

P.S. 2: nici eu nu ştiam că revistele cu Rahan erau tipărite de socialişti.

P.S. 3: mai tîrziu, Cubanezu a fost poreclit Bursucu.

P.S. 4: Bursucu e acum antrenor de fotbal; cînd era jucător, la Mondialele din '94, la penaltiul din meciul cu Suedia, m-am închis în baie; am auzit c-a ratat.

7

Un întuneric beznă cu miros de brînză

Cred că se petrece ceva nasol cu scăfîrlia mea. Altfel nu-mi explic de ce a început să mă mănînce (și nu pe dinafară, ci pe dinăuntru, ceea ce e cu atît mai nasol pentru că, în cazul în care ar fi fost pe dinafară, aș fi pus totul pe seama mătreții sau, mai știu eu, a păduchilor, numai că treaba asta cu mătreața e prea simplă ca să țină loc de-o explicație, plus că, acum pe bune, n-ar fi mare brînză să cobor cu liftul și să-i cer lui nenea de la buticul din spate un șampon bengos cu care să mătrășesc făina asta din păr măcar pentru o săptămînă. Cît despre chestia cu păduchii, slavă Domnului, de cînd nu m-am mai întîlnit cu Paul, care-mi dona periodic dintr-ai lui – avea o crescătorie sau ceva pe-acolo –, să tot fie vreo douăzeci de ani, n-am mai reușit să mă pricopsesc nici măcar c-o lindină. Se pare că m-a păzit Dumnezeu sau o fi zis și El c-am pătimit destul sub instrumentul ăla de tortură cu dinți deși și ascuțiți care duhnea insuportabil a oțet și care se numea, aiurea!, pieptene, sau cînd zulufii care nu se lăsau descîlciți se prăbușeau

apoi fără milă sub foarfecă pentru a-mi dezveli capul ţuguiat, ori cînd gazul ăla puturos binevoia să-mi ardă pielea în căutarea duşmanilor şi cînd o întreagă grupă mică, mijlocie, mare, başca aleea Băiuţ, înţelegea foarte bine de ce sufăr şi mă ocolea fără milă, ca pe ultimul ciumat de pe pămînt. Nădăjduiesc din tot sufletul ca El să nu se burzuluiască pentru că-L invoc atît de des la acest început de capitol şi mai sper să nu-I fi greşit prea tare încît să mă blagoslovească cu vreo serie nou-nouţă, ultimul răcnet în materie de gîngănii parazite, tocmai la o vîrstă ce tinde să devină respectabilă. Nu de alta, dar chiar n-aş vrea să-mi alung viitoarea soţie pentru un motiv aşa nevolnic).

Cert este că mîncărimea asta (parcă cineva ar rîcîi cu unghia bobiţele de calcio-vecchio de pe-un perete care-şi face veacul în mintea mea) aduce îngrijorător de mult cu acel sentiment pe care oamenii se grăbesc să-l identifice ca fiind „mustrare de conştiinţă". Indiscutabil, fiecare individ a fost înzestrat cu dreptul inalienabil de a-şi numi mîncărimile pe dinăuntru după cum îl taie capul, aşa că să nu care cumva să v-aşteptaţi de la mine să fac pe nebunul dacă vreunuia(uneia) dintre voi îi vine cheful să mă arate cu degetul pe stradă „ah, uite-l şi p-ăla care are mustrări de conştiinţă şi nu vrea să recunoască". Poate că o să mă supăr puţin, dar, pe cuvînt de onoare, n-o să las să mi se vadă oftica. Partea proastă cu mîncărimile de felul ăsta e că niciodată nu se mulţumesc să rămînă într-un singur loc. De exemplu, de cîteva rînduri încoace, am din ce în ce mai acut sentimentul că

drăcia aia (acum e ca un fel de bîzîit) a început să alunece zbîrnîind pe gît (s-a oprit puțin și s-a făcut nod), pentru ca, exact în momentul în care scriu, să se fi proțăpit din nou zdravăn și ca lumea (de data asta fumegînd) fix în coșul pieptului. Trebuie să mă înțelegeți că, oricît aș vrea ca unele lucruri să stea pitite măcar pînă la Judecata de Apoi dacă nu pentru totdeauna, oricît mi-aș dori (și mi-am dorit ca un bezmetic) ca ele să rămînă departe de ochii culpabilizatori ai mamei și ai lui Filip, oricît aș încerca să mă fofilez și să mă mint că poate trece, mîncărimea asta devine insuportabilă și am nevoie mai mult decît oricînd (bănuiesc, ca orice om normal) să mă scarpin voluptuos și pe îndelete. Nu știu dacă e o soluție bună, fiindcă în unele cazuri, după cum bine știți, se întîmplă ca tocmai scărpinatul să te procopsească cu o eczemă sau cu ceva mai grav, dar, pînă una-alta (cum n-am încredere în doctori), nu întrevăd altă cale. Și pentru că nu e vorba nici de mătreață și nici de păduchi, chestii de care aș reuși pînă la urmă să scap prin metode știute, nu-mi vine altceva în minte decît să încep să cotrobăi cu scrisul, să bîjbîi niște povești, să iau la scărmănat secrete, în speranța că, odată și odată, mîncărimea asta nesuferită se va lăsa dibuită și, după o demascare publică, va binevoi să dispară. E de datoria mea (habar n-am de ce e de datoria mea, dar n-am ce-i face; se pare că posed și eu o chestie gen cod al onoarei sau bun-simț sau altă aiureală d-asta) să vă previn că scărpinatul pe dinăuntru se lasă mai întotdeauna cu mărturisiri și că, în

fine, cu mărturisirile ar mai fi cum ar mai fi dacă n-ar atrage după ele tot soiul de epitete dubioase, de genul „tulburător", „șocant", „vicios", „violent" și cîte și mai cîte, care, după ce că se acordă cu substantivul „mărturisire" în gen, număr și caz, îți mai oferă și o cantitate nemăsurată de fiori reci pe spinare de-ți vine să-ți iei cîmpii, să lași totul baltă cît ai zice pește și să fugi definitiv din cartea asta. Nu vreau însă nici în ruptul capului ca, după ce v-am devenit suspect de mustrări de conștiință, să fiu terfelit ziua în amiaza mare ca un infractor de drept comun care nu știe și nu vrea să-și trateze cu respect cititorii. Cît despre mama și Filip, oricît aș căuta vreo soluție salvatoare, nu întrezăresc nici cea mai mică portiță de scăpare pe care s-o zbughesc înainte de-a le frînge inimile. Numai cînd mă gîndesc cum crede Filip despre Mateiul mic, la începutul capitolului 6, că „mușcă dintr-o plăcintă cu mere, bea sirop, citește și recitește scrisoarea primită de la Mateiul mare, mănîncă pufarin cu pumnul, rontăie o pastilă de mentosan, suge un drops și se gîndește la lucrurile înșirate așa curios pe hîrtie, *cum n-a mai pomenit prin cărticelele lui*", și mă rușinez ca un țînc care-l descoperă pe Moș Crăciun în hornul casei. Nu știu ce-ați face voi să fiți cocoloșiți într-o carte cu o stare atît de hieratică cum e bucuria, bașca lîncezeala asta aproape paradiziacă în regatul atîtor minunății (care, doar prin simpla lor enumerare, oferă papilelor gustative un răsfăț luxuriant), nu știu dacă v-ați îmbufna răutăcios pentru lipsa cutiuței cu Cip sau doar dacă ați privi această omisiune (ca și

mine) ca pe o grijă părintească și plină de tandrețe pentru fragilitatea dinților de lapte, nu știu dacă v-ați ascunde lacrimile ca orișice om mare care se respectă și, mai ales, nu am de unde să știu dacă pe undeva pe dinăuntrul vostru nu veți simți cum se strecoară ceva ce aduce cu o furnicătură sau, mai bine spus, cu un fel de mîncărime. Însă chiar nu pot să-mi imaginez ce suflet gîngav trebuie să zacă în mine ca să-i pot explica lui Filip de ce îl priveam mirat cînd deschidea ușa și de ce îl rugam fîstîcit s-o închidă la loc atunci cînd mă refugiam cu orele în camera mea, cînd desfășuram „ample mișcări de trupe" și conduceam „războaie imaginare vorbind de unul singur". Cum aș putea să-i spun că doar blestemata asta de mîncărime este singura care mă obligă să-i dezvălui tot acel carnagiu dichisit cu teroare și sînge, cu spaimă și agonie, pe care aș fi vrut să-l pot păstra ferecat în cel mai întunecos colț al amintirilor mele? Ce va crede el – să lăsăm acum pentru prima oară ușa larg deschisă – despre noaptea aceasta care se furișează duminica la ora două după-amiaza după perdele ca o pisică (ireală, străvezie, amenințătoare), ca un linx ce-i învăluie tiptil pe ei, pedestrașii verzi, încă inerți, încă ridicol de mici, ce par să scruteze întinderile nesfîrșite ale tundrei, fără vreun reper real, fără să poată spune dacă sînt vii sau dacă sînt morți, atît timp cît însuși Dumnezeul lor nu a hotărît vreun gest, nu a poruncit nimic decît nopții să se apropie, iar ea s-a apropiat (ca o pisică poate, sau ca un linx), s-ar putea să se coboare și ceața la fel de bine cum s-ar putea să nu apară niciodată, un fel de

plapumă nevăzută îi acoperă ca bolta unei peşteri, apoi se retrage ca şi cînd nu ar fi fost scornită vreodată, totul redevine tundră şi nemişcat ca la facerea lumii, numai că acum nu mai e nevoie de nici un cuvînt, e de ajuns să existe o mînă, un braţ, să se desfacă o palmă, iar degetul mare şi cel arătător să-l înşface pe general, să-l rotească de jur-împrejur, să-l obişnuiască cu lumina difuză, cu împrejurimile, cu el însuşi, să-l facă să înţeleagă rostul lui în acel loc straniu, să-l înveţe să privească, va fi menirea lui, singurul scop pentru care i-a fost îngăduit să se afle acolo, iată binoclul, iată-l pe general, băieţi, am dat de dracu', vine noaptea, iar noi ne aflăm în cîmp deschis, dacă ticăloşii ăia de indieni se hotărăsc să ne atace, sîntem pierduţi, vă ordon să vă încolonaţi în linişte, ne îndreptăm spre marginea prăpastiei, cunosc cărarea ca nimeni altul, am învins în mii de bătălii, păzea, băieţi, trebuie să fim cu ochii în patru, cu toţii ştim ce-i poate pielea puiului ăsta de căţea, Gioe Limonadă, trădătoru' ăsta alb care s-a înhăitat cu căcaţii de indieni ca să ne halească de vii, Gec, puşca-n sus, ciuruieşti orice mişcă – înţeles şefu'! –, Bile, nu te mai smiorcăi, că te rîd şi curcile, vreau disciplină, vreau să-i nimicim pînă la unu, după o stîncă uriaşă care seamănă ca două picături de apă cu o carte s-au iţit cele două pene roşii ale unui indian cu arc, o mînă sigură îi ţine calul, o alta îl ajută să descalece, indianul se furişează (ca o pisică poate, sau ca un linx) pe după stînci, ochieşte, ţinteşte, vîjj!, o săgeată imaginară a pornit spre Bil, cealaltă, reală, a

rămas înțepenită în coarda nefiresc de întinsă a arcului, un răcnet, aaa, inuman aproape, și Bil se prăbușește secerat, l-a împins se pare aceeași mînă, agonizează, cere: apă, Frenc, apă, m-a nimerit o săgeată, Frenc îi dă apă, deși este îngenuncheat cu pușca la umăr, generalul privește ca un nebun prin binoclu, degeaba, un cuțit a străfulgerat în bezna nopții și s-a înfipt între omoplații plăpînzi ai unui alt soldat fără nume, fără istorie, cu o ultimă sforțare se îndîrjește să arunce o grenadă, buuuuv!, tundra se zguduie, stîncile propagă ecoul, buuuv!, un indian bine camuflat după un deal ca o cută de pernă este aruncat în aer, aproape fără scăpare, după cuțitul pe care încă îl mai ține în mînă îți poți da seama că el a fost ucigașul grenadierului, își merită soarta, nu, suflul exploziei l-a adus chiar lîngă Frenc, Frenc se dovedește a fi un laș, fuge, dezertează, nu mai are muniție, cic, cic, cu care să găurească trupul și așa plin de schije al indianului cu cuțit, pentru cei lași nu se scriu povești frumoase, picioarele indianului încalecă grumazul lui Frenc, iar cuțitul îi sfîrtecă pieptul cu sălbăticie, sîngele curge șiroaie, Frenc pleacă într-o lume mai bună, e azvîrlit în prăpastie, torenții rîului îi spală rănile, arată ca nou, se întoarce rapid, o mînă îl ridică în zbor, pe cîmpul de bătaie, la fel de fioros, dar cu un alt nume, pînă și generalul pare să știe asta, hei, soldate Bob, unde te-ai ascuns pînă acuma?, nu mai e timp pentru introduceri, soldatul Bob își descarcă încărcătorul, tîf!, tîf!, tîf!, în țeasta indianului cu cuțit, pentru fratele meu Frenc, cretinule!, indianul în sfîrșit moare, rămîne

nemişcat în mijlocul tundrei, va fi răzbunat, apare marele Gioe Limonadă, pe cal, cu un lasou pe care tot pare să-l învîrtă, de fapt, o bizarerie optică ţi-ar putea spune că Gioe se mişcă cu tot cu calul, n-are a face, Gioe îl caută pe general, generale, te voi prinde cu lasoul meu, te voi face prizonier şi am să te arunc la coioţi, nimeni nu trece prin defileul lui Gioe Limonadă fără să plătească cu viaţa, oamenii tăi l-au ucis pe Inciuciuna, e rîndul lor să fie ucişi, Gioe se ţine de cuvînt, degetul arătător şi cel mare al unei mîini îl ajută să facă un adevărat prăpăd, după o stîncă, de la mari înălţimi, un indian pe cal aruncă săgeată după săgeată, telefonistul generalului nu va mai apuca să cheme întăriri, o baltă de sînge anunţă răsăritul, care nu întîrzie să apară odată cu o perdea trasă, tundra este înecată de sîngele unor cadavre minuscule de plastic din care se înfruptă o haită de coioţi invizibili. „Maţele soldaţilor nu au nici un gust", mai apucă să spună o voce, de undeva din înaltul universului, şi, după toată chestia asta, nimic.

Dacă n-ar exista blestemăţia asta de certitudine care să-mi şoptească perfid la ureche că nimic, chiar şi urmat de punct, nu poate însemna altceva decît nimic atît timp cît mai ai o groază de chestii de zgîndărit, de povestit, de dat în vileag, totul ar fi în regulă, aş trage un somn bun, fără vise, fără uşi deschise, fără mîncărimi, iar în nesimţirea mea – credeţi-mă pe cuvînt, sînt în stare – aş putea să sforăi ore în şir. Partea proastă e că nu s-a inventat încă o metodă infailibilă prin care să poţi alunga cu un şut

în fund certitudinile, după care să te duci liniştit la culcare. Numai cînd mă gîndesc de cîte ori dispărea pila de unghii a mamei, fără ca ea, în inocenţa ei de mamă, să presimtă paşii hoţeşti, rînjetul diabolic, mîna tremurătoare şi vicioasă care înşfăca pila ca pe un obiect sacru de pe policioara ei din baie (aceeaşi mînă care osîndea la moarte, fără milă, hoarde întregi de omuleţi de plastic), mă ia cu ameţeală şi mi se înmoaie genunchii. Numai cînd îmi închipui cum se pot întuneca ochii albaştri ai lui Filip aflînd că Rahan avea ciudatul obicei de a ieşi, cînd ţi-e lumea mai dragă, din paginile revistei lui franţuzeşti, de a se asigura că nimeni nu-i dă vreo atenţie, apoi, tiptil, mai curînd ca un bandit de cea mai joasă speţă decît ca un sălbatic blond „...curajos, viteaz, proaspăt bărbierit, agil, iscusit în mînuirea armelor şi curtenitor cu femeile de grotă", de a se strecura (ca o pisică poate, sau ca un linx) pînă în baia apartamentului 40 din aleea Băiuţ, de unde mîna lui expertă în furtişaguri dibuia întotdeauna o pilă de unghii aflată pe policioară, ca apoi, îmbibat de o ferocitate vecină cu senilitatea, să se întoarcă în camera de unde s-a întrupat, singur, ameninţător, trufaş, să dea glas strigătului acela care anunţă mereu o mare confruntare (Rahaaaaan!) şi, cu o ură monstruoasă, insuportabilă la privit pentru orice fiinţă vie înzestrată cu raţiune, să se repeadă în raftul înţesat cu făpturi nevinovate şi gingaşe (fete şi fetiţe cu fuste şi rochiţe, cu obraji bucălaţi şi ochi galeşi, cu gene lungi, tremurătoare, pe care vederea înfricoşătoare a pilei de unghii aţintite asupra lor nu le va

împiedica să clipească inocent, poate pentru ultima oară, toate aceste făpturi, Arădeanca, Oana, Luana și Sînziana, condamnate să piară de către un Rahan nebun, înarmat cu o pilă de unghii pe care numai orbirea lui pofticioasă îl îndeamnă s-o ia drept cuțit), să le apuce nemilos de părul lor scurt și creț, lung și mătăsos, blond și brunet, de umerii plăpînzi, ah!, atît de ușor de dezmembrat, de picioarele grăsuțe devenite dintr-odată inutile, să le învîrtă amețitor ca într-un dans al morții prin întreaga încăpere, să le izbească cu pumnul bărbiile micuțe, să le dea drumul, iar ele să zboare, scurt și amețitor, pînă la întîlnirea cu tavanul, cu vreun perete, cu podeaua, să se azvîrle deasupra lor răcnindu-și pentru a nu știu cîta oară infamul său nume, Rahaaaaan!, și să le împlînte, în sfîrșit, izbăvitor, pînă la prăsele, teribila lui armă, o dată, de două ori, de o mie de ori, pînă ce pe trupul de plastic nu se va mai afla nici măcar un singur loc care să nu fi devenit o rană, numai cînd îmi imaginez cum se va îngrozi Filip citind această plăsmuire diavolească a lui Rahan pe care, sînt convins, editorul sau editorii francezi, fie ei și socialiști, nici nu au cutezat s-o gîndească vreodată, și mă simt definitiv pierdut, scufundat într-un întuneric beznă cu miros de brînză.

Poate o să vi se pară straniu, dar acel Rahan din apartamentul 40 eram eu. Și cum naiba să nu vi se pară straniu, cînd pînă și eu m-aș cruci să aflu că ucigașul de păpuși din capitolul 7 e una și aceeași persoană cu Mateiul ăla din capitolul 6 care „a suferit nespus cînd acel homo sapiens exemplar (exemplar? – n.m.),

revoltat de apucăturile exploatatorilor rupeştri, a fost atins de o săgeată otrăvită şi s-a prăbuşit fără suflare la marginea unei mlaştini". Cum poate suferi, şi mai ales nespus, un astfel de ticălos fără inimă? Nici eu nu prea pot să-mi explic cum vine treaba, dar vă asigur, pe ce am eu mai scump, că poate. Acum nu prea are rost să intru în detalii de ordin tehnic (Filip păstrează în linii mari atmosfera desenelor din revistă), dar simt nevoia să intervin cu o rectificare, ştiţi, acolo unde scrie el că ploaia cu stropii ei deşi, mari şi pătrunzători şi mai apoi o brunetă ameţitoare (în fine, aici chiar nu mă bag, fiecare cu gusturile lui, plus că eram prea mic ca să observ detaliile de felul ăsta) i-au spălat veninul din rană şi aşa şi pe dincolo, ar trebui spus, fără supărare, că Rahan a cam fost singur în momentul în care s-a trezit şi că toată tărăşenia cu săgeata otrăvită şi moartea lui s-a dovedit a fi doar un coşmar cauzat de nişte ciuperci otrăvitoare pe care le mîncase într-un număr trecut. Nu că ar fi mare lucru, dar n-aş vrea să rămîneţi cu ideea că Rahan poate fi ucis de orice papă-lapte cu săgeţi otrăvite în tolbă. Cert este că de suferit am suferit, chiar nespus (de unde era să ştiu că, de fapt, Rahan n-a murit?), şi suferinţa asta mi-a fost întru cîtva folositoare, sau poate că doar amestec eu lucrurile, şi a fost mama care s-o fi întrebat ce se întîmplă cu pila ei de unghii sau Filip care mi-a auzit strigătele şi a tras nişte concluzii, pentru că, lucru pe care nu mi-l pot explica nici acum, musafirii au încetat ca prin farmec să îmi mai dăruiască păpuşi, iar lui Rahan i-a fost

sortit să se războiască doar cu muștele. Nevinovată îndeletnicire! Și nu e vorba de confuzia, regretabilă ca orice confuzie, că între muște și pterodactili nu ar exista nici măcar o diferență care să merite a fi luată în seamă (jurasicul și comunismul se pot confunda oricînd în mintea unui Rahan de șase ani), cît despre conștiința adînc înrădăcinată că orice făptură e sortită, mai devreme sau mai tîrziu, pieirii (vezi dinozaurii) și că muștele, prin simplul lor bîzîit anacronic, desprins, nu știu de ce, din negurile preistoriei, nu pot face excepție. În privința lor, totul era hotărît: sfîrșitul sosise. După cum vă puteți imagina (orice încăpere cu ferestrele deschise poate sta drept mărturie pe timp de vară), Rahan nu a avut nici o șansă de izbîndă. Oricîte aripi a retezat cu lama (pur experiment științific care demonstrează, dacă mai era nevoie, uriașa adaptabilitate a acestor ființe care, la o adică, nu au nimic împotrivă să se transforme în gîndaci), oricîte piciorușe a smuls (cu infinită precauție, astfel încît zborul să le devină mai dificil, și nu doar imposibil), oricîți pterodactili musculoși au fost constrînși să trăiască cu un ac de gămălie înfipt în abdomen ca să ajungă mai apoi hrana păianjenilor pitulați după calorifer, la oricîte delegări subacvatice au fost obligați să ia parte în capsula transparentă a vreunui submarin cu formă de pahar, ca să nu mai vorbim despre atîtea și atîtea specimene care au servit cercetărilor medicale într-un sens strict chirurgical, bașca acelora care au folosit drept tapet în cele mai neașteptate locuri (perdele, oglinzi, ferestre, dulapuri,

dulăpioare, cărți), nemaipunînd la socoteală cohorta celor care și-au dat duhul în temnițele de plastic ale cutiilor de vitamina C, neînfricatul erou blond a trebuit să se recunoască, dacă nu înfrînt (lucru incompatibil cu natura de erou care exclude prin definiție posibilitatea oricărei înfrîngeri), atunci măcar depășit numeric. Asta nu înseamnă că bătălia nu a continuat preț de mai mulți ani, timp în care lucrurile s-au mai lămurit cît de cît în măsura în care Rahan a redevenit Matei, iar pterodactilii au rămas, firesc, doar muște. Vă mai pot spune ca fapt divers că astăzi războiul a luat sfîrșit cu victoria prin abandon a muștelor și că nimeni și nimic din lume nu mă va convinge să le provoc la o revanșă. Singura plăcere pe care nu mi-o pot refuza este aceea ca din cînd în cînd să mai exersez formidabila lovitură de bobîrnac pe capul muscoilor care bîzîie prea tare. Genul acesta de pălitură are efectul unui tranchilizant moderat, iar în plus beneficiază de marele avantaj de a pricinui doar leziuni minore.

În schimb, tare aș vrea să știu ce fel de duh meschin și laș este acela care mă împinge să pun atîtea și atîtea mîrșăvii în cîrca lui Rahan. Oare cînd mi se vor limpezi odată mințile ca să accept pînă la capăt, curajos și demn ca fratele meu Filip, că anumite chestii trebuie asumate, din moment ce pînă și ceva atît de grav și cumplit cum e trădarea lui Dinamo cu Steaua se poate explica, justifica, scuza, totul e să nu te înspăimînți și să nu dai bir cu fugiții, ci să stai calm și să înfrunți faptele, oricît de mișelești, cu argumente

solide, cu puncte şi subpuncte, astfel încît vina de a fi pactizat cu diavolul să se şteargă, să fie uitată, să înceteze să te mai mustre sau să te urmărească. Aşa că, pînă una-alta, nu-mi rămîne nimic altceva de făcut decît să-l abandonez pe Rahan cu păpuşile şi pterodactilii lui şi s-o uşchesc afară. Să nu care cumva să credeţi că-mi acord vreo şansă, că vreau s-o tund din faţa mamei şi a lui Filip şi să mă pitesc pe după Wartburgul lui Florea ca să stau acolo pînă vine noaptea şi se termină capitolul. Nu, mi-am jurat să nu mai fentez pe nimeni, iar dacă la etajul doi vă voi spune că o să sun la uşa lui Migu şi a lui Pipiţă, atunci puteţi să fiţi siguri că exact asta am să fac. Poate vor să iasă şi ei afară, nu?

Da, ce sînt aşa prost?, normal că vor să iasă. Cînd s-a existat, să zic şi io aşa puţin, să nu vrea ei să iasă afară? Mm? Migu, şi să aibă teme de la şcoală, şi tot iese. Pe Pipiţă nu-l pun la socoteală, că e încă la grădiniţă. El iese oricum. Ce să faci în casă în afară să te baţi cu frati-tu? Băăă (ăsta e Migu), te baţi tu cu fraţii tăi, că eu nu mă bat cu tine, io te sparg. Adică, să nu îl facă Pipiţă să se facă Migu la el că atîta îi trebe, îl ţine în palme pînă mîine. S-o creadă el (Pipiţă nu vorbeşte cu Migu, Pipiţă se încalţă şi vorbeşte cu mine), îl bat la orice oră din zi şi din noapte, şi în somn îl bat dacă vreau, ăsta în afară să se dea mare e vai de capu' lui. Ha!, şi Pipiţă a făcut o schemă dintr-un film cu Brusli pe care l-a văzut la video, Migu nu s-a impresionat prea tare, potoleşte-te, atît i-a zis, văzuse şi el filmu'. Să stau să se încalţe.

Primu'!, zice Pipiță și o taie în jos pe scări, se aruncă pe balustradă, alunecă, bufnește îngrozitor, se dă iar pe balustradă, cade pe trepte, se ridică, înjură de morți, frac'su rîde de se sparge, îl face prost, îi arată el cum te dai ca lumea pe balustradă, pe bune, Migu e artist, alunecă rapid, mai întîi pe burtă, apoi pe fund, aplauze, ceva?, mare lucru, îl îngînă fra'su, oricum el a ajuns primu'. Eu sînt al doilea, al doilea e cel mai bun!, stop, am zis!, nu sînt prost ca toți proștii care se dau pe balustradă, poate-și rupea o mînă, ceva, să văd io atunci, ce mai zicea, ăă? Zicea că sînt prost și nu știu să mă dau pe balustradă, aia zicea. Poate-i trag și una. Și d-aia nu mai poate el. Pipiță îmi scoate limba, are ceva viteză, m-am enervat și eu rău, sare gardu', încearcă să fandeze, stînga, dreapta, îl apuc cu o mînă de tricou, se trage ca nebunu', gata, te-am prins, se potolește, mă potolesc și eu, îi dau drumu', o ia din nou la fugă, da' să creadă el că mai alerg io după proști ca el. Lasă-l, mă, că e ofticos, zice și Migu, fricosu' ofticosu'!, Pipiță se dă mare, dansează din buric pe melodia fricosu' ofticosu', încearcă să ne enerveze, să vezi ce capace-i trag, zice iar Migu, n-alerg io după toți proștii zic și eu, s-a plictisit și Pipiță, pace, băi, pace, hai să jucăm un La Mălai, ceva, da' nu se duce el după minge, stop, a zis!, am zis și eu stop, și Migu, e clar, nu se duce nimeni, e prea liniște pe aleea Băiuț, toți fraierii sînt în casă și se joacă cu păpușile, sau cu soldățeii zic și eu, fraieri, și flegmez cu o precizie incredibilă pe ochiul stîng al unei zîne desenate cu creta, flegmează

acum şi Migu, şi Pipiţă, ce mai, nene, balcaniada Americii de flegmat zîne, faza pe sectoru' 6, cîştigător la puncte şi medalia de aur, Matei Florian din Bucureşti!, carasu' să mi-l beleşti, Migu e descalificat, nu se vorbeşte aşa la o balcaniadă, medalia de argint Pipiţă Nicuşor!, un întreg stadion îl ovaţionează, Pi pi ţă!, Pi pi ţă!, Migu s-a apucat, probabil de oftică, să şteargă cu tenişii toate zînele, concursul s-a terminat, bună ziua!, o să facă spume proastele alea de Miruna şi Tatiana, de parcă d-asta nu mai pot io, doar să chiţăie puţin şi văd ele pe dracu, zînele au devenit diforme, s-au transformat într-o pastă colorată, zici că-i borîtură, chiar că zici, borîtură de zîne, borîtură de zîne, ne-am pus pe rîs, nenicule, cam aşa se fac prieteniile, te mai rîzi, mai faci o poantă, nu doar te joci şi atît ca toţi fraierii şi ăştia care nu ştiu decît fotbal şi faţea, damblagii, ne-a văzut Bebe, Bebe e a patra, să stăm că vine şi el, sanchi că vine şi el, Bebe chiar vine, are şi idei, hai să facem o cazemată, să n-o mai frecăm degeaba, ca să faci o cazemată trebuie să mergi în grădina din spatele blocului, să rupi nişte crengi cu frunze din copac, să le atîrni de gard, să le pui una peste alta, Bebe ne explică şi noi ne executăm, şase la Şchiopu Bărbosu, şase la Constantineasca, ăştia se crizează rău, sînt în stare să ne alerge pînă poimarţi, să sune la uşă şi să te dea în gît, asta e, fiecare meserie cu riscurile ei, cazemata e gata, are şi acoperiş, Bebe e mulţumit, lu' Pipiţă îi e cam tîrşă, dacă ne prind, nici nu-i vedem din cazemată, Migu îi trage un şut în cur, hep, ofsaid poziţie, i-a tras cam

tare, Pipiță se bîzîie, se duce să-l zică lu' mamaie, vede el acasă, pe Migu îl doare fix în pix, puțoii de grădiniță n-au ce căuta într-o cazemată, eu tac chitic, să nu mă dau de gol, sînt în grupa mare, da' nu văd de ce n-aș sta cu ei în cazemată, ce?, și io am construit-o, Bebe își amintește, și ăsta e la grădiniță, ca să rămîn cu ei trebuie să le demonstrez că nu-s, știe Bebe un test, hai în cazemată să vedem cît de șmecher ești, Bebe rînjește, intru în cazemată, cam nasol, trebuie să stai chircit, să nu te miști prea tare, altfel riști să se prăbușească acoperișu', mă cam înțeapă și o creangă, oricum, barem sînt în cazemată, Bebe are ceva în buzunar, se caută, scoate chibrituri și un chiștoc de țigară cu filtru, be te, zău best, străine, de la bulgari, țigară mișto, le-am șutit din coșu' de gunoi, ia să te vedem acu' dacă ai sînge în tine, pe cuvîntul meu că nu prea vreau, s-ar putea să mor otrăvit, și dacă aș renunța la cazemată nu m-ar mai lăsa Bebe să plec, e prea fericit că o să mă oblige să fumez, am fost obligat, mama, îmi dau cuvîntu' de onoare, dacă aș fi putut să fug, aș fi fugit, mă țineau și Bebe și Migu, s-au prins și ei că nu vroiam să mor otrăvit, Bebe aprinde chibritul, trage din țigară, acu' să vedem dacă ești băiat de grădiniță sau nu, țigara e între buzele mele, am fost amenințat, jur, trage, trage tare, trag, trag tare, Doamne, o drăcie scîrboasă, înecăcioasă, puturoasă mi-a umplu imediat pieptul, o să mor otrăvit, aleluia, nici nu mă așteptam să tușesc în halu' ăla, minute în șir, parcă aveam o morișcă-n gît, puteai să dai și cu ventilatoru' și fumu' n-ar mai fi

ieşit din mine, Bebe se spărgea de rîs, aşa, mă, bravo, eşti băiat mare, da' nu mai tuşi ca bou' că ne dai de gol, îi dădeam în continuare de gol, oricît vroiam să mă potolesc, mai trage o dată, băi, nu, gata, ajunge, mîna lui Migu era acum ceva mai moale, am ţîşnit afară, am mai apucat doar să văd cum se dărîmă acoperişu' cazematei, să-l aud pe Bebe cum se leagă de morţii mei şi de-o chestie a mamei, altceva nimic, adio Rahan, Doamne, lasă-mă să trîntesc uşa după mine ca să nu mă mai întrebe nimeni nimic.

Păi, da, ca să mă întrebe acum, nu? La chestii d-astea cu flegme, cu înjurături şi fumat poţi să dai tu orice explicaţie îţi trece prin minte – că ai fost ameninţat, că te-au silit, că naiba ştie mai ce –, poţi să faci pe dracu-n paişpe sau să stai în cap, că oricum nu ţine. Părerea mea. Dacă Filip s-a eliberat, şi sînt convins că a făcut-o, de coşmarul ăla urît cu Steaua, nu e sigur deloc că acelaşi lucru trebuie să fie valabil şi pentru mine. În cazul în care aş fi uitat, am o mîncărime în scăfîrlie care ţine musai să-mi reamintească de asta. Şi nu cred să fie de-ajuns să vă descriu blîndeţea lui Uca, zîmbetul ei care-mi lumina orice amărîtă de dimineaţă, după-amiază sau seară, mîngîierile acelea care ştergeau într-o clipă orice complicaţie chinuitoare ca şi cînd nu ar fi existat vreodată, atît timp cît în amintirile mele se strecoară blestemata aia de librărie, spre care, ca un escroc sentimental fără scrupule, aproape că o tîram, ştiind, oho, mult prea bine, că nu-mi va putea refuza niciodată nimic, că e destul să mă arunc pe jos şi să urlu ca din gură

de șarpe, să dau din picioare și să fac spume la gură, pentru ca ea să-și dea și ultimii bani din pensie pentru vreo mașină cu telecomandă care avea să sfîrșească fără roți, chiar din prima zi, pe undeva pe sub pat sau după bibliotecă. Nu, nu aveam nici o remușcare. Cum n-am avut nici măcar atunci cînd m-am jucat, cică, cu Monica, într-o după-amiază ploioasă de pe Lunca Siretului, bloc D 40 (tot Drumul Taberei, sector 6), blocul lui Uca de patru etaje, ticsit de pensionari, mai buni – doamna Buzescu, doamna Sandu – și mai răi – domnul Buzescu, domnul Sandu –, în care garsoniera ei cu oglinzi adăpostea atîtea și atîtea minunății: o bucătărie în care se dădeau pasiențe și jucam tabinet (nu știu de ce, dar cîștigam întotdeauna), o baie cu vitralii și un pahar cu castelul Peleș în care se odihneau o periuță, un pieptene și un tub de pastă de dinți Cristal cu gust de ananas din care degustam periodic, un dulap întunecos plin de bunătăți, dulceață și gem, sirop și suc de roșii, zacuscă și murături, o cameră cu draperii verzi numai bune ca să te țină ascuns cu orele, cu un fotoliu (ca tronul unui rege) din care Uca îmi croșeta tichiuțe și mănuși, cu un scaun care devenea poarta la care Oneață Augustin înscria gol după gol pînă cînd Duckadam sau Stîngaciu se acopereau de rușine și dispăreau, cu un alt scaun, nemaivăzut, cu vulturi de lemn sculptați pe care era înlănțuit mai mereu un indian pe post de Prometeu plecat să aducă focul și cu figura, tot de lemn, a unui îngeraș cu cîrlionți ce îl reprezenta, de fapt, pe hrăpărețul Zeus, cu o vitrină unde se afla un urs de fier cu

felinar care, nu ştiu de ce, îi zbura tot timpul capul vecinului său arab aşezat pe un covor zburător, cu o păpuşă pitică şi creaţă (n-am să mai spun nimic despre ea, cred că vă puteţi închipui singuri), cu un pat cît vaporul Titanic în care mă pierdeam în cel mai dulce răsfăţ ce a existat vreodată, cu un şifonier uriaş plin de cearceafuri şi pături sub care stătea pitită o bijuterie de săpun Fa pe care gustul cleios, infect, tot nu m-a dezvăţat să-l muşc, cu un dulap în care se găsea marele Manitu, zeul indian, altfel o biată lumînare cu chip de om hîd, şi cu un radio rusesc, imens, la care ascultam teatru radiofonic în regia lui Rome Ochelaru, iar seara, invariabil, vocea plină de purici şi mister a lui Neculai Constantin Munteanu la Europa Liberă.

Monica asta era fata securistului de la doi, singurul om de la scara de bloc în afară de nevastă-sa care nu era încă pensionar. Monica era mică, urîtă şi proastă. Monica mă călca pe nervi întotdeauna, dar asta nu mă oprea ca, ori de cîte ori mă plictiseam de zei şi de fotbal, de tabinet şi de pastă de dinţi, s-o chem pînă la noi la etajul trei ca să, dracu' ştie de ce, se joace cu mine. Mă plictiseam repede. Era prea proastă, v-am spus. Avea şi muci. Ce nu pot să înţeleg acum e de ce continua totuşi să vină de fiecare dată cînd o chemam, deşi (cred că asta îi intrase pînă la urmă în cap) era luată la palme şi trasă de păr după numai cinci minute de cînd intra pe uşă. Poate că tocmai chestia asta îi plăcea, nu ştiu. Dar, dacă ar fi fost aşa, atunci măcar trebuia să tacă din gură şi nu să se smiorcăie ca un copil tembel de la primul şut în fund pe care îl

primea. De cele mai multe ori îi promiteam că nu am să-i mai fac nimic, doar ca s-o bat mai tare cînd se astîmpăra din orăcăit. Zău, era un fenomen fata asta, pentru că, oricît m-aș chinui, nu țin minte să fi bătut pe cineva în viață mai sistematic și mai aplicat decît pe ea. În fine, în după-amiaza aceea începuse să plouă și poate că aerul închis, stătut sau cerul ăla posac și mohorît au fost suficiente ca s-o caftesc mai tare ca niciodată. Parcă eram apucat. I-am pus piedică în fuga ei spre ieșire, iar cînd s-a ridicat, am reușit, bravo, Pușița, bis, s-o dau cu capul de ușă. Plîngea ca o disperată, naiba s-o ia. Nu a contat nici un moment faptul că Uca mi-a strigat să mă potolesc și chiar a încercat să mă țină. Vedeam negru în fața ochilor. Iar acum am să mă opresc ca un laș, nu, ca ultimul dintre lași, ca și cînd nu s-ar mai fi întîmplat nimic atunci: nimic despre mîna care a lovit-o, nu pe fetiță, ci pe ea, pe Uca, nimic despre plînsul ei de bătrînică bună, mică și speriată, nimic despre orele lungi pe care le-am petrecut apoi sub plapumă, nimic despre sărutul pe care mi l-a dat mai tîrziu pe frunte, gata, Pușiță, nu mai fi trist, n-ai făcut nimic, a trecut, a trecut, nimic despre plăcintele cu mere, despre pufarinele, mentosanele, dropsurile și siropul pe care mi le-a oferit, culmea!, ca să mă îmbuneze, nimic, absolut nimic despre acea după-amiază ploioasă.

Nu, m-am hotărît: cel mai bine ar fi să vă povestesc despre Bogdan și cu asta, basta, fie ce-o fi, îmi trece sau nu-mi trece, gata, punct, pentru că deja simt că v-am încărcat prea mult cu toate mîrșăviile, ticăloșiile

şi fărădelegile mele şi veţi vrea, eu ştiu, să vă odihniţi şi voi puţin, să vă clătiţi mintea sau să mergeţi la culcare. Habar n-am. Fiecare cu ale lui.

Eu, de exemplu, îl cunoşteam pe Bogdan ăsta de la un joc de faţea, el avea şase ani atunci, iar eu vreo trei, în orice caz, jucam pentru prima oară în viaţă aşa ceva, era noapte, întuneric beznă, dar nu mirosea defel a brînză, Bogdan se punea, capul se rezema de braţ, iar braţul de un tomberon de gunoi, număra din zece-n zece pînă la o sută, evident, cine nu era gata era luat cu o lopată şi mînca şi nişte ciocolată, bizară chestie, Bogdan nu vroia să-şi plimbe ursul, iar ursului îi ruginea lanţul, oricum, a fost de-ajuns să se uite într-o direcţie greşită ca să ţîşnesc din spatele lui şi să-l scuip, pe spate, frumos, ca la carte şi nicidecum pe tomberonul de gunoi, Bogdan se crucea, mi-a explicat liniştit că nu aşa se face, că doar aşa se spune, înţelegi?, înţelegeam eu ceva, era cam ca treaba cu lopata, ciocolata şi ursul, nu există, totuşi sînt, eram şi fericit, iar motivul era penibil de simplu : cînd s-a mai pomenit în istorie ca un băiat de trei ani să-l scuipe pe altul de şase şi să nu păţească nimic? Bogdan deci, cred că v-aţi prins deja, era un băiat de treabă. Mă chema cu soldăţeii afară să ne războim împreună, lucru cu adevărat nesănătos, pentru că, or fi soldăţeii de toate felurile, dar în mod sigur nu sînt politeişti, au nevoie de un singur Dumnezeu care să ştie totul, cu mai mulţi dai în bălmăjeală şi bătăliile îşi pierd tot farmecul, încercam să-i explic toate astea, dar lui i se părea frumos şi aşa, fiecare cu ale lui, iar lui nu-i plăcea singurătatea, ce-ar fi să vii

pe la mine, mi-e urît, sînt singur, mama şi tata la serviciu, tataia la piaţă, stătea în D 14, la parter, avea un microscop stricat şi un *Bunul gospodar*, avea opt ani şi vroia să se joace de-a mama şi de-a tata, el tata, eu mama, pentru asta, cică, trebuia să ne dezbrăcăm în puţa goală, să ne băgăm în pat, el să se suie pe mine, iar apoi să ne rostogolim, cu rostogolitul mai era cum era, dar cînd se punea pe mine era mai nasol, era greu, ciolănos şi mă sufoca, i-am spus asta, ce joc tîmpit, însă el ţinea musai să continuăm, murea să fie taică-su, apoi l-am auzit pe tataia la uşă, suna ca disperatu', o fi avut plase, era încărcat, tataia ăsta era un tataie rău, am văzut asta după disperarea lui Bogdan, care a sărit să se îmbrace, îmbracă-te şi tu, repede, repede, să nu ne prindă, m-am îmbrăcat şi, înainte ca tataia să intre în cameră, Bogdan mi-a făcut vînt pe balcon şi mi-a zis să sar, am sărit, aşa mamă ca mine n-am pomenit în viaţa mea, noroc că stătea la parter şi n-am rămas în puţa goală. Bogdan nu a fost un soţ bun, s-a făcut că nu mă vede pînă ne-am mutat în Dristor, în mintea lui, acolo, o fi introdus divorţ (ca părinţii mei), adio tată, o să-ţi găseşti şi tu altă mamă, asta e, aşa e dat să fie, fiecare cu ale lui.

Două precizări:

1. „E întuneric beznă şi miroase a brînză" îmi spunea Filip în nopţile de vară cu tunete şi trăsnete în care ne prefăceam înspăimîntaţi ca să ne înghesuim sub plapumă.

2. Nu ştiu de ce, dar mîncărimea aia a încetat să mă mai zgîndăre aşa de tare.

8

Tata n-a mers pe tractor

Dacă tata se bărbierea duminică dimineața, mergeam la film sau la meci. Tata iubea pantalonii de stofă, cu dungă (pe care și-i comanda la croitor), cămășile în culori pastelate (cu nasturele de la gît descheiat) și scurtele de velur sau de piele întoarsă. Băteam bulevardul Republicii în sus și-n jos și mie mi se părea de fiecare dată că bucata aia de-o sută de metri, dintre Gambrinus și Casa Armatei, aduna toate cinematografele din lume și toți oamenii fericiți. Umblam mult, ca două furnici năuce, prin ditamai furnicarul, pînă mă stîrneau un afiș, un titlu, un nume de actor. Atunci, tata mă lăsa să-l aștept într-un loc mai ferit, se pierdea în mulțime, cred că sufla flăcări pe nări ori se dădea peste cap, nu știu ce făcea, dar făcea sigur ceva ieșit din comun, fiindcă se întorcea întotdeauna cu brațul ridicat, cît să înțeleg de la depărtare că a reușit și să văd biletele fluturîndu-i între degete. Se întîmpla însă uneori ca ora de începere a filmului să nu se împace cu ora pe care-o arăta ceasul lui rusesc, așa că intram unde se nimerea și ne rugam să avem

noroc. Cînd întunericul sălii ne învăluia, cînd lumea de-afară nu mai exista și în locul ei se întrupa cealaltă, cu culorile, cu muzica, cu replicile, cu împrejurările și cu personajele ei (și, fiți siguri, regula de căpătîi se respecta și acolo, lucrurile se împărțeau în bune și rele), cînd aparatul de proiecție torcea ca Fifi, pisica noastră, și cînd aerul stătut și acru începea să înghețe (din cauza vreunui bandit sîngeros, a unui neamț crud, a unui cardinal avid de putere, a unei femei elegante și prefăcute, a unei avalanșe, a unei căpetenii sioux sau a unor explozii devastatoare), ei bine, chiar în clipele alea, simțeam că aftershave-ul lui tata miroase ca scorțișoara și că mîna lui e tare caldă. La ieșire, era duminică la prînz și lumina zilei (chiar și în zilele înnorate) ne orbea pe amîndoi și ne obliga să ne ștergem ochelarii. Înainte să luăm troleul către casă, ne opream la o cafenea mică, lîngă Carul cu bere, unde el bea o vodcă mare, iar mie îmi cumpăra un Pepsi și cîteva senvișuri cu cașcaval. Nu știu de ce, tot sorbind din pahar, tata se uita pe fereastră la străduța pustie și la tencuiala gri a Muzeului Național de Istorie.

Pe stadion era altfel, deși se chema tot Republicii, ca bulevardul cinematografelor. Fiind duminică dimineața, ne duceam la meciurile de la matineu. Și cine juca la matineu? Rapid. Atît. Cincizeci de mii de oameni se înghesuiau în tribune ca sardelele sau ca șprotul afumat (și tribunele chiar semănau cu o conservă), stăteau și pe scări, pe garduri, se cățărau pe stîlpii cu difuzoare și pe pancarta uriașă de la peluza

a II-a, pe care scria cu litere roşii „Trăiască şi înflorească R.S.R.!". Şi cei cincizeci de mii (mai puţin doi, eu şi tata) intrau într-o stare hipnotică încă de la ieşirea jucătorilor din vestiare, de cînd apărea în gura tunelului un şarpe lung şi vişiniu, care cerceta un pic împrejurimile, pe urmă traversa grăbit pista cu zgură, se prelingea pe iarba tunsă scurt, se oprea la mijlocul terenului şi se răsucea pe-o parte şi pe alta, salutînd publicul înainte de-a se rupe-n bucăţi, unşpe titulari şi cinci-şase rezerve, după cîte vertebre avea. Ce se întîmpla în jurul nostru nu era nici cor, nici hărmălaie, nici vuiet, erau 49.998 de declaraţii de dragoste suprapuse. Acolo juca Rapid. Atît. Adversarul nu exista, mai ales că echipele din B, în seria a II-a, erau pricăjite şi verzi ca broaştele, încît toată lumea aştepta să fie înghiţite de şarpe. După ce fluiera arbitrul şi după ce mingea începea să se învîrtă, conta doar cum mînuiau instrumentele lăutarii din teren. Dacă Nae Manea avea chef să ciupească vioara pe extrema stîngă, dacă piticul Paraschiv se îndemna să bată la ţambal în linia de mijloc sau dacă plăvanul ăla, Damaschin, trăgea de acordeon prin careu, se încingea un chef pe cinste, cu strigături. Cîteodată însă, cîntăreţii erau obosiţi, fiindcă erau şi ei băieţi tineri, iar duminică dimineaţa urma după sîmbătă noaptea, cînd se făceau praştie, pulbere, mangă sau pilaf pe la tot felul de nunţi, botezuri, chermeze, onomastici şi cîrciumi. Atunci era jale. Jale mare. Mii de bărbaţi, cei mai mulţi tuciurii (mai tuciurii decît plăvanul ăla, Damaschin, care avea pielea de cacao), se simţeau deodată înşelaţi

de iubita lor cu nume băieţos, Rapid, şi începeau să fluiere, să înjure, să huiduie, să ameninţe şi să blesteme, încît mă temeam (eu, nu şi tata) că o să pună foc, o să-şi pună capăt zilelor sau o să pună mîna pe răngi. Şi nu m-am temut degeaba. Într-o duminică dimineaţa, însorită, veselă, nu în cea în care un gîscan bătrîn şi înfoiat (Dobrin, ajuns la Oţelul Tîrgovişte) a prins şarpele vişiniu în cioc şi a dat cu el de pămînt, în alta, cînd tata era puţin răcit, unul dintre bărbaţii ăia tuciurii, trădat de iubita lui (într-un meci amărît cu I.P.A. Aluminiul Slatina), a aruncat o bară de fier înspre teren, dar n-a nimerit pînă acolo, ci a lovit un om de pe rîndurile de jos, unul ca toţi ceilalţi 49.999, care-şi plătise biletul şi care ronţăia seminţe de bostan. Iar omul ăla, care nici măcar nu văzuse bara zburînd în spatele lui, pentru că n-avea ochi la ceafă ca zmeii şi suferea şi el din cauza fetei cu nume băieţos, a căzut într-o baltă de sînge şi a murit. A scris şi-n ziar. Luni. În *Informaţia Bucureştiului*, la rubrica „Aflăm de la Miliţia Capitalei". Era după-amiaza, tata plecase pe unul din şantierele lui (poate se întorcea peste o săptămînă, poate peste două), mama moţăia, Matei nu se născuse, eu îmi construisem o colibă sub birou, cu pături, am aprins o lumînare (nu pentru omul care ronţăise seminţe de bostan, ci pentru că-n colibă era întuneric) şi mi-am dat seama că n-o să mai mergem niciodată la meciurile de pe stadionul Republicii. Şi n-am mai mers.

Acum, mă tot gîndesc ce căutam noi acolo. Eu ţineam cu Dinamo, tata cu Steagul Roşu, n-aveam

nici o treabă cu mingicarii ăia de duzină din divizia B. Lucrurile au însă logica lor, așa cum și misterele (unele) se dezleagă într-o bună zi. Mai întîi, în preistoria familiei, o fată brunetă și subțire l-a întrebat ceva în șoaptă pe-un tip scund și clăpăug, chiar în timpul unui examen de admitere la facultate, mai precis la Filologie. El, care trebuie să fi citit pe chipul fetei o naturalețe semeață, s-a fîstîcit puțin, a ridicat stiloul de pe coala velină și, măcar din orgoliu, dacă nu și din alte motive, s-a grăbit să-i răspundă. Numai că a făcut-o stîngaci, cu prea mult aplomb, și a fost observat de-un supraveghetor. I-au anulat lucrarea și l-au dat afară din amfiteatru. A așteptat-o la ieșire, nu cu reproșuri sau povești lacrimogene, nici cu scandal, nici cu flori, ci ca s-o invite la un concurs de atletism. S-au dus, pentru că ea era miloasă și avea remușcări (cu toată naturalețea semeață de pe chip), iar băiatul ăla (care fuma întruna și nu prea ridica ochii din asfalt) mai umbla și șchiop de cîteva zile, după ce-i cursese acid sulfuric pe piciorul stîng. Pe stadion, la startul unei probe de semifond, ea s-a speriat și a țipat tare, tare de tot, fiindcă n-a priceput cine și de ce trage cu pistolul. Lumea din jur a rîs în hohote, iar primul episod al serialului (nu o telenovelă, nu un sitcom, nici o soap-opera) s-a încheiat brusc, pe fondul muzical al vremii, să zicem pe-o melodie de-a lui Giani Morandi sau de-a Pompiliei Stoian. Din genericul de final, putem afla că rolul fetei brunete și subțiri a fost interpretat de mama, pe-atunci în vîrstă de 18 ani, iar cel al tipului scund și clăpăug de tata,

care tocmai se certase cu tata-mare și, neavînd unde dormi, înnopta într-o tutungerie, pe-o saltea înghesuită sub tejghea. Și mai e un amănunt: concursul de atletism s-a desfășurat pe Republicii. Pe urmă, tot în epocile tulburi și îndepărtate de dinainte de nașterea mea, s-a mai petrecut un fapt (deloc de ignorat) aflat în strînsă legătură cu acel stadion. Tata a fost nevoit să se tundă chilug după ce a pariat cu un prieten, la un meci pe viață și pe moarte, că Steagul o să învingă pe C.C.A. și o să ducă tricourile de campioni, pentru prima oară, la Brașov. Or, n-a ieșit așa. Fiindcă la un șut ca din tun al lui Tătaru I, o vrajă rea, ceva în genul ăsta, mingea s-a oprit în vinclul porții (chiar s-a oprit, la propriu, a rămas înțepenită între bara de sprijin și plasă), cum se vede o dată la un sfert de secol. Cu capul lucind ca un bec, acel suporter mărunțel, în al cărui buletin de identitate, la rubrica *locul nașterii*, stătea scris Săcele, trebuie să fi arătat mai clăpăug și mai cătrănit ca niciodată.

Pauză de fumat. Și, cum n-o să-mi aprind țigara sub ochii lui tata, am să ies puțin din poveste și am să-l caut pe Matei. Noi, frații Florian, avem de lămurit niște chestii:

chestia 1 – mamă, ce nasoale sînt mîncărimile pe dinăuntru!

chestia 2 – mi-e milă de războinicii ăia căzuți în luptele din spatele ușii închise, în tundra nesfîrșită din camera Mateiului mic, acolo unde „noaptea se furișează duminica la ora două după-amiaza", unde există „o stîncă uriașă care seamănă ca două picături

de apă cu o carte" şi „un deal ca o cută de pernă", unde „răsăritul nu întîrzie să apară odată cu perdeaua trasă" şi unde „maţele soldaţilor (după cum spune o voce din înaltul universului) n-au nici un gust". Dumnezeu să-i ierte pe Bil, pe grenadierul fără nume, pe Frenc şi pe telefonistul generalului, iar Marele Spirit să-l primească cu braţele deschise pe indianul ciuruit de gloanţele lui Bob!

chestia 3 – dacă n-ar fi fost vorba de „cadavre minuscule de plastic din care se înfruptă o haită de coioţi invizibili", dacă preria n-ar fi fost tundră şi dacă generalul n-ar fi fost însoţit de-un telefonist cu mult înainte de inventarea telefonului, mi-ar fi fost şi mai milă. Şi s-ar mai fi ivit o problemă. Mirosul. Mirosul cumplit din camera lui Matei. Gîndiţi-vă doar la moletierele puturoase ale yankeilor, la respiraţiile lor duhnind a whisky prost şi a frunze de tutun, la transpiraţia cailor şi la ce trebuie să fi scăpat în pantaloni laşul de Frenc cînd s-a văzut trîntit la pămînt şi încălecat de cuţitarul rănit.

chestia 4 – asta e istoria USA, cum bine zice frati-miu referindu-se la altă istorie (din D 13), „un carnagiu dichisit cu teroare şi sînge, cu spaimă şi agonie". Şi sînt mîndru de Mateiul mic, de ce făcea el acolo cînd îşi tot închidea uşa, fiindcă era un spirit liber şi drept (Micul Spirit, un zeu amero-indian preşcolar), capabil să-l reînvie cu puteri înzecite pe Gioe Limonadă. Sînt fericit să aflu că, în apartamentul 40, soldăţeii cu feţe palide nu ucideau copii şi bătrîni, nu violau femei, fetiţe şi capre, nu împuşcau lupi care

dansaseră cu Kevin Costner, nu incendiau corturi și nu masacrau bizoni (și nu că n-ar fi putut s-o facă, dar degetele divine îi împingeau mereu în situații complicate, în rîpe cețoase, în trecători, în grohotișuri, unde soldățeii cu piei roșii reușeau să le vină de hac, bucurîndu-se de nenumăratele victorii din războiul pe care aveau să-l piardă).

chestia 5 – e clar că și eu am fost Rahan, dar mai mult și mai mult am fost Tarzan, fiindcă strigătul lui de luptă îmi plăcea mai tare (iar de Jane nu mai spun). Pe tutele alea cu ochi mari și bovini, Arădeanca, Oana, Luana și Sînziana, nu le-am înghițit niciodată și, de fapt, nici nu știam cum le cheamă și ce caută la noi în casă. Bine că Matei a pus mîna pe pila de unghii (pentru că, asta-i regula, cînd ești Rahan îți trebuie neapărat un pumnal) și le-a găurit pînă le-a făcut ciur. Ce păpuși urîte și proaste!

chestia 6 – lumea și revista *Rahan* (cu tot cu editorii ei socialiști) au existat și înainte ca Matei să-și dea seama. La fel, săgeata otrăvită care l-a doborît pe sălbaticul blond a existat înaintea ciupercilor otrăvitoare care i-au provocat visul despre moarte, iar ploaia care i-a spălat veninul din rană (vindecîndu-l miraculos) s-a pornit din cer, mai precis din niște nori suri, înainte ca el să fi mîncat bureții nebuni. Pentru cine nu crede, ferfenițata colecție a revistei *Rahan* stă mărturie prin biblioteci.

chestia 7 – după ce Mateiul mare a lăsat larg deschisă ușa camerei Mateiului mic, ochii mei nu s-au întunecat. Noroc că lui, coautorului (care a bănuit

ori s-a temut că ochii mei se vor întuneca), i-a mai trecut mîncărimea aia pe dinăuntru.

...uite că am fumat trei țigări, nu una, iar tata s-o fi săturat să mă aștepte și să scruteze de unul singur negura vremurilor, închipuindu-și cum ar fi curs viața lui (și a noastră, a tuturor) dacă la șutul ca din tun al lui Tătaru I mingea nu s-ar fi oprit unde s-a oprit, ci ar fi mușcat bara și ar fi sărit în aut de poartă.

La început de tot, cînd ne-am mutat în Drumul Taberei, D 13 semăna cu un vapor ancorat într-un port aproape pustiu. La distanțe măricele se mai zăreau și alte nave, iar între ele, apa fremătă, mîngîiată nu de briză, ci de vîntul cîmpiei, o întindere de noroaie clisoase și gunoi. Dimineața, cînd pleca la serviciu, mama își vîra picioarele în pungi de-un leu (de culori diferite), pe care le lega cu sfori sub genunchi. Ajungea la asfalt abia după jumătate de oră, la Piața Moghioroș, unde scotea pungile alea stropite și mînjite de sus pînă jos (părînd în sfîrșit o pereche, ambele maronii), rămînea în pantofi și se suia în autobuz. Mai tîrziu, în port au început să se croiască diguri și digulețe, iar D 13 a ajuns să fie legat cu odgoane groase la dana botezată aleea Băiuț. Și exact atunci, în primăvara în care a devenit limpede pe unde se întind străzile și trotuarele și unde vor fi spațiile verzi, comitetul de bloc a ținut o ședință legendară, la care, nici în ziua de azi nu înțeleg cum, a fost convins să participe și tata. Iar tata i-a terminat, le-a luat mințile și i-a lăsat să viseze frumos. Le-a promis mesteceni, salcîmi, stejari și arțari roșii, brazi

argintii, platani, pini cenușii, nuci, sălcii creț, tufe de liliac și iasomie, rododendroni, ienuperi și tuia, de fapt șiruri întregi de tuia, gazon și flori, bulbi și răsaduri, butași de trandafiri și iederă. Afară era călduț și praf, noroiul se transformase în bătătură, se învîrteau întruna în jurul blocului, tata în frunte și comitetul de bloc la cîțiva pași în spatele lui, ei tot dădeau din cap și ziceau dom' inginer așa și dom' inginer pe dincolo, iar el descria cu mîna dreaptă linii și cercuri imaginare, romburi și ovaluri, vorbea cu înfrigurare, nota ceva într-un carnețel, rîdea, făcea schițe, mic de statură, dominator și foarte bine dispus. Cînd mama l-a întrebat seara „ce rău ți-au făcut, Aurele, oamenii ăștia?", el a oftat apăsat, ca un motan atoateștiutor, și i-a răspuns „ai răbdare". Și s-a dus să citească, în patul lui din bibliotecă, nu în dormitor. În orice caz, cam două săptămîni după ședința legendară, locatarii de la scările A, B, C și D au trăit cu convingerea că dom' inginer Florian, cu priceperea și cu relațiile lui pe la pepiniere, sere, ocoluri silvice și institute de horticultură, o să transforme maidanul din jurul blocului (și din jurul nostru, al tuturor) într-o neasemuită grădină botanică. Am simțit pe pielea mea cît de convinși erau, fiindcă Naghy și Florea îmi dădeau bomboane, Constantineasca îmi dădea clătite, Șchiopu Bărbosu mi-a dat o minge de ping-pong și un pix, iar Matilda, așa cum era ea singură pe lume, plinuță, cochețică și cu un cîrlionț pe frunte, mi-a dat într-o zi un pupic. Dup-aia au început să bată la ușă, să-l caute pe dom' inginer și să se intereseze cînd vine

primul camion cu puieţi. Mama habar n-avea, eu nici atît, iar tata ne făcea semne disperate să spunem că nu-i acasă. Cînd timpul plantării copacilor s-a dus şi cînd s-a ales praful de sorocul multor bulbi, răsaduri şi seminţe de flori, cu alte cuvinte cînd se apropia vara, Naghy m-a urecheat fiindcă o făcusem pe fii-sa umflată, Florea a încercat să-mi tragă o scatoalcă atunci cînd m-am şters pe preşul lui (după ce călcasem într-un caca de cîine), Constantineasca, de la parter, şi-a reluat ţipetele şi ameninţările la coborîrile mele de la patru (şi reuşeam să cobor din şapte în şapte trepte, cu bufnete şi izbituri în balustradă), Şchiopu Bărbosu se acrise, iar Matilda părea mai tristă şi mai interiorizată ca oricînd. Pînă la urmă, încolţit din toate părţile, tata le-a zis că el e inginer energetician şi să nu-l mai cicălească atît, că nu se pricepe la plante. Cineva l-a sfătuit, dacă tot lucrează în domeniu, să-şi repare măcar soneria.

Or, în privinţa reparaţiilor, tata era un iluzionist. Te convingea imediat, cu o mină gravă şi cu explicaţii docte, că nimic nu poate fi reparat. Despre priza de pe hol, de lîngă uşa de la baie, a susţinut trei-patru ani că nu primeşte curent, că trebuie să fie vreun fir întrerupt în perete. Ca să pornească maşina de spălat, mama se chinuia cu un prelungitor pe care-l întindea pînă-n bucătărie, unde anula ştecherul frigiderului. Pe urmă, într-o după-amiază, cînd a avut el nevoie, tata a înlocuit priza stricată în cinci minute.

Faptele lui, la drept vorbind, erau neprevăzute. Cînd aveam musafiri (şi cam aveam), ba înflorea,

făcea glumițe și stătea la taclale pînă-n zori, ba era ciufut, vorbea monosilabic și se închidea în camera lui. Iar felul ăsta de-a fi nu ținea de împrejurări, de persoane, de simpatii sau antipatii, pur și simplu astăzi era numai miere, iar mîine, mai mult chinină. Se certa des cu tăică-su, se întîmpla să nu-și vorbească cu anii, fiindcă mereu ieșeau la suprafață moroii și vîrcolacii trecutului, oricît de adînc i-ar fi îngropat. Tata-mare divorțase la sfîrșitul războiului, își împărțise copiii cu fosta nevastă și, ținînd un băiețel de patru ani de mînă (tata), începuse să colinde prin țară, pe unde se găsea de lucru și se cîștiga mai bine. Băiatul nici nu apuca să se obișnuiască într-o școală și pleca la alta, așa încît a terminat fiecare clasă în alt oraș, iar prieteni nu și-a făcut nicăieri. În plus, de cîte ori sub bolta palatină a lui tata-mare se ciocneau nori plumburii, plini de refulări și frustrări, puștiul atrăgea ca un paratrăsnet toate descărcările electrice. Iar fulgerele alea (bătăi, pedepse și o mulțime de meschinării) nu s-au domolit nici după ce a apărut în viața lor o unguroaică bună și caldă, căreia tata, din toată inima lui din anii '50, i-a zis lung timp tovarășa Irina, cum auzise că o strigau în secția de tapițerie, la Autobuzul. Și chiar dacă mama-mare era bună și caldă ca o franzelă (atît de bună și de caldă, încît motanul Pișta o conducea la fabrică, vreo trei kilometri, umblînd pe muchia gardurilor), tata tot fugea de-acasă, în primul rînd la Brașov, la mama lui adevărată. Femeia aia miorlăită îi dădea însă o farfurie de supă, îl pieptăna cu cărare într-o parte și-l trimitea la gară, spunîndu-i

de fiecare dată „Auraş, mamă, n-are mămica unde să te ţină, că, uite, am şi eu bărbat şi copii". Odată, pe la paişpe ani, tata a coborît unde s-a oprit trenul, la Hunedoara, şi s-a angajat la combinatul siderurgic. Scăpa şi el de descărcările electrice, măcar din cînd în cînd. Mai tîrziu, obiceiul de-a colinda pe întinsurile patriei şi reflexul de-a fugi de acasă cred totuşi că i s-au păstrat. Altminteri nu-mi explic de ce pleca întruna pe şantiere. Zicea că pentru bani, dar nu-l credea nimeni. Cîteodată, după discuţii interminabile, mama îl convingea să rămînă în Bucureşti, într-unul din posturile călduţe de la birouri. Erau perioade cînd aveam şi eu un tată pe aleea Băiuţ, unul în carne şi oase, nu doar pe hîrtie şi pe la sfîrşiturile de săptămînă. Dacă atunci s-ar fi montat în apartamentul 40 un aparat pentru măsurarea iubirii, precis acul ar fi săltat pe scală, ar fi lucit şi ar fi dat zglobiu din coadă. Teoretic, în acele luni mă apăra şi pe mine cineva (de Naghy, de Florea şi de găliganii care-i supun la cazne pe puradei). Pe de altă parte, mi se tăia macaroana în multe privinţe. Auzeam fraze neobişnuite, rostite sec: „Nu te ridici de la masă pînă nu termini din farfurie!", „Nu ieşi afară înainte să-ţi faci lecţiile!", „Nu mergi la nici un fotbal dacă mai văd balamucul ăsta în casă!". Şi începea un război al nervilor pe care uneori îl cîştiga el, alteori eu. Indiferent de deznodămînt, pierdeam mult timp cu disputele alea tăcute, iar timpul însemna joacă şi prieteni. Libertatea mea nemărginită se ciuntea serios cînd tata era zi de zi în Drumul Taberei, deşi îşi respecta şi

acolo ritualurile de şantierist. Juca iams de unul singur, umplea tot felul de caiete cu calcule probabilistice pentru loto şi pronosport, avea la capul patului, pe perete, o fotografie format A4 a marii lui iubiri (una, Ioana Domşa, care-l lăsase pe vremuri cu buza umflată), ţinea radioul deschis şi-n somn, citea mult, fuma industrial şi bea în registru casnic, de preferinţă bitter şi vodcă. În dimineţile de duminică în care nu se bărbierea, deci cînd nu mergeam la film sau la meci, coboram din patul meu, lipăiam pe culoar, mă băgam sub pătură lîngă tata, mă lipeam de el şi ascultam împreună teatru radiofonic pentru copii. Voi aţi ascultat *Emil şi detectivii*? Sau *Aventurile lui Tom Sawyer*? Sau *Comoara din insulă*? Dacă nu, vai de capul vostru!

Despre mama-mare ar fi bine să ştiţi că făcea foarte des scovergi, care erau grozave fierbinţi şi tari ca piatra cînd se răceau. După ce m-am născut, cum nu putea ţine minte numele ăsta, Filip (care trebuie să i se fi părut de pe lună), se lăuda în dreapta şi-n stînga că are un nepoţel pe care-l cheamă Anton. Nu ştiu dacă ne-a vizitat în Drumul Taberei de mai mult de două ori, în doisprezece ani. O vedeam doar cînd ne duceam în Ferentari, unde eu, milogindu-mă să nu mai fiu lăsat acolo cu zilele, am spus cu voce tare (şi cu o nesimţire precoce) că au o casă urîtă fiindcă nu sînt tablouri pe pereţi. Tata-mare, în schimb, cred că a ajuns pe aleea Băiuţ de vreo zece ori. Îmbătrînit, destul de bolnav şi aflat pe teritoriu străin, parcă nu mai lansa fulgere scăpărătoare. Îmi dădea cîte-o fisă

de trei lei sau cîte-o hîrtie de cinci și-mi zicea să-mi iau gogoși, mai meșterea ceva la o clanță, mai punea niște chit la un geam, mai schimba o garnitură pe la bateriile de la chiuvete, tot spera că între el și tata o să se așternă definitiv pacea și n-o să mai fie vorba doar de armistiții și de întreruperi sporadice ale focului. Tata însă nu abdica de la postura de beligerant nici în ruptul capului, cu toate insistențele și abilitățile de mediator pe care le arăta mama. Nu-l impresiona nici că tata-mare îmi culegea vișine cu hoțoaica, nici că m-a luat odată la pescuit (la Cărămidărie, o baltă de prin Pantelimon), nici că se plîngea de dureri cumplite de genunchi (de la o artrită nesuferită, care pînă la urmă s-a moștenit ca o descărcare electrică cu efect întîrziat). Războiul dintre ei se relua necontenit, iar arma devastatoare pe care-o descoperise tata era părăsirea cîmpului de luptă, nu ca o fugă, nici ca o abdicare, ci ca o condamnare a adversarului la a fi singur (singur cuc) și la a se topi de dor. Refuzînd categoric să ridice steagul alb, tata-mare cred că a suferit ca un cîine. Iar încăpățînarea lui era nemăsurată. Eu am încercat să o măsor într-o vară, la primul lui drum pe aleea Băiuț, dar n-am izbutit. Mă ținea de mînă (așa cum îl ținuse probabil și pe băiețelul cu care se alesese la divorț), îi arătam cu degetul ferestrele noastre de la patru, din D 13, la bucătărie chiar era lumină, iar el îmi explica enervat că nu locuim acolo, ci în blocul de peste stradă, tot la ultimul etaj și tot pe colțul nordic. M-a tîrît pe scări pînă sus, în D 14, nu l-a clintit nici faptul că pe ușă scria Fam. Eretescu,

a sunat insistent (parcă vroia să anunțe o inundație) și l-a întrebat pe nenea care ne-a deschis ce caută acolo și unde e familia inginerului Aurel Florian. Pe urmă a coborît bodogănind, iar cînd am ajuns la noi, l-a certat pe tata că nu știe să facă o schiță precisă.

Și, dacă tot simțeam uneori că tata m-ar putea apăra de Naghy, de Florea și de găliganii care-i supun la cazne pe puradei, m-am gîndit că ar fi în stare să le domolească și pe profesoarele isterice. Așa că l-am rugat să vină la școală, după ce profa de fizică (al cărei nume nu mi-l amintesc nici picat cu ceară) mi-a ars din senin o palmă, în laborator, cînd tocmai o mîngîiam pe pulpe pe Nicoleta Neagoe. M-a nimerit cu inelul (un inel cu piatră verde) chiar în buza de sus și m-a umplut de sînge ca pe-un purceluș tăiat. Doamne, îmi visam, cum o s-o mai pedepsească tata! Iar tata a venit pus pe fapte mari, mi-a promis că rezolvă el totul, s-a oprit drept în fața cancelariei și s-a interesat unde e profesoara de fizică, ea era chiar acolo, în cancelarie, a ieșit curînd cu părul ei șaten și ondulat, cu un taior bej și o fustă plisată verde (ca piatra de la inel), cu pantofi cu toc cui pe mozaicul plin de ecouri și de sunete vii, cu mîna dreaptă ridicată, nu ca să lovească din nou, ci într-o plutire blîndă și leneșă. Îmi imaginam c-o să văd și o să aud multe, dar ce-am văzut și am auzit m-a lăsat fără aer. Tata s-a aplecat curtenitor și a sărutat mîna care mă plesnise, își tot cerea scuze pentru incident (de parcă eu aș fi mușcat-o de degete și m-aș fi rănit în inel) și se bucura aflînd că sînt un elev bunicel, căruia nu-i

strica să-și dea un pic mai mult silința. Profesoara de fizică, mi s-a părut deodată, semăna cu tipa aia (Ioana Domșa) care ne privea de la capul patului lui tata și asculta împreună cu noi, mereu, teatru radiofonic pentru copii. Iar cu el, v-am mai spus, nu era greu să rămîi mut, paf sau cu gura căscată. În Deltă, de exemplu, în campingul de la Murighiol, a stat o seară întreagă la terasă (cu un amic, Sandu, un subinginer care-i spunea șefu' și care avea un Fiat 800 și o nevastă Sanda), m-a pus să umblu pe sub felinare și să prind rădașteș (ca să dăm a doua zi la somn) și, la un moment dat, tîrziu, m-a trimis în cameră după un pachet de țigări. Mi-a zis să intru repede și să nu las ușa deschisă, ca să nu năvălească țînțarii. Și țînțarii nu s-au năpustit înăuntru, în schimb era ceva sub dulap, un animăluț care scîncea, chițăia, scheuna, rîcîia, nu știu ce sunete mai scotea, dar m-a speriat groaznic. M-am urcat pe masă și m-am uitat aproape un minut la podea, mă gîndeam c-o fi un șobolan sau un dihor, pînă cînd a ieșit un pui de cîine cît un borcan, puțin mai închis la culoare ca mierea și la fel de speriat ca mine. Era puiul cu care mă jucasem trei zile, înnebunit, topit (fiindcă e o vîrstă cînd nu te îndrăgostești de fete, ci de cîini), puiul de lup alsacian al unor francezi care colindau cu rulota și care plecaseră în după-amiaza aia. N-am înțeles nimic, mi s-a încălzit pieptul ca după un ceai fierbinte, l-am luat în brațe și am fugit la tata. Tata rîdea, m-a luat și el în brațe (sînt sigur că și lui, cu toată berea rece, i se încălzise pieptul ca după un vin fiert) și mi-a șoptit că

l-a furat pentru mine. Amicul lui, Sandu, subinginerul ăla care avea un Fiat 800, o nevastă Sanda și o față unsă cu toate alifiile, mi-a făcut cu ochiul. Apoi, pornind din acel punct și din acea clipă, două linii curbe au început să se întindă încet, insesizabil, se lungeau cu fiecare săptămînă scursă, cu fiecare lună, s-au întins pînă cînd, pe rînd, au închis două cercuri. Primul cerc a cuprins o poveste de șantier: lui tata i s-au aprins călcîiele după o fufă din Constanța pe care-o angajase să aibă grijă de niște hîrțoage; fufei, căreia nu i se distingea tenul sub farduri, dar i se distingeau sînii sub decolteuri și picioarele sub fuste mini, i s-a năzărit să profite de sfîrîitul călcîielor și să facă bani frumușei; subinginerul Sandu, viclean copil de casă, a pus ochii și pe fufă și pe banii frumușei; cînd lui tata îi era inima mai dragă, fufa și subinginerul Sandu au fugit cu Fiatul 800 și cu banii frumușei; miliția i-a prins, iar justiția R.S.R. i-a condamnat pentru furt din avutul obștesc, cu executarea pedepsei la locul de muncă; tata a venit negru de supărare la Sinaia, unde respirau aer de munte fiii lui (eu și bebelușul Matei) și i-a povestit totul, de-a fir a păr, soției (mama); ascultîndu-l, mama s-a făcut de piatră, ca scovergile din Ferentari cînd se răceau; de piatră fiind, mama era inimaginabil de frumoasă; Sanda, nevasta subinginerului Sandu, care avea și ea pe-atunci un bebeluș (nu ca Matei, fiindcă nici un bebeluș nu se compara cu el), a apărut odată în apartamentul 40, din D 13, și a bocit pînă i-au curs mucii. Al doilea cerc a descris o viață de cîine (la

propriu), nu prea lungă, pînă la ultima suflare şi la ultimul zvîcnet: Kita s-a dovedit a fi o corcitură mai grozavă decît toţi lupii alsacieni; a ros pantofii din casă, cotoarele cărţilor de pe rafturile de jos ale bibliotecii, braţul unui fotoliu şi o policioară de la vitrină; Florea o ura, Naghy se apleca s-o mîngîie; vara, pe şantierul lui tata de la Agigea, Kita lătra la valuri şi încerca să prindă pescăruşi; cînd a fost otrăvită de-o babă din C 37, a zăcut o zi şi o noapte, dar m-a auzit cum plîng, m-a văzut cum dorm lîngă ea pe covor şi s-a străduit să învie; Kita era capabilă de minuni, ca o zînă; poate n-aţi uitat Miracolul C, din capitolul 4 („mă aşezam pe sanie, ţineam bine de lesă şi doar şopteam hai, Kita, hai! şi se opintea din trupuşorul ei lunguieţ, puţin mai închis la culoare ca mierea, pînă urnea sania din loc, asta era mai greu, după aia alerga ca o nebună, cu gura deschisă şi cu limba atîrnînd într-o parte, în vînt, auzeam cum ne bat inimile, cum ticăie ca două ceasuri de bucătărie, cum îşi potrivesc încet, încet cadenţele pînă se aude un singur ticăit, cine mai avea de la Valea Ialomiţei pînă la Valea Argeşului aşa un cîine? nimeni, vă zic precis, nimeni"); odată, după Paşte, a dibuit prin iarbă un craniu de miel şi l-a cărat la etajul patru, îl păzea mîndră pe preşul de la uşă, parcă ar fi vînat şi ne-ar fi adus un iepure de cîmp, nu un os împuţit dintr-o ciorbă; a plecat într-o toamnă pe-un şantier de-al lui tata, cînd el suferea de singurătate; de atîta singurătate, tata nu şi-a amintit s-o vaccineze la timp; după ce s-a îmbolnăvit, Kita a devenit tristă, tare

tristă, îmi lingea palmele mai des decît ar fi leorpăit apă, iar după ce a intrat în comă, a mai deschis o singură dată ochii, mari, uriași, înghețați, ne-am întîlnit pupile în pupile cînd medicul i-a înfipt seringa cu stricnină în inimă și cînd inima ei n-a mai ticăit ca un ceas de bucătărie.

Tata strîngea fise de trei lei într-o sticlă de lapte. Dar mai strîngea el și alți bani, de care noi nu știam mare lucru, pentru că nu s-a prea bucurat cînd o barză ciudățică s-a oprit la mama în burtă și s-a pus pe clocit. Atunci am aflat că tata își dorea nespus o mașină. Cred că nu un Fiat 800. Presupun că o Skoda sau o Lada. Mai important e însă că, după ce barza și-a dus treaba la bun sfîrșit, copilașul care a ieșit din ou a întrecut toți parametrii tehnici ai unui Rolls Royce sau ai unui Maserati. Recent, coborînd noi (autorii acestei cărți) pe o vale stîncoasă din Munții Bucegi, pot să jur că l-am auzit pe Matei Florian imitînd din buze, perfect, un Porsche ultimul tip. Privind-o pe mama vreme de nouă luni, tata n-a bănuit nici o clipă ce limuzină de lux crește în pîntecele ei. Pe urmă, privindu-l pe Matei atîția ani, a înțeles încet, încet.

Ca inginer, lui tata îi plăcea să fie șef peste cît mai mulți oameni, dar ca fotograf era un artist retras, care n-avea nevoie de public. Pozele lui alb-negru ar fi cîștigat destule premii și și-ar fi găsit loc în reviste dacă pe el l-ar fi preocupat asemenea lucruri. Nu-l preocupau. Îl interesau doar luminile, contrastele și contururile, cu care făcea experimente de alchimist în minuscula lui cameră obscură (amenajată în veceul

de serviciu al apartamentului 40). Și, deseori, după ce tata stătea închis în încăperea aia de un metru pătrat, pe întuneric, vedeam cum apar fotografii ca nisipul aurifer sau chiar ca pepitele. Mă lua și pe mine cîteodată în atelierul lui vrăjit, mă ținea în brațe, îmi explica fiecare mișcare, în amănunt, mă lăsa să manevrez pîrghiile aparatului de mărit și să scufund hîrtiile expuse (9/13, 10/15 etc., Orwo, Azomureș ș.a.m.d.) în substanța revelatoare, descopeream împreună chipuri și locuri cunoscute pe filmele proaspăt developate, vorbeam vrute și nevrute (sau cîte-n lună și-n stele), nu ascultam teatru radiofonic pentru copii, dar era ca și cum am fi făcut-o. Cînd ieșeam de-acolo se întîmpla ca în unele duminici la prînz, la ieșirea din cinematografele de pe bulevardul Republicii: lumina zilei ori a becului de pe hol ne orbea pe amîndoi și ne obliga să ne ștergem ochelarii. În lungile perioade în care tata era plecat pe șantiere (susținînd că fără oameni ca el s-ar alege praful de țara asta), deschideam ușa camerei obscure și o cercetam pe îndelete. Mirosea urît, a aer stătut și rînced, fără tata mirajul camerei obscure se topea și se arăta cealaltă față a spațiului aceluia liliputan, un veceu de serviciu dezafectat. Într-o zi în care Matei se apropia în ritmul lui de maratonist de împlinirea vîrstei de doi ani, în tăvile cu lichid fixator au apărut o mulțime de poze noi. Eu și mama am crezut că sînt poze de-ale copilului, fiindcă tata îl tot fotografia, dar nu lucra filmele. Nu era așa. Erau pozele unei femei brunete, străine, în ochii căreia se citeau familiaritate, loialitate și răbdare.

Cu aerul ăla superficial ce ascunde atîta jenă, tata s-a apucat să turuie o poveste cu o colegă de serviciu care se mutase în casă nouă și nu se găsise nimeni care să-i care mobila și să vină cu un aparat foto. Mama, am observat eu, deși era inimaginabil de frumoasă, nu mai părea de piatră ca scovergile din Ferentari cînd se răceau. N-au împietrit-o nici telefoanele pe care le-a primit de la un șofer dat afară de tata (un băiat răzbunător), din care afla că domnu' inginer vine foarte des în București, nu la două-trei săptămîni, ci la patru-cinci zile o dată, dar nu trage acasă, ci undeva în Calea Griviței, la o femeie (știți, zicea el, știți, zic și eu) nemăritată.

Mai tîrziu, cînd Matei trecuse de kilometrul trei ani și jumătate al cursei, în joia în care mama s-a întors de la unchiul ei Didi (căruia îi gătise ceva după ce tocmai îi murise nevasta), tata a cerut niște senvișuri. Mama și tata erau în divorț, cu acte în regulă și cu termene de judecată. Mama n-a vrut să facă senvișuri, fiindcă nu mai era cazul. Tata, care golise de unul singur o sticlă de vodcă și ar fi putut să plece oricînd în Calea Griviței și să mănînce o mie de fripturi, s-a gîndit că bătaia e ruptă din rai și a lovit-o pe mama, pentru prima și singura dată în căsnicia lor de două decenii, i-a învinețit un ochi cu pumnul și a trîntit-o peste un calorifer electric care, de obicei, îl încălzea pe Matei. Eu țipam ca mușcat de șarpe, am încercat să-l țin, să-l lovesc, dar m-a îmbrîncit și m-a lipit de-un perete, a trîntit ușa dormitorului și a continuat să dea în mama ca într-un sac de box.

În *Abecedar* scria așa: „Tata merge pe tractor/ Mama cozonaci ne face/ Și noi învățăm cu spor/ Cînd e pace". Ce minciună!

9

Patria e un borș cu știr

Sînt ca un fel de ceață. Lumina veiozei, scara blocului, chipul lui Filip. Ceața aceea mohorîtă care apare dintr-o văgăună a muntelui, mai întîi furișîndu-se, încă plăpîndă, încă străvezie, ca apoi, pe nesimțite, să se umfle, să se ridice, rece, sticloasă, opacă, pînă te acoperă cu totul (un fel de respirație vie, tăcută și amenințătoare), pînă ce lucrurile din jur încetează să mai fie lucruri, își pierd siguranța, tihna și sensul și devin vulnerabile, gata să dispară pentru totdeauna. Ca să le redescoperi, pentru că fără ele nu se poate, trebuie să bîjbîi, să orbecăi, să mergi cu băgare de seamă, să ai grijă să nu stîrnești Bau-Bai sau alte spirite care-și au culcușul acolo în ceață (nu atît înfricoșătoare, cît necunoscute și, tocmai de-asta, cu mult mai înfricoșătoare), să-ți obișnuiești ochii cu lumina difuză, lăptoasă, grea, să reciți vreo strofă dintr-o poezie cu șoimi ai patriei ca să prinzi puțin curaj: „Noi sîntem viitorul/ Și-n țara ce-o clădim/ În zborul către mîine/ Ca șoimii o să fim".

Ciudat. Poate că în momentul acela vreo incantație misterioasă a făcut ca spiritul de șoim să se cuibărească

în mine, ca o mlădiță înmugurită din trunchiul strămoșesc, dar nu mi-am deschis aripile spre lumină, către patrie nici atît (patria era grasă, avea părul permanent și semăna leit cu tovarășa Stănescu de la grădiniță), ci am început să plutesc peste scaune și dulapuri prin apartamentul 40. Acolo, jos, era o ceață stătută, rea, poate de la țigările pe care le fuma tata, poate apăruse din senin din vreun cotlon neștiut al bibliotecii sau poate să fi fost o simplă nălucire (lumina veiozei? chipul împietrit al lui Filip? un bec pîlpîind din ce în ce mai stins pe scara blocului?), țin minte că abia mă mai distingeam prin aburul acela irespirabil, încremenisem pe un fotoliu roșu, îmi vedeam de undeva de la înălțimea tavanului doar creștetul, respiram, eram dintr-odată doi: unul sus, plutind, celălalt jos, pierdut, înspăimîntat, copleșit, bîjbîind prin ceață, neînțelegînd o groază de lucruri (încruntarea lui tata, explozia de înjurături, pumnii), un fel de carcasă inutilă, abandonată pe un fotoliu roșu; sus era mult mai bine, puteam să întorc capul cînd vroiam, să privesc doar ceea ce aveam chef să privesc, să trag cu ochiul meu de șoim, pentru o clipă, la mama în fața oglinzii de la baie încercînd să se spele pe față, cu pulovărul ei galben cu floricele pătat de un roșu violent (sînge? și dacă era vopsea, tempera, acuarelă?), „ieși, Mateiaș, ieși", intrase, se pare, și celălalt Matei, cel de jos, în baie, o privea pe mama nemișcat, tremura? (dar cine a mai pomenit o stană de piatră care să tremure?), mama era foarte frumoasă, cea mai frumoasă mamă din lume, singura, mama se

spăla pe față, mama trebuia să-și schimbe pulovărul, pe Matei l-a scos de acolo Filip, așa e Filip?, tu l-ai tras de mînă pe Matei?, eu nu îmi amintesc atît de bine, pluteam liniștit deasupra, atingeam cu nasul petele de igrasie și pînzele de păianjen de pe tavan, se prea poate chiar să nu fi fost acolo, acolo era tata (n-are nimic a face dacă tata va mai veni vreodată va aprinde lumina va cere senvișuri va pleca), iar tata era cam supărat, toți tații se mai supără cîteodată, ca și cel mai bun, tatăl meu, care-mi spunea *Răsfăț pe băț* și o ruga pe Uca să nu-mi mai ia atîtea jucării, probabil vroia să mi le cumpere el, tații trebuie iertați cînd se supără, au și ei motivele lor, sînt obosiți, sînt singuri, sînt triști, și chiar dacă nu merg pe tractor, cunosc o mie de alte chestii, cum se construiesc avioanele din hîrtie și ce trebuie să faci ca o mămăligă să arate ca un tort, pentru mine a fost întotdeauna de-ajuns, n-am avut nevoie de tați d-ăia, cum aveau alții, care să vină cu tancurile pe aleea Băiuț și să distrugă într-o clipă totul, tați care aveau în apartamentele lor butoane pe care, dacă le apăsau, dispăreau și Europa, și tot cerul și luna și soarele și Asia, tați care erau prieteni cu Ceaușescu și care jucau table, tați care veneau cu toată miliția și armata și rachetele din lume, care le aduceau copiilor lor canguri și bomboane cubaneze (din bomboane mai rămînea cîteodată ceva, dar din canguri niciodată), care stăteau duminicile în maiou și ascultau *Fotbal, minut cu minut*, tați care erau tot timpul, nu ca al meu, care nu prea era, v-am spus, nu contează, tata e tata, altă

definiţie mai bună nu pot găsi (şi nici n-am să încerc să găsesc), iar eu eram şoim şi zburam deasupra ceţii, cu patria n-aveam pe atunci nici o treabă, ceaţa se strecurase cumva pe sub uşa noastră, continua şi pe scara blocului, nici nu m-a lăsat să văd dacă Filip plîngea, dacă îl strîngea pe Matei cel de jos de mînă sau căldura pe care o simţeam venea din altă parte, de unde Dumnezeu putea să vină?, treptele bufneau sub paşii lor, Filip şi Matei, iar apoi, nu ştiu, poate noaptea de afară, poate felinare, poate cald sau poate frig, a dispărut şi şoimul, m-a rugat Matei să mă întorc şi am dispărut amîndoi înghiţiţi de ceaţă.

Am redevenit şoim (ceea ce-i totuna cu viitorul) atunci cînd am conştientizat (tovarăşele noastre au avut grijă de asta) că limba aia roşie şi ascuţită la vîrf, de elefant cu iatagan în gură, nu ne-a fost prinsă la gît aşa, de florile mărului, că ea se numeşte cravată, iar cravata asta a fost lăsată pe pămînt ca să facă nişte legături bizare între copii, şoimi, Patrie şi Partid, în sensul în care copiii cu cravată sînt şoimi pe care i-a născut Patria ca să zboare şi să-i mulţumească Partidului că i-a trimis la grădiniţă. Trebuie să recunosc că ceva era putred în toată tărăşenia asta. De fapt, erau chiar mai multe.

Unu la mînă: dacă unii copii se transformă în şoimi, n-o fac nicidecum de plăcere, ca să se afle în treabă sau ca să-şi bronzeze, nestingheriţi, aripile sub soare. Motivele sînt în general altele, zborul e scurt şi haotic, iar amintirile cam triste.

Doi la mînă: cravata nu valorează în metamorfoza asta nici cît o ceapă degerată. Oricît te-ai ruga de ea,

mai mult de o cîrpă pitică cu tricolor tivit pe margini nu va deveni niciodată.

Şi trei la mînă: să presupunem că aţi avea la îndemînă un prinos de fericire şi n-aţi şti ce să faceţi cu el. L-aţi da de pomană? L-aţi păstra într-un dulap cu naftalină pînă în ziua în care cineva va reuşi să vă explice ce-i acela un „prinos" şi la ce foloseşte el? L-aţi dărui, aşa cum zic tovarăşele, Partidului? Şi de ce, mă rog? Pentru că v-a trimis la grădiniţă ca să creşteţi şi să învăţaţi? Şi dacă la grădiniţă e nasol? Pentru ce să-i dai Partidului chiar şi un prinos de fericire, dacă el te trimite unde tu nu vrei să te duci?

Ar mai fi şi patru la mînă: dacă despre Patrie mai ştiam cît de cît ceva, cum se îmbracă sau cînd se enervează, Partidul chiar nu mi-l puteam închipui defel.

În rest, n-aveam nimic împotrivă ca Patria să nască turme de şoimi (un fel de văcuţe cu aripi), pe care să le trimită la păscut lumină într-un plai ca o grădină. Era treaba ei de Patrie şi cu chestii din astea e bine să nu-ţi baţi prea tare capul. Ce mi se mai pare un pic aiurea e că la grădiniţă nu ni s-a vorbit niciodată despre Cristos care, dacă e să dau crezare statisticilor, e prima fiinţă zburătoare din acest roman. Poate că pe el, pe Cristos, nu-l făcuseră şoim (Coşuţă a omis întotdeauna să-mi spună dacă zbura cu cravata la gît) sau poate că el filfiia peste blocuri cu toată şleahta lui de zărghiţi din cu totul alte motive, necunoscute tovarăşei Stănescu. Părerea mea sinceră (luaţi-o ca pe o paranteză) e că, în lipsa altor dovezi, Cristos a fost întîiul şoim al acestei patrii. Nu că ar avea vreo

importanţă şi în nici un caz nu spun asta ca s-o contrazic pe tovarăşa. Aş fi dus rău cu pluta (sau cu vaca sau cu sorcova) dacă m-aş încumeta la aşa ceva. Oricine ştie, puteţi să-l întrebaţi şi pe Coşuţă, că pe tovarăşa Stănescu nu e bine s-o contrazici. De parcă ar fi cineva în aşa hal de nebun încît să-şi dorească să i se înroşească urechile de la atîta smucit ori să i se umfle degetele de la atîtea rigle de treizeci de centimetri care lovesc peste ele. Ca să nu mai pun la socoteală palmele peste faţă, trasul de păr, pusul la colţ şi statul pe vîrfuri cu braţele-n sus. Aşa că toate aceste lucruri putrede (unu, doi şi trei şi chiar patru la mînă) au rămas doar nişte mici semne de întrebare pe care doar în siguranţa camerei mele aveam curajul să le ridic. Mă rog (altă paranteză): asta cu ridicatul semnelor de întrebare sună atît de fals, încît mă pune serios pe gînduri. Ca şi cum n-aş fi avut ceva mai bun de făcut. În fine.

Patria era tovarăşa Stănescu pentru că ea era singura care se învrednicea să ne împuie capul cu asta. E foarte simplu dacă stai să te gîndeşti: noi eram copii. Copiii au cravată. Copiii care au cravată se numesc şoimi. Şoimii au nişte datorii faţă de Patrie. Să fie cuminţi, să stea încolonaţi, să-şi ţină mîinile la spate, să mănînce tot (nu numai tocana, pilaful şi ciulamaua, chiar şi borşul cu ştir, care, pentru unul ca Paul, era un prilej de lacrimi, zbucium şi eternă răzvrătire), să înveţe poezia, să cînte cîntecelul, să-i dea în dar mămicii de 8 martie inima (şi, în plus de asta, tot felul de ghiocei desenaţi şi lipiţi cu pelicanol pe cartoane), să numere un, doi, trei, patru, cinci, şase, atenţie

stăm, să se pîrască unul pe altul – spuse..., spuse lu' tovarășa... – atunci cînd tovarășa lipsește, să nu se audă nici musca, să facă curat lună, să construiască viitorul, să aplaude cincinalul, să știe pe dinafară planșele ilustrative cu frumusețile patriei (muntele, lacul, marea, blocul, macaraua, Dîmbovița, sfinxul), să spună pe unde au fost și ce au văzut (macarale, munți, lacuri, mări, grădina zoologică), să se poarte cuviincios acasă și pe stradă (săru' mîna și bună ziua), să cedeze locul din autobuz, troleu, tramvai la bătrîni, să-i ajute să treacă strada, să nu le spună moși și babe, să traverseze numai la culoarea verde a semaforului, să fie mici gospodari, să planteze flori în grădină, să ude florile din ghiveci, să nu rupă flori, să șteargă praful, să ajute la cozonaci, la reparatul prizelor și, în general, pe mama și tata care nu mai prididesc de treabă, și cu construitul socialismului, să se păstreze curați și să nu facă precum Murdărici (un jegos care nu a aflat ce înseamnă un săpun, o periuță, pasta de dinți și o batistuță, un leneș veșnic murdar sub unghii și plin de muci), să nu dea cu șutul în vrăbiuțe, pisicuțe și cățeluși (pentru că, unii dintre ei, au numai trei picioare și abia se mișcă – țop, țop), să nu arunce gunoaiele decît la tomberon, să nu aprindă focul în pădure, să dezvolte vorbirea (ca, de exemplu, Filip să spună o poveste, iar unul dintre șoimi să o ducă mai departe). În concluzie : datoriile le decretează tovarășa Stănescu. Dacă nu îndeplinești datoriile, tovarășa Stănescu, și nu Patria, se înfurie îngrozitor. Din moment ce nu se supără, Patria nu există. Din moment ce

Patria nu există, deşi toată lumea e convinsă că ea există, Patria nu poate fi decît tovarăşa Stănescu. Q.E.D. Pe larg, Quod Erat Demonstrandum (pentru că între timp am fost pe la şcoală unde am dat de foarte multe ciudăţenii, cum ar fi matematica şi latina).

În momentele ei bune, cînd faţa i se catifela cu un zîmbet aducător de bomboane fictive, tovarăşa Stănescu o ţinea şnur cum că am fi copiii ei. Era, adică, un fel de barză spirituală care, în lipsă de altceva, se pusese pe clocit şoimi cu cravate. Partea proastă era că ouăle alea ori nu fuseseră încălzite destul, ori erau prea diferite între ele, pentru că unii puişori erau cumplit de neascultători şi de zbanghii. Era de ajuns un minut de neatenţie ca şoimii patriei să devină nişte draci goi, jigodii nespălate, nişte javre mîncătoare de suflet. Iar dintre toate locurile şi cotloanele grădiniţei, nisiparul părea a fi existat anume ca să şteargă orice urmă de zîmbet de pe chipul unei tovarăşe. Era genul acela de junglă împrejmuită cu roţi de cauciuc înjumătăţite, în care felurite triburi (de grupă mică, mijlocie sau mare) erau lăsate de izbelişte de către zeii lor, care se retrăgeau să croşeteze într-un loc sacru (o băncuţă la umbră), atît de ferit încît ai fi jurat că nici nu există. Pătratul ăla cu nisip se transforma atunci, în absenţa divinităţilor, într-o patrie miniaturală cu războaie de independenţă, realizări măreţe şi fascişti hrăpăreţi. Fasciştii soseau întotdeauna de la nisiparele vecine, aruncau vorbe de ocară, insultau muncitorimea, pe toţi acei bravi săpători de galerii şi tunele, care trudeau prin forţa braţelor şi sudoarea frunţii pentru propăşirea, bunăstarea şi mîndria

colectivului. Orice gest (bunăoară acela de a păși peste granița de cauciuc) era considerat ca o agresiune de tip imperialist, o încălcare a tratatelor de pace, o mănușă aruncată în obrazul războinicilor, cărora nu le mai rămînea nimic de făcut decît să pună mîna pe arme și să oprească hoarda invadatoare. Eu, unul, eram războinic. Ca războinic, una dintre atribuțiile importante care-mi reveneau era să identific spionii și comportamentele suspecte, mai întotdeauna camuflate sub cuvinte meșteșugite și ipocrite de felul „ne împrumutați și nouă o găletușă" sau „aha, voi faceți un castel". Era de la sine înțeles că o țară cu principii morale solide, cum era a noastră, nu va împrumuta niciCînd unor venetici nici măcar toarta unei găletușe. Iar o chestiune cum era aceea legată de construirea unui castel, atingea deja proporțiile unui secret de stat. Concurența, în vremurile acelea, era atît de înverșunată, încît orice nefericit ce îndrăznea să divulge țărilor (triburilor) vecine și dușmane cîte ceva din tainele unei clădiri supraetajate era considerat automat turnător și trebuia să sufere în consecință. Cu asta mă îndeletniceam eu. După o scurtă deliberare, consiliul bătrînilor (cei trecuți de șase ani) pronunța, în funcție de gravitatea faptei, cîte șuturi în fund sînt necesare pentru iertarea păcatelor. Pedeapsa varia, nu atît prin număr (cum s-ar crede), cît mai ales prin forța și tehnica întrebuințate în actul lovirii. Ca să fiu mai explicit, trebuie să vă spun că un delict grav era echivalentul unui șut bombă cu șpițul, iar unul minor se traducea de cele mai multe ori printr-o atingere formală cu latul.

Războaiele, în schimb, erau scurte și haotice. Și nu pentru că luptătorii n-ar fi știut cum să pună o piedică sau cum să atîrne de gîtul dușmanului, cît pentru că mai mereu se trezea cîte o fetiță înspăimîntată care să o rupă la fugă spre teritoriul acela cu umbră și băncuță, de unde se întorcea cu o cohortă de tovarășe blestemînd. Era sfîrșitul războiului, al libertății, al zilei. Se întorceau zeii.

Cea mai memorabilă bătălie din istoria frămîntată a nisiparului (cea care a consemnat o îndelungată perioadă de pace și dreaptă ocîrmuire) a avut loc doar printr-un hazard al sorții. Cine și-ar fi închipuit vreodată că bucătăreasa poate avea un copil? Și cum de s-a întîmplat ca în acea zi să-l aducă la grădiniță? Nu vom ști niciodată. Ceea ce trebuie reținut e că acea ființă care tot dădea tîrcoale nisiparului cu priviri piezișe de animal la pîndă nu era ca noi. Era la școală. Și nu oricum, ci într-a patra. Era, dacă vreți, ca și cum Mircea cel Bătrîn ar fi fost încolțit de tancurile și mitralierele U.R.S.S.-ului. Un U.R.S.S. amenințător și îngîmfat, o dihanie desprinsă din negura și oroarea viitorului. Cu un chiuit scurt, care ne-a înghețat inimile, granițele noastre au fost încălcate, ca și cum la mijloc n-ar fi fost decît niște biete roți de cauciuc înjumătățite. În mai puțin de o clipă, un zid care împrejmuia două baze muntoase s-a surpat sub tenișii lui nemiloși. Apoi o cetate. Întreaga noastră civilizație, rod al atîtor și atîtor sacrificii, se prăbușea întocmai ca un castel de nisip. Iar rînjetul, rînjetul și disprețul lui păreau să spună tot: „Io-s în clasa a patra, voi la

grădiniță; io-s în clasa a patra, voi la grădiniță". Atunci am înțeles pentru prima oară că fără demnitate și curaj nu se poate înălța o patrie. Atunci, privind chipurile îngrozite și neputincioase ale cetățenilor mei șoimi, am simțit cum prin vinele mele se scurge ceva din încrîncenarea răzeșilor conduși de Ștefan (sau de Mihai Viteazul?) care au dat piept cu nemții la Oituz și Posada. Cu o ură neîmpăcată mi-am șoptit atunci în barbă „pe aici nu se trece!". Și tot atunci, un impuls năvalnic, o inimă ce palpită, un braț de fier și o mînă oțelită m-au făcut să-l îmbrîncesc. Și, ca prin vis, într-o explozie de mîndrie și triumf a poporului meu cel atît de asuprit pînă odinioară, i-am văzut zîmbetul trufaș ștergîndu-i-se de pe față, călcîiele atingînd jumătatea de cauciuc, iar corpul lui uriaș, de pionier în clasa a patra, prăbușindu-se la pămînt. Pe scurt: i-am spart capul, pentru că țeasta lui de invadator s-a dovedit prea fragilă în contact cu asfaltul de dincolo de nisipar. Inutil să spun că a dat bir cu fugiții. Abia în acea clipă, în viața aceea cu totul și cu totul reală de șoim la grădiniță, și nu în cealaltă, mai puțin certă, de sosie a lui Rahan, am înțeles cu adevărat ce înseamnă destinul unui erou: să fii îmbrățișat, adulat, ridicat pe brațe, iubit... Un erou gata să fie căsăpit cu făcălețul de către o mamă bucătăreasă, dar lucrurile astea au deja prea puțină importanță. Consemnez în această filă de istorie că însăși Patria, adică tovarășa Stănescu, mi-a luat apărarea și i-a explicat nefericitei că eu nu am făcut nimic altceva decît să-mi apăr moșia și nevoile și neamul. Tovarășa Stănescu, mama

noastră a tuturor, a susţinut întotdeauna cu străşnicie că un asupritor nu poate avea altă soartă decît să stea închis tot restul zilei într-o bucătărie.

Dreptatea a fost făcută. Iar eu am îmbrăţişat din tot sufletul şi fără să stau prea mult pe gînduri cea mai frumoasă meserie dintre toate meseriile lumii. Aceea de legendă vie. Aceea de Atoatestăpînitor şi Întîilegiuitor în hotărîrile, treburile şi acţiunile unui regat. Nici nu vă puteţi închipui cît pot fi ele de multe. Să-ţi baţi joc de Angelica mucioasa. Să primeşti cele mai bune jucării. Să ţi se împartă întotdeauna colţul de pîine. Să nu care cumva să pretinzi că le iubeşti pe Roxana, Diana şi Ana Maria, pentru că altfel vei avea de pătimit. Să nu le spui niciodată celor trei fete că sînt iubite în secret, pentru că ruşine mai mare nici că există. Să mănînci doar cu lingura şi furculiţa cu acoladă, semnul inconfundabil al celor aleşi. Să te aşezi doar pe tronul (scăunelul) din imediata apropiere a desenului cu minge de pe faţa de masă. Să porţi cu demnitate sceptrul puterii (un cerculeţ roşu care, de obicei, se arunca pe gîtul unei raţe de plastic). Să nu ţii cu Steaua. Să nu fii spus la tovarăşa. Să joci *Ce fac eu să facă toţi.* Să cînţi *Alunelul* doar dacă eşti constrîns. Să nu te atingi de păpuşi. Să le rupi doar capul. Să nu dai în fetiţe. Să faci tablouri cu pisici şi floricele şi pentru cei care nu ştiu să le facă (în cazul ăsta, eu). Să te fereşti de duşmani. Să iubeşti indienii. Să taci cînd ţi se spune să taci. Şi cîte şi mai cîte: o grămadă de îndatoriri şi probleme de care eram nevoit să mă ocup în permanenţă.

Noroc cu bunul Dumnezeu. Care, de acolo de la el, din cerul acela înțesat de îngeri îngerași și steluțe sclipitoare, m-o fi văzut cît pătimesc pentru supușii mei. Și, pesemne ca să mă izbăvească de toată truda și chinul meu amarnic, mi-a trimis un ditamai semnul divin în timpul somnului de după-amiază. Acest semn, căci despre semne este vorba, avea forma și conținutul unei diarei feroce. E adevărat, la prînz înghițisem pe nerăsuflate o farfurie de mazăre stricată, dar, dacă acesta, și nu altul era motivul celor ce s-au petrecut atunci, de ce, dintre toți șoimii patriei, tocmai eu am fost cel desemnat să depună mărturie pentru calitatea îndoielnică a unei mese? Se prea poate, nimic nu e exclus, ca la mijloc să fi funcționat și blestemul bucătăresei. Cert este că, atunci cînd m-am trezit, și, credeți-mă, am făcut-o aproape instantaneu cu fenomenul acela răvășitor, am trăit niște clipe nu tocmai plăcute. Pentru că una este semnul lui Dumnezeu, și cu totul altceva să te așezi pe un scăunel atunci cînd în intimitatea pantalonașilor ăia de stofă zace un asemenea monstru de mazăre revoltată. Ca să n-o mai pun la socoteală pe tovarășa Stănescu, care, cu simțurile ei antrenate în detectatul spurcăciunilor, a rostit cu o forță crudă întrebarea retorică „care s-a căcat pe el" și apoi, ca o consecință implacabilă, „că pute de-mi mută nasu'". Întrebarea era, firește, retorică, pentru că tovarășa nu se aștepta să-i și răspundă cineva. Așa că, deja cu crucea pe umăr și proba strivită de scăunel, și în chiuiturile bezmetice ale poporului meu care o dădeau ca victimă

sigură pe Angelica, tovarășa ne-a tras rînd pe rînd pantalonii în jos, descoperind fără milă vreo douăzeci și ceva de mărturii sincere (adică funduri de șoim) pînă cînd, mă rog, aripa destinului s-a oprit din fîlfîit în dreptul meu și cam asta a fost tot. Trebuie să vă spun că niciodată n-aș fi presimțit că o tăcere poate să spună atît de mult. Și, da, tăcerea poate fi totuna cu consternarea, numai că eu unul aș fi preferat să nu aflu nicicînd filozofia asta. Pe deasupra tuturor mai plutea ceva, aș putea s-o numesc o întrebare nerostită, dacă o întrebare ar fi atît de dată naibii încît să mai și plutească, în fine, eu zic că plutea și se putea traduce aproximativ în forma asta: cum s-a ajuns cu chestia aia pînă la mine?

Știu, știu, e demn de milă ce-am făcut în zilele ce-au urmat. Să le explici unor oameni care au crezut în tine că nu e tocmai vina ta, că blestemul bucătăresei, că mazărea a fost așa și pe dincolo, că, întocmai ca o replică dintr-un film pe care nu-l văzusem, „nimeni nu-i perfect", că, vezi Doamne, am fost otrăvit de un dușman de-al meu, unu' Cristos, și cîte și mai cîte. Doar pe Dumnezeu l-am trecut sub tăcere. Și pe undeva trebuie să fiu și eu înțeles. Pînă la urmă, să devii legendă vie nu e o treabă chiar atît de rea.

Pe vremea aceea, cînd bunul meu renume încă mai făcea înconjurul grădiniței și ajungea pînă și la urechile sîngeroșilor gemeni Horia și Dragoș de la grupa mare și vecină, care își arătau respectul păstrînd o distanță regulamentară și față de cel mai neînsemnat scutier din tabăra noastră, pe cînd cealaltă

grupă mare, a noastră, trăia pe piscurile semețe ale prosperității și dezvoltării maxime, Patria a încetat să mai fie tovarășa Stănescu. Pur și simplu, și nu atît pur, cît mai ales simplu, ideea asta de datorie mi-a fost înlocuită (înfrîntă, spulberată) de ceva mult mai puternic, mai puțin palpabil, dar cu adevărat răscolitor. Ca să fiu exact, era vorba de un ditamai simbolul proțăpit la noi în cuier. O stemă. Iar stema asta se afla într-o cîrdășie strînsă (atît de strînsă, încît, oricît m-am străduit, n-am reușit s-o dezlipesc de-acolo niciodată) cu un obiect aproape mistic, care îmi trezea tot felul de stări contradictorii, de la venerația cea mai înaltă pînă la disprețul cel mai negru. Acel obiect se numea chipiu. Mai încolo de el, pe undeva prin sufragerie și de multe ori în bucătărie, cu o sticlă de ceva în față, poate vodcă, se afla un nene. Chipiul era al lui. Nenea era militar. Și servea Patria, adică stema aia cu stea, munți și brazi și holde atîrnată în cuierul nostru. Asta era meseria lui. Să poarte stemă. Adică să se plimbe cu Patria pe cap. Aveam, în sfîrșit, dovada clară, esențială și cutremurătoare că Patria există. Tovarășa Stănescu era condamnată astfel la o soartă crudă : să redevină o simplă tovarășă. Era la fel ca în pilda cu Mahomed : dacă tot nu reușisem să dau de ea în carne și oase, Patria mi-a făcut hatîrul să vină ea la mine. Era simplu. Ca bună ziua. Ce nu puteam înțelege era ce făcuse să merite acel nene mic, gras și chel o asemenea distincție înălțătoare. Pentru că, hotărît lucru, nu părea să fie tocmai demn să îndeplinească așa o misiune. În primul și-n primul rînd,

judecați și voi singuri, gestul lui automat atunci cînd intra pe ușă era să se descotorosească de Patrie și s-o atîrne în cuier. De parcă asta ar fi așteptat de nu știu cînd. De parcă ar fi fost o povară mult prea grea pentru capul lui transpirat și cu zulufi la tîmple. Apoi, între noi fie spus, atitudinea lui n-avea nimic grandios în ea, ca să nu zic că lăsa de dorit. El avea treabă cu mama. Iar mie îmi spunea „matenule". Trebuie să știți că nimic nu-mi displace mai tare pe lumea asta decît să fiu strigat „matenule". Matenule e un nume de prost. Asta e. Pe mine, mama și cu tata m-au botezat Matei. Doar atunci cînd, să zicem, vrei să mă lingușești sau îți sînt, cum ar veni, drag, poți să-mi spui „Mateiaș". „Motă" sau „Pușița" sînt, iarăși, cu desăvîrșire interzise. „Pușița" mi-a spus de cînd mă știu Uca, iar „Motă", mama. Și, gata, s-a rezolvat. Pentru că în grupa mare ești mare și te enervează cumplit toate sclifoselile astea. „Matenule", vezi Doamne! Ca să nu mai pun la socoteală că, atunci cînd apărea nenea, matenul ăsta trebuia s-o uşchească afară. Mai precis, dacă tot nu v-ați prins despre cine e vorba, eu. Și aici chiar nu mai am nici o idee prin care să vă explic de ce, de fiecare dată cînd apărea el, eu îmi doream să rămîn acasă și să stau, așa, pur și simplu, cu mama. Nu se putea. Și mai nasol era că și mama gîndea ca el. Pe cînd mă încălțam, Patria se hlizea la mine din cuier. În momentele alea o uram, o făceam proastă, tută, vacă și cîte și mai cîte. Și să nu fiu înțeles greșit, dar era și vina ei. Eu, dacă aș fi fost patrie, nu m-aș fi lăsat purtat așa, de oricine. Mi-aș fi

ales un om ca Old Shatterhand, puternic, frumos, nobil, care să mă servească și să mă apere toată ziua, de dimineața pînă seara. Și, de fapt, și toată noaptea. Păi, ce, poți să te abandonezi chiar așa, pe mîinile oricui? Și acum încă o chestie: nenea ăsta avea chiar și un copil, pe Florin. Și poate să mă bată la cap oricine cît ar vrea, dar eu sînt convins că e imposibil să-ți servești Patria atunci cînd ai un copil. Pentru că un tată d-aia și-a făcut un copil, ca să aibă grijă de el. Așa că, oricum ar fi făcut nenea, nu era bine. Dacă își servea Patria, însemna că e un tată prost, iar dacă nu o servea, degeaba se mai dădea mare cu chipiul. Din două una. Nu? Florin a venit de trei ori pe la noi. Mare greșeală. Pentru că mă enerva foarte tare. Adică, nu prea înțelegea că eu n-am chef să-l bag în seamă. Și insista. Prea mult. Nepermis de mult. De exemplu, odată s-a apucat să-mi explice la ce folosesc cuburile de lemn. Cuburile de lemn erau ale mele. Și, în afară de „matenule", nimic nu mă enerva mai tare decît să mi se zică ce se poate face cu lucrurile mele. Măcar dacă avea și el vreo idee nemaiauzită. Dar nu, Florin ăsta, cu un calm incredibil, a început să-mi arate cum se construiește un turn. Asta-mi depășea orice putere de înțelegere. Cum poate să-ți treacă prin căpățînă, fie și pentru o secundă, ideea că un băiat care are cuburi de la trei ani nu știe cum se ridică un turn? E la mintea cocoșului: pui cub peste cub peste cub și gata, ăsta-i turnul. Mi-a fost mai clar ca niciodată că era ceva în neregulă cu băiatul ăla. În sensul că era cam tolomac. I-am și spus, cît se poate de normal, iar

el ce credeți c-a făcut? Absolut nimic. A continuat să ridice turnul. Pe vremea aceea, ca și în zilele de azi de altfel, răbdarea mea avea o limită. Iar limita asta, cînd e trecută, te împinge la tot felul de fapte. De exemplu, fără să stai prea mult pe gînduri, să-i dărîmi dintr-o lovitură marea lui grozăvie și, ca să te faci înțeles ca lumea, să-l tîntești cu un cub în cap. Să-l și nimerești. Și să-ți pară și bine. Cu ocazia asta, în principiu reprobabilă, am aflat însă un lucru bun: că poți să ai un tată care să servească Patria și tot nu-i mare scofală de capul tău. Florin, tot în grupa mare, n-avea nici o forță și se prăbușea ca o brînză la cea mai mică piedică. Nici cînd mă pîra lui ta-su nu se întîmpla nimic. Pentru că aia era casa mea. Și cuburile erau ale mele. D-aia. Iar nenea semăna foarte mult cu fi-su. I-au trebuit, v-am spus, trei vizite cu Florin la noi ca să priceapă că nu e rost să-l mai aducă. De fiecare dată se sfîrșea la fel, pentru că, după ce un om a înțeles cu cine are de-a face, simte, așa, o plăcere deosebită, să-i demonstreze ăluilalt că-i un papă-lapte. Nu-i mai dădeam chiar cu cubul în cap, dar pînă la urmă, cumva, cu o palmă sau un șut, el tot se pornea pe plîns. Nu, Florin n-a mai venit pe la noi, dar într-o bună zi a sosit cineva mult mai simpatic, mai frumos și mai iubit. Era, totodată, și mult mai plîngăcios. Era un bebeluș. Îl chema Mircea. Și era fratele meu.

Fratele meu Mircea, chiar așa bebeluș cum era, l-a justificat de-a binelea pe nenea ăla. Dacă pînă atunci nu se învrednicise deloc să-mi demonstreze că are vreun rost în apartamentul nostru patruzeci cu patru

camere de la etajul patru, dintr-odată a devenit un personaj cu puteri depline. Era tatăl fratelui meu. Şi, de parcă asta ar fi presupus te miri ce puteri şamanice (de povăţuitor, învăţător, înţelept sau mai ştiu eu ce), de parcă tatăl meu cel adevărat n-ar mai fi rămas tatăl meu, în mintea lui s-a produs acel gen de scurtcircuit ce trebuie să-i fi dat senzaţia că e nevoie să se ocupe puţin de mine. De unde pînă mai ieri (un ieri cam palid şi indefinit) nu depăşisem acel stadiu de-o candoare desăvîrşită, tip „şi tu ce mai faci, matenule?", „bună ziua, bine", scurtcircuitul acela l-a redirecţionat înspre bietele mele desene (de nota şase, dacă vă vine să credeţi), spre mîinile şi faţa mea (evident, murdare), spre cunoştinţele mele despre natură (invariabil puţine faţă de cele ale lui Florin). Într-un cuvînt, pentru că uneori un cuvînt are darul să spună tot, a devenit un nesuferit. De suferit însă cel mai mult a suferit Patria. Patria, care a încetat să mai fie patrie în sine şi, printr-un miracol al dedublării, al suprapunerii sau mai ştiu eu prin ce proces ştiinţific, a devenit un fel de extensie a lui nenea ăla. Prelungirea lui pînă în cuier. O fi reprezentat ea chestii teribil de măreţe, nimic de zis, numai că pentru mine toate astea semănau din ce în ce mai bine cu simptomele inconfundabile ale unei dureri în cot. E adevărat, mai existau şi momente în care mă bucuram de existenţa ei: atunci cînd chipiul dispărea din cuier şi se reaşeza pe creştetul lui nenea. Însemna că misiunea lui pacificatoare de aici se încheiase şi că treaba cu servitul Patriei avea să se desfăşoare prin alte locuri şi pe la

alte mămici. Nu ştiu care să fi fost motivele ei, dar mama nu se bucura atît de tare ca mine. Şi cred că nici Mircea. Care, în felul lui, ţinea morţiş să ne arate asta. Cu o forţă şi o energie de speriat, se vedea de pe atunci că va fi un mare alpinist, se căţăra pe plasa metalică a pătuţului, se prindea cu mîinile de bara de sus şi pornea să salte zdravăn cu picioarele, ore şi ore în şir, pe saltea, pînă ce pătuţul devenea un fel de vehicul, un pătuţ umblător, care se deplasa, încet, dar sigur, prin cameră. Să fi fost un om călare pe un bizon şi tot n-ar fi ieşit zdruncinăturile alea. Vecina de la trei, doamna Hîncu, terorizată de bufniturile din plafon, n-a crezut niciodată că aşa ceva se poate întîmpla. Era atît de pornită, încît mama a fost nevoită s-o cheme şi să-i arate adevărul gol-goluţ. Sau, în fine, cu nişte scutece de bumbac. Ţin minte doar că vecina Hîncu (care era totuna cu mama lui Remus) a căscat nişte ochi, nu cît cepele, ci mai curînd cît pepenii, şi-a făcut cruce şi a rostit: „Aşa ceva n-am văzut de cînd mă ştiu". Şi apoi a plecat, ceva mai liniştită. Măcar acum credea.

Din respect pentru istorie şi în conformitate cu adevărul, se cuvine precizarea că acel an a consemnat şi debutul lui Mircea în alpinism. Traseul, o premieră absolută de altfel, prezenta în porţiunea lui de mijloc o surprinzătoare înclinare de grad zero, care, dacă e să ne luăm după limbajul profanilor, s-ar traduce prin termenul de orizontală. Ceea ce nu trebuie scăpat din vedere e aspectul, decisiv altminteri, privitor la etatea la care fratele meu binevoia să se afle. Bănuiesc că

adjectivul „fragedă" e cel care rezonează cel mai intim cu vîrsta aia, cuprinsă, cu aproximație, între a șaptea și a opta lună de la naștere. Acest amănunt, pomenit în rîndurile de mai sus sub forma sinonimului său, substantivul „aspect", face ca termenii de comparație să nu mai funcționeze la parametrii lor normali. Ceea ce pare la prima vedere (un flecușteț, un mizilic) un gest de o banalitate lucie – faptul de a coborî dintr-un pătuț – capătă o însemnătate cu totul și cu totul aparte. Aș putea chiar să scriu și, după cum vedeți, deja m-am apucat, că acea coborîre din pătuț echivalentă cu începutul traseului alpin are toate datele necesare pentru a fi asemănată unui zbor de aterizare. Iar pentru un astfel de zbor ți se cer nervi de oțel, rezistență sporită la efort, un stoicism exemplar (ce altceva decît durere poți să simți atunci cînd ajungi pe covor cu o bufnitură surdă?), un plan dinainte stabilit, dublat de o doză consistentă din acel aliaj imponderabil cu care sînt înzestrați toți marii temerari ai lumii: curaj. Fără el, toată acea șerpuire de-a bușilea ce a urmat pe podeaua dormitorului, peste obstacole zornăitoare, căluți de lemn, soldăței prăbușiți și cuburi ascuțite, tot acel drum spre lumină (iar în contextul de aici lumina nu trebuie confundată cu o metaforă de doi bani, pentru că ea desemnează precis ținta spre care se îndrepta Mircea) n-ar fi valorat nici cît o ceapă degerată. Lumina aceea nu era nicidecum o luminiță și în nici un caz nu se afla la capătul vreunui tunel. Nu. Ea se lăfăia pe balcon. Iar din nefericire, ușa de la balcon era deschisă.

N-am să intru în detalii de specialitate. Am vaga intuiție că pot fi plicticoase. Pot însă să depun mărturie că fratele meu a răzbit într-un tîrziu pe vîrful acela straniu și plin de rufe, balconul nostru de la etajul patru. Priveliștea (comparabilă doar cu splendoarea sălbatică a Ceahlăului la apus) cuprindea, pe lîngă felurite zări albastre, piscurile semețe și înțesate de antene ale C 37-ului, aburii lăptoși ai grădinii din spatele lui D 13, un fragment strălucitor din aleea Parva, blocuri răzlețe, arbori și arbuști, iar undeva, pierdută într-un orizont accesibil, clădirea pătrățoasă și veselă a școlii 57. Se prea poate ca Mircea să-și fi dorit să se abandoneze cu totul luminii acesteia în care se scăldau atîtea și atîtea minunății. Se prea poate să se fi gîndit cu tristețe la balconul care nu-i putea oferi totul. Și atunci, inima lui de explorator năvalnic trebuie să fi luat o hotărîre. Fără să fi avut la îndemînă spituri și pitoane bătute în stîncă (fapt de înțeles din moment ce el era primul care se încumeta pe acel traseu, iar despre stîncă s-ar fi putut spune că aducea mai mult a bloc), fără să se fi gîndit măcar o clipă la utilitatea unei bucăți de coardă sau de cordelină (indispensabilă atunci cînd ai de-a face cu un rapel), fără să fi folosit ham și chingi, ci doar scutece și bretelele de la bluzița cu rățușcă, fratele meu mai mic a început să se strecoare tacticos, întocmai ca un bebeluș de șapte sau opt luni, prin acea fantă minusculă dintre parapet și pardoseala balconului. A apucat să-și treacă picioarele în afară, apoi poponeața, puțin din burtică și totul a luat sfîrșit. La țipetele unei femei

din blocul de vizavi, căreia, dacă i-aş enumera stările, ar trebui să încep cu stupoarea ca să sfîrşesc cu isteria, mama, care călca rufe în bucătărie, a înţeles cam pe unde trebuie să-i fi dispărut copilul şi, fără să stea prea mult pe gînduri, a curmat acea glorioasă aventură pentru alpinism, groaznică pentru noi, ăştilalţi, în modul cel mai logic cu putinţă. L-a înşfăcat de umeri, l-a tras înainte de-a aluneca în gol şi, tremurînd, l-a aşezat în pătuţ.

Nenea nu prea era la curent cu toate astea. Venea rar, mă blagoslovea cu un „matenule" (mă făceam, se pare, pe zi ce trece mai mare) – mai nou, îl căpătuise şi pe Mircea cu un alint: „piciric" –, mai stătea puţin, fuma. Tatăl meu însă nu mai venea deloc. Intrase, cumva, într-o zonă cam ciudată şi cu foarte multă ceaţă. Nu-mi plăcea să-l caut acolo, era frig şi mama avea un pulovăr galben. Patria, în schimb, habar n-avea de toate astea. Aşa cum stătea, lepădată în cuier, aveam, nu ştiu de ce, senzaţia că puţin îi păsa ei de pulovărul mamei.

Într-o bună zi, am pîndit ca nenea să nu fie prin preajmă, m-am furişat precum Rahan cel de odinioară, am apucat chipiul de cozorocul lui tare şi, cu mare băgare de seamă, am făcut pipi în el. Nu mult, cîţiva stropi, ca să nu intre nimeni la bănuială. M-am gîndit apoi să fac şi caca, dar era deja prea mult şi, ca să fiu sincer, nici nu-mi prea venea. Atunci am înţeles, fără să fie nevoie de demonstraţii complicate, că, dintre toate lucrurile din lume, cel mai mult şi mai mult Patria era o oliţă.

10

Încurcate sînt căile domnilor

Cînd mama, cu pîntecele ei ca o proră şi cu silueta de fregată, s-a grăbit să acosteze în portul acela agitat (*Spitalul municipal*) şi a lăsat să se ivească pe cheiuri, înaintea prînzului, un bebeluş cu numele Mircea, un alt Mircea deja exista. Întîmplarea face că într-o ultimă zi de aprilie, cu zumzet de gîze, soare, vîntişor şi fete care-şi lepădaseră cizmele şi dresurile de lînă, amîndoi erau pămîntii la faţă. Unul, bebeluşul, din cauza cordonului ombilical care-l încurcase la coborîrea pe mal, celălalt, bunicul nostru, din pricina cancerului pulmonar care avea să-i fie descoperit curînd, pe la începutul lui iunie. Eram aşa fericit! Încă. Am intrat în maternitate ca un fulger globular învelit în uniformă de liceu, portarul, brancardierii, doctorii şi asistentele n-au îndrăznit să-mi bareze calea, mama golise un borcan cu cremă de ciocolată şi se perpelea fără să doarmă. Ne-am îmbrăţişat tare, tare de tot, pînă am văzut o mulţime de steluţe verzi, nu cîte trei pe-un epolet, aurii, cum purta tatăl nou-născutului. Cam la o săptămînă distanţă, cînd, după consumarea

formalităților vamale și medicale, noul Mircea a părăsit portul acela insipid și a pornit pe uscat, nu pe ape, către aleea Băiuț (ca să ia în stăpînire un pătuț metalic, o mulțime de scutece, o cădiță bleu și noțiunea de acasă), Uca l-a privit lung, cu palma la gură și a șoptit întrebător: „Ce copil negru! o să trăiască?". Mama n-a rîs, dar nici n-a făcut febra laptelui. Ca lehuză, auzise ceva asemănător cu șaisprezece ani în urmă, cînd vechiul Mircea, tatăl ei, spusese despre mine (cercetîndu-mi capul perfect chel, pentru care o moașă mă poreclise Gingis-Han) că arăt ca un avorton. Sînt convins că din patul în care tușea, transpira, își măsura regulat temperatura și trasa pe hîrtie milimetrică graficul unei febre stranii, de obicei 37 și cîteva liniuțe, cîteodată, din senin, dincolo de 39, ascultînd Beethoven, Mahler și Vocea Americii, recitind la sfîrșitul primăverii și în plină vară (tușind, transpirînd) cărți despre Himalaya, Tian Shan, Cordilieri, Alpi și Polul Sud, bunicul meu a transmis cale de șapte kilometri, tocmai pînă-n pătuțul metalic al fratelui meu cel mic, visul seducător al crestelor albe, tainele alchimiei alpine, limbajul norilor și al vîntului, frisonul escaladelor izbăvitoare. Un puf minuscul, asemănător funigeilor (dar care nu era unul din ei, fiindcă toamna nici nu se întrezărea), trebuie să-și fi luat zborul din centrul orașului, mai precis de pe strada Crăciun, de la numărul 21, să se fi înălțat și să fi plutit pe deasupra acoperișurilor, bulevardelor, copacilor, turlelor de biserici, piețelor și maidanelor, să fi ajuns într-un tîrziu peste blocurile din Drumul Taberei, iar acolo,

deloc derutat, ştiind prea bine care-i sînt ţinta şi menirea, să se fi îndreptat către D 13 (spre colţul său nordic), să fi pătruns pe una din ferestrele deschise ale apartamentului 40, să fi căutat şi să fi descoperit camera nou-născutului şi, într-un moment în care el, pruncul, dormea dus (străbătut de amintiri intrauterine şi de proaspete senzaţii extrauterine), să se fi strecurat pe una din nările lui, să fi fost inhalat ca un abur, să fi alunecat apoi prin vine şi vinişoare pînă la dibuirea sufletului într-un cotlon al trupului mărunţel, unde (precis) s-a culcuşit ca o sămînţă vrăjită, din care avea să răsară iubirea în stare pură, cristalină, pentru munţi. Atîta drum (cam şapte kilometri, cum ziceam), puful minuscul n-a fost purtat prin văzduh nici de adierile molcome ale arşiţei, nici de furtuni, nici de îngeri, nici de puterile nevăzute ale telepatiei, nici de ursitoare sau de descîntece. Ci de harul omonimiei. În lunile calde în care un Mircea se înfiripa, iar alt Mircea se topea, cînd mama era prinsă ca într-o menghină între ei doi, fiu şi tată, primul cerşindu-i laptele din sîni (cu insistenţa abia sositului pe lume), al doilea umplîndu-i obrajii de lacrimi (cu abandonul şi lehamitea bolnavului incurabil), dualitatea prenumelui aceluia a făcut ca patima alpină a unuia să se prelingă în celălalt, ca dragostea lor comună să supravieţuiască.

O realitate mai veche, un fel de adevăr istoric blajin, e însă de neocolit. Înainte ca fregata aia cu profil de femeie însărcinată, cu prora ei ca un pîntece, să fi aruncat ancora şi să-i fi îngăduit să debarce

fratelui meu cel mic (după nouă luni petrecute la bord), o barză ciudățică își făcuse cuib în burtă la mama și clocise oul uriaș din care (tot după nouă luni) a ieșit fratele meu mijlociu. Așadar mult timp, foarte mult timp, aproape unsprezece ani scurși de cînd apărusem în orașul București complet chel și cu buricul gata să se usuce și să cadă, bunicul nostru (Mircea Chiril în certificatul de naștere religios, numai Mircea în actele de stare civilă) a fost doar bunicul meu. Al meu și atît. Or, cum el era doar al meu și eu eram singurul lui nepot, cum el, ca tată, avea două fete și eu eram băiat, vă închipuiți ce funii groase, ca parîmele, ne-au legat în chip nevăzut. În semn de prietenie, din clipa în care am izbutit să scot cîteva sunete, i-am și spus pe numele mic. Nu nimeream chiar sunetele potrivite și, poate tocmai de-aia, cînd am țipat ca din gură de șarpe la o petrecere de familie, nimeni nu înțelegea ce-am pățit. Sorbisem pe ascuns dintr-un păhărel găsit pe marginea unui birou, după care fugisem în camera în care erau strînși cu toții, uluit și îngrozit, convins că am înghițit flăcări, bălmăjind printre hohote de plîns „apița Mița". A fost nevoie de răbdare și de perspicacitate (aici i-a ajutat și degetul meu arătător, care indica paharul mititel) pînă cînd au priceput ce se întîmplase. Apița era o țuică tare, iar Mița era Mircea. Mai tîrziu, după ce învățasem literele, nu doar sunetele, am urcat împreună pante abrupte, sufocante și am coborît văi ameți-toare, am fost pe brîne, pe țancuri, pe povîrnișuri, prin prăpăstii și păduri, pe platouri și grohotișuri, în

şei, la cascade, prin jnepenişuri, zmeurişuri şi întinderi de urzici. Primul vîrf impunător mi s-a arătat, datorită lui, în masivul Retezat, dar nu în zona înaltă, a stîncilor cenuşii şi a ierburilor pitice, ci la cabana Pietrele, unde el şi-a golit rucsacul pe un pat, iar pe salteaua hărtănită s-a ridicat un munte de pachete de ţigări, toate Snagov, un pisc uluitor pentru un băieţel care încă mai mergea la grădiniţă. Tot atunci, în zilele de august (cred) în care destui mă întrebau pe creste sau prin căldările glaciare „cîţi ani ai, puişor? ", iar eu le răspundeam înfoiat ca un cocoş „cinci", am suit pe Peleaga, pe Păpuşa, pe Judele şi pe Slăveiu, am aruncat o mulţime de pietre în lacurile Galeşu şi Bucura. Pe-o potecă marcată cu triunghi roşu, într-o dimineaţă, mi-l amintesc pe Mircea (căruia, jur, nu i-am zis niciodată bunicule, tataie sau mai ştiu eu cum) oprindu-se deodată şi explicîndu-mi că trebuie să ude un fag bătrîn. Razele soarelui străpungeau frunzişul, picăţele de lumină năpădiseră pămîntul, brusturii, ciupercile, lichenii şi muşchiul de pe bolovani, ar fi putut foarte bine să iasă de prin scorburi zîne sau pitici (n-au ieşit), iar eu mă gîndeam cît de bun e el, înalt, bronzat, cu cafeaua lui fierbinte din termos şi cu ciocolăţelele pentru mine, cum are el grijă pînă şi de-un ditamai copacul, stropindu-l cu un jet gălbui, lucitor, ca o limonadă. Încet, încet, ascensiune după ascensiune, traseu după traseu, anotimp după anotimp, descoperire după descoperire, m-am obişnuit cu ritualul lui montan şi i-am devenit un discipol dăruit. Pe coastele noroioase sau îngheţate,

unde alunecam și cădeam pe rînd, cîntam din tot pieptul (*Dăăăm cu fuuundul de păminîînt/ Văleeeleuuu/ Văleleu!*); pe culmile de unde zarea putea fi pipăită, mîngîiată sau strînsă în pumn, el deschidea un duet (*Bună ziuaaa, doamnăăă Simaaa/ Te rog să-mi spui, te rog să-mi spui, unde-i latrinaaa/ Căci eu nu știuuu ce să faaaaac/ Dar îmi vineee să mă... pliiiimb*) și eu îl încheiam (*Mai la dreaptaaa, mai la stîngaaa/ Mai încoa peste Carpaaaaați/ Căci acooolo este bineeeee/ Dacă vreți să vă ... plimbaaaaați*); uneori, în zilele mohorîte, îmi mărturisea că și-ar dori o ceață groasă, groasă de tot, eu încercam ca blegul să aflu de ce, iar el mă lămurea („ca să nu te vadă nimeni cum mă pupi în fund"); în poieni ori în lungile drumuri prin păduri, recitam nenumăratele poezioare cu Artur, toate conținînd rima potrivită. Cu mîna pe inimă, declar că lucrurile astea (care-i contrariază pe mulți, fiind vorba de maniere, de educație, de felul în care se poartă un bunic cu nepotul lui) erau chiar izvorul bucuriei. Pe munte, diferența de vîrstă dintre noi era spulberată de vînt, patruzeci și opt de ani se duceau în hăuri ca polenul sau ca praful, cum eu nu reușeam să mă dau peste cap și să ajung bărbat, el redevenea copil, nu numai prin cîntecelele și poantele din adevărata lui copilărie, ci prin sute de gesturi, cuvinte și semne. Odată, la cabana Omu, după ce terminaserăm o ciorbă de fasole, am găsit întîmplător sub mușamaua murdară, pe cantul mesei, o iscălitură în lemn. Și scria așa: Mircea și Didi 1935. I-a tremurat bărbia, i-a tremurat și vocea, i-au tremurat multe pe dinăuntru

(se vedea în licărul ochilor), recunoscuse înscrisul de-aproape jumătate de secol, de cînd el și fratele lui, unul de cincisprezece ani, celălalt de paisprezece, se jucaseră cu un briceag în aceeași încăpere strîmtă, poate după ce mîncaseră o altă ciorbă de fasole. Ei bine, eu cu acel puști umblam pe munți, cu micul licean care tocmai își încrustase numele pe masa unei cabane și care, întîmplător, își înlocuise fratele (ca partener alpin) cu primul lui nepot.

Serile erau altfel. Stingeam veioza, ușa de la balcon rămînea întredeschisă (oricît de frig ar fi fost afară), foșnetul copacilor se amesteca deseori cu fîșîitul focului din sobă, umbrele crengilor se împreunau pe pereți cu umbrele obiectelor, întunericul se umplea cu povești (nu cu zmei, prințese, motani încălțați, palate de cleștar, cai înaripați și babe știrbe), vîrît sub plapumă ascultam un alt fel de basme, cu Alexandru Macedon, Ulise, Domițian, Mucius Scaevola și Pompei, cu Magellan și Vasco da Gama, cu Edmund Hillary și Tenzing Norgay, cu poneii lui Robert Falcon Scott și cu cîinii lui Roald Amundsen, cu viscole cumplite și avalanșe, cu urși și lupi, cu Mozart și Salieri, cu nenumărații copii ai lui Johann Sebastian Bach, cu Richard Inimă de Leu, Henric al V-lea și Bonaparte, cu vikingi și constelații. Monologurile acelea nocturne (care pot și ele, în fond, să contrarieze) se adunau ca niște rîuri molcome într-un fluviu binecuvîntat, lucind ca arama, dar nu sub razele lunii, ci sub aura de lumină a bunicului meu. Mircea Chiril fusese șef de promoție la Colegiul Sfîntul Sava (unde, la partidele

de țurcă, era poreclit Mitică Centaurul), avusese cea mai mare medie din țară la examenul de bacalaureat (cînd îl uluise pe Țițeica, în public, demonstrîndu-i că enunțul unei probleme este greșit), absolvise primul facultatea (deși se căsătorise în anul II cu o femeie superbă, care, cu pletele ei ca mierea, ondulate, făcuse cîndva să tresară gheața de pe patinoarul Oteteleșanu), cunoștea perfect latina (fiind capabil oricînd să reproducă pasaje din Cicero, din Horațiu, din Tacitus sau din Iuvenal), îl iubea mai ales pe Bacovia (pe care, incredibil, îl citea și-n spitalul de ftiziologie, după ce i se diagnosticase cancerul pulmonar), construise și proiectase, ca inginer, cam tot ce se putea construi și proiecta (adunînd zeci de brevete de inventator într-o mapă albastră, pe care-o păstra printre hainele puse la naftalină), era fascinat de Războiul celor două roze (descurcîndu-se cu ochii închiși în cronologia labirintică a dinastiilor York și Lancaster), îi admira, deopotrivă, pe Scipio Africanul și pe Seneca (prețuind bravura și stoicismul), vedea în invazia sovietică din Afghanistan doar un pas înspre Golful Persic (în tentativa Kremlinului de-a controla piața petrolului), nu suporta fotbalul (și, pentru că-l mîhnea nebunia mea dinamovistă, îi lăuda pe Jesse Owens și pe Emil Zátopek), punea cozile din magazine pe seama unei idei perverse a comuniștilor (de-a da oamenilor o ocupație și un scop în viață, ca să nu se gîndească la libertate, la drepturile lor și la alte prostii).

Mirosul de pîine prăjită se întindea în casă, ademenitor, înaintea tuturor meselor cu Mircea. Pe munte,

mirosul acela ca de prăjituri nu ne urmărea, dar pîinea prăjită apărea întotdeauna din rucsacul lui, cînd ne opream să mîncăm. S-a întîmplat odată, vara, să scriu un minuscul roman, în patru părţi, pe care l-am botezat *Patimile culinare ale bunicului meu.* Suna aşa:

1. Tanti Frosa, trufe şi şerbet

Cu obraji pufoşi, cu gropiţă în bărbie, cu pieptul pudrat pînă la decolteul rochiei şi cu o aluniţă tot pe-acolo, deasupra broşei (aşa cum o ştiu dintr-un tablou mic, un portret în ulei cu ramă aurie şi ovală), tanti Frosa mergea la rummy joia. Şi joia, cînd juca pietre, se îngrijea încă de dimineaţă să comande un carton cu cofeturi la Nestor, frumos ambalat, neapărat în hîrtie cerată, după care, înaintea prînzului, cu părul ei alb şi privirea semeaţă (din acelaşi tablou), ascundea pachetul în şifonier şi-şi închidea uşa camerei cu cheia. Mătuşă bătrînă, nu cu brîul de lînă, ci cu umbrele de soare şi pălării cu voaletă, Eufrosina poseda un simţ aparte al pericolului, ştia prea bine ce înseamnă copiii într-o casă de profesori tineri şi exclama deseori „les barbares!". Pe atunci, în chip bizar, bunicul meu era un băieţel. Iar băieţeii, dintotdeauna, au fost înzestraţi şi ei cu un simţ special (nu olfactiv, precis) dacă apar în secret bomboane de ciocolată, prăjituri sau fursecuri sub propriul lor acoperiş. Mircea Chiril, neatent la înflorirea generaţiei '27 şi la înmugurirea crizei economice din '30, intra în odaia mătuşii imediat după plecarea ei în oraş, se strecura sub pat, după draperii, în lada pentru aşternuturi ori printre hainele puse la naftalină,

îi auzea paşii la întoarcere, o simţea foşnind, ghicea după sunete unde era ascuns pachetul lucitor, o aştepta să termine şi să încuie, să se îndepărteze, apoi ieşea din cotlonul lui şi căuta tăcut, desfăcea fundele şi hîrtia cerată, îşi umplea gura cu două-trei trufe deodată, îşi trecea degetele prin crema şarlotelor şi le lingea pe rînd, compara şi înghiţea, praful subţire de cacao îi provoca tuse, dar nu tuşea, pe urmă, ca un motan sătul şi leneş, se străduia să lege panglicile colorate aşa cum fuseseră la început. Doamne, cum se înroşea tanti Frosa joi seara, la partidele de rummy, cînd se serveau cofeturile ei!

Odată, nu într-o zi de joi, în alta (doar, în fiecare săptămînă, erau la îndemînă încă şase zile), băieţelul acela care avea să ajungă bunicul meu a descoperit pe raftul de sus al şifonierului, înfăşurat într-un furou, un borcan cu şerbet. L-a golit în linişte, tolănit pe patul uriaş, ca un velier, al mătuşii septuagenare, iar la sfîrşit, cuprins de plictis, a prins cîteva muşte care se tot izbeau de fereastră şi le-a închis în borcan. Tanti Frosa a năvălit în salon după-amiaza, exclamînd: „Fulvioaro, blestematele au mîncat tot! P-ormă au murit...". Fulvia (nepoata ei şi mama lui Mircea Chiril) a rîs cu un ochi, iar cu celălalt s-a uitat tăios la copilul care desena un cocoş.

2. Armata lui de artilerie

Erau vremuri de război. Grele. Dar nu atît de grele cum ar fi putut să fie, fiindcă bunicul meu (devenit, prin legea firii, bărbat) se însurase curînd după căderea Odessei, iar apoi, în loc să fie trimis

pe front, intrase (datorită intervenţiei unei generălese, o mătuşă din Iaşi a bunică-mii) într-o şcoală de ofiţeri de artilerie. În timpul unor manevre desfăşurate la est de Turnu Severin, a fost vizitat de tînăra lui soţie (care provoca mai multe răsuciri ale capetelor decît orice automobil de lux) şi a primit permisiunea să-şi petreacă un sfîrşit de săptămînă cu ea, într-un sat din apropierea taberei militare. Ca doi porumbei, şi-au visat clătite, au gîngurit în bucătăria de ţară, au dat puţin din aripi şi, cu chiu, cu vai, au pus ceva pe foc. Zeama din tigaie bolborosea şi scotea fum, nu se lega şi nu se rumenea deloc, pînă cînd baba care-i găzduise le-a zis cu milă: „Puneţi, maică, şi nişte făină în laptili ăla".

3. Miracolul văratic al combinatului de la Işalniţa

În anii de început ai republicii, ceasul istoriei personale a bunicului meu ticăia lent şi stins, cît să nu supere bătăile marelui orologiu al istoriei colective. Ca frate al unui deţinut politic şi ca ginere de industriaş, inginerul Mircea Chiril (fostul băieţel) lucra pe şantiere izolate, spre care dosarele de cadre răzbeau cu greu din pricina norilor de praf, a hărţilor aproximative şi a drumurilor desfundate. La construirea releului de pe vîrful Coştila, a mîncat luni întregi mămăligă cu marmeladă, iar în drumurile prin burniţă şi ceţuri către funicularul de pe Jepi, pe Valea Mălinului sau pe Valea Albă, a împărţit de cîteva ori ţigări (toate ţigările din raniţă) unor bărbaţi cu bărbi şi puşti, fără uniforme, care nu-şi descleştau buzele ca

să-i spună ceva, dar **îl salutau şi-i mulţumeau din** cap.

Mai tîrziu, cînd ticăitul ceasului s-a mai înteţit, cînd cele două fetiţe ale bunicului meu zburdau prin şcoli din centrul Bucureştiului şi cînd el lucra pe şantiere legate de vreo şosea sau de calea ferată, mesele au devenit altfel. La Săvineşti, unde pe-un afiş din holul blocului stătea scris „Interzis să creşteţi porci în bae!", primea o mulţime de ouă proaspete, nu de ţară, ci de balcon. La Işalniţa, întorcîndu-se într-o luni dimineaţa de acasă, prin iulie, colegul de cameră i-a umplut farfuria cu o ciorbă de pui. Dom' inginer, l-a întrebat celălalt, vă amintiţi supa aia de săptămîna trecută? Se acrise rău de tot, aşa c-am dat-o într-un clocot şi a ieşit o ciorbicăăă... V-a plăcut?

4. Salamul din sobă

În vremurile în care orologiul bătea tot mai dogit, iar bunicul meu era de mult bunic (fiindcă eu mă născusem, gîngurisem, învăţasem să merg, să vorbesc, să scriu, să pup fetele, să recit poezii patriotice şi chiar să rezolv ecuaţii), lui, care nu mai pleca pe şantiere, ci lucra pe Calea Griviţei într-un institut de proiectare, i-a venit ideea să închirieze cămăruţa de la mansardă unei muncitoare de la o fabrică de mezeluri. Nu-i cerea bani, pentru că banii erau din ce în ce mai inutili, iar mezelurile, din cauza pensionarilor care le stocau în pivniţe, în peşteri şi-n gropi săpate pe întuneric în spatele blocurilor, păreau noţiuni abstracte. Duduia plătea chiria în rude de

salam, cîte șase pe lună, pe care le scotea temătoare pe poarta fabricii, vîrîte sub bluze vaporoase și transpirate, din vîscoză. Vara, cînd nu făcea focul, bunicul meu păstra salamul în sobă.

În ziua în care am împlinit nouă ani, în apartamentul 40 din blocul D 13 s-au înregistrat trei fenomene naturale tulburătoare. Mai întîi, cînd nici nu începuse să se întunericească, folosind aparatul de fotografiat al lui tata, am pozat patru picioare, două în dres alb, două fără dres, două ale Alexandrei Ștefănescu, două ale Magdalenei Dina. Ele, fetele, stăteau lipite una de alta pe marginea patului din camera mea, iar eu, rugîndu-le să zîmbească și prefăcîndu-mă că le fixez chipurile, am prins tot ce exista de la brîu în jos, mai ales ce se zărea sub fustițe. Pe urmă, pe la asfințit, jucînd noi trei fațea (după ce, la școală, Magdalena Dina tocmai ne lăsase pe toți cu gurile căscate, scriind pe tablă expresia aia ciudată și corectă gramatical, *de-a v-ați ascunselea*), s-a întîmplat s-o caut pe Alexandra Ștefănescu, s-o caut și s-o caut, în propria mea casă, unde cunoșteam toate ungherele, dulapurile, perdelușele, subpaturile, nișele și așa mai departe, s-o caut și să n-o găsesc. Alexandra Ștefănescu, cu năsucul ei cîrn și cam în vînt, avusese fantastica idee (și cutezanță) să se ascundă sub fusta mamei mele, o fustă largă și lungă pînă la pămînt. Iar mama, continuînd să se învîrtă prin bucătărie, tot așezînd jumătăți de măslină, feliuțe de castravete murat și pătrățele de brînză peste senvișurile cu parizer,

a îngăduit-o acolo pînă cînd eu m-am dat bătut, strigînd asta cît puteam de tare. Tîrziu, dar nu foarte tîrziu, la scurt timp după ce dl Dina și dl Ștefănescu și-au luat fetele acasă, a mai ciocănit cineva la ușa noastră (unde soneria, ca de obicei, nu funcționa). Era Mircea. Gîfîind puțin. Îmi adusese în dar un Pegas verde, modelul cel mai scump, cu ghidonul și cu șaua reglabile, gata potrivite pentru statura mea. Ca să nu se prăfuiască roțile, venise cu bicicleta în brațe de la Valea Argeșului, din stația de autobuz. Două-trei ore, pînă aproape de miezul nopții, a stat cu mine printre blocuri, eu gonind în față, departe, el venind în urma mea agale, într-o ordine răsturnată față de cea din munți. Mama susținea, ca o ultimă consecință a celor trei fenomene naturale petrecute atunci, că aș fi pedalat neîntrerupt în somn, lovind-o cu genunchii în burtă pînă-n zori, cînd a fost nevoită să se mute în patul gol din camera mea.

*

Gustul păcii e dulce. Ca halvița. Și vine o zi, în tumultul războiului cu oamenii mari, cînd orice copil îl descoperă, întîmplător, după zeci și sute de săptămîni petrecute în tranșee și pe cîmpurile de luptă, după asalturi, ambuscade, retrageri, marșuri, încercuiri și regrupări care sînt toate, absolut toate, acre ca lămîia sau ca zarzărele. Din acea clipă, înverșunarea și curajul încep să scîrțîie, spiritul beligerant se înmoaie, punțile de legătură cu inamicul se întind tot mai des și mai trainic, iar lucrurile bîjbîie în zona armistițiilor

şi a bunăvoinţei. Deodată, ghivecele cu flori ale Matildei nu mai sînt legate cu sfoară de clanţa uşii (ca să zboare de pe suportul de fier forjat şi să se facă ţăndări), motocicleta lui Şchiopu Bărbosu nu mai are rezervorul de benzină burduşit cu frunze (ca să i se înfunde carburatorul şi să nu pornească nici în ruptul capului), familia Ciocan nu mai calcă în căcăţeii de pisică pe preş (renunţînd să confişte mingi şi să întrerupă meciuri memorabile pe aleea Băiuţ), nea More îşi aşteaptă liniştit corespondenţa (fiindcă nu-i mai e umplută cutia de scrisori cu noroi şi rîme). Iniţial, echilibrul acesta e fragil, se poate nărui în orice clipă; la primul gest necugetat al adulţilor, duşmănia se reaprinde şi ripostele sînt nemiloase. Matilda, bunăoară, dacă scapă vorbe oţetite sau trage pe cineva de perciuni, e pierdută, chiar pierdută, oricît şi-ar păzi ghivecele de pe palierul de la etajul trei. Luni dimineaţa, în zori, tipul rotofei cu skodiţă bej, inginerul agronom care înnoptează la ea sîmbăta şi duminica, ajunge lac de transpiraţie (şi pachet de nervi) tot dînd la pompă, o oră, o oră jumate, după ce găseşte roţile maşinii dezumflate, cu ventilele smulse. Şchiopu Bărbosu trebuie şi el să se poarte frumos cu puştii, altminteri suportă consecinţe, chiar dacă motocicleta e închisă într-un garaj, departe. Iarna, după tiruri înteţite cu bulgări în ferestrele lui de la sufragerie sau de la dormitor, face cunoştinţă cu asprimea gerului, mătură cioburi şi e nevoit să caute un geamgiu. Se pot întîmpla multe, foarte multe, mai ales că trezirea unui conflict aţipit nu seamănă cu

flacăra unei candele, ci cu o vîlvătaie. Gustul acela dulce, ca halviţa, este însă ispititor şi pervers, creează un soi de dependenţă, aşa că perioadele de acalmie care precedă pacea finală se înmulţesc şi se lungesc, din excepţii se transformă (încet, încet) în regulă. Între altele, e tare plăcut să intri fără griji în scara D a blocului D 13, să nu te furişezi, să nu mergi pe vîrfuri cu ochii-n patru şi cu urechile ciulite, să ştii că nu vine nici o ameninţare, de niciunde, să urci liniştit, cu paşi normali, să nu te zgîrceşti la săru' mîna, la bună ziua şi la răspunsuri cumsecade date vecinilor. Iar în asemenea momente tihnite, cînd armele sînt puse în cui, cînd strategiile militare se prăfuiesc, iar redutele sînt părăsite vremelnic de combatanţi, devin posibile gesturi şi fapte de neimaginat în trecut. Spre exemplu, eu, Filip, care i-am provocat Constantineascăi atîtea crize de furie, care am adus-o în pragul nevrozei cu coborîtul meu duruitor din cinci în cinci trepte, cu izbiturile în balustrada metalică, cu replicile mele nesuferite şi cu atîtea acţiuni de gherilă, eu, care am auzit din gura ei sute de ocări şi blesteme, care am încasat palme, nuiele şi curele usturătoare, ei bine, eu am rugat-o într-o zi de primăvară, senină, să-mi împrumute un ciocan, o şurubelniţă şi o daltă. Era puţin după prînz, tocmai ieşisem de la şcoală pe la începutul trimestrului III, făceam pe mine, simţeam că-mi explodează vezica şi nu reuşeam să descui cu cheia de la gît. Am bătut la uşă minute întregi, tare, cu degetele şi cu pumnul, pe urmă, fără intenţia de-a relua ostilităţile cu oamenii mari, am făcut pipi într-o

oală vişinie, cu smalţul ciobit, în care creşteau nişte garofiţe ale familiei Cristache. Nu m-a văzut nimeni, aşa că, după ce-am mîncat un măr găsit prin ghiozdan şi m-am tot învîrtit pe casa scării, mi-a venit ideea să forţez yala. A fi spărgător, chiar spărgătorul propriei tale case, e o chestie aţîţătoare, un fel de castravete murat rîvnit în timpuri neasemuit de dulci, ca halviţa. Constantineasca nu m-a întrebat nici la ce-mi folosesc uneltele pe care i le ceream, nici cînd aveam de gînd să i le restitui, mi le-a dat pur şi simplu, cu mărinimie (fiindcă pînă la urmă pacea are un preţ), iar eu le-am luat, am suit iute la etajul patru şi m-am apucat să lovesc cu putere în toc, acolo unde bănuiam că trebuie să fie limba de la broască. Eram concentrat, înfipsesem dalta în lemn şi izbeam cu ciocanul, zgomotul era asurzitor, casa scării vuia ca o hală industrială, cînd, deodată, în plină străduinţă a mea de-a vedea încuietoarea cedînd, s-a petrecut un lucru neaşteptat, am auzit înăuntru o voce de femeie, un pic mirată, întrebînd „e cineva?" şi am văzut-o pe mama apărînd în cadrul uşii, cu cel mai nevinovat chip din lume. În spatele ei, s-a ivit imediat un nene scund şi îndesat, desculţ, în maiou şi în pantaloni kaki, care-mi făcea cu mîna şi-mi zîmbea.

La vremea aia a prînzului (şi a primăverii), cînd mi-era cam foame, am înţeles că războiul are feţe nebănuite, că un nou front se deschidea unde mă aşteptam mai puţin (adică în bucătăria noastră) şi că inamicul paraşutat acolo din nişte nori fictivi (doar cerul era complet senin) nu era un luptător după

ureche, ci unul bine instruit. Privind-o pe mama, care-şi pusese o fustă de stambă şi o bluză cărămizie, şi pe tipul ăla, care se încălţase şi îmbrăcase o uniformă militară, cu cîte trei steluţe pe epoleţi, am înghiţit în sec. Şi am descoperit uimit că gustul războiului nu era neapărat acru, ca lămîia sau ca zarzărele. Putea fi amar ca algocalminul. Stăteam toţi trei în bucătărie (Matei, slavă Domnului, era la grădiniţă, cred că dormea dus şi nimeni, dar absolut nimeni n-avea curaj să-i tulbure somnul, nici măcar „sîngeroşii gemeni Horia şi Dragoş de la grupa mare", conform capitolului 9), mama prăjea cartofi şi, în chip neobişnuit, mă întreba cîte ceva despre şcoală, ofiţerul cerceta atent terenul, se străduia să afle ce-i cu mine, iscoditor, învăluitor, căuta să-şi facă o părere cît mai precisă despre trupele, fortificaţiile, armamentul greu şi muniţiile de care dispuneam. Ronţăind cartofii prăjiţi unul cîte unul, tacticos, doar nu mă zorea nimeni să termin şi să plec (şi oricum n-aş fi plecat, oricît m-ar fi zorit), am încercat să-l pun pe piste false, să împrăştii fum, fum gros, să nu-i dau nici un indiciu în legătură cu forţele mele şi cu amplasamentul lor pe hartă. S-a apucat la un moment dat să vorbească despre avioane, închipuindu-şi că-mi va lua minţile cu o reţetă căreia cei mai mulţi dintre puşti nu-i rezistau. L-am lăsat să turuie, m-am arătat interesat de cunoştinţele lui aeronautice (mama căscase ochii, fiindcă ea ştia prea bine că băieţelul Filip nu-şi visase să se facă aviator, ci argitect şi gebul), tipul bănuiesc c-ar fi vrut să-şi frece palmele, dar se abţinea

strategic, se simţea călare pe cai mari, galopa, mă credea prins cu totul în plasa lui de păianjen kaki, amîna să-mi dea lovitura mortală doar de dragul oratoriei, pînă cînd l-am întrerupt, aşa, într-o doară, mestecînd un dumicat de pîine, şi l-am întrebat ce se întîmplă dacă pilotul şi copilotul au diaree.

După războiul cald de pe aleea Băiuţ, atins pînă la urmă, din cauza temperaturii lui ridicate, de un suflu de afecţiune între combatanţi, în bucătăria noastră se instaura războiul rece. Unul de uzură, complicat şi parşiv. Şi nu conta doar faptul că puştii, topindu-se după limonadă şi după corcoduşe verzi, nu suportă algocalminul; atîrnau ca plumbul tot felul de alte fapte, fiinţe şi principii. Ofiţerul – pe care Matei îl botezase *nenea*, căruia Uca (între noi, luptătorii din Rezistenţă) îi zicea *Generalul*, pe care bunicul nostru nici nu-l numea şi despre care unchiul nostru, Didi, spunea *ăla* – încerca să-i amăgească pe fraţii Florian, să le slăbească vigilenţa în propria lor cazarmă, apartamentul 40. Iar noi, băieţi fiind, deci un fel de curcani tineri, cu mărgelele, penele şi instinctele noastre, nu-l lăsam singur cu mama cît timp eram acasă şi cît nu ne copleşea somnul. Prin urmare, ne blocam toţi în bucătărie, unde era frig, grozav de frig, doar eram implicaţi într-un război rece. În ceea ce mă priveşte, i-am vorbit întotdeauna cu dumneavoastră, dar nu în semn de respect, ci ca să priceapă că, orice ar fi făcut (şi ar fi stat şi-n cap, precis, dacă l-aş fi tutuit, ar fi înghiţit biluţe de sticlă), îl consideram un străin antipatic, un agresor. La rîndul lui, fără să-l intereseze

cîtuși de puțin viața mea, mai mult așa, pentru a mă fixa într-o bancă școlară imaginară, să zicem în a patra pe șirul de la geam, mă chestiona cînd și cînd în legătură cu matematicile și cu literatura, domenii în care era convins că strălucește. Iar după ce strălucea, își aprindea o țigară, mai strălucea puțin, apoi se făcea alb-verde la față și-și turna un păhărel, observînd că ea, mama, nu gătește niciodată ciorbe și-și hrănește copiii cu multivitamine și cavit. Totdeauna, ofițerul s-a răfuit cu rămășițele mic și mari burgheze din apartamentul 40 și, în sens mai larg, din familia maică-mii, însă eu îl bănuiesc că uneori, cînd se închidea lung timp în baie, își injecta în venă cerneală Pelican, ca să i se albăstrească și lui sîngele, măcar un pic. E totuși incert ce se petrecea în baie, bănuiala e bănuială, iar adevărul e adevăr, tot ce pot să descriu cu mîna pe inimă este că atunci cînd intram după el (și eram obligat s-o fac, dimineața, fiindcă altfel întîrziam la școală) înăuntru mirosea tare amestecat. În aer pluteau vapori groși de deodorant, pentru că așa își imagina el că pot fi tăinuite sau reparate anumite fapte. Altfel, era drăguț. Cîndva, evadînd din bucătăria apartamentului 40 împreună cu mama și mergînd ei doi să se bronzeze și să se bălăcească în rîul Argeș, s-a scufundat în apele adînci pînă la șolduri și a prins cu mîna o babușcă sau un biban. Sincer să fiu, cred că mama e convinsă și în ziua de azi că peștișorul ăla a fost cel mai mare și mai frumos pește din lume. Și, în felul ei, are dreptate.

Războiul rece, după cum istoria recentă a dovedit-o, nu se cîștigă prin șarje la baionetă, ci prin

tenacitate, viclenie și, ca în șah, prin mutări aparent inofensive făcute azi, cu scopul de-a buimăci adversarul mîine. Un asemenea registru, recunosc, nu ne prea era la îndemînă nouă, fraților Florian. Prinși în atîtea vîrtejuri (eu, bunăoară, după parafarea tratatului de pace cu adulții de pe aleea Băiuț, descoperisem farmecul discret al băncuței de la scara A, unde o fată șatenă și grăsăncioacă, Monica, practica un fel de pedagogie a sărutului; Matei, aflat la grădiniță în ipostaza aceea uluitoare, de legendă vie, era ocupat și el cu „o grămadă de îndatoriri și probleme"), nu ne stătea mintea la strategii perfide, cu bătaie pe termen lung. Fratele meu a făcut pipi în cascheta ofițerului (ajungînd la neasemuita concluzie că Patria e o oliță), iar eu m-am limitat la mărunțișuri. Cînd telefona, mă prefăceam că n-aud nimic sau, schimbîndu-mi vocea, ziceam că e greșeală, cîteodată mă împiedicam tocmai cînd țineam de toartă o ceașcă cu cacao, care, evident, se vărsa pe pantalonii ori pe pantofii lui. Serile, cînd luna pornea la plimbare peste uriașele antene colective și peste puzderia de antene rotunde orientate către Ruse și Vidin, în bucătăria noastră începeau să se audă pîrîieli, țiuituri, sîsîieli și bîzîituri. Știam precis că nu vin din pereți, fiindcă D 13 era un bloc solid (deși igrasios), construit din plăci prefabricate de beton. Și mai aveam un motiv să nu-mi pun întrebări în legătură cu proveniența acelor sunete bizare: chiar eu eram cel care deschidea radioul. Pe unde scurte. Roteam ușor butonul, urmăream cum liniuța verde se mișcă încet pe scală, treceam peste tot felul de muzici

arăbești și posturi slave, prusace sau anglofone, mai răsunau pasager arii din opere, exclamații în franceză și hituri pop, roteam și roteam, pînă cînd, în zona uneia din frecvențele cunoscute, ajungea să se distingă o voce în română, uneori mai clar, alteori mai stins. Pîrîielile, țiuiturile, sîsîielile și bîzîiturile se întețeau atunci, ca și cum toate s-ar fi înfuriat cumplit și ar fi vrut să-l înțepe, ca niște viespi, pe domnul de la microfon. Tot atunci, se întețea și paloarea ofițerului. Își mai turna un păhărel și mă fixa cu ochii lui gri, în care licărea totuși ceva, cred că jarul oglindit al țigării. Nu spunea nimic, doar scotea un „mda" după salutul de final, „...al dumneavoastră Neculai Constantin Munteanu, să auzim numai de bine". Cum stăteam eu la masă și ronțăiam cartofi prăjiți, desenam ori înălțam turnuri din bețe de chibrit, felul în care vorbea domnul ăla mă topea. Era aliatul nostru, al fraților Florian, în războiul rece din bucătărie. Odată s-a întîmplat însă ceva neașteptat. Pe scala aparatului Gloria, sub geamul mic și pătat, se agita un gîndac roșu. Am țipat și am sărit de pe scaun, prilejuindu-i ofițerului, care avea și el aliații lui, un rîs batjocoritor. Tremurînd de neputință, m-am rugat ca mîna lui Neculai Constantin Munteanu să se ivească de sub carcasa radioului și, blînd, dar autoritar, să-l tragă pe nenea de nas. Mîna nu s-a ivit.

Într-o după-amiază cu ploaie, am înțeles că pierdusem războiul rece. Mama a intrat în camera mea (fosta cameră a lui tata), eu citeam tolănit pe covor, ea s-a așezat pe pat și am discutat o vreme despre

romanul unui rus și despre cît de negru era cerul, m-a întrebat dacă vreau orez cu lapte și i-am răspuns că golisem deja două castroane, apoi mi-a spus, deodată, că o să mai am un frate. Înfrîngerea era așa frumoasă! Ca mama.

*

Așa a fost să fie și nimeni nu e vinovat. Mama a plecat pe la trei să-l alăpteze pe noul Mircea, unchiul meu Ionică, doctorul, a spus că lipsește cam un ceas jumate, poate două, ca să se odihnească și să aducă altă sondă urinară, bunica mea Veronica se închisese în camera ei ca un altar și se ruga neîntrerupt, unchiul meu Didi, al cărui nume e încrustat pe cantul unei mese de la cabana Omu (alături de-al fratelui lui și de un an, 1935), plîngea stins în bucătărie lîngă o sticlă cu palincă, Matei era mic și era la Uca, iar eu, abia apărut de la liceu, de data asta nu ca un fulger globular învelit în uniformă, ci ca un cîine bătut, l-am tot mîngîiat pe frunte pe vechiul și pe iubitul meu Mircea, i-am sărutat mîinile și i-am promis că o să urcăm în curînd la Cruce, pe Caraiman, mă poticneam în lacrimi și-n nodurile din gît, iar el, Mircea Chiril, despre care toți ziceau că e într-o comă profundă, a ridicat puțin un deget și mi-a făcut semn că nu, apoi a respirat rar, tot mai rar, pînă n-a mai respirat deloc. Cred că e la Cruce.

11

Rezistență, pace și cadență

S-ar putea ca nici o hartă din lume, oricît de detaliată, cu latitudinea și longitudinea fixate cu acea nonșalanță a lucrurilor imaginare de necontestat, cu puzderia aiuritoare, bramburită și sinuoasă a cohortelor de linii maro care desemnează curbele de nivel, cu triunghiurile ezoterice ale cotelor după care dibuiești o zonă înaltă sau joasă, cu venele acelea albastre continue sau punctate din care nu vei afla niciînd originea aristocrată a unei regiuni, ci doar rețeaua sa hidrografică, cu petele verzi ale pădurilor și galbenul spălăcit al pășunilor, cu toate cuburile albe și pitice prin care știința îți demonstrează rapid și irevocabil că omul există, ba chiar că și-a construit sate sau orașe, cu liniile drepte sau frînte, rareori curbe, ale potecilor și drumurilor, în fine, chiar cu o toponimie riguroasă a locului (de felul: Valea Argeșului, Valea Ialomiței, Parva, Băiuț și așa mai departe), să nu pomenească vreodată despre crucea săpată în lemn. De fapt, sînt chiar sigur. Și asta nu pentru că hățișurile cu liane sau vegetația luxuriantă i-ar fi tăinuit existența

ca pe a unui zeu bătrîn, uitat de curiozitatea păgînă a exploratorilor, nici pentru că importanţa ei în rostul şi mersul tainic al lumii ar semăna izbitor cu soarta unei legume (hai să spunem o ceapă abandonată în ger), nici măcar pentru motivul, altminteri chibzuit şi pertinent, că hărţile nu s-au îndeletnicit pînă acum cu misterele grădinilor întunecoase şi împrejmuite cu gard ale blocurilor de patru etaje, ci doar pentru că, în unele cazuri, numai memoria mai poate trasa graniţele unor locuri, pentru a descoperi şi decodifica în chiar inima lor punctul central în jurul căruia se învîrte totul. Şi cum memoria, ca orice lucru lipsit de siguranţa rece a unei hărţi bine întocmite, se poate înceţoşa într-atît, încît, bunăoară, din imaginea bunicului Mircea să rămînă doar reverberaţia gravă a unei voci şi amintirea aproape fantastică a unor paşi imenşi, e nevoie ca pe undeva, prin cotloanele acelea abia ştiute ale creierului, să se furişeze şi altceva, un fel de luminiţă fistichie nenumită, care, în contact cu gărgăunii ăia de acolo, să producă un soi de scurtcircuit benefic prin care, să zicem, să-l vezi dintr-odată pe Coşuţă oprit în mijlocul străzii, tîrşîindu-şi piciorul drept prin praf, pînă cînd praful se va da la o parte şi nu va rămîne decît asfaltul. Sînt aproape convins, fără vreun argument de bun-simţ, ci mai mult pe baza unor intuiţii difuze, că există o atracţie bizară (sau măcar o simpatie îngăduitoare) între luminiţele fistichii nenumite şi troleibuzele Bucureştiului. Aş putea chiar, dacă s-ar afla vreun foc la îndemînă, să-mi pîrjolesc puţin degetele doar ca să vă demonstrez că,

deși R.A.T.B.-ul nu a încheiat un contract cu partea nevăzută a lumii, există un traseu, poate aerian, din care, mai ales într-unul din momentele alea tembele în care nu poți să spui altceva despre tine decît că stai în troleibuz agățat de bară, se poate zări, ca un decupaj strălucitor, teritoriul acela dreptunghic și înțesat de blocuri, mărginit la nord de bulevardul Drumul Taberei, avînd hotarul de vest la Valea Ialomiței, iar cel de est la Valea Argeșului, pentru ca la sud să se găsească, o dată și pentru totdeauna, cîmpul. Și, la fel de bine cum harul omonimiei a făcut ca „un puf minuscul, asemănător funigeilor... să se fi înălțat și să fi plutit pe deasupra acoperișurilor, bulevardelor, copacilor, turlelor de biserici, piețelor și maidanelor, să fi ajuns într-un tîrziu peste blocurile din Drumul Taberei", s-ar putea ca acest troleibuz ciudat să fie mult mai îngăduitor decît orice avion cu motor (despre care se știe că nu te va lua în zbor pe motivul năucitor că ești mic și te cheamă polonic) și să te lase să privești sau să-ți amintești (e totuna) cum de acolo, chiar din interiorul decupajului, ascunsă hărților și înțelegerii științifice, pulsează, straniu și imperceptibil, o cruce.

E greu de spus cine a avut curajul și răbdarea, sminteala sau pur și simplu cheful ca într-o noapte, după ce larma împușcăturilor va fi încetat demult și atît pistolarii vii, cît și cei morți își vor fi părăsit ascunzișurile provizorii ca să intre cuminți în case, cînd luminile din dormitoare și bucătării se vor fi stins treptat ca să lase străduțele în grija incertă și

pîlpîitoare a felinarelor, să se fi furișat (cel mai probabil ca o pisică poate, sau ca un linx) pînă la acel copac de Drumul Taberei, ascuns printre alți copaci identici în grădina din spatele lui D 13, ca să sculpteze, ajutat poate de un cuțit, de o șurubelniță sau de o toporișcă, crucea aceea aparent banală care se colora însă în roșu ori de cîte ori avea să se întîmple ceva. S-ar putea chiar (dar de aici și pînă la apariția improbabilă a unor mogîldețe într-un borcan de muștar nu mai e decît un pas) să nu fi fost nimeni, iar crucea să se fi ivit așa, simplu ca bună ziua, fără să aibă nevoie de oameni cu cuțite, șurubelnițe sau toporiști. Oricare din variante ar fi cea corectă, unde mai pui că ar putea exista și o a treia, de compromis, în care omul, de preferință somnambul, a fost doar unealta unor duhuri neștiute, e clar că nu doar strălucirea vrăjită (ca de cer cu soarele pe ducă), ci însăși prezența ei pe un copac plicticos de Drumul Taberei era de ajuns să ne încremenească, să ne hipnotizeze, să ne certifice că ceea ce luam noi drept o simplă grădină devenise peste noapte un sanctuar în toată regula.

Lîngă mine mai era Radu. Iar dacă a existat vreodată, în istoria de decenii a cartierului, cineva dispus să încremenească și să se lase hipnotizat cu o ușurință mai mare decît cea a unei bătăi din palme, acela nu putea fi decît Radu. Dacă mai pun la socoteală și teoria lui (altminteri o revelație cu acte în regulă) care dădea drept sigură apariția zeului indian Manitu în spatele blocului D 13, probabilitatea ca o grădină

să se transforme într-un ditamai sanctuarul căpăta dintr-odată firescul și siguranța unei certitudini. În prezența lui, cuvintele obișnuite se fîstîceau, se retrăgeau timide în spatele vreunui Migu sau Doru, încercau să riposteze la adăpostul unui meci de fotbal, ca apoi să dispară cu totul, împovărate de gravitatea imparabilă a unor expresii ca „această defensivă precară este sortită eșecului" sau „verticalizarea nu beneficiază de aportul înaintașilor". Radu era înzestrat cu acea abilitate rară de a dibui adevărul – benzi desenate și povestiri western – prin vraful prăfos și descurajant al almanahurilor, se strecura cu ochii închiși pe traseele stîncoase ale războinicilor apași, putea consulta oricînd pentru o veritabilă teză de doctorat cu titlul *Viața și aventurile lui Dr. Justice* colecția completă a revistei *Pif*, recita ca pe apă lista vrăjmașilor cu care a dat piept Rahan în toată existența sa zbuciumată, ținea adevărate prelegeri despre rostul jertfei omenești în consolidarea și strălucirea unor imperii numai de el știute, era în stare să-și dea viața pentru a legifera poziția de ofsaid în regulamentul fotbalului de stradă, avea intransigența și tenacitatea de a înlătura orice refuz al părinților atunci cînd venea vorba de înarmarea cu cuțite, săbii, arcuri, pistoale, puști și mitraliere a armatelor sale fictive, se dovedea extrem de grijuliu în privința numărului și extravaganței cohortelor sale de soldăței, se arăta neîndurător cu plebea dornică de a-i intra în casă și de a-i răvăși comorile, era gata oricînd să-și lipească urechea de asfalt ca să ne vestească sosirea lui Winnetou, nu dădea doi bani

pe discurile cu *Neghiniță* și *Harap-Alb*, în schimb, era pregătit să jure credință veșnică celui ce se va învrednici să-i devină frate de cruce. Într-un fel sau altul, eu mă învrednicisem. E adevărat că poziția de ofsaid mă lăsa rece, ca să nu mai vorbesc că mi se părea de-a dreptul inutilă, aveam rezerve și la capitolul ăla cu urechea pe asfalt, și nu neapărat fiindcă mă nedumerea programul de lucru al lui Winnetou, ci doar pentru că asfaltul prăfos nu mi-a inspirat niciodată încredere, și e la fel de adevărat că, pe undeva printr-un loc tainic, inaccesibil chiar și fraților de cruce, simțeam o simpatie caldă și vinovată pentru țîșt-bîștul ăla de Neghiniță și chiar pentru coșcogea papă-laptele de Harap-Alb. Dacă am avut vreun motiv să nu-i mărturisesc toate astea, și să știți că am avut, el nu se explică prin atracția aproape magnetică pe care o resimțeam în preajma soldățeilor lui nemaivăzuți, nici prin argumentul meschin că eram lăsat să trag cu arcul prin apartamentul lui de la etajul 1, scara B, ci doar pentru că o astfel de mărturisire aducea în ochii lui cu un act de trădare, iar ochii lui, pentru asta depun mărturie, s-ar fi umplut de furie și de lacrimi, iar ăsta era ultimul lucru pe care-l doream. Dincolo de gusturile lui fine în materie de basme și discuri cu povești, de adorația mistică pentru Rahan, de referințele savante privind studiul și aprofundarea civilizației apașe, Radu era capabil de o sinceritate fraternă și pătimașă care te topea. Pe mine, cel puțin. Știu că pare greu de crezut, dar erau zile în care uitam să joc fotbal, doar pentru că în drumurile noastre spre granițele

regatului, bunăoară spre bucla bulevardului Drumul Taberei, poveștile deveneau aievea, eram spionați de la înălțimile blocurilor de zece etaje de tot felul de indivizi pictați în culorile războiului, eram atacați de haite întregi de coioți flămînzi, altminteri doi sau trei cîini vagabonzi dispuși oricînd să înceteze cu lătratul și să se lase mîngîiați, urmăream parada nesfîrșită a turmelor de bizoni cu burduf duruind și oprind în stația Piața Ialomiței, aveam cutezanța să ne îndepărtăm de civilizație și să privim ore întregi dansul vulturilor negri (așa botezaserăm ciorile) în jurul leșurilor de fețe palide care împînzeau, eram convinși, cîmpul acela de la marginea Bucureștiului și puteam să ne imaginăm că dincolo de Valea Argeșului, acolo unde oamenii mari susțineau că 368-ul ar avea ultima stație, se întinde teritoriul umbrelor din care nici un muritor, poate cu excepția aceluiași Rahan, nu s-a mai întors vreodată.

Era una din acele zile. Frunzele începuseră să îngălbenească și să acopere pămîntul, poate pentru că era toamnă, poate pentru că se plictisiseră să stea atîrnate atît timp în copaci, dimineața era umedă, jilavă, Radu bălmăjea ceva despre un canar pe care avea să și-l cumpere, cerul stătea bosumflat și morocănos, soarele lenevea probabil deasupra Marelui Canion, se încăpățîna să rămînă ascuns, nu catadicsea în nici un fel să lumineze grădina, era un fel de dimineață-noapte, genul acela de vreme în care ți se pare că timpului i se face lehamite să mai treacă, pentru ca, în doar cîteva secunde, atîtea cît să fii atras

de-o lumină ciudată, să descoperi că niciodată nu te-ai putut înşela mai tare, că de schimbat s-a schimbat totul, iar o simplă grădină a devenit aşa, peste noapte, un sanctuar. Nici eu, nici Radu nu am încercat să pîngărim cu degetele noastre minunea, era de ajuns că se află în faţa noastră pulsînd, ca o dovadă vie că poveştile au fost întotdeauna adevărate şi că troleibuzele se pot transforma în bizoni. Semnificaţia sanctuarului acela, despre care Radu credea cu tărie că semnalează prezenţa, poate în vreo movilă de pămînt, poate în vreo scorbură neştiută, a lui Manitu, am aflat-o un pic mai tîrziu, după ce ne-am dezmeticit cît de cît din transa hipnotică şi încremenirea lucie, şi, cu inima tropăind bezmetică, am găsit melcii şi scorbura furnicilor. Întotdeauna crezusem despre furnici că nu merită nici cea mai mică atenţie şi că mai mult de-un ingredient de felul piperului într-o tocăniţă absurdă (cu rîme şi petale de flori) gătită de fete nu vor fi niciodată. Era evident că greşisem. Ceea ce se întîmpla în fosta grădină, actualul sanctuar, împrumutase ceva din sobrietatea unui ritual sacru, în care melcii (şi nu era vorba de unul sau doi, ci de nouă sau zece) se lăsau cotropiţi de furnici (care erau, cu siguranţă, mii) într-un fel de sacrificiu nebunesc încheiat cu o metamorfoză aiuritoare, şi anume: odată ce furnicile se înfruptau din carnea băloasă şi mai mult ca sigur magică a melcilor, se grăbeau să urce spre o scorbură minusculă aflată pe trunchiul copacului cu cruce, intrau cu băgare de seamă în bezna aceea protectoare de unde, nevăzute şi

neştiute, se descotoroseau de viețile lor plicticoase ca să iasă din nou, la început nesigure și timide, în lumina cam decolorată a dimineții. Ceea ce ne era dat să vedem nu mai semăna deloc cu o banală poveste despre furnici. Insectele alea, fostele furnici, căpătaseră aripi. Nu, nu începuseră să vorbească sau să ne țină predici despre coborîrea pe pămînt pentru a doua oară a lui Cristos, la ora aia, el era demult Cristi și probabil se plictisea de moarte în apartamentul lui cu carpete, nu aveau de gînd nici măcar să aducă ploaia, ci doar își deschiseseră aripile străvezii și micuțe și începuseră să zboare într-un roi bramburit în jurul capetelor noastre și, mai apoi, al grădinii. Era poate pentru prima oară cînd nici măcar Radu nu mai era în stare să găsească vreo explicație. Crucea se înroșise de-a binelea, iar în culoarea ei aveam, nu știu de ce, senzația că se oglindește imaginea unui căpcăun aflat la balcon cu o căldare imensă în mîini, un căpcăun rînjit care aducea ca două picături de apă cu Șchiopu Bărbosu, un căpcăun care pîndea doi copii, iar ceea ce mă nedumerea pe de-a-ntregul era că ceva din senzația aia îmi spunea că, așa aplecați deasupra unor melci sau furnici, acei copii eram noi. De abia cînd, chirciți din nou deasupra melcilor și a furnicilor, am simțit cum o apă din cale-afară de rece se strecoară printre haine și ne inundă pînă la piele, cînd de la balconul unui etaj unu a rînjit chipul ca de căpcăun al lui Șchiopu Bărbosu și cînd în urechile noastre au sosit, odată cu apa, cuvintele „vagabonzi și golani blestemați", am înțeles că ceea ce puneam

eu pe seama unei senzații era adevărul gol-goluț: crucea era un fel de oglindă de avertizare în care viitorul se deslușea, uneori, într-un roșu aprins. În ziua aceea, pentru că Radu era ud fleașcă și, în plus față de mine, găsise de cuviință să plîngă ca un disperat, n-am mai apucat să-i comunic acea descoperire uimitoare.

A trebuit să se facă duminică. Știu sigur că era duminică pentru că lumina dospea dincolo de geamuri, blîndă, calmă și neclintită, Filip se prefăcea că sforăie ca un tigru, iar eu, cuibărit la pieptul lui, încercam din răsputeri să-i imit ferocitatea, peste noi plutea un miros de pîine prăjită și ceai, duminica intrase cumva și în aparatul de radio, torcea ca o pisică uriașă printr-un concert de pian al lui Ceaikovski, se ghemuise prin colțuri și unghere și se rostogolea leneșă peste stradă, se aciuase pînă și în cadența molcomă a copitelor de cai, în asfaltul aleii Băiuț, în căruța țiganilor, în stigătul lor prelung și tremurat care-și pierdea treptat sensul ca să se transforme într-un liniștitor „tiche goaee, oo ooooo!", aș fi putut jura, atîta vreme cît Filip credea că poate sforăi ca un tigru și să-și gîdile fratele în același timp, că nimic nu se va mai schimba vreodată, că lumea va rămîne așa, veșnic încremenită într-o duminică ca un glob luminos, că toate descoperirile uimitoare nu valorează mare lucru în comparație cu certitudinea că nu ai nimic altceva de făcut decît să aștepți desenele animate și cele cinci minute de Stan și Bran și că, de fapt, nici desenele și nici Stan și Bran nu sînt în stare să-ți dăruiască o bucurie

mai mare decît nimicul ăla cu muzică simfonică și pîine prăjită în care un frate mai mare, după ce s-a prefăcut mort, tocmai a înviat ca să te urmărească pe sub plapumă. Dacă mai exista un viitor – și o cruce strălucitoare și roșie ca să-l anunțe –, el trebuia să mai aștepte. Cam pînă ce după-amiaza apărea grăsună după un colț, căscînd și frecîndu-se la ochi, toropită de nemișcare și de inutilitatea albumului duminical, trimițîndu-i pe frații mai mari la un fotbal în curtea școlii, iar pe cei mijlocii pînă la scara B, etajul 1, în fața ușii unui băiat pe care-l chema Radu.

Despre acest băiat Radu s-ar putea spune că, în lipsa unui frate mai mare (orice ați zice, o soră nu se pune), miracolul unei zile de duminică nu-l atingea deloc. Altfel, agitația cu care își mișca brațele și cu care încerca să mă convingă că nu există o trădare mai cumplită decît aceea de a-ți abandona sanctuarul nu-și găsea o explicație vrednică de luat în seamă. Era de la sine înțeles că îmi dădea dreptate în privința crucii. Ceea ce părea mai greu de crezut era stăruința cu care susținea că nu eu, ci el ar fi descoperit mai întîi adevărul. Nu avea nici un sens să-i amintesc că în timpul în care căpcăunul de Șchiopu Bărbosu se distingea tulbure în desenul de pe scoarța copacului, el era preocupat (fascinat, vrăjit, acaparat) de aripile furnicilor. Era la fel de clar că, odată pornit pe panta enervantă a contrazicerii, Radu ar fi negat pînă în pînzele albe chiar și chestiunea, mai mult decît evidentă, că nu a rezistat căldării cu apă rece și a bufnit într-un plîns vecin cu isteria. La cît era de pornit, nu

m-ar fi mirat să-l aud spunînd că un războinic ca el nu cunoaște dezonoarea lacrimilor. În fine, chiar dacă nu avea nici un sens, eu totuși i-am amintit. Iar dacă m-a șocat într-adevăr ceva, acel lucru n-a fost nicidecum tăcerea de gheață cu care mi-a întîmpinat cuvintele, ci, din contră, ardoarea incandescentă a feței lui pînă atunci palide și pistruiate. Radu mocnea. Am coborît treptele puține pînă la ieșirea în stradă fără să ne adresăm vreun cuvînt. Ne-am îndreptat apoi, fără să ne privim, spre grădina din spatele blocului. Crucea părea să ne aștepte. În schimb, furnicile și melcii dispăruseră fără urmă. Era liniște și duminică. Începuse etapa. La Vîlcea, Nicolae Secoșan anunța deschiderea scorului. Chimia conducea încă din minutul trei pe Corvinul Hunedoara. Nicolae Secoșan preda legătura. În rest, nimic. Stăteam într-un fel de tăcere posacă și priveam cum crucea, pînă atunci liniștită, cuminte și chiar banală, începe, încet, să se coloreze în roșu. Nu era nimic legat de Dinamo. Orac punctase din lovitură liberă. Iar dacă mai existau dubii, meciul se juca în Ștefan cel Mare. F.C. Bihor cu semifinalista Cupei Campionilor. N-aveau nici o șansă. Asta mi-a spus și Radu. Nu despre orădeni, despre mine. Urma să încasez o bătaie. În numele tuturor mincinoșilor și al trădătorilor de pe pămînt. Mă prevenise. Hangar, pusichet! Sau ceva în felul ăsta. Am fugit. Nu vroiam să pîngăresc sanctuarul. Radu vorbea. În sfîrșit. Gîfîit. Alergînd. Blestematule, ticălos fără pereche, laș mizerabil, față palidă (palidă?, el era cu mult mai palid decît mine sau, mă rog, nu chiar atunci, ci, așa, în

general), băutor de apă de foc, insectă vrednică de milă, şoarece cu faţă umană, invidios corcit cu o muscă, cherchelit în stare pură, cobră cu ochelari, babirusă, facocer, gibon, magot, crotal, haterie, imbecil sadea, iubitor de păpuşi ce eşti. Aici m-am oprit. L-am văzut venind şi, fără să stau prea mult pe gînduri, l-am lovit. A căzut ca secerat. S-a ridicat cu lacrimi în ochi, m-a privit cu ură şi mi-a strigat printre dinţi „ai să mi-o plăteşti!". Atît. Apoi a dispărut în casă. Zîmbeam şi-mi venea să plîng. Îl lovisem pe fratele meu de cruce. Cel cu care făcusem un legămînt. Cu care descoperisem un sanctuar. Cu care priveam turmele de bizoni. Graniţele. Cactuşii preriei. Comoara din lacul de argint. Cred că mai mult şi mai mult îmi venea să plîng. Şi nu pentru că, aşa cum spera Aura Brontozaura, faptul că ea mă trăgea din senin de ureche mi-ar fi fost învăţătură de minte. Nu-mi era. Şi nici nu mă durea. Şi chiar mi-a fost simplu să mă smucesc din mîinile ei de ochelaristă urîtă şi de aragaz cu patru ochi. De brontozaură. De sisi şi nebună. De cum o cheamă, soarbe-zeamă, de cum o împuşcă, cu găluşcă. Şi să-i scot limba. Aşa. Ca să nu se mai bage niciodată unde nu-i fierbe oala. În certurile fraţilor de cruce. Habar n-avea ea că exista o cruce în care am văzut-o trăgîndu-mă de ureche şi aşa mai departe. N-o să ştie niciodată:

Cum am ajuns acasă, m-am închis în baie, am plîns pe săturate, mi-am jurat că nu voi mai privi vreodată în oglinda roşiatică a crucii, am gustat, atent şi tacticos, din stropii ăia micuţi şi săraţi ai lacrimilor,

m-am şters bine de tot cu un prosop, m-am liniştit, am intrat în sufragerie, am deschis televizorul şi-am început să mă uit la un meci de pe bulgari. Levski Spartak-Lokomotiv Plovdiv. S-a terminat 2-1. Duminicile erau urîte. Ca meciurile de la bulgari.

Evident că am cedat în faţa ispitei. La urma urmei, Dinamo nu juca în fiecare zi în semifinalele Cupei Campionilor Europeni. Trebuia să ştiu, ce mai, era o chestiune de viaţă şi de moarte, dacă băieţii aveau vreo şansă să elimine echipa aia cu nume atît de fantasmagoric şi înfricoşător: Liverpool. Iar pentru asta, era de ajuns să uit de promisiunea făcută, să dau o fugă pînă la cruce şi, în loc să trec ţanţoş şi sfidător prin faţa ei (ca în toate acele luni în care simţeam că am un jurămînt de respectat), să rămîn acolo pînă ce ea va binevoi să se înroşească sau nu. Nu era chiar aşa mare scofală. În fond, după ce m-aş fi lămurit cum stăteau lucrurile, îmi puteam cere scuze. Nu, hotărît lucru, nu prea era timpul pentru bătăi de cap sau mustrări de conştiinţă. Se înnsera. Dinamo juca pe Anfield Road.

De văzut, n-am văzut cum mustaţa lui Ian Rush se zburlea într-un vestiar, nici cum pupilele lui Kenny Dalglish prindeau să sfîrîie şi să scapere ca jarul, nu l-am auzit nici pe Whelan fornăind şi, cu siguranţă, mi-a scăpat fenomenul acela ciudat care făcea ca palmele lui Ţeţe Moraru, aflat în celălalt vestiar, să crească văzînd cu ochii, împreună cu chica ţînţarului şi cu pofta de samba a lui Gigi Mulţescu. În schimb, pot să depun mărturie că liniştea aceea ţiuitoare, care

bîzîia ca un transformator electric și care s-a auzit întîia oară spre sfîrșitul capitolului patru, pusese stăpînire nu doar pe inima lui Filip (ajunsă, după metamorfoze complicate, la dimensiunile unui purice), ci și pe vietatea aceea ascunsă între blocuri, pe care Radu și cu mine o botezaserăm, demult, sanctuar. Și cum orice vietate, fie ea și o grădină sau un sanctuar, are nevoie pentru a supraviețui poate nu chiar de cămăruțe cu atrii și ventricule, dar, în orice caz, de un organ asemănător unei inimi, crucea preluase funcția asta și pulsa încet de pe coaja copacului, în ritmul globulelor invizibile de tăcere asurzitoare. S-ar fi zis că eram înghițit de un chit străveziu prin care, dacă eram atent, puteam să întrezăresc lumini aprinse, umbre de oameni alunecînd ușor prin apartamente sau chiar cîte un petec întunecat de cer și că nu-mi rămăsese nimic altceva de făcut, dacă țineam cu tot dinadinsul să evadez, decît să mă rog acestei cruci ca o inimă, în speranța că dihania se va milostivi de mine și mă va lăsa, întocmai ca o fregată pe bebelușul Mircea, în orice port, fie el și agitat, al acestei lumi. Îmi mai aduc aminte că inima strălucea nebunește și că nici vorbă să fi văzut în ea bara lui Augustin și golul insipid al lui Graham Souness. M-am trezit în casă. Dormeam.

În noaptea aceea în care mama a lăsat veioza cu lumina verde aprinsă, iar Bau-Bau (un fel de om cu ochi fosforescenți care plutește într-un sac negru, invizibil, un fel de bucată de întuneric mișcătoare) m-a pîndit după colțul umbros al camerei lui tata,

aşteptînd să-mi ţiuie urechile de atîta beznă şi tăcere ca să se desprindă de unde era ascuns, l-am visat pe Matei mare. Se făcea că era la o masă de scris, nebărbierit, cu un pix în mînă cu care bălmăjea ceva greu de înţeles despre timp, amesteca alandala nişte cocori zburători cu o bară a lui Oneaţă Augustin, sufrageria cu luminile unor reflectoare, îmi vorbea despre tata şi despre nu ştiu ce senvişuri, părea din cale-afară de agitat, o ţinea întruna că fără Bau-Bau ne-ar merge mult mai bine, nu încercam să-l contrazic, mai ales că eram de aceeaşi părere, aş fi vrut însă să-i spun să se ferească, să nu se mai ia în halul ăla de Bau-Bau (îl făcea jigodie, rînjit, tîmpit, dihanie parşivă), putea s-o păţească în orice clipă, ştia şi el asta şi cică se pregătise, într-adevăr, n-a durat mult şi din tăcerea aia ţiuitoare, mai exact din colţul umbros al camerei lui tata, s-a desprins o bucată de întuneric care gonea spre noi, cuvintele dispăruseră ca de obicei (oricît se străduiau să rămînă scrise, erau şterse, literă cu literă), cumva, nu ştiu cum, pentru că nu mă puteam uita de frică, Matei l-a atras înspre lumina bucătăriei, monstrul a căzut în capcană, era cam tîrziu pentru el, oricît de înverşunat părea să fie să ajungă pînă la Matei, să-l hipnotizeze, să-l încremenească, am apucat să trag cu coada ochiului, să-l văd orbit, începînd să se destrame, mugind fioros şi parcă tîmp, realizînd că nu mai e decît un pas, o clipă, iar Matei mare îl va înşfăca de glugă şi-l va tîrî spre geam, îl va şterge de pe faţa pămîntului ca pe-un gîndac mare şi negru, Bau-Bau se zbătea deja fără scăpare, în

strălucirea clară a becului nu mai părea chiar atît de înfricoșător, putea fi învins, putea fi aruncat pe geam, putea să încaseze un ditamai pumnul în bot, clipa aceea părea să fi trecut, pentru că dintr-odată Matei se așezase lîngă mine în lumina difuză, liniștitoare și verde a veiozei, îmi cerea să-l iert pentru tot felul de lucruri nemaiauzite, o carte și un capitol cinci, încerca, nu știu de ce, să mă înduioșeze, îmi vorbea scriind despre dragul meu Filip (care părea să fie și fratele lui și pe care, oricît l-ar fi contrazis, se vedea clar că-l iubește enorm), despre Uca, despre Știm și Știam, despre nevoia lui de a-și aminti că cea mai frumoasă căsuță din lume e sub plapumă, despre o groază de chestii de-ale mele (pe unele nici n-aș fi vrut să le aflu, ca, de exemplu, că Dinamo va pierde returul cu F.C. Liverpool), în fine, aș fi vrut să-i spun să se liniștească, să-i arăt că Bau-Bau a pierit demult, că atunci cînd voi fi mare voi vrea să fiu ca el, cel mai mare învingător al Bau-Bailor, dar cuvintele se încăpățînau să rămînă nerostite, era un vis ciudat, în care nu puteam vorbi, nu puteam face nimic, era de parcă nu eu l-aș fi visat pe el, ci el pe mine, cu chiu, cu vai, am reușit să-l opresc puțin din scris atît cît să-l strîng tare, tare de tot la piept și să scîncesc încet, șoptit, Matei.

12

Lui Tudor Vladimirescu, cu ulmire și presupuneri

Dacă pantalonii de uniformă stau ghem pe calorifer și haina atîrnă de încuietoarea ferestrei, dacă un papuc e în holul apartamentului 40 și celălalt s-a ascuns după un fotoliu din camera mare, dacă o înghețată Polar, de vanilie, se topește pe biroul elevului Filip și zeama se prelinge peste cărți, caiete, foi mîzgălite și fotografii, dacă sub pat zac laolaltă un ciorap roșu, o minge de tenis, o riglă, un cotor de măr, coji de alune, o insignă de pionier, un creion cu vîrful tocit și un extensor (între corzile căruia păianjenii țes ca la gherghef), în fine, dacă toate sînt așa cum sînt, nu înseamnă că lucrurile se petrec alandala. Dezordinea e una, iar haosul e alta. Exemple:

1. pe Elena Ceaușescu o chema, de fapt, Ramona. Dar, pentru a afla asta, a fost nevoie ca un camion cu cabină albastră să intre în curtea grădiniței și să verse patru tone de cărbuni sub un plop, ca o sută de copii în șorțulețe să se strîngă în jurul cărbunilor și să-și imagineze că a aterizat avionul prezidențial, ca

eu și Ramona, după ce ne cocoțaserăm în vîrful grămezii de sub plop, să coborîm agale treptele avionului, fericiți, făcînd cu mîna mulțimii care ne ovaționa frenetic.

2. vasele de laborator, cît de sofisticate, se fac una-două zob. În boxa Țăcănitului, al cărui tată era chimist și director de institut, am deschis prin august, seara, zeci de cutii brune, verzui și bej, cu înscrisuri nemțești și franțuzești, am scos dinăuntru obiecte din sticlă nemaivăzute, boluri mari, fragile, cu forme ciudate, prelungite cu tuburi subțiri și spiralate prin care, credeam noi, puteau țîșni polimeri. Țăcănitu aranja vasele pe rafturi, ne înarma pe toți cu bolovani pregătiți într-o sacoșă cadrilată, urla ca un războinic pornit la atac, țintea și ne îndemna să țintim cu precizie, tirul era nimicitor, obiectele alea delicate se făceau țăndări, fără să geamă, fără să țipe, împroșcînd cioburi, nu polimeri. Părinții Țăcănitului tocmai divorțaseră, iar taică-su plecase la mare cu o cercetătoare creață, aflată la început de drum.

3. cînd multe, multe chipuri sînt aplecate asupra ta, cînd auzi voci îngrijorate și cînd simți răceala pardoselii întinsă în tot spatele, observi mai clar ca niciodată pîlpîielile becului din tavan. Nu știi cine sînt oamenii care te privesc, nu deslușești ce spun, nu înțelegi de ce ești lungit pe mozaicul înghețat, dar constați cu uluire că filamentul becului, la nivelul zecimilor de secundă, își schimbă culoarea. Pe fondul acela de încîntare, gata să le împărtășești și celorlalți descoperirea ta, intri într-o altă uluire. Brusc recunoști

figuri, cuvintele capătă sens, pricepi că ai leșinat și că ești plin de sînge. Spaima lor e contagioasă, uiți de licăririle becului și te întorci grăbit în lumea reală. Cineva te curăță pe frunte și în păr cu o batistă umedă, altcineva te bandajează cu un fular peste ochiul drept, apoi acel tu *generic, prin care curge povestea, devine* eu, *persoana a doua singular se diluează și dispare, lăsînd locul persoanei întîi. Și nici nu m-a prea durut cînd asistenta medicală mi-a cusut arcada. Eram în tabără la Poiana Izvoarelor, în vacanța de iarnă dintr-a șasea, înnebunit de-un joc secret, cu care ne umpleam serile în dormitor, după ce aprindeam focul în sobă cu bucăți de burete smulse din perne. Pe rînd, fiecare dintre noi respira adînc, foarte adînc, de douăsprezece ori, apoi era strîns puternic de plex, pînă își pierdea cunoștința. În mai puțin de-un minut, visam lucruri fantastice, cu o intensitate și o claritate de necrezut. La trezire, unul cîte unul descriam amănunțit ce-am văzut în lumea aia paralelă, pe care-o botezasem cosmos. O singură dată am fost lansat pe orbită din holul sălii de mese. Așteptam cu toții prînzul, o fată cu năsuc cîrn, Daniela, nu credea o iotă din descrierile mele de astronaut, iar un tip care făcea rugbi, Guțanu, s-a oferit să mă propulseze în spațiu și să mă țină în brațe cît voi pluti prin cerurile străbătute de meteoriți strălucitori. A explicat pe urmă că, în timpul zborului, m-aș fi mișcat tare, tare de tot, încît a fost sigur că revenisem pe pămînt. Și îmi dăduse drumul. Am căzut ca o cîrpă, peretele era grunjos, cu boabe mari de calcio-vecchio, l-am șters cu fața de*

sus pînă jos. O fată cu năsuc cîrn mă curăța pe frunte și în păr cu o batistă umedă.

4. două ecleruri cu frișcă nu se cîștigă ușor. Dar după ce-ai fost în cimitir cu Cerasela și cu sora ei, după ce te-ai jucat de-a mama, tata și copilul și după ce-a trebuit să le fixezi cîte-un băț între piciorușe, de milă, poți paria liniștit cu Ionuț Costov, cînd el zice că fetele au puță fiindcă altfel n-ar reuși să facă pipi. Ne-am certat pe drumul dintre D 13 și cofetăria din C 7, pariul l-a tăiat Dodan Sorin, poreclit Șobolanu, alintat Șobi, iar lămurirea ne-a dat-o Despina Tudorache, de la a IV-a F, care se întorcea de la sifoane. Noi, eu, Ionuț și Șobi, eram într-a treia, în clase paralele, la D, la I și la B.

5. marionetele sînt niște morți pictați, din lemn, care din cînd în cînd învie și-i fac pe copii fericiți. Multă vreme nu m-a crezut nimeni, mai ales că atunci cînd mergeam la teatru cu școala, pornind spre centrul orașului cu cîte-un autobuz lung, pufăitor și fără stații, dădeam cu ochii pe scenă de ființe zvăpăiate, care numai ca ieșite din sicrie nu arătau. Degeaba spuneam că mama lucrează la „Țăndărică", unii își imaginau că toate păpușile au suflet, ca Pinocchio, alții luau de bună părerea lui Gigi Maimuță, care, avînd un unchi mașinist, la circ, văzuse cum animalele se mișcă, respiră și fornăie nu doar în timpul reprezentațiilor, ci și la menajerie. A trebuit să organizez un fel de excursie, eram cinci sau șase băieți de pe aleea Băiuț, mama ne-a plimbat prin sala pustie, prin cabinele actorilor, prin atelierul de tîmplărie,

prin culisele încărcate de decoruri, prin biroul unei scenografe care tocmai alegea stofe și broderii pentru rochița lui Gretel, am mers apoi pe un culoar strîmt, la capătul căruia, într-o încăpere fără geamuri, dar cu multe lămpi de neon, se aflau nenumărate stative metalice, ca niște cuiere, de brațele cărora atîrnau sute de păpuși legate cu sfori. Tăceam mîlc, iar Nicu Pantof l-a mîngîiat pe Tigrișorul Petre, l-a ciupit ca să-l trezească din somn, l-a zgîlțîit încet, pe urmă zdravăn. Și a început să plîngă. Pantof, nu Tigrișorul Petre.

Cinci exemple sînt totuna cu cinci experimente și, în bună tradiție empirică, se pot lega într-un *Moment filosofic* (înrudit cumva cu emisiunea *Moment poetic*, de la radio). Ca o concluzie, nimic în Drumul Taberei nu era la voia întîmplării. Poate și în trecut, în negura istoriei, nu de pomană pandurii lui Tudor își opriseră marșul și-și întinseseră corturile într-un asemenea loc. Cu mintea înfierbîntată de flăcăruia libertății și cu picioarele încinse în cizmele cu carîmb, Vladimirescu trebuie să fi adulmecat un fel de ordine celestă care sălășluia pe cîmpurile alea pline de ciulini, măselariță și coada-șoricelului, de unde cîinii Bucureștiilor se auzeau lătrînd pînă-n zori. Eu sigur am simțit ceva în genul ăsta, chiar dacă, la un secol și jumătate distanță, dincolo de Răzoare, bălăriile mai creșteau doar în spațiile verzi dintre blocuri, în crăpăturile asfaltului și în cele trei văi importante – a Argeșului (unde întorceau autobuzele 68, 108 și 118), a Oltului (unde avea cap de linie 105) și a Ialomiței (unde opreau troleibuzele 84 și 93).

Într-o zi, să zicem vineri, a sosit epoca boxului. Și epoca boxului a coincis cu perioada marilor hemoragii nazale. Nu prin intermediul pumnilor, cum s-ar putea bănui, ci cu totul altfel. Giani Pascu s-a apucat să arunce troacele de la subsol, avînd binecuvîntarea tatălui și a bunicului, unul șef de sală la „Lido", celălalt șef de unitate la „Drumețul". L-am ajutat și noi, mai ales că știam ce plănuiește, iar planurile lui ne surîdeau tuturor. Am dus totul, pînă la ultimul ac, la tomberoanele de gunoi, am măturat și am spălat pereții cu furtunul. N-a fost greu să facem curat, fiindcă familia Pascu, avînd frigiderul plin cu cotlete, caşcaval, şuncă de Praga și whisky, nu-și încărca beciul cu saci de cartofi, butoaie de varză, gemuri, gogonele și vin de țară. De altfel, proiectul ăla se bizuia pe o confrerie lingvistică, transformînd o boxă într-o sală de box. Domnii Pascu, tată și bunic, și-au scos portofelele din buzunarul de la spate al pantalonilor, și-au umezit buricele degetelor cu același gest, au scos cîte bancnote a fost nevoie, s-au agitat vreme de-o săptămînă să facă cumpărături, să plătească furgonete, cărăuși, zugravi și un muncitor cu o bormașină, după care, mîngîindu-l pe Giani, au privit încîntați cum ajunsese să arate boxa lor de la scara D. Într-un colț, fixat de tavan cu trei lanțuri groase, era un sac uriaș din piele maronie, ca un cilindru sau ca o felie lunguiață dintr-un trunchi de brad, în alt colț atîrna o pară îmbrăcată în vinilin negru, pe peretele dinspre C 37 apăruseră un spalier și o oglindă mare, înaltă cît încăperea proaspăt văruită, pe podea se găseau o

saltea şi haltere de mai multe greutăţi, iar pe o policioară aşteptau două perechi de mănuşi noi-nouţe. N-au aşteptat mult. Mai întîi am fost cuceriţi, parcă nu era destul aer cît să fie respirat de atîtea piepturi de băieţi, pipăiam sacul, para şi mănuşile ca pe nişte pahare de cristal gata să se spargă, pe urmă am început antrenamente asidue, în care ierarhiile şi gloria se răsturnau, Boniek (care era Ică) nu strălucea în arta pugilistică la fel ca în driblinguri, Platini (eu) dădea la sac, dar se ferea să lupte cu adversari în carne şi oase, Şobolanu, un ghiolban pus mereu în apărare, un fundaş rupestru, ştia să încaseze pumni şi lovea năprasnic. În doar cîteva săptămîni, topul boxului arăta complet diferit de topul fotbalului; singur Giani figura în ambele, în primul ca luptător de categoria pană, cu joc bun de picioare, cu plămîni rezistenţi, cu garda ţinută sus şi cu croşee sîcîitoare, în al doilea, autobotezat Paolo Rossi, ca o nouă frunză aşezată într-un arbore genealogic strîmb, prin care încerca să ne convingă că se trage dintr-un neam de italieni. Cele mai aprige partide îi aduceau în ring (în extremitatea sudică a lui D 13, sub bara unde se băteau covoarele) pe Gigi Maimuţă, înalt de doi metri zero trei, slab, inter stînga la handbal, la juniorii de la Steaua, şi pe Şobi, îndesat, mai mult gros decît gras, cu palmele ca nişte lopeţi, cu degetul arătător de la dreapta îndoit la 60 de grade, după ce, cu ani în urmă, băgase un cui în priză. Gigi, cu braţele lui lungi, cu alonja pe care şi-ar fi dorit-o orice campion, îşi ţinea la distanţă adversarul, îl izbea deseori în

creştet, nu decisiv, mai degrabă se ferea de ceea ce ar fi putut să se întîmple, decît să provoace fapte memorabile. Dodan Sorin, poreclit Şobolanu, alintat Şobi, gîfîia ca o locomotivă cu aburi, se tot rotea în jurul plăvanului din faţa lui, arunca o sumedenie de lovituri în gol, parcă ar fi prins muşte, îndura ţăcăneala aia de pumni primiţi în cap şi, cîteodată, prindea un upercut la ficat, care-l îndoia pe Gigi, îi cobora faţa la o înălţime rezonabilă faţă de pămînt, cît să-l facă accesibil unei directe clare, din rărunchi, care-l termina. Au fost cele mai frumoase meciuri de box pe care le-am văzut în viaţa mea, mai ales că se strîngeau zeci de spectatori, care nu făceau pariuri, dar chibiţau cu suflet. În rest, într-o duminică în care familia Pascu era la mare şi ceilalţi locatari din D 13 erau acasă şi căscau gura la ferestre, la ei, la etajul doi, s-a produs o inundaţie cu torenţi şi prăpăd, eforturile lui Naghy, More şi Florea de-a sparge uşa n-au dus la nici un rezultat (aşa yale nu mai pomenise nimeni!), iar Constantineasca, de la parter, inundată şi ea, a dibuit în cartea de telefon numerele unor rude. Pe aleea Băiuţ au parcat în după-amiaza aia şapte maşini, între care un Mercedes bej, din care n-au coborît macaronari sosiţi în ajutor, ci vreo douăzeci de femei cu fuste înflorate, papuci, aoleuri şi basmale legate la ceafă şi zece bărbaţi care păreau să-şi fi lăsat viorile, acordeonul şi ţambalul cine ştie pe unde. Erau mătuşile şi unchii lui Giani, veniţi să salveze ce se mai putea salva. Dup-aia, Giani a continuat să fredoneze melodiile lui Toto Cutugno şi Celentano, iar mie a

continuat să-mi curgă sînge din nas, oricînd și oricît, din senin. Îmi curgea în autobuz, pe stradă, cînd citeam sau dormeam, odată mi-a curs în cada de baie, cînd moțăiam, așa că, atunci cînd am deschis ochii și am văzut apa roșie, am țipat ca din gură de șarpe. Umblam cu tampoane în nara stîngă cu săptămînile, purtam în buzunar un medicament dederist, un fel de burete care se topea și uneori oprea hemoragia, totdeauna erau puse la înmuiat cămăși, pulovăre și tricouri, cu pete mari, negricioase, pe piept. După zeci de cauterizări, doctorii au declarat că vena nu mai poate fi lipită cu nitrat de argint, iar mama m-a dus la Fundeni și la Colțea, unde un chirurg a vrut să-mi vulcanizeze nasul cu o bucată de piele decupată de pe spate sau de pe fund, iar un orelist s-a gîndit la un tratament cu raze, care să mă repare. Matei, care mă văzuse de atîtea ori izbind sacul de box, dar nu m-a văzut niciodată boxînd, suferea tare. Mai ales că prietenii lui, Migu și Pipiță, erau chiar frații lui Giani și-i împuiau capul cu definiții ale bărbăției și cu trucuri pugilistice. Mititel, pierdut în mulțimea înfierbîntată din extremitatea sudică a lui D 13, se uita la Șobi, la Țăcănitu, la Gigi Maimuță, la Giani, la Dan Apostol, la Popou, la Nicu Pantof și la Luigi ca la camarazii lui Rahan. Ei își cărau pumni cu nemiluita, cu mănuși adevărate, eu îi asistam din colțul ringului și cronometram reprizele. Tot atunci, în epoca boxului și a marilor hemoragii nazale, tot la subsolul scării D, s-a petrecut un alt fapt însemnat, desprins și el din regula impusă de *Momentul filosofic*, anume că nimic

în Drumul Taberei nu era la voia întîmplării. La cîteva luni după ce bunicul nostru încetase să mai respire și, cred eu, plecase la Cruce, pe Caraiman (unde sufletul îi bîntuia pe Brîna Portiței, pe Albișoare, pe Colții Picăturii, pe Vîlcelul Spumos și, mai cu seamă, în primul circ glaciar, La Verdeață), bunica noastră Veronica a vîndut sufrageria lor florentină, cu banii și-a cumpărat o garsonieră, iar nouă, fiindcă vroia să scape de ele, dar se rușina să le arunce, ne-a adus o grămadă de pachete, pline cu obiecte personale ale vechiului Mircea. Ei bine, în timp ce noul Mircea, căruia îi ieșiseră trei dințișori de lapte, umbla de-a bușilea sus, în apartamentul 40, eu mi-am petrecut unsprezece zile jos, în boxa care era și nu mai era a familiei Florian, fiindcă mama, după divorț, își reluase numele de fată. Am desfăcut singur pachet cu pachet, am cercetat dosar cu dosar, plic cu plic, hîrtie cu hîrtie. Erau puse acolo, de-a valma, scrisori și cărți poștale, proiecte inginerești, fotografii, brevete de invenție, articole decupate din ziare, diplome școlare, referate tehnice, facturi, graficele riguroase ale unei febre moderate, agende de șantier, însemnări intime, radiografii pulmonare, desenele unor fetițe cu numele Cristina și Ioana, trei exemplare dactilografiate ale unei cărți netipărite, *Zări nemărginite*, sute de flori ale reginei și de gențiane presate, un refuz sec – standard – și pustiitor al Editurii Sport-Turism, o ilustrată agramată a unui băiețel Filip, rețete medicale, certificatul de garanție al unui aparat de radio, o felicitare fără cuvinte, doar cu o căsuță străjuită de-o

floare şi cu semnătura lui Matei. În pachete era viaţa bunicului meu. Cu grijă, cu curiozitate şi cu o iubire stranie, care uneori mă ferea să mai aud prin pereţi larma din sala de box, am pus viaţa aceea în ordine. La ultimul pachet, nu chiar în ultimul plic, dar în orice caz într-unul dintre ultimele, am găsit un teanc subţirel de bancnote. Erau zece hîrtii de o sută de lei, expediate prin mandat telegrafic de pe vîrful Caraiman, cînd îngerii au profitat de ninsoare şi de vîntul dinspre nord.

De fapt, toate s-au petrecut cu o noimă, la vremea lor. Dacă Matei nu s-ar fi născut (iar „copilul care a ieşit din ou a întrecut toţi parametrii tehnici ai unui Rolls Royce sau ai unui Maserati", cf. cap. 8), tata şi-ar fi cumpărat o maşină. La ce i-ar fi folosit? Mai tîrziu, cînd s-a recăsătorit şi noua lui soţie avea o Dacia 1300, n-a fost în stare, în trei rînduri, să treacă examenul de la şcoala de şoferi. În plus, prin capitolul 6, „tanti Lucica a spus că, fără Matei, ar fi murit şi n-ar fi ştiut ce e iubirea", iar Ştim şi Ştam, vă zic sigur, dincolo de numerele capitolelor, s-ar fi plictisit cumplit. La drept vorbind, dacă părinţii mei nu s-ar fi despărţit, a) tata n-ar fi avut parte de o căldură domestică, oricît ar fi dogorit caloriferele din D 13, b) mama n-ar fi „convinsă şi în ziua de azi că peştişorul ăla a fost cel mai mare şi mai frumos peşte din lume", fiind vorba de-o babuşcă prinsă de ofiţer, cu mîna, în apele Argeşului, c) eu n-aş fi spart cu dalta şi cu ciocanul uşa apartamentului 40 şi nici n-aş fi zărit-o pe mama, „cu pîntecele ei ca o proră şi cu silueta de

fregată", aducîndu-l pe lume pe Mircea, d) n-ar fi și nu s-ar mai povesti că „bunicul meu a transmis cale de șapte kilometri, tocmai pînă-n pătuțul metalic al fratelui meu cel mic, visul seducător al crestelor albe, tainele alchimiei alpine, limbajul norilor și al vîntului, frisonul escaladelor izbăvitoare". La fel, în logica rostului și temeiului oricărei întîmplări, într-o vacanță de primăvară din liceu am mers la Sinaia împreună cu Mateiul mic și cu doi prieteni; și nu doar că am mers la Sinaia, dar, la rugămintea unuia dintre ei, ne-am dus într-o după-amiază la bazinul de înot (pe unde nu mai călcasem de ani buni); și nu doar că ne-am dus la bazinul de înot, dar, cînd noi intram și ea ieșea, m-am trezit față în față cu o fată brunetă, subțire, parcă era o căprioară; și nu doar că era o căprioară, dar, cum îi licăreau ochii, cum clipea și cum lăsa ușor capul într-o parte, era așa de frumoasă, încît am amețit.

Sfîrșit 1

N-aveam nici un chef să desenez bastonașe. Și, de parcă n-ar fi fost de ajuns, în mijlocul foii albe băltea de minute bune o pată uriașă de cerneală. Nu era nimic de făcut. Poate doar să inventez sugativa. Și nici de asta nu mă simțeam în stare. Mai mult ca sigur că Radu desena și el bastonașe. Și Cristi. Și Pipiță. O alee întreagă de copii condamnată să deseneze bastonașe. Pînă și Migu și Doru și Bebe trecuseră prin asta. E adevărat, nu muriseră, dar nici nu cred că le-a făcut bine. Se prostiseră. De la bastonașe. Am ieșit. Ce, parcă poate cineva să-și facă tema cînd îi curge stiloul!? Crucea se plictisise. În afară de mine, n-o prea mai băga nimeni în seamă. Din cauza școlii cred. În fine.

Se făcea că rătăceam într-un labirint cu alei Băiuț, întortocheate, identice, obositoare, căutam să mă liniștesc, să găsesc blocul D 13, se lăsase un întuneric beznă, mirosea a brînză, străzile începeau să se șteargă încet în jurul meu, îmi șopteam întruna „rezistență, pace și cadență, cine nu mai poate, o mînă la spate", pe undeva trebuia să existe o scară de bloc și un etaj

patru, ursuleț de catifea, ce se dă nu se mai ia, apăruse un fel de soare de carton, se chinuia să lumineze, să-mi arate blocul și scara, răzbeam într-un tîrziu, împleticit, greoi, totul intrase în părăsire, oamenii dispăruseră sau poate că nici nu existaseră vreodată, Constantinescu, Florea, Naghy, Hîncu, în cutia de scrisori zăceau mii de plicuri, încercam să ajung la ele, dar ușița metalică se încăpățîna să rămînă închisă, mirosea a stătut și a pînze de păianjeni, la geamurile blocurilor din jur filfîiau perdelele (și doar era imposibil ca în tăcerea aia bezmetică să mai poată adia vîntul), urcam treptele cu grijă, una cîte una, etajele arătau la fel de mohorîte și pustii ca labirintul aleilor Băiuț, de dincolo de ușa familiei Pascu nu se auzea nici o bufnitură, nici un glas, puteam să jur că Migu și Pipiță nu locuiau acolo, etajul patru se preschimbase într-un fel de pod mucegăit, nu înțelegeam de ce mai trebuie să ciocănesc, știam că nu-mi va răspunde nimeni, am intrat în apartamentul 40, ochii mi s-au obișnuit greu cu lumina egală, nemișcată, coclită, altcineva, nevăzut, se afla acum aici, lucrurile noastre fuseseră înlocuite de chestii bizare, necunoscute, de șifoniere și carpete, de fructe de plastic și borcane cu murături, încercam să pricep, s-o chem pe mama, să facă o vrajă și totul să redevină ca înainte, îmi dispăruseră însă pînă și cuvintele, apoi m-am trezit în fața ușii lui Radu, băteam ca un nebun cu pumnii și picioarele, ușa nu s-a deschis, Radu plecase sau poate că era în grădină, în grădină însă nu erau decît întuneric și aceeași tăcere de nepătruns, nici urmă de

cruce sau copaci, doar, aşa, un fel de noapte care nu mai părea să treacă vreodată, aş fi rămas acolo o veşnicie, dacă Filip nu mi-ar fi zîmbit, nu m-ar fi chemat la el, ca să ieşim, apoi, tăcuţi dintre blocurile alea fantomatice.

A doua zi, tovarăşa Cană Jeana m-a urecheat destul de rău fiindcă nu-mi făcusem tema. Puţin îmi păsa mie. Auzisem că venea vacanţa cu trenul din Franţa. Ceea ce nu aflasem încă era că în vacanţa aia trebuia să traversez definitiv Valea Ialomiţei, să ajung pe Lunca Siretului şi să rămîn pentru o vreme la Uca. Se făcuse timpul să învăţ o expresie nouă: ne mutăm.

Sfîrșit 2

...uruitul motorului, brrruuummmmm, primul uruit, care a făcut să tremure mobilele, sacii cu cărți și haine, cutiile cu vase și obiecte mici, covoarele rulate ca niște clătite. Atunci, la primul uruit, ochiurile de geam ale vitrinei au clănțănit ușor. Pe urmă, nu știu de ce, uruitul s-a întețit (poate fiindcă așa uruie camioanele care transportă mobilă, mai tare decît celelalte camioane), ne-am mișcat, încet, la coborîrea de pe bordură mi-a căzut în cap o pungă cu jucării. Alunecase de pe-un dulap. Prelata din spate a început să fluture, iar cînd am cotit de pe aleea Băiuț, s-a dat într-o parte, cît să văd că, în extremitatea sudică a lui D 13, pe la prînz, în lumina aia limpede din aprilie, nu zbura nimeni...

Referinţe critice

Orăşelul copiilor

Simona Vasilache

La firul... asfaltului, istoria cu lupte, iubiri şi microb (cît cuprinde...) e palpitantă ca un serial de benzi desenate. Siluete în clar-obscur, cărora mai că le vezi perechile de ochi, şi-atît, cum se-aprind – se sting în întuneric, aleargă bezmetic, razna, molipsitor şi seducător, de la un capăt la altul al cărţii. (...)

Povestea, dacă doar Matei ar fi lăsat s-o spună, s-ar „purta" ca un jurnal, foarte strîns pe flash-ul abia tăiat, cu „sevă", al anilor de-afară. Şi-ar ajunge pentru un roman foarte bun. Dar lucrurile sînt mai complicate de atît. Fratele mai mare trebuie să-şi facă intrarea, cîrcotaş, hai să zicem relativizant, disperat (vorba vine...) că prea se laudă ăla micu'. Şi că, în general, avantajele nu se-mpart corect. (...) Nu, nu e vorba de Matei, ci de un Filip mic, unit cu Filipul mare (ca şi Mateii, la rîndu-le), ca două clone legate de-o parolă: Băiuţ. (...)

Filip şi Matei Florian păcălesc un mecanism perfid, reuşind să nimerească la loc, prin ceaţa a douăzeci de ani

trecuți, copilăria la scara 1:1. (...) La fel ca-n *Degete mici*, poanta învinge. Scenariile, migălite la nesfîrșit, n-au nici o importanță. Adevărul, într-un roman de talent, dar căruia, nicicum, nu i se poate trece cu vederea construcția, e, tot timpul, în altă parte. Acolo unde, chiar după ce „locatarii" ei au învățat cuvintele „ne mutăm", are viză de flotant copilăria.

România literară, nr. 11, 17 martie 2006

Frăție

Costi Rogozanu

Frații Florian reușesc să scrie despre anii '80 cu o nonșalanță greu atinsă pînă acum. Ironia nu lipsește cînd vine vorba de pionieri și șoimi ai patriei, dar ideea rămîne una singură (o exprimă fin Radu Cosașu în prefață): într-o atmosferă politică și socială cenușie, frații rămîn frați, familia rămîne familie și fotbalul rămîne fotbal. (...)

Pe la jumătatea cărții, la capitolul „Tata n-a mers pe tractor" al lui Filip Florian, am căscat ochii. I-am făcut mari-mari. Tocmai citisem unul dintre cele mai închegate și mai rafinate texte, din ultimul timp, din literatura contemporană. Este o poveste teribilă despre relația cu un tată pe cale să distrugă paradisul familial. Un amestec de evocare caldă și relatare rece a unor fapte teribile. Meciuri de fotbal la matineu, la Rapid, cu 50.000 de oameni în tribune. Și o scenă groaznică în care bărbatul proaspăt divorțat, într-un acces animalic, își bate soția pentru că nu-i face sendvișuri. Finalul este extraordinar: „În *Abecedar* scria așa: «Tata merge pe tractor/ Mama cozonaci

ne face/ Și noi învățăm cu spor/ Cînd e pace». Ce minciună!". Aceste rînduri conțin acea cheie de scriere a realității care m-a entuziasmat la cei doi scriitori. Versuri tîmpite, cu răsunet proletcultist sînt criticate din cu totul altă perspectivă decît una politică. Asta nu-mi amintește decît plăcerea candidă și fără rost cu care citeam cărți cu pionieri rusnaci puși pe tot felul de fapte mari. Cui îi mai păsa că sînt ideologice? Lupta dintre realitate și literatură este aceeași chiar și atunci cînd respectiva literatură e perfidă, retardată, cu muncitori veseli pe tractor într-o țară tristă. (...)

Oricît de bine scris, un text care se folosește de perspectiva „copilărească" pentru a „prinde" anumite realități traumatizante are, indiscutabil, o esență cinică. Filip și Matei Florian reușesc să nu „utilizeze", să nu „folosească" această perspectivă ca pe un truc retoric. Își povestesc copilăria și „frăția" și punct. Băiuții alcătuiesc un ciudat povestitor cu două voci care, pe de o parte, este obsedat de familie și de evoluția ei, de cealaltă parte, este obsedat de propria soartă literară, de formularea perfectă, de textul rotund, scris impecabil. Într-un interviu apărut în *Supliment*, cei doi vorbeau destul de nonșalant despre cartea scrisă împreună, nu păreau interesați de public-țintă și alte bazaconii. Sînt însă foarte interesați de rafinarea textului, nu le e milă să taie sau să reformuleze. Autenticitatea se obține prin decupaj repetat, și nu prin mimarea dicteului brut. Ceea ce este deja ceva cu totul deosebit pentru literatura nouă. Grija pentru formă, calmul pe care cei doi îl afișează în scris, lipsa de pripă și de dorință imediată de parvenire literară sînt tot atîtea motive de savoare în lectură.

Suplimentul de cultură, nr. 69, 25-31 martie 2006

East Side Stories

Teodora Dumitru

Ăla mic, direct și orgolios, nu dă voie nimănui să-l învețe pe el, care are cuburi de la trei ani, cum se ridică un turn, face pipi în Patria tatălui vitreg, *recte* în cascheta lui de general al armatei R.S.R, contuzionează sistemul prin bătăile cu program dedicate Monicăi, fata securistului din bloc, și incizează fatal păpuși (de serie) urîte și proaste. Din acest punct de vedere, ăla mic e un embrion anticomunist, predispus la scrîșnirea dinților și revoltă. Din alt punct de vedere, păpușile și monicile fiind fete, ca și zînele desenate cu creta pe ciment și flegmate pe rînd (la „balcaniada Americii de flegmat zîne, faza pe sectoru' 6"), agresiunea asupra lor se explică mendebilistic, prin presexualitate crudă și radicală, fără – cum s-ar zice – mari merite pentru cauza disidenței.

Ăla mare e mai oblic, caută alternative: îi trădează pe cîinii roșii cînd rațiunea i-o cere, e prieten cu Pătrașcu Luigi, care știe tot ce nu trebuie să știe un pionier, și, cum ziceam, descoperă că pe păpuși nu le cheamă numai Arădeanca, Luana și Sînziana, ci și Nicoleta, Sîrmoasa și așa mai departe, pînă sus, pe linia corpului didactic.

Ei doi au stat pe aleea Băiuț, în Drumul Taberei, și, cînd s-au făcut mari, au scris o carte. (...) Vă dați singuri seama ce fel de carte aveți în față. Una la un gigacentilion de posibilități; o improbabilitate; o minune.

Cultura, nr. 15, 30 martie 2006

Un patetism bine strunit

Adina Dinițoiu

Cine caută în aceste pagini o amară privire retrospectivă sau măcar ironică asupra copilăriei comuniste nu o va găsi. Dar va găsi o minunată poveste frățească, în care nu dedublarea e esențială, ci regresia, aproape proustiană, în timp, încercarea de a coborî cît mai adînc cu putință în mintea și corpul copiilor care au fost. Originalitatea autorilor, lucrînd pe acest teren atît de străbătut literar, este *recuperarea unei copilării frățești* (într-un discurs replică-răspuns). E o poveste simplă – fără amărăciuni postcomuniste, dar și fără inocențe inutile (copiii se joacă „de-a Elena și Ceaușescu", știu de securiști, îi recunosc pe copiii acestora etc.) – despre iubirea frățească și despre „o stare atît de hieratică cum e bucuria, (...) lîncezeala asta aproape paradiziacă în regatul atîtor minunății". (...) Textul ar putea să cadă atît de repede în locul comun, cu care se învecinează strîns, dacă nu ar fi – și trebuie spus – talentul fără greș al autorilor. Așa, rămîne o carte caldă și emoționantă, de un patetism bine strunit literar, lucrată fin, dar fără excese estetice, fără retorică. (...)

Acestea fiind zise, s-ar cuveni spus că următorul care se va aventura pe „Tărîmul" copilăriei (comuniste) va trebui să aibă mai mult curaj decît cel mai bun erou de film de acțiune.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

De veghe pe aleea Băiuț

Carmen Mușat

Scris la „două mîini", într-o succesiune de secvențe – „capitole" – în care vocile naratoriale alternează, dialogînd neîntrerupt, *Băiuțeii* este unul dintre cele mai bune romane care s-au scris pînă acum în limba română, chiar dacă tema – copilăria în „epoca de aur" – a fost, după 1989, abordată frecvent. (...) *Băiuțeii* este, prin tonalitate și viziune, aproape de romanul lui Salinger, *De veghe în lanul de secară* (1951). Chiar dacă aparțin unor universuri total diferite din punct de vedere social și ideologic, Holden Caulfield și Filip Florian stau de veghe în teritorii ale inocenței nealterate de nimeni și nimic. Adolescenți neliniștiți și precoce, ei sînt la fel de nonconformiști și au aceeași luciditate amar-ironică, în care duioșia și sarcasmul se amestecă, potențîndu-se reciproc. Și, dincolo de toate deosebirile dintre ei, determinate contextual, ceea ce-i apropie foarte mult nu este doar modul în care se raportează la realitatea înconjurătoare, ci și atitudinea lor tandru-ocrotitoare față de o soră (Phoebe Caulfield)/un frate (Matei) mai mici. Aleea Băiuț este un alt nume, autohton, pentru lanul de secară al copilăriei perpetue. Spre deosebire de Holden, unic narator al propriilor aventuri, Filip are în fratele său un companion redutabil. Relatările celor doi frați se întrepătrund, se completează și se luminează una pe cealaltă, cu o fervoare narativă de bună calitate, autorii dovedindu-se adevărați maeștri în arta contrapunctului. Într-o imaginară hartă a corespondențelor între arte, *Băiuțeii* este un echivalent în plan literar al *Concertului pentru două viori* de Bach, structura muzicală a romanului scris de Filip și Matei Florian fiind evidentă

nu doar la nivelul construcției de ansamblu, ci și la nivel de detalii, în juxtapunerile ritmice ale poveștilor celor doi naratori care vorbesc, asumîndu-și fiecare în parte cînd punctul de vedere al copilului care a fost, cînd pe cel al maturului care a devenit. Ia naștere astfel un dialog intratextual de un rafinament stilistic care nu se „învață" la nici un curs de *creative writing*, la care iau parte nu doar Filip și Matei, ci și Mateii și Filipii mai mici sau mai mari, pierduți în faldurile memoriei și recuperați progresiv prin povești ce proliferează fascinant.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

O carte scrisă fără încrîncenare

Ana-Maria Popescu

În *Băiuțeii* este un fel de narator cu două fețe, numite Matei și Filip – pe Matei îl pun mereu primul pentru că el e cel care te duce în poveste, ca să nu zic preferatul meu –, care se inversează uneori și, mai mult, își răspund în propriul text. Un dialog în toată regula. Amîndoi fac referiri la aceleași lucruri și interpretează aceleași momente, fiecare cu perspectiva lui, bineînțeles. Iar într-o legătură dintre doi frați – „o soră nu se pune" – trebuie să existe niște reguli, niște legi nescrise, dar este o relație care nu e, ca-ntre alți frați, de dominare, de dispute pentru putere, ci de dragoste și candoare, un fel de a încheia niște conturi și a pune punctul pe i: o declarație de iubire și o cerere de iertare pentru lucrurile strîmbe din trecut, mărturisită în paginile unei cărți comune.

Întregul text este un exercițiu de virtuozitate stilistică, cei doi frați se întrec acum probabil din nou, însă fiecare

pe coardă proprie, Matei, păstrîndu-și sensibilitatea lirică, desfășoară povestea, iar Filip, ușor cinic, se detașează subtil-ironic de întîmplări. Amîndoi sînt însă foarte departe de ideea de povestitor naiv, sînt, dincolo de aparență, autori tehnici, și o și declară, în text apărînd de multe ori intervenții auctoriale. Sînt, de asemenea, multe intervenții, discrete elemente de tehnică textuală ale autorilor, care sparg povestea, dar nu îi modifică, cu atît mai mult nu-i scad autenticitatea și, cel mai important, magia textului.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

Chipul tatălui

Ovidiu Șimonca

Băiuțeii nu este un roman politic, contestatar, cu apăsări sau cu tensiuni sociale, cu revolte mocnite sau șușoteli anticeaușiste. ***Băiuțeii*** evită să condamne o epocă prin ochii unor copii. Un roman de asemenea tip ar fi fost fals, tezist, plictisitor, literatura noastră nu avea nevoie de încă un roman în care copiii să apară mutilați, cu opresiunea infiltrată în toți porii. ***Băiuțeii*** rezistă și încîntă la lectură tocmai pentru că nu vrea să fie un roman de condamnare apăsată a unui regim. Miza este în altă parte: cum ajung doi frați să părăsească tărîmul copilăriei, cine și cum le agresează curtea miracolelor, cine nu-i lasă să fie singuri și inocenți: „Mi-e așa de dor de băiețelul care se dezvelea în somn! Știți, era frățiorul meu...". (...)

Așa, probabil, ne-am maturizat cu toții, privind la chipul tatălui răsfrînt și perpetuat în bărbații din familie, privind la moartea celor din jur și uitînd de miracole, asta

pentru că „oamenii mari au un Bau-Bau invizibil care îi ține în lesă, pe unii mai mult, pe alții mai puțin". *Băiuțeii* este o carte despre acei tați care ne iau de mînă și cu care pășim spre maturitate.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

Băiuțeii

Claudiu Constantinescu

Cartea aceasta frățească – despre anii copilărești, respectiv puștești trăiți pe aleea Băiuț din Drumul Taberei, după, în, pe și între blocuri sau prin subsolurile lor, cu tenișI de Drăgășani, ciocați, mentosane, bomboane cubaneze, reviste *Raban* și toate cîte mai pistruiau anii '75-'85, cu cravate de șoimi ai patriei sau de pionieri și jocuri de-a „Nicolae și Elena Ceaușescu coborînd din avion", cu miuțe, cafturi, pupături, spaime, năluciri și revelații, cu vecini nesuferiți, dar și cu vrăjite personaje din familie –, cartea aceasta frățească, așadar, nu e o carte de memorialistică, ci de magie a amintirilor.

Confesiunile celor doi nu vor să facă lumină, ci să nimbeze biografia unei vîrste, cu colțul ei de cartier cu tot. Și reușesc acest lucru abordînd biograficul cu învăluiri de o imaginație siderantă, jucînd ingenuitatea cu ingeniozitate, într-o proză răspicată și feerică, digitală și prestidigitală, plină de tandrețuri rafinate, de șarjări feline și mai ales de un umor pur și simplu adorabil.

Filip și Matei Florian sînt doi povestitori generoși, sentimentali și jucăuși pe care îi veți citi nu doar cu interes, ci și cu mare drag, fie că sînteți dinamoviști, ca ei, sau din contra, ca mine.

În 2005, Filip Florian debuta cu *Degete mici*, un roman premiat instantaneu (din două direcții) și inclus în programul de traduceri inițiat recent de Institutul Cultural Român. Matei Florian debutează acum, cu acești *Băiuței* a căror amprentă e deja de index.

Time-out, nr. 3, 31 martie 2006

Băieți buni, la locul lor

Viorel Moțoc

Din toată joaca asta de-a „cum era cînd eram noi mici" iese pîn' la coadă un volum insolit, scris la două mîini, la tot atîtea inimi și creiere. Este povestea unei copilării/adolescențe, petrecute de doi puștani dintr-o familie nu fără probleme, într-un bloc de pe aleea Băiuț din Drumul Taberei, în plină eră ceaușistă. O relatare pe alocuri emoționantă, dintr-un univers populat cu problemele care au animat viața tuturor picilor din vremea respectivă: jocuri, poturi și tras cu arcul, fotbal (mult fotbal!), muzici, filme, fete și băieți.

Diferența semnificativă de vîrstă (11 ani) dintre cei doi protagoniști creează perspective diferite și conduce, interesant, la construirea unor voci auctoriale distincte. Matei, mezinul, are simțul detaliului mărunt, pronunțat apetit ludic și imboldul de a conceptualiza în marginea unor evenimente pe care nu le-a trăit la o vîrstă pe deplin conștientă. În timp ce Filip, mai maturul, își exersează harul de povestitor deja confirmat, izbutind și reușind să ridice drama domestică la dimensiunile unei saga de familie.

Nouă, după ce am tras cartea asta plină de imagini, **ne**-ar plăcea să vedem și filmul. E de citit.

Academia Cațavencu, nr. X, 17 mai 2006

Băieții din aleea Băiuț

Paul Cernat

Frații Florian nu apasă prea mult nici pedala fabulosului estetizant și oniric, nici pe cea a experienței livrești, nu mizează pe argotismul dur, nici pe experimente de limbaj, nici pe realismul frust ori pe grotesc și sordid, deși toate sînt folosite cu discreție și bun-gust, în doze homeopatice. (...) Copilăria e filmată „la firul ierbii", nu fără subtile glisaje de perspectivă (prin ochii copilului și ai adultului, ai Mateiului/Filipului mic și ai Mateiului/Filipului mare), prinsă într-o narațiune de mare rafinament: fals-naivă, tandru ironică și nostalgic afectuoasă, o scufundare solidară într-o lume a „miracolelor de lîngă noi". Filip și Matei Florian scriu al naibii de bine, improvizează și recompun textul memoriei cum vor ei, amestecă firesc realul și imaginarul, prind pe varii frecvențe acordul fin al lumii văzute simultan prin minți de copil și adult (cu limbajele de rigoare cu tot), comentînd tandru, din *off*, diferențele, totul – întru maxima autenticitate. (...) În cele 12 cînturi-capitole ale epopeii Băiuț, între iluzie și dezvrăjire, între cosmogonie (ridicarea blocurilor din zona Parva-Băiuț) și blîndă apocalipsă (mutarea familiei, relatată în două epiloguri de către cei doi frați și prefațată de salingerianul „Lui Tudor Vladimirescu, cu uimire și presupuneri" – aluzie, firește, la „întemeietorul" cartierului...)

e recompusă atmosfera unei vîrste, ca în *Băieții din Strada Pál* de Molnár Ferenc, iar pe coordonatele „geografiei" și ale „istoriei" locului se dezvoltă o micro-mitologie *sui-generis*, o aventură a descoperirii lumii „în mic" și a pierderii ei. (...)

Băiuțeii nu e o carte „despre lumea de azi", ci o scufundare lucidă în magia trecutului intim. Solidari peste timp, cei doi frați-cavaleri de Băiuț compun cu inteligență, umor și delicatețe ironică o carte proaspătă și fermecătoare despre miracolul cotidian al copilăriei lor în ceaușism, una dintre cele mai frumoase „cărți tinere" apărute la noi în ultimii ani.

Bucureștiul Cultural, nr. 8, 13 iunie 2006

Băiuțim, Măria Ta!

Cristina Chevereșan

La ora actuală cred că au rămas destul de puțini – măcar dintre cei interesați de scriitorii tineri – care să nu fi auzit de *Băiuțeii* fraților Florian. (...) Aici se plasează lumea a două copilării decalate, cu amintiri comune și perspective individuale, cu Bau-Bai și mireasma micului dejun duminica dimineața, cu prieteni imaginari și cea mai frumoasă mamă din lume. (...) Descoperirile ingenue ale *băiuțeilor*, rațiunile simple care le guvernează prematuritatea ilară și zguduită de cutremure ale căror grade se pot măsura doar pe scara inimii stau la baza unui basm frumos, actual, atins de aripa de înger și drac a copilăriei. Ambii frați, contrazicîndu-se sau confirmîndu-și spusele, fac dovada unui rar talent al narațiunii cursive, punctată

de scene-cheie, dar fluidă în toate experimentele, atingînd puncte sensibile ale oricărei vieți fără altă deghizare decît cea a contactului direct cu realitatea. (...)

La Florieni, pînă și moartea poartă însemnele miraculosului, a acelui văl de lumină insesizabilă ce alcătuiește o aură sau, poate, un scut celor dragi. Ambii frați au rămas, crescînd, posesorii unei baghete magice care învie aleea Băiuț cu toate fantomele-i prietenoase. Autori, naratori, personaje, cei doi marchează noi cote ale auto-ficțiunii într-o partitură la patru mîini virtuos acordată și executată.

Orizont, nr. 7, iulie 2006

Cine rămîne indiferent la soarta cărților sale e, fără discuție, un mare fericit

Filip Florian în interviu cu Șerban Axinte

Șerban Axinte: Se poate scrie cu adevărat la două mîini (adică la zece degete) fără ca nici una dintre ele să nu-și piardă identitatea? Mă gîndesc, firește, la romanul *Băiuții* pe care l-ai scris împreună cu fratele tău, Matei Florian. În carte există un răspuns, dar e unul al operei, mă interesează un răspuns al autorului.

Filip Florian: Se poate scrie grozav, într-o stare vrăjită, cu voci perfect distincte ale autorilor și, în același timp, cu un fel de nebunie comună. Nu discut despre alte tandemuri literare, fiindcă bănuiesc că în fiecare caz au funcționat convenții, raporturi și mecanisme diferite. Mă refer doar la mine și la fratele meu. Iar în situația noastră, înainte de toate, e nevoie să-i mulțumesc lui Dumnezeu, fiindcă ne-a făcut frați, ne-a legat cu o iubire și o prietenie cum puține există și, cumva, a lăsat să ne zboare prin cap păsările care se simt tare bine împreună. Romanul *Băiuții* nu e un experiment sau o cuplare la nu știu ce mode sau vînturi care bîntuie prin literatură. Și eu, și fratele meu fugim ca de blestemății cînd auzim de așa ceva. Scrierea cărții acesteia a însemnat o bucurie fără margini, de la început și pînă la sfîrșit. Nu s-a întîmplat niciodată, dar absolut niciodată, ca unul din noi să intervină în capitolele celuilalt sau măcar ca unul să cunoască intențiile celuilalt în legătură cu ce va urma. Independența, una deplină, a funcționat ca o licoare fermecată asupra frazelor, asupra atmosferei, asupra poveștii, asupra tipurilor de discurs. Simpla plăcere a scriiturii, voluptatea

aceea de a face cu cuvintele tot ce poți mai mult, a fost stimulată necontenit, magic, în logica lui „dar din dar se face Raiul". Pasul unuia către profunzimile și nevăzutul lumii din *Băiuțeii* a fost urmat totdeauna de pasul celuilalt, astfel încît am ajuns, împreună, în zone și la fețe ale lucrurilor pe care nici nu le bănuiam. Am să mărturisesc, deși nu știu cît de potrivit sau de indicat este să fac asta, că la unele pasaje ale cărții, citindu-le atunci, în timp ce scriam amîndoi, m-am trezit rîzînd sau plîngînd în hohote. Iar totul i se datorează fratelui meu, Matei Florian, pe care fără nici o urmă de îndoială îl consider cel mai mare talent literar care poate fi întîlnit pe străzile Bucureștiului, atunci cînd iese din casă.

Timpul, nr. 11, noiembrie 2006

Cuprins

Ei au făcut totul! (Radu Cosașu) 5
Băieții din aleea Băiuț (Simona Sora) 9
Cîte ceva despre Cristos 17
Pantofi ciocați și șosete flaușate 32
Incredibilele aventuri ale lui Știm și Știam 49
Cîteva miracole din biografia fraților mari 64
Frații pot scrie împreună un roman 81
Mărunțișuri, vechituri, oameni și omuleți 91
Un întuneric beznă cu miros de brînză 118
Tata n-a mers pe tractor 141
Patria e un borș cu știr 164
Încurcate sînt căile domnilor 187
Rezistență, pace și cadență 210
Lui Tudor Vladimirescu,
cu uimire și presupuneri 227
Sfîrșit 1 239
Sfîrșit 2 242
Referințe critice 243

Tudor Călin Zarojanu – ***Sfîrşitul lumii***

Liviu Bleoca – *Erotikon*

Cecilia Ştefănescu – *Legături bolnăvicioase*

Paul Cernat, Andrei Ungureanu – *Războiul fluturilor*

Cătălin Lazurca – *Celebrul animal*

Dan Lungu – *Băieţi de gaşcă*

Lucian Dan Teodorovici – *Cu puţin timp înaintea coborîrii extratereştrilor printre noi*

Florin Lăzărescu – *Trimisul nostru special*

Mariana Gorczyca – *Cheful nu se organizează, vine de la sine*

Tudor Lavric – *Necăsătoriţii*

Doina Ruşti – *Zogru*

Cora Flavian – *Marta sau etiologia inconturnabilului eşec*

Antoaneta Zaharia – *Garsonieră în centru*

Dan Miron – *Scîndurica*

Maria Manolescu – *Halterofilul din Vitan*

Cezar Paul-Bădescu – *Luminiţa, mon amour*

Răzvan Rădulescu – *Teodosie cel Mic*

Ana Maria Sandu – *Fata din casa vagon*

Victoria Comnea – *Manuc*

Filip Florian, Matei Florian – *Băiuţeii* (ediţia a II-a)

în pregătire:

Jean-Lorin Sterian – *Lorgean*

Dan Lungu – *Sînt o babă comunistă!*

Bogdan Popescu – *Cine adoarme ultimul*

Redactor: Lucian Dan Teodorovici
Coperta: Angela Rotaru

www.polirom.ro

Bun de tipar: ianuarie 2007. Apărut: 2007
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iași, Tel. & Fax (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la Tipografia LIDANA, Suceava
Tel. 0230/517.518, 206147; Fax: 0230/206.268

Valoarea timbrului literar este de 2% din prețul
de vînzare și se adaugă acestuia. Sumele se virează
la Uniunea Scriitorilor din România,
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR-UNIREA

„Mă simt alt om – cu sînge cald şi cord inteligent – în faţa dezinvolturii cu care cei doi numesc *lucruri importante* obiectele şi fiinţele laolaltă, tot ce mişcă şi nu mişcă, mamele, taţii, bunicii, frăţiorii, bicicletele, funigeii, profesoarele şi fotbalul minut cu minut, duminică de duminică, vedeniile, fandacsiile şi miracolele pînă la acel strigăt magic de pe stradă: «tiche goae, oooo!».“

Radu Cosaşu

„*Băiuţeii* este extraordinara poveste – pe două voci extrem de diferite, dar care comunică perfect, cu largi fandări şi minuţioase contraziceri, cu refrene cît o succesiune de istorii paralele şi cu multă dragoste – a unei familii fabuloase dintr-un loc în care nimic nu e întîmplător.“

Simona Sora

„Scris la două mîini, într-o succesiune de secvenţe – capitole – în care vocile naratoriale alternează, dialogînd neîntrerupt, *Băiuţeii* este unul dintre cele mai bune romane care s-au scris pînă acum în limba română. Relatările se întrepătrund, se completează şi se luminează una pe cealaltă, cu o fervoare narativă de bună calitate, autorii dovedindu-se adevăraţi maeştri în arta contrapunctului. Într-o imaginară hartă a corespondenţelor între arte, *Băiuţeii* este un echivalent în plan literar al *Concertului pentru două viori* de Bach.“

Carmen Muşat

„Filip şi Matei Florian scriu al naibii de bine, improvizează şi recompun textul memoriei cum vor ei, amestecă firesc realul şi imaginarul, prind pe varii frecvenţe acordul fin al lumii văzute simultan prin minţi de copil şi adult (cu limbajele de rigoare cu tot), comentînd tandru, din *off*, diferenţele, totul – întru maxima autenticitate. *Băiuţeii* nu e o carte despre lumea de azi, ci o scufundare lucidă în magia trecutului, o carte proaspătă şi fermecătoare despre miracolul cotidian al copilăriei, una dintre cele mai frumoase «cărţi tinere» apărute la noi în ultimii ani.“

Paul Cernat

EDITURA POLIROM

ISBN 973-46-0580-1
978-973-46-0580-4

9789734 605804

www.polirom.ro